

**Uchwała Nr 0150/882/2002
Rady Miasta Tychy
z dnia 27 czerwca 2002 roku**

**w sprawie zmiany uchwały nr 0150/452/2000 Rady Miasta Tychy
z dnia 29 czerwca 2000 roku Strategia Rozwoju TYCHY-2010**

Na podstawie art.18 ust. 2 pkt 9 lit a ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142 poz. 1591 z późn. zm.), na wniosek Zarządu Miasta Tychy, po zaopiniowaniu przez Komisję Inicjatyw Lokalnych,

Rada Miasta Tychy uchwała:

§ 1.

Przyjmuje się Strategię innowacyjnego rozwoju miasta Tychy szczegółowo opisaną w Studium celowości i wykonalności utworzenia technoparku, stanowiącego załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Upoważnia się Zarząd Miasta do opracowania projektu uchwały Rady Miasta o finansowym wspieraniu inwestycji objętych Strategią innowacyjnego rozwoju miasta Tychy.

§ 3.

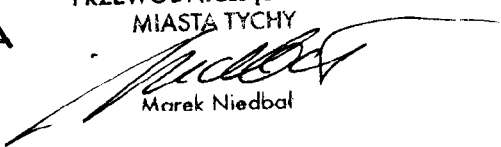
Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Miasta.

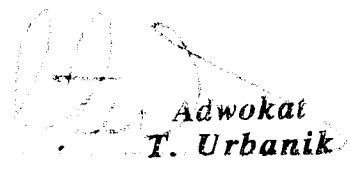
§ 4.

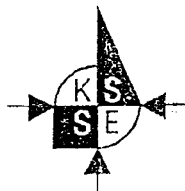
Uchwała wchodzi w życie z dniem podpisania.

**RADA MIASTA
TYCHY**

**PRZEWODNICZĄCY RADY
MIASTA TYCHY**

Marek Niedbał

**Adwokat
T. Urbanik**

Załącznik do uchwały
Nr 0150/ XXX /2002
Rady Miasta Tychy
z dnia 22.04.2002

Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna

S p ó ł k a A k c y j n a

STUDIUM CELOWOŚCI I WYKONALNOŚCI UTWORZENIA TECHNOPARKU

Opracowanie
A.M.C. s.c.

pod kierownictwem
Prof. Dr hab. Ewa Okoń-Horodyńska
Prof. Dr hab. Andrzej Matczewski

na zlecenie
Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej S.A.

TYCHY 22.IV.2002 r.

RADA MIASTA
Tychy

SPIS TREŚCI

REASUMPCJA

I. WPROWADZENIE	2
II. ZAKRES STUDIUM	3
III. ZARZĄDZANIE PROJEKTEM	5
IV. KONCEPCJA PROGRAMOWO-ORGANIZACYJNA TECHNOPARKU TYCHY	6
1. CELE I FUNKCJE TECHNOPARKU	6
2. PROFIL PROGRAMOWY	10
3. ZAŁOŻYCIELE I BENEFICJENCI	16
4. USYTUOWANIE PRZESTRZENNE	18
5. USTRÓJ I ZASADY FUNKCJONOWANIA PARKU	30
6. NAKŁADY INWESTYCYJNE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	34
7. ORGANIZACJA I KOSZTY DZIAŁALNOŚCI	39
8. RYNEK	45
9. OCENA ZDOLNOŚCI DO SAMOFINANSOWANIA ROZWOJU	49
WDROŻENIE PROJEKTU	58
1. REALIZATORZY	58
2. HARMONOGRAM REALIZACJI	58
VI. ANALIZA SWOT PRZEDSIĘWZIĘCIA	60
VII. REKOMENDACJE	61
1. REKOMENDACJE DOTYCZĄCE WYBORU PROFILU PROGRAMOWEGO	61
2. REKOMENDACJE DOTYCZĄCE USTROJU	61
3. REKOMENDACJE DOTYCZĄCE USYTUOWANIA PRZESTRZENNEGO	62
4. REKOMENDACJE DOTYCZĄCE ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA PROJEKTU	63
5. REKOMENDACJE DOTYCZĄCE REALIZACJI PROJEKTU	63

ZAŁĄCZNIKI:

ZAŁĄCZNIK 1:	
TECHNOPARK TYCHY W KONTEKŚCIE RÓŻNYCH FORMUŁ PARKÓW TECHNOLOGICZNYCH ORAZ PARKÓW DZIAŁAJĄCYCH W POLSCE.	
ZAŁĄCZNIK 2	
OKREŚLENIE PROFILU PROGRAMOWEGO TECHNOPARKU TYCHY METODĄ ANALIZY WIELOKRYTERIOWEJ.	
ZAŁĄCZNIK 3	
PRZEWIDYWANE SPOSOBY FINANSOWANIA PARKÓW TECHNOLOGICZNYCH W PERSPEKTYWIE CZŁONKOSTWA POLSKI W UNII EUROPEJSKIEJ	
ZAŁĄCZNIK 4	
KWESTIONARIUSZ DO BADANIA RYNKU USŁUG TECHNOPARKU INKUBATOR	
ZAŁĄCZNIK 5	
ANALIZA EKONOMICZNO-FINANSOWA	
ZAŁĄCZNIK 6	
HARMONOGRAM GANTTA REALIZACJI PROJEKTU	

RADA MIASTA
Tychy

REASUMPCJA

Cele i funkcje Technoparku Tychy

Formułując cele i funkcje Technoparku Tychy dokonano kompleksowej analizy sytuacji w zakresie rozwoju tej formy wspierania innowacyjności w świecie i w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem doświadczeń z drugiej połowy lat 90 oraz rekomendacji wspólnotowych.

Biorąc powyższe pod uwagę można wskazać, że:

- z doświadczeń europejskich wynika, iż nadal jedną z najważniejszych konstrukcji instytucjonalnych i funkcjonalnych umożliwiających podnoszenie innowacyjności gospodarki są istniejące i nowo powstające parki technologiczne i to pomimo intensywnego rozwoju struktur sieciowych. Należy mieć jednak na uwadze fakt, że maleje znaczenie czynnika koncentracji przestrzennej potencjału badawczego;
- instytucje takie, jak park technologiczny działają już w Polsce i w znacznym stopniu spełniają oczekiwania zainteresowanych;
- wiele regionów i gmin polskich nadal przystępuje do budowy takich rozwiązań, jak park technologiczny;
- budowanie Technoparku Tychy mieści się w założeniach, priorytetach i zrębach polityki innowacyjnej Polski;
- Technopark Tychy powstaje z wykorzystaniem możliwości, jakie stwarza KSSE, podstrefa Tychy, co pozwoli na wypracowanie ważnych motywacji ekonomicznych dla potencjalnych partnerów i beneficjentów. Ponadto zaangażowane są poważnie w ten projekt władze miasta Tychy, poprzez deklaracje gotowości wniesienia znaczących aktywów materialnych.

Profil programowy

Wstępne założenia Technoparku Tychy wskazywały następujące, preferowane obszary działalności: *Elektronika i informatyka; Ekologia, ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki wodno-ściekowej; Produkcja maszyn, sprzętu i aparatury elektronicznej; Produkcja maszyn biurowych i komputerów; Produkcja maszyn i*

aparatury elektronicznej; Produkcja sprzętu i aparatury telewizyjnej; produkcja instrumentów medycznych, precyzyjnych i optycznych; Informatyka i działalność pokrewna; Rozwój technik i urządzeń w zakresie ochrony środowiska, z szczególnym nakierowaniem na gospodarkę wodno-ściekową; Badania i analizy w zakresie ocen technologii (Technology Assessment); Prowadzenie prac badawczo-rozwojowych w obszarze komunikacji społecznej; Rozwój technik edukacyjnych.

W toku prowadzonych dyskusji uznano, że określając pożądany profil programowy Technoparku Tychy kierować należy się nie tylko dziedzinami mającymi współcześnie szczególną nośność innowacyjną oraz możliwościami, które stwarza KUSE, ale, że celowe jest silniejsze uwzględnienie istniejącej w Tychach i w regionie struktury gospodarczej.

Przeprowadzona analiza wielokryterijna wykazała, że poza wstępnie wymienionymi w założeniach KSSE preferowanymi dla Technoparku Tychy rodzajami działalności mogą być i inne obszary, silniej związane z tradycyjną „tkanką” gospodarczą subregionu tyskiego. Dotyczy to w głównej mierze przemysłu przetwórstwa rolno-spożywczego, specyficznych usług, w tym na rzecz szeroko rozumianej ochrony zdrowia, jak również przemysłów tradycyjnych, zwłaszcza górnictwa węgla kamiennego i energetyki.

Założyciele i beneficjenci

Profil programowy, zakres działalności i przewidywane korzyści określają założycieli i beneficjentów Technoparku Tychy.

Do beneficjentów Technoparku Tychy proponuje się zaliczyć 3 grupy firm:

- 1) firmy typu *start-up*, które nie mogą sprostać wymaganiom finansowym – tzn. lokowaniu w Technoparku inwestycji wymagających środków od 100 tys. Euro, ale mogą rozpocząć tworzenie koncepcji działania korzystając z pomocy Inkubatora będącego firmą Technoparku i działającą wg zasad inkubacji,

- 2) duże firmy już działające na rynku, ze strategii których nie wynika, że chcą budować nowe obiekty w Technoparku Tychy, ale mogą korzystać z usług Inkubatora – firmy Technoparku, a również pragną działać jako *venture capital* w Technoparku
- 3) duże firmy mogące sprostać wymaganiom finansowym Technoparku (wynikającym z ustawy o SSE, czyli inwestycjom od 100 tys. Euro), pragnące ulokować swą działalność w Technoparku Tychy i potrzebujące gruntu pod budowę nowych obiektów. Jeśli spełnią kryteria przedmiotu działalności, Technopark zapewni im otrzymanie (zakup i dzierżawę) odpowiednich gruntów.

Za podstawowych partnerów naukowo-badawczych przyjmuje się:

- 1) Politechnikę Śląską, w zakresie: informatyki, elektroniki, aparatury elektrycznej i mechaniczno-energetycznej, gospodarki cieplnej i ochrony środowiska;
- 2) Politechnikę Częstochowską, w zakresie ochrony środowiska;
- 3) Wyższą Szkołę Zarządzania i Nauk Społecznych w Tychach, w zakresie: edukacji przedsiębiorców i menedżerów innowacji, dyfuzji technologii oraz rozwoju technik edukacyjnych;
- 4) Główny Instytut Górnictwa, w zakresie ochrony środowiska, specjalistycznej aparatury i urządzeń, doradztwa technicznego;
- 5) Instytut Ekologii Terenów Uprzemysłowionych w Katowicach, w zakresie ochrony środowiska i regeneracji terenów poprzemysłowych.

Usytuowanie przestrzenne

Badania funkcjonujących w świecie parków naukowych wskazują, że w początkowym etapie ich rozwoju dominowało podejście zakładające, iż w parku niezbędne jest osiągnięcie wysokiego stopnia koncentracji potencjału innowacyjnego i wspomagającego. Podejście takie prowadziło do rozwiązań polegających na *centralizowaniu*, czyli grupowaniu organizacji, instytucji, środków i ludzi na zwartym terenie. Upowszechnianie się pracy i struktur sieciowych osłabia wymóg terytorialnej koncentracji potencjału innowacyjnego. Stąd

współczesne podejście preferuje takie rozwiązania, jak: sieci technologiczne */technology networks/*, czy tzw. klęście technologiczne */technology clusters/*.

Można, zatem stwierdzić, że alternatywną koncepcją dla technoparku scentralizowanego jest koncepcja parku sieciowego lub rozproszonego. W przypadku Technoparku Tychy uważa się, że powinien on być budowany w *strukturze rozproszonej*. Przemawiają za tym podejściem m.in. następujące względy:

- W drugiej połowie ubiegłego wieku powstały w Tychach przedsiębiorstwa i instytucje, które spełniają nadal pewne cechy charakteryzujące podmioty funkcjonujące współcześnie w parkach technologicznych;
- W latach 90. powstała w Tychach Podstrefa Tyska Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, najprężniej się rozwijającej SSE w Polsce. Okazało się, że jako jedyna strefa funkcjonuje ona w strukturze rozproszonej, co – jak wynika z doświadczenia – przyczyniło się do jej sukcesu ekonomicznego;
- W mieście Tychy rozbudowana jest struktura szkolnictwa średniego oraz powstała Wyższa Szkoła Zarządzania i Nauk Społecznych, w której intensywnie rozwijany jest profil kształcenia na rzecz przedsiębiorczości innowacyjnej i współpracy z instytucjami UE;
- Tychy dysponują relatywnie nowoczesną infrastrukturą teletechniczną, zapewniającą efektywną komunikację w sieciach.

Istnieją zatem uzasadnione podstawy dla przyjęcia określenia, że
TECHNOPARK TYCHY to MIASTO TYCHY

Stąd też proponuje się dokonanie dekompozycji (segmentacji) pojęcia Technopark Tychy, na następujące składowe (segmenty):

- 1) **TECHNOPARK – INKUBATOR** (KSSE, Podstrefa Tychy Obszar II oraz teren ZEG S.A. Tychy)
- 2) **TECHNOPARK – REV** */Revitalization/* (Obszar: Szkoły Muncypalne)

RADA MIASTA

Tychy

- 3) **TECHNOPARK – ATI** /Advanced Technology Industry/ (KSSE Podstrefa Tychy Wschód)
- 4) **TECHNOPARK – HTES** /High Technology & Education Structure/ (pozostałe tereny Miasta Tychy)

W wyniku wskazanej segmentacji w strukturze parku znajdują się tereny objęte Specjalną Strefą Ekonomiczną, jak i funkcjonujące na zasadach ogólnych gospodarowania.

TECHNOPARK – INKUBATOR

Ten segment Technoparku będzie spełniać funkcję *inkubacji*, czyli opiekowania się przedsiębiorstwem w fazie jego kreowania i pierwszym etapie wzrostu.

TECHNOPARK – REV

Segment ten nakierowany będzie na:

- Badania i inicjalizację przedsięwzięć innowacyjnych w zakresie funkcji związanych z szeroko rozumianą rewitalizacją środowiska społecznego i naturalnego;
- Realizację wybranych dziedzin związanych z budową społeczeństwa informacyjnego;
- Rozwój i realizację kształcenia ustawicznego;
- Badanie i projektowanie nowych rozwiązań strukturalnych dla wsi na potrzeby procesu integracji europejskiej;
- Realizację projektów europejskich na rzecz przyspieszenia procesów integracji europejskiej w Europie Centralnej i Wschodniej.

TECHNOPARK – ATI

Segment ten obejmuje tereny przemysłowe „Wschód” w Urbanowicach (134,2 ha), Podstrefę Tychy Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Profil programowy, poprzez obecność wskazanych inwestorów, jest więc wyraźnie określony. Istnieją jednak nadal możliwości wprowadzenia w ten segment nowych, preferowanych inwestorów.

TECHNOPARK – HTES

segment Technoparku Tychy określony nazwą **TECHNOPARK – HTES** nie jest oznaczony terytorialnie; obejmuje te podmioty i instytucje usytuowane na terenie Gminy Tychy, a nie mieszczące się na obszarach KUSE Podstrefa Tychy, które zamierzają się włączyć aktywnie w działania o charakterze proinnowacyjnym, inicjowane przez zarządzających Technoparkiem Tychy.

Ustrój i zasady funkcjonowania Technoparku Tychy

Zaleca się, na potrzeby zarządzania Technoparkiem Tychy, utworzenie struktury opartej o Fundację **TECHNOPARK TYCHY** oraz spółkę zarządzającą **TECHNOPARK TYCHY S.A.**

Wskazane rozwiązanie uznaje się za docelowe. Zasadność zawiązania Spółki Technopark S.A. pojawi się z chwilą uzyskania przez segment Technopark-Inkubator zdolności do samofinansowania rozwoju, czyli przede wszystkim do uzyskania rentowności ze sprzedaży usług wspólnych. Oznacza to, że zarządzanie Technoparkiem Tychy w fazie budowy (inwestycyjnej) powinny przejąć inne składowe struktury zarządzającej, jak i istniejące organizacje (podmioty gospodarcze) realizujące cele rozwojowe Gminy Tychy.

Na podstawie dokonanego rozpoznania i specjalistycznych konsultacji uważa się, że:

- obrotem nieruchomościami, wprowadzonymi do kapitału Fundacji Technopark Tychy, powinna zająć się Podstrefa Tychy KSSE, na zlecenie Fundacji,
- zarządzaniem działalnością inkubacyjną w obiekcie ZEG S.A., w tym świadczeniem usług wspólnych, do czasu uzyskania rentowności ze sprzedaży - powinna zająć się Agencja Promocji Rozwoju Gospodarczego Miasta Tychy S.A.

RADA MIASTA
Tychy

I. Wprowadzenie

W raporcie niniejszym (*Studium Wykonalności*) przedstawia się wyniki przeprowadzonych studiów, analiz i obliczeń, które mają dać podstawę do oceny możliwości i ekonomicznej zasadności podejmowania szczegółowych prac projektowych nad Technoparkiem Tychy.

Autorzy *Studium Wykonalności* skoncentrowali się na wszystkich, głównych problemach związanych z projektowaniem i realizacją takiego przedsięwzięcia. Tak więc podjęte zostały kwestie funkcji i profilu programowego Technoparku Tychy na tle doświadczeń światowych, a zarazem uwarunkowań lokalnych, zagadnienia dotyczące usytuowania przestrzennego, ustroju, organizacji i zarządzania oraz nakładów i kosztów. Wnikliwie rozpatrzona została również kwestia źródeł finansowania przedsięwzięcia, z uwzględnieniem możliwości, jakie stwarza proces akcesyjny Polski z UE. Dokonano także symulacji ekonomiczno-finansowej projektu w perspektywie wieloletniej, celem określenia zdolności Technoparku do samofinansowania rozwoju.

Jednocześnie nadmieniamy, że w zakres projektu wprowadzone zostały zadania nie ujęte w umowie-zleceniu. Dotyczą one badania rynku Technoparku Tychy. Podjęcie się tego zadania było niezbędne, gdyż bez rozpoznania stopnia zainteresowania ofertą Technoparku nie byłoby możliwe dokonanie oceny realności pozyskania przychodów, zapewniających zdolność samofinansowania się działalności Technoparku Tychy.

W trakcie realizacji poszczególnych etapów *Studium Wykonalności* Autorzy mieli możliwość konsultowania przyjmowanych założeń oraz formułowanych propozycji programowo-organizacyjnych i technicznych, tak przez kierownictwo KSSE, jak i władze Gminy Tychy. W szczególności istotne znaczenie dla prac nad projektem miały Warsztaty, zorganizowane przez Kierownictwo KSSE, Podstrefa tyska, z udziałem Posła Ziemi Tyskiej, przedstawicieli Prezydium i Zarządu Gminy oraz odpowiednich kompetencyjnie Naczelników Urzędu (25.02.2002).

RADA MIASTA
Tychy

II. Zakres studium

Zgodnie z Umową zawartą pomiędzy KSSE i A.M.C s.c. celem studium jest:

- 1) określenie (oszacowanie) profilu i potencjału komercyjnego technologii rozwijanych w uczelniach i jednostkach badawczo-rozwojowych zainteresowanych podjęciem aktywności w Technoparku,
- 2) opracowanie wstępnego projektu programu i struktury organizacyjnej Technoparku,
- 3) opracowanie „zgrubnego” (wstępnego) planu marketingowego Technoparku,
- 4) wstępna ocena efektywności ekonomiczno-finansowej projektu,
- 5) wskazania metodyczne dotyczące budowy Technoparku.

W ramach realizacji celu 1) prace skoncentrowano na ewaluacji oraz ocenie możliwości i celowości instytucjonalnego transferu potencjału B+R do Technoparku w Tychach. Wykorzystano metodykę oceny potencjału B+R opracowaną dla Polski, przy udziale A.M.C. s.c., w ramach programu SCI-TECH I i II PHARE oraz inne metody analizy wielokryterialnej potencjału B+R, rozwinięte w pracach E. Okoń-Horodyskiej i A. Matczewskiego, m.in. w ramach projektów badawczych KBN.

W ramach realizacji celu 2) sformułowano założenia programowe Technoparku, ze wskazaniem, i uzasadnieniem wyboru, podstawowych obszarów działalności innowacyjnej (techniczno-technologicznej) oraz proponowane rozwiązania organizacyjne. W szczególności dążono do wyjaśnienia następujących kwestii:

- Kto jest organizatorem i właścicielem parku (zakres współudziału w organizacji, forma prawna zaangażowania się, potencjalne korzyści, itp.).
- Zarządzanie Technoparkiem (władze, zasady).
- Sposoby finansowania parku (inwestycje, przygotowana infrastruktura, administracja, zarządzanie, fundusze celowe, itp.).
- Dobór firm – polityka branżowa parku, techniki selekcji projektów.
- Zasady i formy funkcjonowania w parku .
- Stopień koncentracji instytucji naukowo-badawczych, formy powiązania i

współpracy z parkiem.

- Zakres uprawnień Zarządu Technoparku.
- Infrastruktura parku: techniczna, doradcza, finansowa, socjalna (kawiarnie, restauracje, kluby, obiekty sportowo-rekreacyjne, czytelnie, itp.).

W ramach realizacji celu 3) dokonano rozpoznania potencjalnego rynku Technoparku Tychy, na podstawie badań ankietowych.

W ramach realizacji celu 4) określono efektywność ekonomiczną projektu, zgodnie ze standardowymi wytycznymi oceny efektywności ekonomiczno-finansowej projektów inwestycyjnych.

W ramach realizacji celu 5) wskazano podstawowe etapy prac projektowych, wytyczne dotyczące organizacji prac, doboru zespołów projektowych itp. (zarządzanie projektem).

Porządek zrealizowanych zadań w ramach poszczególnych celów wskazuje Spis treści *Studium Wykonalności*.

RADA MIASTA
Tychy

III. Zarządzanie projektem

Dla realizacji projektu utworzony został zespół w składzie:

- 1) prof. dr hab. Ewa Okoń-Horodyńska – Kierownik projektu,
- 2) prof. dr hab. inż. Andrzej Matczewski – Główny projektant,
Technology Assessment,
- 3) mgr inż. Zbigniew Gieleciak – Ekspert,
- 4) mgr Andrzej Stokłosa – Ekspert,
- 5) prof. dr hab. Tadeusz Żółtowski – Ekspert,
- 6) mgr Elżbieta Choina – Spec. ds. zarządzania projektem,
- 7) mgr Joanna Kozub – Spec. ds. analiz ekonomiczno -
finansowych,
- 8) mgr Aleksander Matczewski – Spec. ds. marketingu,
- 9) mgr Iwona Woźniak – Spec. ds. organizacyjnych.

Współpraca prawna: Kancelaria Radcy Prawnego Ewy Batko-Matczewskiej.

Konsultant z ramienia KSSE: mgr Ewa Stachura-Pordzik.

Zarządzanie projektem odbywało się przy wykorzystaniu programu Microsoft Project 2000. Wyszczególnienie poszczególnych zadań ich powiązania zostało sporządzone wg standardowych zasad budowy wykresu Gantta i standardowej procedury optymalizacji czasu realizacji zadań. Ewaluację postępu prac projektowych dokonywano w trakcie cotygodniowych zebrań roboczych zespołu projektowego A.M.C. s.c. z udziałem ekspertów i konsultantów zewnętrznych.

RADA MIASTA
Tychy

IV. Koncepcja programowo-organizacyjna Technoparku Tychy

1. Cele i funkcje Technoparku

Formułując cele i funkcje Technoparku Tychy dokonano kompleksowej analizy sytuacji w zakresie rozwoju tej formy wspierania innowacyjności na świecie i w Polsce, ze szczególnych uwzględnieniem doświadczeń z drugiej połowy lat 90-tych oraz rekomendacji unijnych. Opracowanie syntetyzujące tę problematykę zawiera Załącznik 1.

Współcześnie pod pojęciem parku technologicznego rozumie się rozwiązanie, charakteryzujące się następującymi cechami (wg Międzynarodowego Stowarzyszenia Parków Naukowych):

Park naukowy lub technologiczny jest formułą własnościowo-organizacyjną, która:

- 1) ma formalne i operacyjne powiązania z uniwersytetem lub inną instytucją zajmującą się wyższą edukacją bądź centrum badawczym,
- 2) jest wykreowana w celu inicjowania organizacji biznesowych bazujących na rozwoju wiedzy technologicznej bądź innych firm o wysokiej efektywności działania,
- 3) posiada zespół zarządzający aktywnie zaangażowany w realizację funkcji transferu technologii i wzrostu sprawności w biznesie.

W takim ujęciu park naukowo-technologiczny jest więc specyficznym obszarem promowania innowacji technologicznych, w którym występuje symbioza badań naukowych, prac laboratoryjnych, doradztwa technicznego i ekonomicznego, produkcji i prawdziwego biznesu. Nie jest to jedyne określenie parku naukowo-technologicznego, czy parku technologicznego. Pojęcie park technologiczny jako pojęcie – oznacza też ośrodek gospodarczy, w ramach którego tworzy się dogodne warunki do powstawania i rozwoju małych firm innowacyjnych we współpracy z instytucjami sektora nauki i postępu technologicznego. W tym kontekście park technologiczny bardzo blisko odnosi się do pojęcia inkubatorów przedsiębiorczości,

w których dominuje jednak pomoc i ochrona podmiotu i jego działalności. W ramach parku rozwijane są przede wszystkim możliwości dostępu do zasobów:

- wspólnych urządzeń serwisowych i socjalnych,
- obsługi administracyjnej,
- usług finansowych, telekomunikacyjnych i informatycznych,
- możliwości uzyskania szerokiej pomocy doradczo-konsultingowej.

W parku ma się więc do czynienia z własnością różnorodnych dóbr i różnych ich właścicieli, spełniających określone kryteria formalne. Natomiast odpowiednia struktura parku technologicznego przyczynia się do realizacji synergicznej funkcji, wynikającej z różnorodności dóbr i usług, własności, cech aktorów tu działających, rozpowszechnianie informacji, itp.

Zasadniczą kwestią dla funkcjonowania parku technologicznego jest tzw. usieciowienie lokalnych systemów produkcji; środowisko lokalne bowiem charakteryzuje się szczególnymi typami zjawisk integrujących, z których wiele ma istotne znaczenie w kreowaniu parku technologicznego jako elementu tzw. regionu uczącego się. Te uczące się regiony funkcjonują jako kolektory i miejsca przechowywania wiedzy i idei, stają się po prostu coraz bardziej ważnymi formami ekonomicznych reprodukcji i technologicznych organizacji w gospodarce globalnej, zapewniając efektywną integrację takich składowych, jak:

- integracja technologiczna,
- integracja lokalnych rynków pracy,
- integracja produkcji pomiędzy firmami,
- integracja pomiędzy firmami sektora usług i wytwarzania,
- finansowa integracja firm,
- integracja terytorialna na poziomie lokalnym,
- integracja społeczna i kulturalna,
- zależności związane z integracją instytucji lokalnej,
- integracja terytorialna na poziomach inter-regionalnym i międzynarodowym.

Badania funkcjonujących w świecie parków naukowych i technologicznych wykazują wykształcanie się na terenie parków także inicjatyw wskazujących na tak interesujące rozwiązania, jak praca w sieci technologicznej */technology networking/*, czy grupowanie w tzw. kiście technologiczne */clustering/*. Inicjatywy te, choć rodzą się w parku, wychodzą poza niego i rozprzestrzeniają swą aktywność także w układach międzynarodowych.

We współczesnych parkach naukowo-technologicznych wykorzystuje też się coraz częściej koncepcję **centrów doskonałości** – instytucji o charakterze holdingowym grupującym instytucje różnego rodzaju. Instytucje takie tworzą kanał dla transferu technologii pomiędzy sferą nauki a przemysłem, ułatwiają mechanizm tworzenia spółek odpryskowych (*spin off*) z uczelni wyższych, kreują specyficzne środowisko wzajemnej wymiany i współpracy pomiędzy inkubowanymi firmami, które dzierżawią zasoby parku technologicznego i korzystają z jego pomocy aż do wejścia na rynek i nabycia zdolności samodzielnego sprostania konkurencji.

Parki naukowe i technologiczne wyznaczają sobie cele strategiczne, wśród których można wymienić następujące:

- uruchamianie firm bazujących na nowych technologiach /NTBF's/,
- wewnętrzne inwestycje sfery B+R w instytucjach publicznych,
- wewnętrzne inwestowanie w przedsiębiorstwach komercyjnych,
- inwestycje wewnętrzne ogólnego przeznaczenia,
- transfer technologii do firm już istniejących,
- transfer technologii do nowych firm.

Można na podstawie przeprowadzonych badań i analiz wskazać zatem, że:

- Z doświadczeń europejskich wynika, iż nadal jedną z najważniejszych konstrukcji instytucjonalnych i funkcjonalnych umożliwiających podnoszenie innowacyjności gospodarki są istniejące i nowo powstające parki technologiczne, i to mimo intensywnego rozwoju struktur sieciowych. Należy mieć jednak na uwadze fakt, że maleje znaczenie czynnika koncentracji przestrzennej potencjału badawczego.
- Instytucje tego typu działają już w Polsce, i w znacznym stopniu spełniają oczekiwania.
- Wiele regionów i gmin polskich nadal przystępuje do budowy takich rozwiązań.
- Budowanie Technoparku Tychy mieści się w założeniach, priorytetach i zrębach polityki innowacyjnej Polski.
- Technopark Tychy powstaje z wykorzystaniem możliwości, jakie stwarza specjalna strefa ekonomiczna, mianowicie KSSE, co pozwoli na wypracowanie ważnych motywacji ekonomicznych dla potencjalnych partnerów i beneficjentów. Ponadto zaangażowane są poważnie w ten projekt władze miasta Tychy, poprzez deklaracje gotowości wniesienia znaczących aktywów materialnych.

RADA MIASTA
Tychy

2. Profil programowy

2.1 Uwagi ogólne

Wstępne założenia Technoparku Tychy wskazywały następujące, preferowane obszary działalności:

- elektronika i informatyka,
- ekologia, ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki wodno-ściekowej,
- produkcja maszyn, sprzętu i aparatury elektronicznej,
- produkcja maszyn biurowych i komputerów,
- produkcja maszyn i aparatury elektronicznej,
- produkcja sprzętu i aparatury telewizyjnej,
- produkcja instrumentów medycznych, precyzyjnych i optycznych,
- informatyka i działalność pokrewna,
- rozwój technik i urządzeń w zakresie ochrony środowiska, z szczególnym nakierowaniem na gospodarkę wodno-ściekową,
- badania i analizy w zakresie ocen technologii (*Technology Assessment*),
- prowadzenia prac badawczo-rozwojowych w obszarze komunikacji społecznej,
- rozwój technik edukacyjnych.

W toku dalszych dyskusji uznano, że określając pożądany profil programowy Technoparku Tychy kierować należy się nie tylko dziedzinami mającymi współcześnie szczególną nośność innowacyjną oraz możliwościami, które stwarza KSSE. Stwierdzono, iż celowe jest silniejsze uwzględnienie istniejącej w Tychach i w regionie struktury innowacyjnej, w szczególności zaś, czy:

- Technopark usytuowany jest w środowisku zapewniającym działającym w jego ramach firmom związanie się z istniejącą już „tkanką” ekonomiczną i społeczną, a zwłaszcza z jej potencjalnie rozwojowymi składowymi. Te związki zapewniają zwykle dobre warunki firmom innowacyjnym będącym w wstępnych fazach rozwojowych.
- Profil technoparku nadaje priorytet branżom, które są atrakcyjne z punktu widzenia inwestycyjnego. Tylko takie branże są zainteresowane rozwojem

opartym o innowacje, nimi interesują się inwestorzy pasywni, są też obiektem pożądanym inwestorów z rynku globalnego.

- Profil technoparku nadaje priorytet branżom (aktywnościom), które objęte są preferencjami państwa (priorytety: naukowo-badawczej, polityki przemysłowej, proekologicznej, społecznej itp.), czy międzynarodowej (polityka innowacyjna UE, NATO, itp.). Wówczas można liczyć na wsparcie i preferencje ze strony państwa i organizacji międzynarodowych. Słuszność tego założenia potwierdza również polska praktyka.

Wskazane względy spowodowały, że autorzy projektu podjęli się określenia preferowanych dla Technoparku Tychy dziedzin aktywności z wykorzystaniem analizy wielokryterijnej. Pełną analizę zawiera Załącznik 2.

2.2 Model wielokryterijnej oceny profilu programowego Technoparku Tychy

Przyjęto, że podstawę dla wytyczenia preferowanych branż stanowić będzie tzw. Europejska Klasyfikacja Działalności (KD), opracowana przez Biuro Statystyczne Europejskiej Wspólnoty EUROSTAT (Nomenclatures des Activités de Communauté Européenne – NACE rev. 1), która zastąpiła stosowaną w Polsce do 1993 roku Klasyfikację Gospodarki Narodowej (KGN). Europejska Klasyfikacja Działalności jest pięciopoziomową klasyfikacją z jednym dodatkowym poziomem pośrednim dla niektórych rodzajów działalności. W odniesieniu do Technoparku Tychy zastosowano preselekcje dziedzin. Za kryterium wyboru przyjęto:

- istniejące struktury gospodarcze (przemysłowe i usługowe) w regionie tyskim, z uwzględnieniem więzi kooperacyjnych;
- preferencje władz samorządowych w zakresie kierunków rozwoju miasta i powiatu;
- wstępne opcje złożone przez podmioty gospodarcze i placówki B+R związane z podjęciem działalności innowacyjnej w Technoparku Tychy.

Na tej podstawie wyróżniono do dalszej oceny 107 dziedzin, które podaje się w Tabeli 1 Załącznika 2.

RADA MIASTA
Tychy

Analizę wielokryterijną przeprowadzono metodą średniej ważonej. Rozważano bardziej złożone metody, m.in. przewyższeń (w wersji ELECTRA I, czy też metodę skupień). Uznano jednak, że przy dysponowalnym zbiorze danych wejściowych metoda średniej ważonej będzie całkowicie wystarczająca dla wstępnego oszacowania atrakcyjności dziedzin. W modelu wyodrębniono następujące wielkości kryterijne:

- 1) Atrakcyjność inwestycyjna branży (AI).
Atrakcyjność Inwestycyjna w ujęciu T. Peplaka jest syntetycznym wskaźnikiem, określającym zdolność danej klasy PKD do osiągania lepszych od innych klas wartości szczegółowych wskaźników finansowych.
- 2) Poziom branży ze względu na zawartość technologiczną (technology content).
Według wytycznych OECD (Punktacja: A.M.C.).
- 3) Poziom branży ze względu na bariery pozyskania high-tech.
Według wytycznych OECD (Punktacja: A.M.C.).
- 4) Kryterium zgodności z Załoženiami polityki przemysłowej dla Polski.
Zgodnie z Załoženiami polityki przemysłowej dla Polski (1993 r.).
- 5) Kryterium zgodności z priorytetami badawczymi Polski.
Zgodnie z „Preferowanymi kierunkami badań naukowych i prac rozwojowych dla zwiększenia innowacyjności polskiej gospodarki” /KBN, Warszawa, 1995/, przyjętymi w październiku 1995 r. przez Komitet Ekonomiczny przy Radzie Ministrów.
- 6) Kryterium zgodności z priorytetami polityki innowacyjnej UE.
Na podstawie studiów E. Okoń-Horodyńskiej.
- 7) Kryterium zgodności z kryteriami KSSE.
Kryterium to ma wskazać na dziedziny, dla których firmy mogą uzyskać zezwolenie na prowadzenie działalności gospodarczej zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 marca 2001, zmieniającym rozporządzenie w sprawie ustanowienia katowickiej specjalnej strefy ekonomicznej (§ 1pkt. 1)).

2.3 Wyniki analizy wielokryteryjnej

Wyniki oceny wielokryteryjnej (ranking) dziedzin przy progu dolnym wartości wskaźnika średniej ważonej 1,5 zawiera Tabela 1.

Tabela 1. Zestawienie i porównanie dziedzin przy progu wartości ważonej średniej wynoszącej 1,5

Lp.	Pozycja wg EKD	Dziedzina wg EKD	Kwalifikacja wstępna KSSE	Pozycja wg KWiU
1	1552	Produkcja lodów	tak	Sekcja D, podsekcja DA, dz. 15, gr. 15.5
2	1581	Produkcja chleba oraz świeżych wyrobów piekarskich, produkcja ciast i ciastek	tak	Sekcja D, podsekcja DA, gr. 15.8
3	1558	Produkcja homogenizowanych artykułów żywnościowych i żywności detalicznej		
4	1589	Produkcja pozostałych artykułów spożywczych, gdzie indziej nie sklasyfikowana	tak	Sekcja D, podsekcja DA, gr. 15.8
5	1596	Produkcja piwa	nie - 1	
6	1597	Produkcja słodów		
7	2111	Produkcja masy celulozowej	tak	Sekcja D, podsekcja DE, gr. 21.1
8	2112	Produkcja papieru i tektury	tak	Sekcja D, podsekcja DE, gr. 21.1
9	2222	Pozostała działalność poligraficzna	tak	Sekcja D, podsekcja DE, gr. 22.2
10	3002	Produkcja komputerów i innych urządzeń do przetwarzania informacji	tak	Sekcja D, podsekcja DL, gr. 30.0
11	3120	Produkcja aparatury rozdzielczej i kontrolnej energii elektrycznej	tak	Sekcja D, gr. 31.2
12	3161	Produkcja wyposażenia elektrycznego do silników i pojazdów	tak	Sekcja D, gr. 31.6, klasa 31.36
13	3220	Produkcja nadajników telewizyjnych, radiowych oraz aparatów dla telefonii i telegrafii przewodowej	tak	Sekcja D, podsekcja DL, gr. 32.2
14	3230	produkcja odbiorników telewizyjnych i radiowych oraz związanych z nimi artykułów wyposażenia dodatkowego	tak	Sekcja D, podsekcja DL, gr. 32.3
15	3310	Produkcja sprzętu medycznego i chirurgicznego oraz przyrządów ortopedycznych	tak	Sekcja D, podsekcja DL, gr. 33.1
16	3320	Produkcja instrumentów i przyrządów pomiarowych, kontrolnych, badawczych	tak	Sekcja D, podsekcja DL, gr. 33.2
17	3330	produkcja sprzętu do sterowania procesami przemysłowymi	tak	Sekcja D, gr. 33.3
18	3520	Produkcja lokomotyw kolejowych i tramwajowych		

		oraz taboru kolejowego		
19	4100	Pobór, oczyszczanie i rozprowadzanie wody	tak	
20	7011	Zagospodarowanie i sprzedaż nieruchomości	nie – 2	
21	7012	Kupno i sprzedaż nieruchomości dzierżawionych lub stanowiących własność osobistą	nie – 2	
22	7020	Wynajem nieruchomości własnych lub dzierżawionych	nie – 2	
23	7031	Działalność agencji obsługi nieruchomości	nie – 2	
24	7032	Zarządzanie nieruchomościami	nie – 2	
25	7121	Wynajem środków transportu lądowego		
26	7210	Doradztwo w zakresie sprzętu komputerowego	tak	Sekcja K, gr. 72.1
27	7220	Doradztwo w zakresie oprogramowania i dostarczanie oprogramowania	tak	Sekcja K, gr. 72.2
28	7230	Przetwarzanie danych	tak	Sekcja K, gr. 72.3
29	7260	Pozostała działalność związana z informatyką	tak	Sekcja K, gr. 72.6
30	7320	Prace badawczo-rozwojowe w dziedzinie nauk społecznych i humanistycznych	nie – 2	
31	7411	działalność prawnicza	nie – 2	
32	7412	Rachunkowość, księgowość i kontrola ksiąg, doradztwo podatkowe	nie – 2	
33	7483	Działalność związana z tłumaczeniem i usługami sekretarskimi	nie – 2	
34	7511	Kierowanie podstawowymi rodzajami działalności publicznej	nie – 3	
35	7513	Kierowanie i udział w pracach mających na celu zwiększenie efektywności gospodarowania	nie	
36	7514	Pomocnicze działalności usługowe na rzecz całej administracji państwowej	nie – 3	
37	8030	Szkolnictwo wyższe	nie – 3	
38	8042	Szkolnictwo dla dorosłych i pozostałe formy kształcenia, gdzie indziej nie sklasyfikowane	nie – 3	
39	8511	szpitalnictwo	nie – 3	
40	9000	Odprowadzanie ścieków, wywóz śmieci, usługi sanitarne i pokrewne	nie – 3	
41	9211	produkcja filmów i nagrań wideo		
		Dziedzina wg KWiU		
42		Instrumenty optyczne i sprzęt fotograficzny, kinematograficzny	tak	Sekcja DGr.33.4
43		Sprzęt do sterowania procesami przemysłowymi	tak	Sekcja D, gr. 33.3
44		Silniki elektryczne, prądnice i transformatory	tak	Sekcja D, gr. 31.1
45		Osprzęt elektryczny rozdzielczy i kontrolny	tak	Sekcja D, gr. 31.2
		Druty i przewody izolowane	tak	Sekcja D, gr. 31.3
46		Akumulatory, ogniwa i baterie galwaniczne	tak	Sekcja D, gr. 31.4
47		Sprzęt oświetleniowy i lampy elektryczne	tak	Sekcja D, gr. 31.5
48		Diody, lampy i inne elementy elektroniczne	tak	Sekcja D, gr. 32.1
49		Przyrządy narzędzia i aparatura do celów kontrolno-pomiarowych	tak	Sekcja D, gr. 33.2

50	Usługi badawczo-rozwojowe w dziedzinie nauk przyrodniczych: - usługi badawczo-rozwojowe w dziedzinie nauk fizycznych (73.10.11), - usługi badawczo-rozwojowe w dziedzinie chemii i biologii (73.10.12), - usługi badawczo-rozwojowe w dziedzinie techniki i technologii (73.10.13), - usługi badawczo-rozwojowe w dziedzinie nauk rolniczych (73.10.14), - usługi badawczo-rozwojowe w dziedzinie nauk medycznych i farmacji (73.10.15), - usługi badawczo-rozwojowe w dziedzinie pozostałych nauk przyrodniczych (73.10.16).	tak	Sekcja K, gr. 73.1
51	Usługi w zakresie badań i analiz technicznych - usługi w zakresie badań i analiz składu czystości substancji (74.30.11), - usługi w zakresie badań i analiz właściwości fizycznych (74.30.12), - usługi w zakresie badań i analiz zintegrowanych systemów mechanicznych i elektrycznych (74.30.13), - usługi w zakresie przeglądów technicznych pojazdów mechanicznych (74.30.14), - usługi w zakresie przeglądów technicznych pozostałe (74.30.15), - usługi w zakresie badań i analiz technicznych pozostałe (74.30.16).	tak	Sekcja K, gr. 74.3
52	Usługi baz danych	tak	Sekcja K, gr. 72.4
53	Usługi konserwacji i napraw maszyn biurowych, księgujących i liczących	tak	Sekcja K, gr. 72.5

Zezwolenie nie jest wydawane na prowadzenie działalności gospodarczej zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 marca 2001 roku (zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia katowickiej sse) w zakresie: § 2 pkt 1; § 2 pkt 6; § 2 pkt 7.

Wyniki analizy wskazują, że poza wstępnie wymienionymi w założeniach KSSE preferowanymi dla Technoparku Tychy mogą być i inne obszary, silniej związane z tradycyjną „tkanką” gospodarczą subregionu tyskiego. Dotyczy to w głównej mierze przemysłu przetwórstwa rolno-spożywczego i pewnych usług, w tym na rzecz szeroko rozumianej ochrony zdrowia. Za otwartą na tym etapie prac zostaje kwestia rozbudowy wysoce innowacyjnych struktur obsługujących przemysły tradycyjne, zwłaszcza górnictwo węgla kamiennego i energetykę.

BADA MIASTA
Tychy

3. Założyciele i beneficjenci

Do głównych korzyści wynikających z działania parków naukowych i technologicznych zalicza się:

- transfer technologii,
- przygotowywanie zasobów pracy do zdobywania miejsc zatrudnienia,
- kreowanie miejsc pracy,
- tworzenie *image* firm powstałych na bazie parku i współdziałających z nim,
- korzyści z tytułu posiadania majątku w sferze parku naukowego lub technologicznego,
- inwestycje,
- bezpieczeństwo w zakresie praw do własności intelektualnej, jak i w sensie fizycznym.

Korzyści te określają i założycieli i beneficjentów. Można wśród nich wymienić:

- firmy indywidualne zarówno działające w ramach parku naukowego czy technologicznego jak również funkcjonujące poza parkiem,
- układy powiązań: instytucje wyższej edukacji/instytuty badawcze/ firmy,
- gospodarka lokalna,
- gospodarka regionalna,
- gospodarka narodowa i globalna.

Do beneficjentów Technoparku Tychy proponuje się zaliczyć 3 grupy firm:

- 1) firmy typu *start-up*, które nie mogą sprostać wymaganiom finansowym – inwestycjom od 100 tys. euro, ale mogą rozpocząć tworzenie koncepcji swego działania korzystając z pomocy firmy Inkubatora będącego firmą Technoparku i działającą wg zasad inkubacji;
- 2) duże firmy już działające na rynku, ze strategii których nie wynika, że chcą budować nowe obiekty w Technoparku Tychy, ale mogą korzystać z usług Inkubatora – firmy Technoparku, a również pragną działać jako *venture capital* w Technoparku;

RADA MIASTA
Tychy

- 3) duże firmy mogące sprostać wymaganiom finansowym Technoparku (wynikającym z ustawy o SSE od 100 tys. Euro), pragnące ulokować swą działalność w Technoparku Tychy i potrzebujące gruntu na budowę nowych obiektów. Jeśli spełnią kryteria przedmiotu działalności Technopark zapewni im otrzymanie (zakup i dzierżawę) odpowiednich gruntów.

Za podstawowych partnerów naukowo-badawczych przyjmuje się:

- 1) Politechnikę Śląską, w zakresie: informatyki, elektroniki, aparatury elektrycznej i mechaniczno-energetycznej, gospodarki cieplnej i ochrony środowiska;
- 2) Politechnikę Częstochowską, w zakresie ochrony Środowiska;
- 3) Wyższą Szkołę Zarządzania i Nauk Społecznych w Tychach, w zakresie: edukacji przedsiębiorców i menedżerów innowacji, dyfuzji technologii oraz rozwoju technik edukacyjnych;
- 4) Główny Instytut Górnictwa: w zakresie ochrony środowiska, specjalistycznej aparatury i urządzeń, doradztwa technicznego;
- 5) Instytut Ekologii Terenów Uprzemysłowionych w Katowicach, w zakresie ochrony środowiska i regeneracji terenów uprzemysłowionych.

„Wchód” w Urbanowicach (134,2 ha), Obszar II (9,152 ha), Szkoły Muncypalne (2,5 ha);

- Efektywność gospodarczą struktur rozproszonych potwierdza KSSE; jej rozproszony w wielu miejscach niecko górnośląskiej udział, zapewnił komplementarność oferty inwestycyjnej, co istotnie podniosło atrakcyjność strefy. Dowiodły tego największe w skali polskiej inwestycje w tym obszarze;
- Zaawansowane są prace nad projektem budowy Wielofunkcyjnego Budynku dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw przy ul. Begonii, którego realizacja ma nastąpić w latach 2002-2004;
- W mieście rozbudowana jest struktura szkolnictwa średniego oraz powstała Wyższa Szkoła Zarządzania i Nauk Społecznych, w której intensywnie rozwijany jest profil kształcenia na rzecz przedsiębiorczości innowacyjnej i współpracy unijnej;
- W Tychach zamieszkała liczna grupa pracowników naukowych uczelni wyższych z terenu województwa śląskiego, w tym znacząca ilość samodzielnych pracowników nauki, skupiona w klubie profesorskim;
- Tychy dysponują relatywnie nowoczesną infrastrukturą teletechniczną, zapewniającą efektywną komunikację w sieciach.

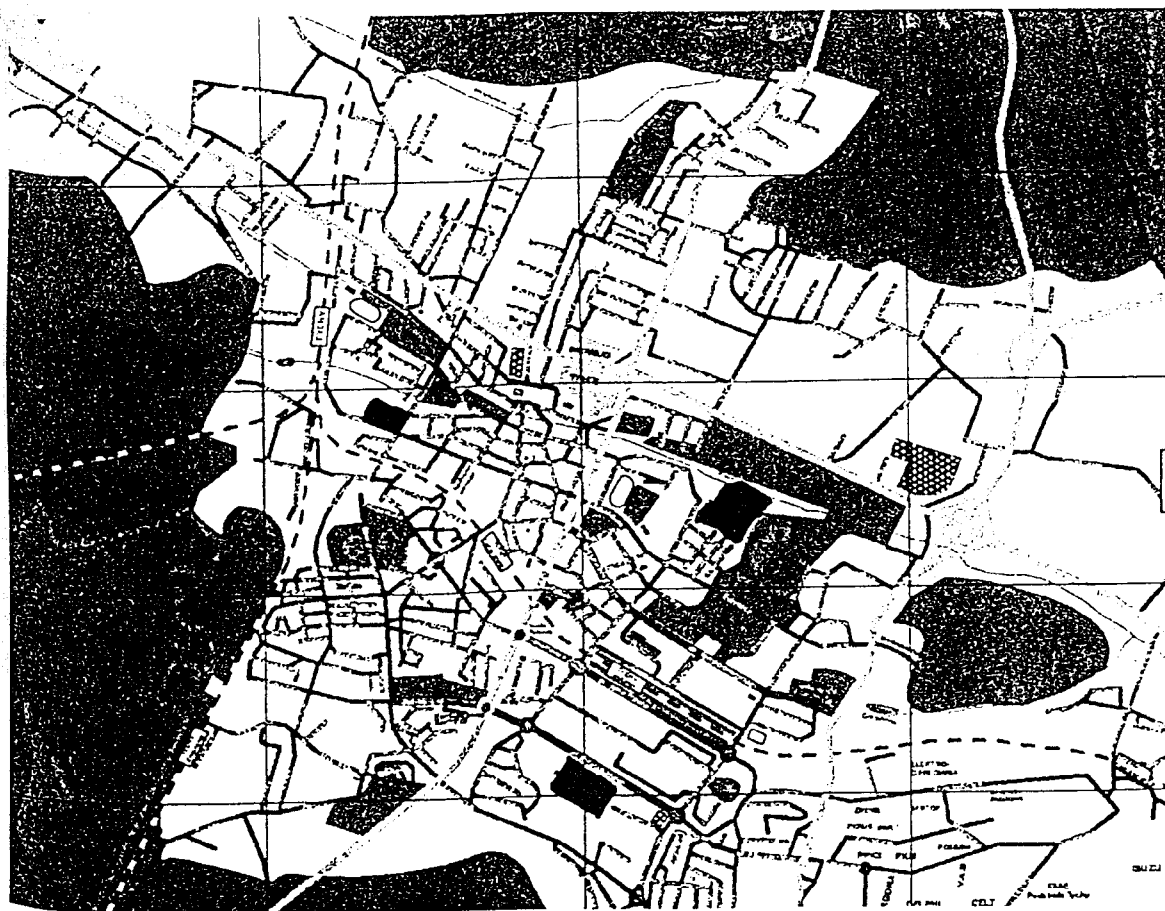
Istnieją zatem uzasadnione podstawy dla przyjęcia określenia, że

TECHNOPARK TYCHY to MIASTO TYCHY

Proponuje się zatem rozważyć, mając na uwadze i cele praktyczne i promocyjne, dokonanie dekompozycji (segmentacji) pojęcia Technopark Tychy, na następujące składowe (segmenty):

- 1) **TECHNOPARK – INKUBATOR** (KSSE Obszar II oraz teren ZEG S.A. Tychy) /Mapa 1 – oznaczenie czarne/,
- 2) **TECHNOPARK – REV** /Revitalization/ (Obszar: Szkoły Muncypalne) /Mapa 1 – oznaczenie niebieskie/,
- 3) **TECHNOPARK – ATI** /Advanced Technology Industry/ (KSSE Wschód) /Mapa 2/,
- 4) **TECHNOPARK – HTES** /High Technology & Education Structure/ (pozostałe tereny Miasta Tychy) / Mapa 1/.

Mapa 1. Tychy

RADA MIASTA
Tychy

Profil programowy i zadania segmentów

Ten segment Technoparku spełniać ma funkcję *inkubacji przedsiębiorczości innowacyjnej*, czyli opiekowania się przedsiębiorstwem podejmującymi się **rozwoju i komercjalizacji technologii innowacyjnych** w etapie wzrostu. Dotyczy to także tych przedsiębiorstw, które zostały wyodrębnione jako zorganizowane części większych podmiotów, dla realizacji projektów innowacyjnych. Celowe jest także stworzenie warunków **dla narodzin firm, kreowanych przez absolwentów szkół wyższych, zamierzających prowadzić działalność innowacyjną technologicznie** (komercjalizacja projektów własnych, obrót technologiami i urządzeniami z grupy zaawansowanych technologicznie, itp.).

Mając na uwadze obszar tego segmentu, jego usytuowanie w mieście oraz aktualny stopień przygotowania organizacyjnego uważa się, że w segmencie **TECHNOPARK – INKUBATOR** powinno się:

- zagospodarować istniejący teren po byłym miejskim przedsiębiorstwie zieleni, celem przeznaczenia go dla przedsiębiorstw w fazie ekspansji, zdolnych już do samofinansowania rozwoju, poszukujących jednak korzystniejszych warunków funkcjonowania, celem zdynamizowania ekspansji;
- objąć w zarząd (za pośrednictwem Podstrefy tyskiej KSSE) część pomieszczeń będących w dyspozycji ZEG S.A., celem stworzenia struktury inkubacyjnej dla nowych MŚP, w tym kreowanych przez absolwentów szkół wyższych.

Profilowanie tego segmentu na działalność proinnowacyjną technologiczną ma nadto uzasadnienie w tym, że ten fragment Technoparku mieści się obrębie KSSE; działalność innowacyjna technologiczna zawiera w sobie większe ryzyko gospodarcze, wymaga zwykle również wysokich początkowych nakładów inwestycyjnych. Przywileje, które stwarza SSE mogą obniżać bariery wejścia do sektorów wysokich technologii.

Wspomaganie przedsiębiorczości w rozumieniu ogólnym byłoby realizowane w ramach segmentu **TECHNOPARK – HTES**, a w szczególności w obiekcie „Wielofunkcyjny budynek dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw”.

Do funkcji szczegółowych (oferta programowa) **TECHNOPARKU – INKUBATOR** zalicza się więc:

- wynajem pomieszczeń,
- Obrót nieruchomościami i gruntami stanowiącymi majątek Fundacji Technopark-Tychy,
- gospodarowanie majątkiem trwałym i gruntami wniesionymi przez Gminę Tychy do Technoparku,
- doradztwo prawne, organizacyjne i inne, związane z założeniem podmiotu gospodarczego,

- usługi wspólne (obsługa administracyjno-techniczna, obrachunkowa, poligraficzne i inne),
- usługi szkoleniowe i edukacyjne,
- pomoc i pośrednictwo w pozyskiwaniu źródeł finansowania projektów badawczych i rozwojowych (banki, leasing, programy badawcze, środki pomocowe, inne),
- pośrednictwo i transfer technologiami,
- usługi informacyjne (pozyskiwanie informacji biznesowych, rynkowych, naukowo-technicznych, innych),
- badania rynkowe i projekty marketingowe,
- zarządzanie projektami o pełnym cyklu (od inicjacji do zakończenia).

Wskazane obszary oferty programowej mieszczą się w przeważającej części w preferowanych działalnościach (wg PKD) wyznaczonych metodą analizy wielokryterijnej; wskazuje to, że istnieje możliwość uzyskania przez strukturę zarządzającą Technoparkiem w krótkim czasie zdolności do samofinansowania działalności tej struktury.

TECHNOPARK – REV

Ten segment Technoparku Tychy nakierowany jest na:

- badania i inicjalizację przedsięwzięć innowacyjnych w zakresie funkcji związanych z szeroko rozumianą rewitalizacją środowiska społecznego i naturalnego;
- realizację wybranych dziedzin związanych z budową społeczeństwa informacyjnego;
- rozwój i realizację kształcenia ustawicznego;
- badanie i projektowanie nowych rozwiązań strukturalnych dla wsi na potrzeby procesu integracji europejskiej;
- realizację projektów europejskich na rzecz przyspieszenia procesów integracji europejskiej w Europie Centralnej i Wschodniej.

TECHNOPARK – REV usytuowany jest przy Al. Marszałka Piłsudskiego, na powierzchni 2,5 ha (objętej KSSE), zabudowanej obiektami tzw. Zespołu Szkół Muncypalnych w budowie.

Pierwotna koncepcja programowa tego kompleksu zakładała powstanie zespołu szkół średnich, przylegającego do parku miejskiego. Usytuowany na działce budynek tworzy „lapidarna bryła o współczesnym wyrazie architektonicznym i autonomicznej sile urbanistycznej artykulacji” /wg założeń koncepcyjnych/. Przeszlony cokół parterowej części budynku jest podstawą, z której wyrastają trzy różnicowane w wyrazie architektonicznym segmenty bryły, odpowiadające trzem strefom użytkowym:

- 1) Strefa pomieszczeń ogólnodostępnych tj. hall wejściowy, szatnie, administracja, część rekreacyjna z zespołem pomieszczeń kulturalno-socjalnych, aula i zespół żywieniowy (Sektor „O” – nazwa nadana przez A.M.C. s.c.),
- 2) Strefa pomieszczeń dydaktycznych z wydzielonymi grupami oddziałów ogólnokształcących i zawodowych (Sektor „E” – nazwa nadana przez A.M.C. s.c.),
- 3) Strefa pomieszczeń dla sportu o poszerzonym programie z trybunami i holem wejściowym dla widzów, niezależnym od strefy wejściowej do szkoły. Strefa ta powiązana jest bezpośrednio z otwartymi terenami sportowymi (Sektor „R” – nazwa nadana przez A.M.C. s.c.).

Obiekt odznacza się dużą dostępnością z zewnątrz do poszczególnych stref funkcjonalnych: dojście do szkoły zapewniono z obszarów obu sąsiadujących osiedli, a także od strony promenady i przystanków komunikacji miejskiej, a do hali sportowej zaprojektowano dodatkowy dojazd z miejscami postojowymi. Zaprojektowany układ stref użytkowych pozwala również na komercyjne wykorzystanie zespołu sportowego i auli. Zespół sportowy jest łatwy do oddzielenia od powiązań komunikacyjnych ze szkołą i może funkcjonować niezależnie. Może być wykorzystany na zajęcia rekreacyjne (dzięki możliwości podziału na trzy niezależne boiska), lub też na zawody sportowe z udziałem publiczności (przewidziano trybuny i galerie dla ca 700 osób i dodatkowo 200 miejsc siedzących w hali, przy układzie arenowym boiska. Podobne możliwości komercyjnego wykorzystania przewidziano dla auli. Może ona być użytkowana również w okresie poza godzinami pracy szkoły dla organizacji

konferencji czy imprez kulturalnych. Dogodne powiązanie auli z zespołem gastronomicznym i możliwość całkowitego jej zamknięcia, odizolowania od pomieszczeń dydaktycznych, podnosi walor użytkowy tej strefy budynku. W przeciwieństwie do zespołu sportowego i auli, strefę pomieszczeń dydaktycznych cechuje pewna hermetyczność, zwrócenie się do wewnątrz, do siebie. Pomieszczenia klasowe odwrócone do patio mają zapewnioną ciszę i odpowiednie warunki naświetlenia, a także dobry kontakt z przestrzeniami rekreacyjnymi przyklasowymi - patio.

Koncepcja architektoniczna obiektu w powiązaniu z zakładanym profilem programowym uzasadnia wyróżnienie w segmencie **TECHNOPARK – REV** trzech zagregowanych obszarów działalności, mogących stanowić wyodrębnione rozwiązania organizacyjno-ustrojowe, a mianowicie:

- 1) **POLE Badań i Wdrożeń Technologii Rewitalizacji /odnowy biologicznej i społecznej/ Człowieka (PBiWTRC);**
- 2) **POLE Badań i Wdrożeń Technologii Rewitalizacji Środowiska (PBiWTRŚ)**
- 3) **POLE Badań i Wdrożeń Technologii dla Społeczeństwa Informacyjnego (PBiWTSI).**

Dla poszczególnych PÓL przewiduje się następujące działalności (wg PKD):

POLE Badań i Wdrożeń Technologii Rewitalizacji /odnowy biologicznej i społecznej/ Człowieka (PBiWTRC):

- **działalność w zakresie ochrony zdrowia ludzkiego (851),**
- **działalność związana z rekreacją, kulturą i sportem (92),**
- **działalność związana z gwarantowaną prawnie opieką socjalną (753)**
- **edukacja (80),**
- **szkolnictwo wyższe (803),**
- **szkolnictwo dla dorosłych i pozostałe formy kształcenia (804),**
- **opieka socjalna (853),**
- **prowadzenie prac badawczo-rozwojowych w dziedzinie nauk społecznych i humanistycznych (732).**

POLE Badań i Wdrożeń Technologii Rewitalizacji Środowiska (PBiWTRŚ):

- prowadzenie prac badawczo-rozwojowych w dziedzinie nauk przyrodniczych (w zakresie: ochrona i rewitalizacja terenów (731),
- rewitalizacja terenów, w tym odprowadzanie ścieków, wywóz śmieci, usługi sanitarne i pokrewne (90),
- działalność w zakresie architektury, inżynierii i pokrewne doradztwo techniczne (7420).

POLE Badań i Wdrożeń Technologii dla Społeczeństwa Informacyjnego (PBiWTSI):

- prowadzenie prac badawczo-rozwojowych w dziedzinie nauk społecznych i humanistycznych (732),
- administracja państwowa oraz polityka ekonomiczna i socjalna świadczona na rzecz społeczeństwa (751),
- usługi na rzecz całego społeczeństwa (752),
- działalność organizacji komercyjnych, profesjonalnych i pracodawców (911),
- działalność związków zawodowych (912),
- działalność pozostałych organizacji członkowskich (913),
- działalność związana z filmem i przemysłem wideo (921),
- artystyczna i literacka działalność twórcza (923),
- działalność bibliotek, archiwów, muzeów i pozostała działalność kulturalna (925),
- organizacje i zespoły międzynarodowe (99).

TECHNOPARK – ATI

Segment ten obejmuje tereny przemysłowe „Wchód” w Urbanowicach (134,2 ha), Podstrefa Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Jak wskazano wcześniej, w strefie usytuowane są przedsiębiorstwa, które można zaliczyć do najnowocześniejszych w skali Polski i Europy (ISUZU Motors Polska Sp. z o.o, Agora Poligrafia Sp. z o.o, Delphi Polska Automotive Systems Sp. z o.o, Lear Corporation Poland II Sp. z o.o. VAB Tychy, itd.), co uzasadnia nazwę segmentu.

Profil programowy, poprzez obecność wskazywanych inwestorów, jest więc wyraźnie określony. Istnieją jednak nadal możliwości wprowadzenia w segment nowych, preferowanych inwestorów. Aktualną ofertę wolnych działek zawiera Tabela 2.

Tabela 2. Oferta wolnych działek KSSE.

Nazwa lokalizacji	Właściciel	Forma zbycia	Numer działki	Powierzchnia w m ²
XIV	KSSE S.A.	sprzedaż	459/118	9052
			460/118	14592
XII	AWRSP	sprzedaż	463/118	8350
			464/118	17332
			465/118	17332
Delphi	Delphi sp. z o.o.	dzierżawa	1023/25	43000
Xb	AWRSP	sprzedaż	543/34	69037
XV	Gmina Tychy	sprzedaż	różne	16223

Mając na uwadze priorytety wynikające z analizy wielokryteryjnej, preferowanymi byłyby następujące dziedziny (wg. PKD):

- pozostała działalność poligraficzna (2222),
- produkcja komputerów i innych urządzeń do przetwarzania informacji (3002),
- produkcja aparatury rozdzielczej i kontrolnej energii elektrycznej (3120),
- produkcja wyposażenia elektrycznego do silników i pojazdów (3161),
- produkcja sprzętu medycznego i chirurgicznego oraz przyrządów ortopedycznych (3310),
- produkcja instrumentów i przyrządów pomiarowych, kontrolnych, badawczych, nawigacyjnych i innego (3320),
- produkcja sprzętu do sterowania procesami przemysłowymi (3330).

TECHNOPARK – HTES

Segment Technoparku określany nazwą **TECHNOPARK – HTES** nie jest określony terytorialnie; obejmuje te podmioty i instytucje usytuowane na terenie Gminy Tychy, a nie mieszczące się na obszarach KSSE, które zamierzają się włączyć aktywnie w działania o charakterze proinnowacyjnym, inicjowane przez władze Technoparku Tychy. Dotyczy to w szczególności:

- Wyższej Szkoły Zarządzania i Nauk Społecznych w Tychach (w obecnych siedzibach: Pl. Św. Anny i Al. Niepodległości),
- filii innych szkół wyższych,
- istniejących ośrodków edukacji, doradztwa i projektowania,
- stowarzyszeń i korporacji zawodowych,
- Browarów Tyskich,
- ZEG,
- MŚP, w tym rzemiosła,
- instytucji, agencji i firmy działających na rzecz ochrony zdrowia i rekreacji,
- wielofunkcyjnego budynku dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw w budowie („Katalizator przedsiębiorczości”).

W ramach niniejszego studium pomija się charakterystykę i opis możliwości programowych poszczególnych instytucji i podmiotów zaliczanych do omawianego segmentu, poza obiektem określanym jako „Wielofunkcyjny budynek dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw”. Wyróżnienie tego obiektu ma swoje uzasadnienie w jego profilu programowym i związku z generalną koncepcją Technoparku Tychy.

Zgodnie z podjętymi przez władze Gminy Tychy decyzjami, Gmina w latach 2002-2004 przystąpi do realizacji II etapu inwestycji mających na celu zagospodarowanie zdegradowanych terenów przemysłowych, zakładającego uruchomienie strefy aktywności gospodarczej ukierunkowanej na rozwój małej i średniej przedsiębiorczości w obiekcie określanym mianem: „Wielofunkcyjny budynek dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw” /WBMŚP/ („Katalizator przedsiębiorczości”). Obiekt ma być usytuowany w południowo-wschodniej części osiedla BALBINA, w sąsiedztwie ulic Brzechwy i Begonii, na działkach stanowiących własność Gminy. Przewidywana powierzchnia użytkowa: ok. 6000 m², podzielona na

trzy klasy: klasa A – ok. 30%; klasa B – ok. 50% (w tym sala konferencyjna); klasa C- ok. 20%. Zgodnie z założeniami (Por. Studium wykonalności zadania inwestycyjnego pn.: *Modelowe przekształcenie zdegradowanego terenu przemysłowego w strefę aktywności społeczno-gospodarczej*. GIG, Katowice 2000, s. 17), preferencje przy wynajmowaniu lokali klasy C będą ukierunkowane na MŚP usługowe rozpoczynające działalność lub dopuszczające mieszankę firm początkujących i rozwijających się, ze wskazaniem na następujące rodzaje działalności gospodarczej:

- badania i rozwój,
- zaawansowane technologie
- usługi
- handel,
- rzemiosło artystyczne.

Koncepcja programowa (profil) WBMŚP jest w części zbieżna z programem Technoparku-Inkubator. Nie ma jednak podstaw do oceny, iż zachodzi w tym przypadku kolizja celów. Obiekt WBMŚP ukierunkowany będzie w większym stopniu na przedsiębiorczość ogólną, zaś segment – **Inkubator** na przedsiębiorczość innowacyjną technologiczną. Należy mieć nadto na uwadze zróżnicowanie kubaturowe obiektów (kilkukrotnie mniejszy w Inkubatorze niż WBMŚP), przesunięcia w terminach realizacji. Należy mieć również na uwadze fakt, iż w segmencie Inkubator przewiduje się inwestycje bezpośrednie przedsiębiorstw innowacyjnych.

Przewidywane nakłady na WBMŚP wynoszą ok. 16 mln zł. przy czym udział Gminy Tychy w finansowaniu przedsięwzięcia ma kształtować się w wysokości ok. 6 mln zł (37,5%); dotacja PHARE 2001 – ok. 8 mln zł (50%); dotacja z budżetu centralnego – 2 mln zł (12,5%). Należy przy tym podkreślić, że projekt został zaakceptowany przez Program PHARE.

RADA MIASTA
Tychy

5. Ustrój i zasady funkcjonowania parku

5.1 Zasady ogólne funkcjonowania Technoparku

Wobec zrozumiałego braku, na obecnym etapie prac projektowych, rozstrzygnięć w kwestii ustroju organu zarządzającego Technoparkiem Tychy, zasady funkcjonowania tej struktury ogranicza się wyłącznie do wskazań ogólnych w kwestii zarządzania kapitałem. I tak:

- Przyjmuje się założenie, że Technopark stanowi organizację samofinansującą swój rozwój.
- W przypadku Fundacji oznacza to, że wynik finansowy z tytułu zarządzania kapitałem fundacji i obsługi projektów publicznych jest w całości przeznaczany na realizację celów statutowych, w tym wspieranie projektów innowacyjnych i ich twórców.
- W przypadku zarządzającej spółki akcyjnej środki rozwojowe są pozyskiwane z skonsolidowanego zysku netto Spółki (w całości) i podmiotów zależnych z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej.

5.2 Ustrój Technoparku Tychy

Wyróżnia się trzy możliwości prawno-organizacyjne ustroju Technoparku Tychy:

- 1) fundacja publiczno-prywatna,
- 2) spółka akcyjna,
- 3) rozwiązanie mieszane.

Ad 1) Technopark, jako fundacja

Fundacja publiczno-prywatna założona przez samorząd wojewódzki, powiatowy tyski i Gminę Tychy oraz KSSE i inne agencje regionalne, WSZiNS i inne uczelnie z terenu Polski Południowej, instytuty naukowo-badawcze i ośrodki badawczo-wdrożeniowe, a także, docelowo, przedsiębiorstwa prywatne. Za celowe uważa się założenie (w aspekcie integracyjnym), iż fundacja działałaby nie tylko na

terenie Polski, lecz również poza jej granicami (np. w formie oddziałów). Dla wykonywania swych zadań statutowych fundacja powinna mieć możliwość tworzenia placówek terenowych.

Majątek i źródła finansowe: majątek fundacji powinien być utworzony z funduszu założycielski w gotówce (przyznany przez Fundatora/ów w oświadczeniu woli o ustanowieniu fundacji), celem zapewnienia pokrycia kosztów operacyjnych fundacji w pierwszym okresie jej funkcjonowania (zgodnie z wynikami obliczeń symulacyjnych) oraz majątku rzeczowego, który wniesie Gmina Tychy. *(Pozostaje do rozstrzygnięcia kwestia wkładu wartości niematerialnych)*. Środki na realizację celów Fundacji i pokrycie kosztów jej działalności powinny pochodzić w szczególności z:

- dochodów z majątku nieruchomego i ruchomego,
- darowizn krajowych i zagranicznych, spadków, zapisów oraz subwencji,
- odsetek od lokat kapitałowych i papierów wartościowych,
- innych wpływów i dochodów.

Dochody uzyskiwane z majątku Fundacji powinny być przeznaczone wyłącznie na realizację celów statutowych oraz na pokrycie kosztów działalności Fundacji.

Rola Fundacji: zarządzanie majątkiem Fundacji, inicjowanie powstania specjalistycznych podmiotów dla realizacji zadań szczegółowych Fundacji, wspieranie finansowe inicjatyw proinnowacyjnych, pozyskiwanie i obsługa projektów publicznych, w tym unijnych.

Władze Fundacji: Rada Nadzorcza, Zarząd Fundacji, Dyrektor Biura Fundacji.

Zalety:

- korzystne zarządzanie majątkiem (jako organizacja *non-profit*),
- możliwość pozyskiwania projektów UE i z innych programów pomocowych,
- możliwość pozyskiwania funduszy od sponsorów i innych instytucji krajowych i zagranicznych.

Wady:

- złożone zarządzanie fundacją, ze względu na specyficzne relacje między władzami fundacji,
- ograniczone możliwości biznesowe, w tym w zakresie kreowania podmiotów gospodarczych na bazie kapitału fundacji (istotne ograniczenie dla rozwoju instytucji kapitału ryzyka),

- trudności rejestracyjne w przypadku zarysowania w celach fundacji działalności gospodarczej.

Ad 2) Technopark, jako spółka akcyjna

Spółka zawiązana przez Gminę Tychy oraz KSSE i inne agencje regionalne, a także wybrane spółki prywatne.

Zadania Spółki: aktywne zarządzanie kapitałem spółki, poprzez: działania inwestycyjne i operacje finansowe, działalność gospodarczą w zakresie obrotu technologiami i wyrobami, pośrednictwo handlowe, wynajem pomieszczeń, doradztwo prawne, organizacyjne i inne, związane z założeniem podmiotu gospodarczego, świadczenie usług wspólnych itd.

Majątek i źródła finansowe: kapitał spółki powinien być utworzony z wkładu finansowego w gotówce, celem zapewnienia pokrycia kosztów operacyjnych spółki w pierwszym okresie jej funkcjonowanie (zgodnie z wynikami obliczeń symulacyjnych) oraz aportu (rzeczowego i wartości niematerialnych /wiedza, patenty, technologie, itp./), który wniesie Gmina Tychy oraz inni założyciele spółki. Środki na realizację celów spółki i pokrycie kosztów jej działalności powinny pochodzić z przychodów wskazanych w zadaniach spółki. Zyski uzyskiwane z działalności gospodarczej powinny być w całości przeznaczane wyłącznie na realizację celów rozwojowych Technoparku.

Władze Spółki: Rada Nadzorcza, Zarząd Spółki, Dyrekcja Spółki.

Zalety:

- ułatwione (w porównaniu do fundacji) zarządzanie kapitałem i finansami spółki, w tym tworzenie podmiotów zależnych,
- możliwość bezpośredniej, aktywnej gry rynkowej (pozyskiwanie zleceń na usługi, handel, pośrednictwo, operacje finansowe, itp.),
- klarowniejsze relacje w zarządzaniu spółką.

Wady:

- ograniczone możliwości (w wielu przypadkach całkowity ich brak) pozyskiwania projektów UE i z innych programów pomocowych.

RAMA MŁAŚTA
Tychy

Ad 3) Technopark, jako struktura mieszana

Ograniczenia, jakie wnoszą wyżej przedstawione formy rozwiązań ustrojowych, skłaniają do rozważenia wariantu zarządzania Technoparkiem Tychy poprzez strukturę mieszaną, opartą o Fundację TECHNOPARK TYCHY oraz spółkę zarządzającą TECHNOPARK TYCHY S.A.

Fundacja, tak jak w rozwiązaniu Ad1), byłaby tworem publiczno-prywatnym, założonym przez samorząd wojewódzki, powiatowy tyski i Gminę Tychy oraz KSSE i inne agencje regionalne, WSZiNS i inne uczelnie z terenu Polski Południowej, instytuty naukowo-badawcze i ośrodki badawczo-wdrożeniowe, a także (docelowo) przedsiębiorstwa prywatne. Majątek i źródła finansowe zbudowane zostałyby z funduszu założycielskiego w gotówce oraz majątku rzeczowego, który wniesie Gmina Tychy.

Spółka zarządzająca TECHNOPARK TYCHY S.A. zawiązana byłaby przez Gminę Tychy oraz KSSE. Zasadne byłoby rozważenie udziału w tej spółce Okręgowej Izby Przemysłowo-Handlowej w Tychach, celem ściślejszego powiązania tej spółki z potencjalnym środowiskiem beneficjentów.

Uważa się, że preferowanym rozwiązaniem dla Technoparku Tychy powinna być struktura mieszana.

6. Nakłady inwestycyjne i źródła finansowania

Nakłady

Według aktualnego rozpoznania zapotrzebowanie środków finansowych na realizację inwestycji związanych z budową poszczególnych segmentów TECHNOPARKU TYCHY kształtują się następująco:

Tabela 3. Nakłady inwestycyjne i źródła finansowania

Tytuł inwestycyjny	Wartość aktualna	Dodatkowe nakłady inwestycyjne	Źródło finansowania
TECHNOPARK – INKUBATOR	2,0 mln zł	9,99 mln zł	- Gmina Tychy: 8,99 mln zł - KSSE: 1,0 mln zł
TECHNOPARK – REV	22-25 mln zł	54 mln zł	- Gmina Tychy - Środki UE - Środki budżetowe - Środki unijne
TECHNOPARK – ATI	nakłady inwestycyjne 1071,50 mln zł nakłady na infrastrukturę 17,60 mln zł	nakłady inwestycyjne 200 mln zł nakłady na infrastrukturę 21 mln zł	- Gmina Tychy - Środki UE - Środki budżetowe - Środki unijne - Kredyty
TECHNOPARK – HTES	50 mln zł	20 mln zł	- Gmina Tychy - Środki UE - Środki budżetowe - Środki unijne - Kredyty

Źródła finansowania

Przyjmuje się założenie, że Technopark stanowi organizację samofinansującą swój rozwój. Nie dotyczy to pozyskania początkowych całkowitych nakładów inwestycyjnych.

Źródłami finansowania początkowych całkowitych nakładów inwestycyjnych w przypadku przedsięwzięcia o charakterze *de facto* publicznym, w wymiarze regionalnym, podejmowanym na rzecz wzrostu innowacyjności w regionie, zwłaszcza restrukturyzowanym poddanym strukturalnym przemianom gospodarczym mogą być:

- Budżet państwa: dofinansowania inwestycji w ramach kontraktu regionalnego.

RADA MIASTA
Tychy

- Budżet województwa w ramach realizacji priorytetów strategicznych i programów operacyjnych: np. poprzez udział w fundacji lub bezpośrednie finansowanie inwestycji.
- Budżet Gminy i Powiatu: np. poprzez udział w fundacji lub bezpośrednie finansowanie inwestycji.
- Fundusze przedakcesyjne Unii Europejskiej.
- Fundusze Unii Europejskiej: poprzez realizację projektów dostępnych dla krajów członkowskich UE.
- Fundusze uczelni, instytutów, instytucji publicznych i prywatnych w formie udziału fundacji, w tym wsparcie kapitałowe instytucji *venture capital*.
- Finansowanie poprzez kredyty komercyjne.
- Przychody z czynszów i wynajmu terenu.
- KSSE.

W przypadku **TECHNOPARKU TYCHY** zakłada się przede wszystkim wykorzystanie:

- środków finansowych i rzeczowych Gminy Tychy,
- środków finansowych KSSE,
- środków finansowych inwestorów strategicznych,
- funduszy UE,
- kredytów bankowych,
- przychodów z czynszów i wynajmu terenu.

Uważa się jednocześnie, że Projekt **Technoparku Tychy**, jako przedsięwzięcie regionalne, powinien być wpisany w „Program rozwoju regionalnego Województwa Śląskiego” i powinien być jednym z projektów Kontraktu Regionalnego na rok 2003 lub 2004.

DADA MIŁOSTA
Tychy

Na potrzeby niniejszego studium dokonano pogłębionej analizy możliwości pozyskania środków UE (Załącznik 3). Poniżej przedstawiono główne wnioski i rekomendacje:

- Obecne instrumenty wsparcia UE oparte są o zasadę subsydiarności, co oznacza, że obejmują takie problemy badawcze innowacyjne, które ze względu na znaczenie, kompleksowość lub wysokie nakłady mogą być efektywniej rozwiązywane na poziomie wspólnotowym. Przykładem, jeśli chodzi o instrumenty programów ramowych, które mają znaczenie dla wsparcia parków technologicznych, był program INNOVATION. Program INNOVATION jest obecnie kontynuowany w 5. Programie Ramowym Badań, Postępu Technicznego i Prezentacji. 5. Program Ramowy, działa w okresie 1998-2002., w ramach którego stworzony został II Program Horyzontalny, mający na celu specyficzne oddziaływanie na procesy prowadzące do podnoszenia innowacyjności małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP). Z punktu widzenia projektu TECHNOPARK- TYCHY 5. program utracił znaczenie jako wydolne źródło finansowania. Obecnie przygotowany 6. Program Ramowy, *Multiannual Framework Programme 2002-2006 of the European Community for Research, Technological Development and Demonstration*. Kształt ostateczny 6. Programu Ramowego nie jest jeszcze do końca ustalony. Oczekiwać należy, po ostatecznym jego zatwierdzeniu, że będzie źródłem wspomagania rozwoju działalności innowacyjnej w ramach w zakresie oddziaływania na parków technologicznych.
- Drugie źródło finansowania TECHNOPARKU TYCHY z funduszy UE mogą być zapewnić instrumenty polityki strukturalnej na cele wspierania parków technologicznych. W obecnie obowiązującym okresie budżetowym Unii Europejskiej 2000-2006 nastąpiła zmiana priorytetów w wykorzystaniu środków Funduszy Strukturalnych w kierunku promowania badań naukowych, innowacji i promowaniu społeczeństwa informacyjnego. Wymienienie *explicite* krajów kandydackich w perspektywie roku 2006 oznacza automatyczne włączenie nowo przyjętych krajów do programów wsparcia opartych o priorytety pro-innowacyjne, związanych z Funduszami Strukturalnymi. Jeden z trzech tematów zawarte w Akcjach Innowacyjnych jest niezmiernie ważny dla

budowy Europejskiej Przestrzeni Naukowej oraz funkcjonowania w niej parków technologicznych.

- Istotny dla projektu TECHNOPARK TYCHY jest również Program Phare według Nowej Orientacji. Istotna jest tu część 2 Krajowego Memorandum Finansowego dotyczącego programu Phare 2000, tzw. Spójność Gospodarcza i Społeczna. Wysokość przyznanych środków z programu Phare ESC 2000 dla województwa śląskiego wynosi 37,15 mln EUR. Okres kontraktowania poszczególnych projektów trwa do dnia 30 listopada 2002 roku. Na program horyzontalny (obejmujący szesnaście województw) realizowany w ramach Phare 2000 ma zostać przeznaczony 30 mln EUR (przeciętna alokacja na województwo w wysokości 1,875 mln EUR). Program ten jest obecnie w fazie przygotowawczej. Z dostępnych informacji wynika, że środki zostaną przeznaczone na pomoc dla sektora MSP oraz na szkolenia zawodowe. Phare finansuje do 75% kosztów projektów, których beneficjentem jest jednostka z sektora publicznego.
- Przy ocenie źródeł finansowania TECHNOPARKU TYCHY należy mieć również na uwadze Sektorowy Program Operacyjny wzrostu konkurencyjności gospodarki w zakresie podnoszenia innowacyjności małych i średnich przedsiębiorstw. W ramach obszaru interwencji wsparcia rozwoju MŚP, jako kontynuacji m. in. programów Phare SCI-TECH I, Phare SCI-TECH II, Phare SSG 2000 i 2001, z programu Phare SSG 2002-2003 około 1/3 środków (tj. ponad 11 mln euro średniorocznie) przewidziana jest na wdrażanie w formie sektorowego programu operacyjnego, zarządzanego i programowanego przez Ministerstwo Gospodarki. W ramach tego programu realizowana będzie część działań zapisanych w ramach ogólnokrajowych priorytetów rozwoju sektora MŚP, skierowanych do przedsiębiorców niezależnie od miejsca ich lokalizacji. W ramach tego programu, działania z zakresu innowacyjności technicznej i organizacyjnej będą realizowane przez krajową sieć instytucji wspierających MŚP.

MARIA MIŁANIA
Tychy

Mając na uwadze konkretne uwarunkowania terminowe oraz stopień zaawansowania prac nad projektem Technoparku Tychy, uważa się, że pozyskanie źródeł finansowania budowy wybranych segmentów Technoparku możliwe jest poprzez:

- aplikowanie do projektu infrastrukturalnego Partner (Urząd Marszałkowski), jako pierwszego etapu na drodze pozyskania środków UE, w zakresie dofinansowania segmentu Technopark-REV,
- zaangażowanie środków Gminy Tychy,
- kredytów inwestycyjnych potencjalnych użytkowników.

7. Organizacja i koszty działalności

Przy uznaniu, że zarządzanie Technoparkiem Tychy realizowane będzie w ustroju mieszanym, zadania poszczególnych organów zarządzających Technoparkiem Tychy w strukturze mieszanej przedstawione zostały w Tabeli 4.

Tabela 4. Zadania organów zarządzających Technoparkiem Tychy

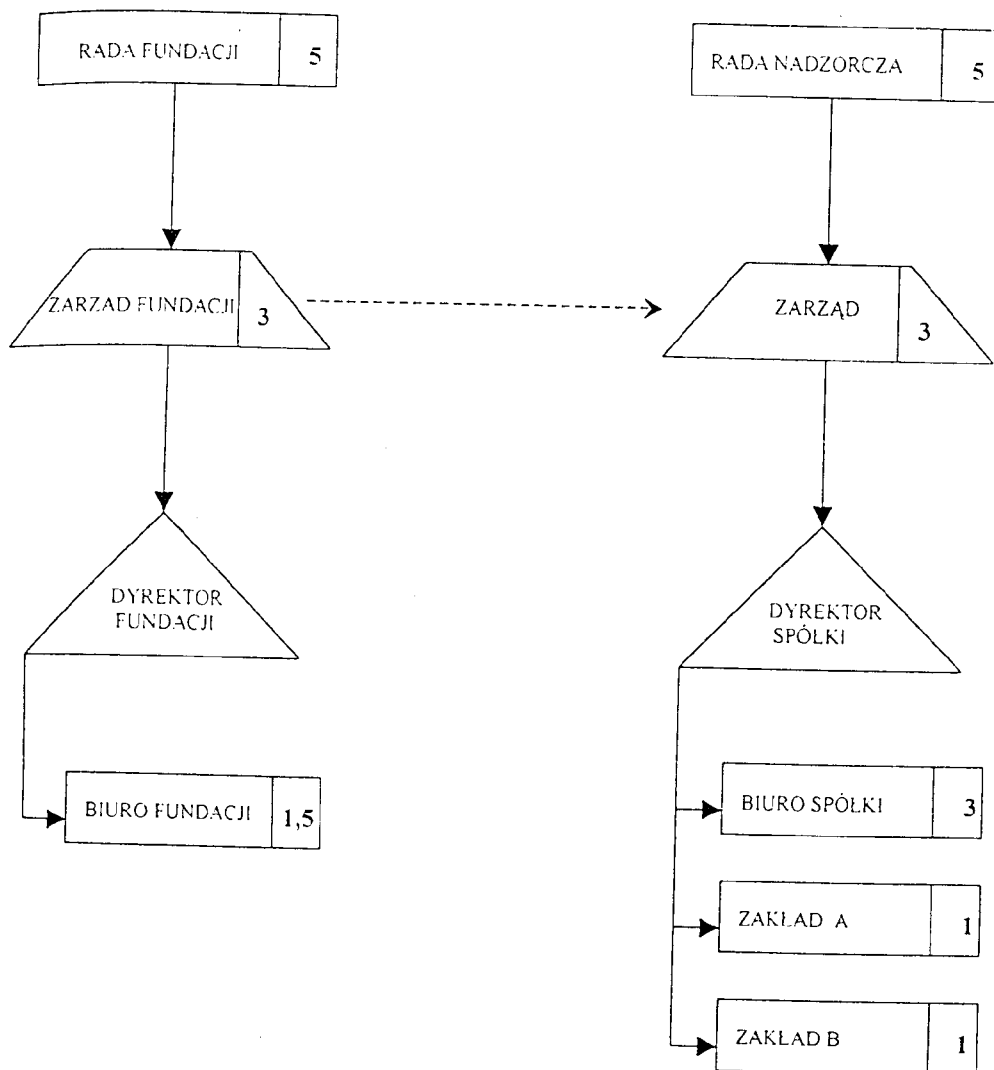
Fundacja	Spółka
<u>Rada Fundacji:</u> - formułowanie i uchwalanie Programów Działania Fundacji, - akceptowanie projektów inwestycyjnych Fundacji według zasad określonych przez Radę Fundacji na rok, mocą uchwały, - powoływanie i odwoływanie Zarządu Fundacji, zawieranie umów o pracę z Członkami Zarządu Fundacji, ustalanie zasad i wysokości wynagrodzenia dla Członków Zarządu Fundacji, - zatwierdzanie projektów zmian w Statucie Fundacji, - ocena prawidłowości wykorzystania majątku i środków finansowych Fundacji, - przyjmowanie rocznych sprawozdań Zarządu z działalności Fundacji, - wybór audytora.	<u>Rada Nadzorcza Spółki:</u> - zatwierdzanie programów działania i budżetów Spółki, - powoływanie i odwoływanie Zarządu Spółki, zawieranie umów o pracę z Członkami Zarządu Spółki, ustalanie zasad i wysokości wynagrodzenia dla Członków Zarządu Spółki, - zatwierdzanie projektów zmian w Statucie Spółki, - przyjmowanie rocznych sprawozdań Zarządu z działalności Spółki, - zatwierdzenie audytora wnioskowanego przez Zarząd spółki, - akceptacja programów inwestycyjnych.
<u>Zarząd Fundacji:</u> - zarządzanie majątkiem Fundacji, - inicjowanie powstania specjalistycznych podmiotów dla realizacji zadań szczegółowych Fundacji, - wspieranie finansowe inicjatyw proinnowacyjnych, - pozyskiwanie i obsługa projektów publicznych, w tym unijnych, - reprezentowanie Fundacji na zewnątrz, - opracowanie i realizacja programów działania Fundacji, - przyjmowanie subwencji, darowizn, spadków i zapisów, - określanie struktury organizacyjnej Fundacji, - ustalanie wielkości zatrudnienia, zasad i wysokości wynagrodzeń oraz innych gratyfikacji dla pracowników Fundacji, a także osób współpracujących z Fundacją na podstawie umów cywilnoprawnych, - uchwalanie regulaminów i aktów wewnętrznych Fundacji, - realizowanie uchwał Rady Fundacji,	<u>Zarząd Spółki:</u> - opracowanie programów działania i budżetów Spółki, - reprezentowanie Spółki na zewnątrz - określanie struktury organizacyjnej Spółki - ustalanie wielkości zatrudnienia, zasad i wysokości wynagrodzeń oraz innych gratyfikacji dla pracowników Spółki, a także osób współpracujących ze Spółką na podstawie umów cywilnoprawnych, - uchwalanie regulaminów i aktów wewnętrznych Spółki, - nadzorowanie i kontrola działalności zakładów (przedsiębiorstw) spółki i innych podmiotów zależnych, - operatywne zarządzanie kapitałem spółki, poprzez działania inwestycyjne i operacje finansowe, - dokonywanie selekcji podmiotów zainteresowanych działalnością w Technoparku.

▪ powoływanie gremiów opiniotawczo-doradczych, stałych i doraźnych, w związku z realizacją poszczególnych programów.	
<u>Biuro Fundacji:</u> ▪ obsługa organizacyjno-techniczna Rady Fundacji i Zarządu Fundacji, ▪ obsługa finansowa Fundacji.	<u>Biuro Zarządu spółki:</u> ▪ obsługa organizacyjno-techniczna władz Spółki, ▪ obsługa finansowa Spółki.
	<u>Zakłady (przedsiębiorstwa) spółki:</u> ▪ działalność gospodarczą w zakresie obrotu technologiami i wyrobami, ▪ pośrednictwo handlowe, ▪ wynajem pomieszczeń, ▪ doradztwo prawne, organizacyjne i inne, związane z założeniem podmiotu gospodarczego, ▪ świadczenie usług wspólnych itd. ▪ pomoc i pośrednictwo w pozyskiwaniu źródeł finansowania projektów badawczych i rozwojowych (banki, leasing, programy badawcze, środki pomocowe, inne) ▪ pośrednictwo i transfer technologii ▪ usługi informacyjne (pozyskiwanie informacji biznesowych, rynkowych, naukowo-technicznych, innych), ▪ badania rynkowe i projekty marketingowe, ▪ zarządzanie projektami o pełnym cyklu (od inicjacji do zakończenia).

Więzi organizacyjne pomiędzy organami zarządzającymi obrazuje schemat na Rysunku 1.

WALDEMAR
JAN

Rysunek 1. Schemat organizacyjny Technoparku Tychy – ustrój mieszany.

W sprawach organizacyjnych przyjmuje się następujące założenia:

- Zarówno osoby tworzące Radę Fundacji jak też wchodzące w skład Zarządu Fundacji nie będą pobierać wynagrodzenia za swoją pracę, stanowiącą działalność społeczną;
- Członkowie pięcioosobowej Rady Nadzorczej spółki zarządzającej będą wynagradzani zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 9 września 1997 r. w sprawie szkoleń i egzaminów dla kandydatów na członków rad nadzorczych spółek, w których Skarb Państwa jest jedynym akcjonariuszem, oraz wynagrodzeń członków rad nadzorczych tych spółek

(Dz. U. Nr 110, poz. 718). Zgodnie z paragrafem 6 punktem drugim tej ustawy, wysokość miesięcznego wynagrodzenia ustala się jako mnożnik przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw za czerwiec 2003. Wysokość miesięcznego wynagrodzenia wynosić będzie dla:

- przewodniczącego rady nadzorczej - 1,4-krotność, 3282,5 PLN,
 - wiceprzewodniczącego i sekretarza rady nadzorczej - 1,2-krotność, 2814 PLN,
 - pozostałych dwóch członków rady nadzorczej - 1,1-krotność, 2579 PLN.
- Członkowie Zarządu spółki zarządzającej, oraz pracownicy wszystkich pozostałych komórek organizacyjnych hybrydowej struktury (dyrektorzy Biura Fundacji i Spółki Zarządzającej, pracownicy Biura Fundacji – 2,5 etatu, pracownicy Biura Spółki – 3 etaty, oraz osoby zatrudnione w wyodrębnionych w strukturze spółki zakładach – 2 etaty) będą otrzymywać średnie wynagrodzenie w wysokości 3000 PLN;

Oznacza, to iż miesięczny koszt wynagrodzeń w spółce wynosić będzie 46 172 PLN. Dodatkowo zakłada się istnienie bezosobowego funduszu wynagrodzeń, o wartości trzykrotności kosztu wynagrodzeń spółki czyli 138 525 PLN. Przy założeniu, że przeciętnie koszty zatrudnienia stanowią 30% całkowitych kosztów obliczono wartość pozostałych kosztów (153 916 PLN miesięcznie). Koszty związane z działalnością spółki (bez amortyzacji nowych inwestycji) szacuje się więc na 338 617 PLN miesięcznie, jednocześnie traktując te koszty, jako koszty stałe w całym okresie prognozy.

Wskazane rozwiązanie uznaje się za docelowe. Zasadność zawiązania Spółki Technopark S.A. pojawi się z chwilą uzyskania przez segment Technopark-Inkubator zdolności do samofinansowania rozwoju, czyli przede wszystkim uzyskania rentowności na sprzedaży usług wspólnych.

OWADA PRZEDSIĘWZIĘCIA
Technopark

Oznacza to, że zarządzanie Technoparkiem Tychy w fazie budowy (inwestycyjnej) powinny przejąć inne składowe struktury zarządzającej, jak i istniejące organizacje (podmioty gospodarcze) realizujące cele rozwojowe Gminy Tychy. Na podstawie dokonanego rozpoznania i konsultacji uważa się, że na zlecenie Fundacji Technopark Tychy:

- Obrotem nieruchomości, wprowadzonymi do kapitału Fundacji, powinna zająć się Podstrefa tyska KSSE;
- Zarządzaniem działalnością inkubacyjną na obiekcie ZEG S.A., w tym świadczeniem usług wspólnych, do czasu uzyskania rentowności na sprzedaży, zająć może się Agencja Promocji Rozwoju Gospodarczego Miasta Tychy S.A.

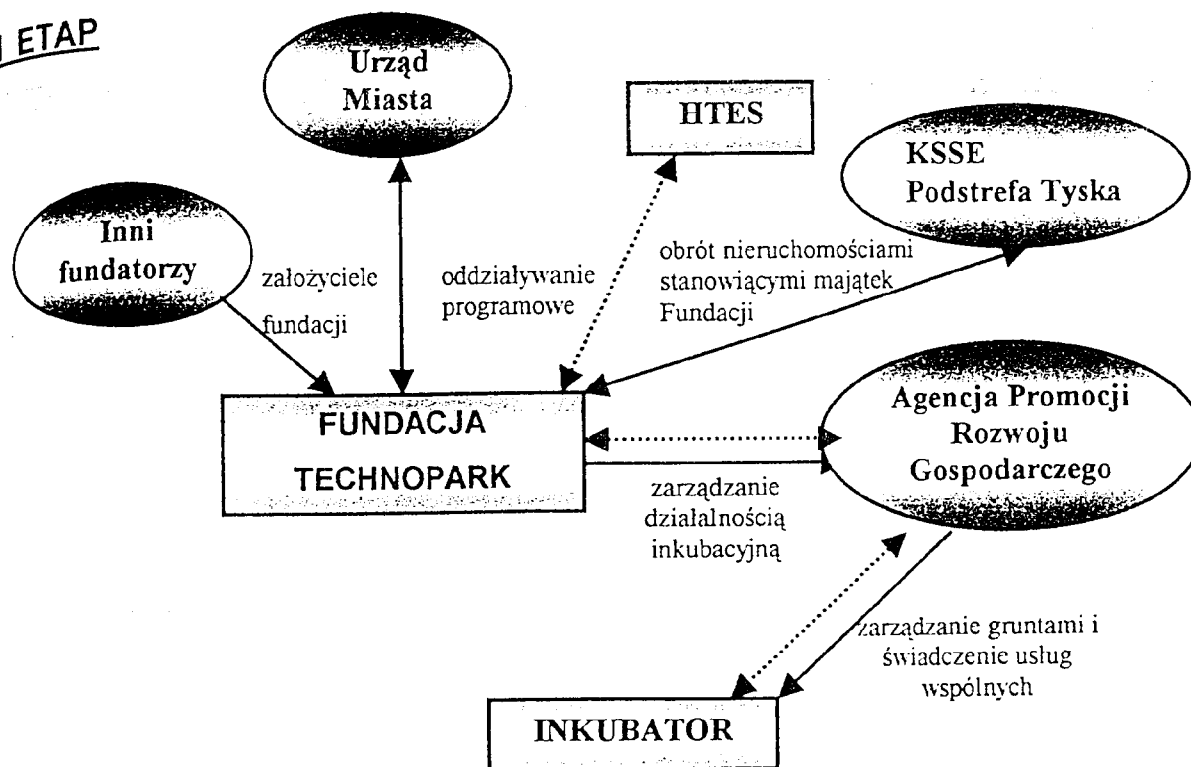
Ewolucję rozwiązań strukturalno-funkcjonalnych systemu zarządzania Technoparkiem Tychy przedstawia się na Rysunku 2.

Wskazane rozwiązanie zabezpiecza przed tworzeniem nowych ustrojów, o niesprawdzonej efektywności oraz obniża wartość niezbędnych początkowych nakładów inwestycyjnych w zakresie kapitału obrotowego.

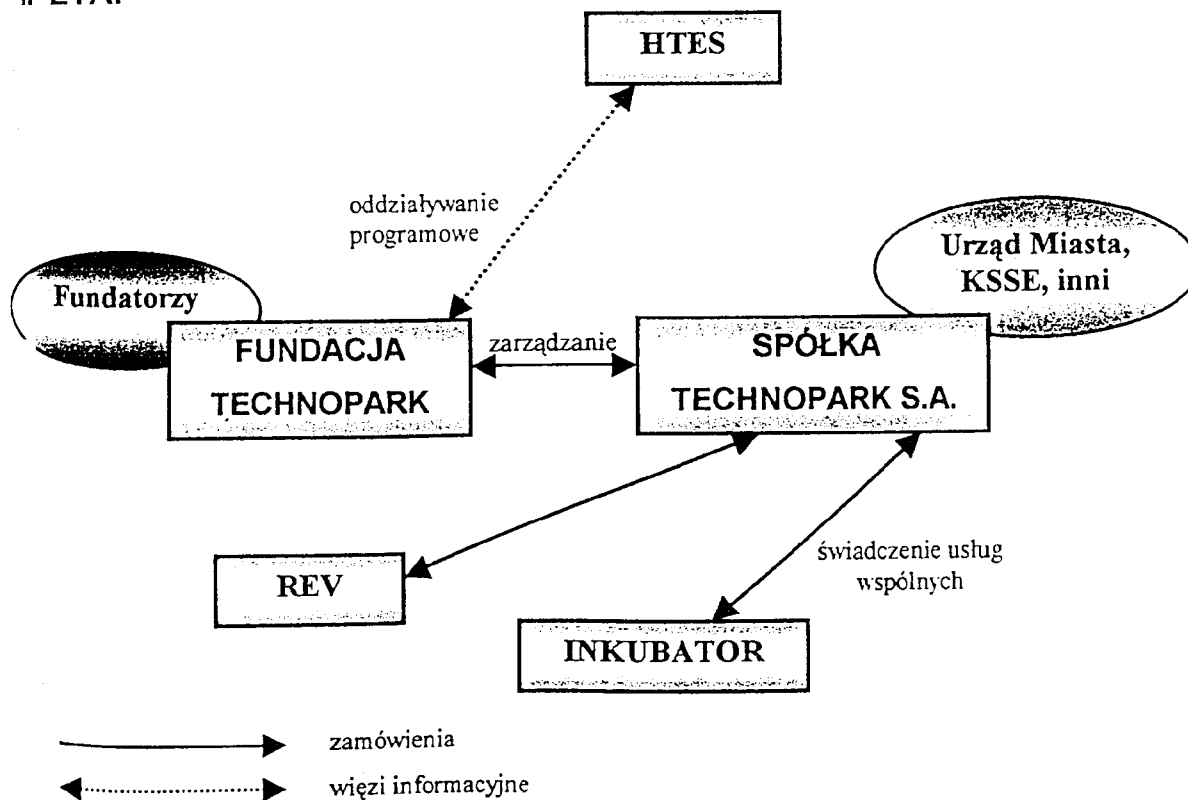
WŁADISŁAW WŁASZKA
Tychy

Rysunek 2. Etapy rozwiązywania strukturalno – funkcjonalnego systemu zarządzania Technoparkiem Tychy

I ETAP

II ETAP

8. Rynek

Jak wspomniano we Wprowadzeniu, realizatorzy projektu podjęli decyzję w sprawie przeprowadzenia rozpoznania rynkowego, mającego na celu określenie zakresu i stopnia zainteresowania ofertą Technoparku Tychy, jak i możliwych do uzyskania przychodów. Ze względów organizacyjnych i finansowych przyjęto, że rozpoznanie będzie miało na celu wyłącznie określenie stopnia zainteresowania ofertą programową Technoparku Tychy firm już działających w sektorach przemysłowych Polski i za granicą. Podstawą badań była opracowana ankieta, która rozesłana została do 500 wybranych przedsiębiorstw, głównie z regionu Śląskiego. Wzór ankiety oraz listu przewodniego zamieszczono w Załączniku 4.

W badaniach pod uwagę wzięto następujące kategorie usług, które mogą być oferowane przez Technopark:

- a) Wynajem pomieszczeń w biurowcu Technoparku.
- b) Doradztwo prawne, organizacyjne i inne związane z założeniem podmiotu gospodarczego, udzielane przez specjalistów z danej dziedziny (prawo, podatki, rachunkowość itp.).
- c) Usługi wspólne (obsługa administracyjno-techniczna, obrachunkowa, poligraficzna itp.), świadczone wg średnich cen obowiązujących na lokalnym rynku.
- d) Usługi szkoleniowe i edukacyjne.
- e) Pomoc i pośrednictwo w pozyskiwaniu źródeł finansowania projektów badawczych i rozwojowych (banki, leasing, programy badawcze, środki pomocowe).
- f) Pomoc i pośrednictwo w transferze technologii.
- g) Usługi informacyjne (pozyskiwanie informacji biznesowych, rynkowych, naukowo-technicznych, innych).
- h) Badania rynkowe i projekty marketingowe.
- i) Zarządzanie projektami o pełnym cyklu (od inicjacji do zakończenia).

Badanie miało określić popyt przy znanej cenie danej usługi. Dlatego dla powyższych kategorii podano obowiązującą cenę świadczenia tej usługi, a tam gdzie nie było to możliwe (np. badania rynkowe) zaproponowano, iż usługa ta świadczona będzie po średniej cenie rynkowej.

Respondentom zadawano dwa rodzaje pytań logicznych: (1) czy zainteresowani są danym rodzajem usługi, oraz (2) czy proponowana cena jest akceptowana czy też za wysoka. Respondent mógł wybrać dowolną kombinację odpowiedzi na oba pytania, a więc np. że akceptuje cenę usługi, ale nie jest zainteresowany, lub np. że jest zainteresowany, lecz proponowana cena jest za wysoka. W przypadku odpowiedzi, że cena jest za wysoka, respondent proszony był o podanie ceny, którą skłonny był zaakceptować za daną usługę. Opcja ta nie była stosowana w przypadku pytań, w których nie została podana cena nominalna, lecz proponowano usługi po średnich cenach rynkowych.

Badanie przeprowadzono metodą ankiety pocztowej. Do potencjalnych odbiorców usług Technoparku wysłane zostało 500 ankiet. Wytypowane firmy to podmioty z regionu oraz z terenu całego kraju. Zwrot wyniósł 7 ankiet, mimo iż radawcami byli Prezydent Miasta Tychy i Dyrektor Podstrefy tyskiej KSSE.

Nie realizowano natomiast, z założenia, badań mających na celu ocenę stopnia zainteresowania ofertą Technoparku Tychy przez absolwentów szkół wyższych, skłonnych podjąć działalność na własny rachunek w obszarze przedsiębiorczości innowacyjnej. Kwestia to bowiem była już przedmiotem badań prowadzonych przez inne ośrodki, na przykład krakowski, i jest względnie dobrze rozpoznana: wiadomo, że absolwenci szkół wyższych generalnie oczekują wsparcia instytucjonalnego ze strony państwa dla ich projektów biznesowych, zwłaszcza zaś ci, którzy zamierzają podjąć działalność usługową w sektorach uznawanych za technologicznie zaawansowane. Można zatem przyjąć, że każda propozycja Technoparku-Inkubator adresowana do tej grupy potencjalnych przedsiębiorców, oferująca niskie koszty działalności operacyjnej, wsparta wspomaganiami programowymi (np. w zakresie oceny technologii, czy też montażu finansowego biznesu innowacyjnego, itp.) znajdzie wielu chętnych odbiorców.

Wyniki badań

- Spośród 7 respondentów 4 osoby akceptują cenę 20 zł/m², przy czym nie są zainteresowanych wynajmem pomieszczeń. Jeden respondent akceptowaną cenę określił na poziomie 15 zł/m². Tylko jeden respondent akceptuje cenę i jest jednocześnie zainteresowany wynajmem.

- Jeżeli chodzi o doradztwo prawne, organizacyjne i inne związane z założeniem podmiotu gospodarczego, udzielane przez specjalistów z danej dziedziny, to 7 respondentów nie potrzebuje takich usług i uważa, że cena 200 zł/h jest zbyt wysoka. Jeden respondent zainteresowany jest doradztwem, ale akceptuje cenę 100 zł/h.
- Żaden respondent nie jest zainteresowany zakupem usług wspólnych (po cenach rynkowych).
- Jeżeli chodzi o usługi szkoleniowe i edukacyjne, większość respondentów uważa, że cena jest odpowiednia (40zł/h), ale nie jest nimi zainteresowana. Trzy osoby uważają że cena jest zbyt wysoka, przy czym jedna z nich jest zainteresowana przy cenie 30 zł/h.
- W zakresie pośrednictwa w pozyskiwaniu źródeł finansowania zainteresowanie wykazuje 1 podmiot, pozostałe podmioty nie są zainteresowane i uznają w większości cenę 200 zł/h za zbyt wysoką.
- Pomoc i pośrednictwo transferem technologii może liczyć na zainteresowanie 2 podmiotów, przy czym tylko jeden akceptuje cenę 200zł/h. Dla pozostałych, nawet jeśli by byli zainteresowani, cena jest zbyt wysoka.
- Spośród 6 respondentów tylko jeden akceptuje cenę usług informacyjnych (200 zł/h), lecz żaden nie jest nimi zainteresowany.
- Tematyka badań rynkowych wzbudziła zainteresowanie tylko jednego respondenta, natomiast zarządzaniem projektami o pełnym cyklu (od inicjacji do zakończenia) nie jest zainteresowany żaden z odpowiadających na ankietę podmiot.

Wyniki badań pokazują, że występuje wśród podmiotów badanych niewielki (istotny statystycznie) popyt na wynajem pomieszczeń biurowych w obiektach Technoparku. Podobne, niewielkie zainteresowanie istnieje na usługi związane z pozyskiwaniem źródeł finansowania. Zainteresowanie doradztwem,

pomocą i pośrednictwem w transferze technologii, badaniami rynkowymi oraz szkoleniami jest szczątkowe, przy czym respondenci wskazywali na zbyt wysoką proponowaną cenę doradztwa i szkoleń. Popyt na usługi informacyjne i z zakresu zarządzania projektami nie występuje.

Należy zatem stwierdzić, że przy obecnym stanie promocji zainteresowanie usługami ze strony Technoparku-Tychy przez już funkcjonujące firmy jest niskie. Potwierdza to również niewielki procent zwrotów, w dolnym zakresie zwrotów typowych dla tego rodzaju ankiety. Jednocześnie wiadomo, że preferencyjnych warunków dla założenia firmy oczekują absolwenci szkół wyższych. Dostrzega się też zainteresowanie ofertą inkubacyjną ze strony przedsiębiorstw, które zostały wyodrębnione jako zorganizowane części większych podmiotów, dla realizacji projektów innowacyjnych.

9. Ocena zdolności do samofinansowania rozwoju

Wobec braku możliwości oszacowania przychodów poszczególnych segmentów Technoparku na podstawie badań rynkowych, ocenę zdolności samofinansowania się tej struktury sprowadzono do wyznaczenia wielkości niezbędnych przychodów, które pozwoliłyby pokryć koszty funkcjonowania organów zarządzających i realizacji zadań statutowych oraz koszty obsługi finansowej z tytułu poniesienia początkowych całkowitych nakładów inwestycyjnych, przy założonych, minimalnych wartościach wskaźników oceny efektywności inwestycji.

Analizy zawężono do segmentów, których uruchomienie w strukturze Technoparku Tychy wymaga nowych nakładów inwestycyjnych, czyli Technoparku – Inkubatora i Technoparku – REV.

Do analizy ekonomiczno - finansowej przyjęto W szczególności następujące założenia:

- Okres prognozy obejmuje więc lata 2002 – 2010. Okresem bazowym jest pierwszy kwartał 2002 roku. Obliczenia przeprowadzano w ujęciu kwartalnym – w niniejszym opracowaniu przedstawione zostaną jedynie dane w ujęciu rocznym.
- Dla obliczenia stanu środków pieniężnych przyjęto uproszczony model liczenia przepływów pieniężnych uwzględniający dodatnie przepływy w postaci zysku netto i amortyzacji oraz ujemne przepływy związane z wydatkowaniem nakładów inwestycyjnych i ich finansowaniem.
- W analizie przyjęto stawkę podatku dochodowego od osób prawnych na poziomie 28% na rok 2002, 24% -w 2003 roku, 22% w kolejnych latach.
- Do poszukiwania wartości zaktualizowanych przepływów pieniężnych przyjęto stopę dyskontową na poziomie 12%.
- Do obliczenia i badania płynności przedsięwzięcia zakłada się, że nie występują żadne ujemne przepływy czy też dodatkowe kredyty krótkoterminowe przed rozpoczęciem działalności spółki (czyli III kwartałem 2002 roku). Oznacza to, że dotychczasowe nakłady inwestycyjne zostały już pokryte przez środki finansowe (uwzględnione w obecnej symulacji tylko w kontekście wcześniejszych kredytów długoterminowych).

- Analiza nie zawiera danych dotyczących kształtowania się zysku netto, gdyż jest to wielkość obliczana jako wartość niezbędna do zapewnienia zwrotu kapitału lub utrzymania płynności. Na podstawie zysku netto, po uwzględnieniu koniecznych do poniesienia kosztów finansowych, kosztów całkowitych oraz podatków obliczane są pośrednio przychody.

Analiza została przeprowadzona w czterech wariantach:

- dla całości Spółki z uwzględnieniem dotychczasowych kredytów – WARIANT PODSTAWOWY,
- dla całości Spółki bez dotychczasowych kredytów – WARIANT PODSTAWOWY II,
- dla Inkubatora – WARIANT INKUBATOR,
- dla REV – WARIANT REV.

W 3 i 4 wariacie traktuje się wydzielone części Spółki jako niezależne, przyjmując poziom kosztów całości Spółki.

Dla każdego z wariantów obliczono poziom przychodów w kolejnych latach konieczny do osiągnięcia:

1. $NPV=0$ w okresie prognozy (przy liniowym rozkładzie przychodów) – **bez wartości rezydualnej majątku,**
2. płynności projektu w okresie prognozy przy założeniu liniowego rozkładu przychodów,
3. płynności projektu w okresie prognozy przy założeniu dowolnego rozkładu przychodów.

Nakłady inwestycyjne

W ramach segmentu Technopark-Inkubator wobec poniesionych nakładów o wartości 2 mln PLN, wymagane są dodatkowe nakłady inwestycyjne w kwocie 9,99 mln PLN. Środki te będą pozyskane od Gminy Tychy (8,99 mln PLN) oraz z KSSE (1 mln PLN).

Dla potrzeb niniejszej symulacji przyjmuje się, że ich obsługa nie wymaga ponoszenia żadnych dodatkowych kosztów finansowych (lub też, że ich wysokość nie stanowi wartości istotnej).

Nakłady na Inkubator będą ponoszone w okresie pomiędzy III kwartałem 2002 a IV 2003 roku. Dla potrzeb symulacji przyjęto proporcjonalny rozkład nakładów w tym okresie.

Tabela 5. Inkubator – nakłady inwestycyjne i źródła ich finansowania w tys. PLN

	Do roku 2002	2002		2003			
		III	IV	I	II	III	IV
Nakłady inwestycyjne	2 000	1 665	1 665	1 665	1 665	1 665	1 665
Źródła kapitału							
Gmina		1 665	1 665	1 415	1 415	1 415	1 415
KSSE				250	250	250	250

Tabela 6. REV – nakłady inwestycyjne i źródła ich finansowania w tys. PLN

	Do roku 2002	2002	2003				2004				2005
		IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I
Nakłady inwestycyjne	25 000	5 300	5 300	5 300	5 300	5 300	5 300	5 800	5 800	5 800	5 800
Źródła kapitału											
Fundusze Unii Europejskiej								5 800	5 800	5 800	5 800
Zaciągnięcie kredytu		5 300	5 300	5 300	5 300	5 300	5 300				

W ramach Technoparku REV, na który przeznaczono do 2002 roku nakłady o łącznej wartości 25 mln PLN, konieczne jest poniesienie dodatkowych nakładów inwestycyjnych w wysokości 55 mln PLN. Nakłady zostaną docelowo pokryte przez środki pochodzące z funduszy UE (23,2 mln PLN) oraz z kredytów długoterminowych (31,8 mln PLN).

Kredyty zostaną zaciągnięte w IV kwartale 2002 roku i pobierane w 6 transzach po 5,3 mln PLN (od IV kwartału 2002 do IV kwartału 2003 roku). Zakłada się rozpoczęcie spłaty tego kredytu w pierwszym kwartale 2004 roku. Oznacza to blisko dwu letnią karencję w spłacie rat kapitałowych. Dotychczasowe zadłużenie nie pozwala jednak na przyjęcie wcześniejszego planu spłat rat kapitałowych. Kredyt będzie spłacany do IV kwartału 2010 roku. Równocześnie planuje się pozyskanie dodatkowych środków z UE na początku 2005 roku.

Przyjęto równomierne rozłożenie nakładów związanych z powstaniem Technoparku Inkubatora. Oczywiście w praktyce może wystąpić ich inne rozłożenie – nie jest to jednak związane ze zmianami wysokości kosztów inwestycji. Dla Technoparku - REV również przyjęto równomierny rozkład nakładów. Jednakże przyjmuje się, że środki UE będą inwestowane w drugiej kolejności. Oznaczałoby to konieczność zaciągnięcia kredytu już pod koniec bieżącego roku.

Koszty finansowe

Na koszty finansowe badanego przedsięwzięcia składać się będą, odpowiednio do wariantu, koszty związane z obsługą kredytów długoterminowych:

- „nowych” – zaciągniętych w 2003 roku (31,8 mln PLN)
- „dotychczasowych” – zaciągniętych przed rokiem 2002 (22 mln PLN)

Przyjmuje się, że odsetki od kredytów „nowych” będą spłacane kwartalnie (bez karencji w spłacie odsetek) – roczna efektywna stopa procentowa 10%. Natomiast dla kredytów dotychczasowych przyjmuje się faktyczną stopę procentową na poziomie 22% - odsetki będą również spłacane kwartalnie. Koszty finansowe związane z odsetkami od badanych kredytów przedstawia Tabela 7.

Tabela 7. Koszty finansowe (w tys. PLN)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Kredyty nowe	132,50	1 855,00	3 009,64	2 555,36	2 101,07	1 646,79	1 192,50	738,21	283,93
Kredyty dotychczasowe	2 420,00	4 796,79	4 235,00	3 543,57	2 852,14	2 160,71	1 469,29	777,86	129,64
Koszt łącznie	2 552,50	6 651,79	7 244,64	6 098,93	4 953,21	3 807,50	2 661,79	1 516,07	413,57

Równocześnie spłata kredytów „dotychczasowych” rozpocznie się w III kwartale 2003 roku. Całe zadłużenie będzie spłacane równomiernie do III kwartału 2010 roku.

Koszty całkowite działalności

Koszty związane z działalnością spółki (bez amortyzacji nowych inwestycji) szacuje się, zgodnie z założeniami przyjętymi w pkt. 7, na 338 617 PLN miesięcznie, jednocześnie traktując te koszty, jako koszty stałe w całym okresie prognozy.

Amortyzacja

W przypadku badanego przedsięwzięcia występuje szereg inwestycji w środki trwałe, które będą podlegać w kolejnych latach amortyzacji. W przypadku nakładów na Technopark-INKUBATOR będą one stopniowo wdrażane i amortyzowane od III kwartału 2002 roku czyli od momentu powstania spółki. Technopark - REV traktowany jest całościowo jako jedna inwestycja stąd też oddanie inwestycji do użytkowania przypadać będzie na II kwartał 2005 roku.

Do obliczeń przyjęto średnią ważoną stawkę amortyzacji wynoszącą 4% rocznie.

HALINA WILCZAK
Dyrektor

WARIANT PODSTAWOWY

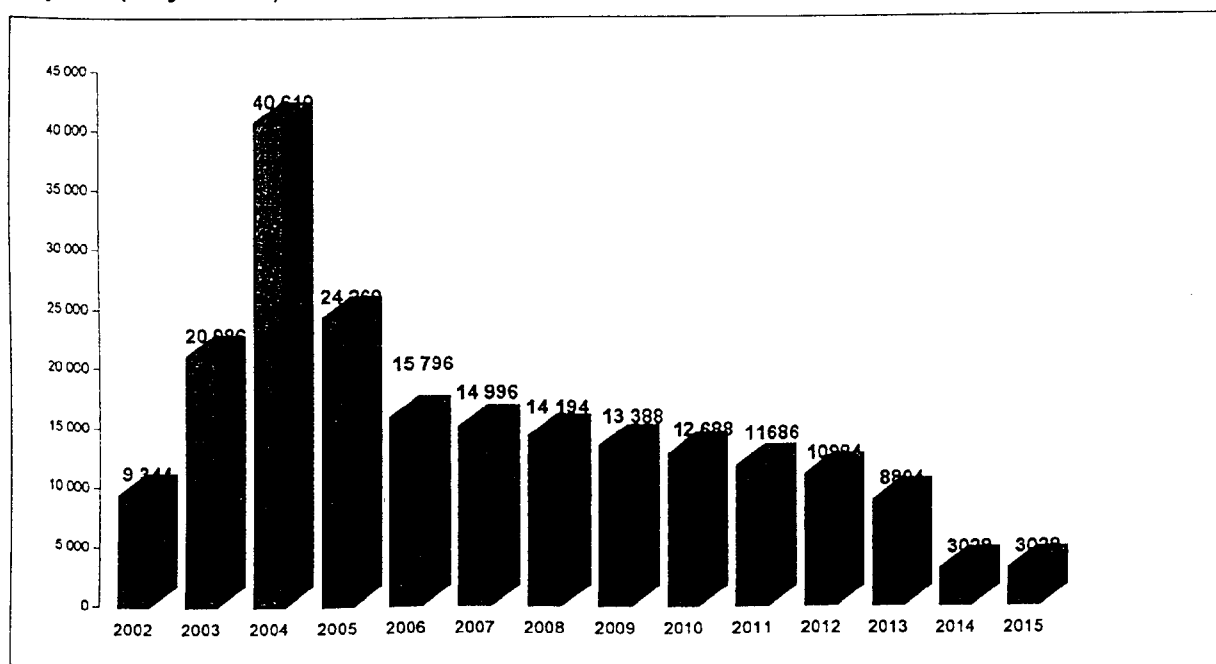
Wariant podstawowy zakłada istnienie Spółki złożonej z Inkubatora i REV. W wariantcie tym włącza się koszty finansowe i spłaty kredytów dotychczasowych – zaciągniętych przez gminę Tychy przed 2002 rokiem. Dodatkowo wydłuża się okres prognozy do roku 2015, przy jednoczesnym wydłużeniu okresu spłaty kredytów z siedmiu do dziesięciu lat.

Przy przyjętych założeniach poziom przychodów, który pozwoliłby na osiągnięcie do 2015 roku $NPV = 0$ wynosi około **21 mln PLN rocznie**. Na tym poziomie przychodów występuje jednak poważne zagrożenie płynności inwestycji od 2003 roku. Uproszczoną kalkulację stanu środków pieniężnych dla takiego poziomu przychodów przedstawia Tabela 1 w Załączniku 5.

Osiągnięcie przychodów na poziomie **28,62 mln PLN rocznie** pozwala na zachowanie płynności finansowej w okresie do 2015 roku (Tabela 2 w Załączniku 5).

Odrzucając założenie, iż w kolejnych latach Spółka będzie przynosić stały poziom przychodów obliczono, jaki poziom przychodów w poszczególnych latach zapewnia zachowanie płynności projektu. Oznacza to poszukiwanie poziomu przychodów, dla którego stan końcowy środków pieniężnych w poszczególnych latach (jak i NPV) jest zbliżony do zera. Obliczone wartości przychodów zawiera Wykres 1.

Wykres 1. Poziom przychodów pozwalający na utrzymanie płynności finansowej projektu (w tys. PLN)

WARIANT PODSTAWOWY II

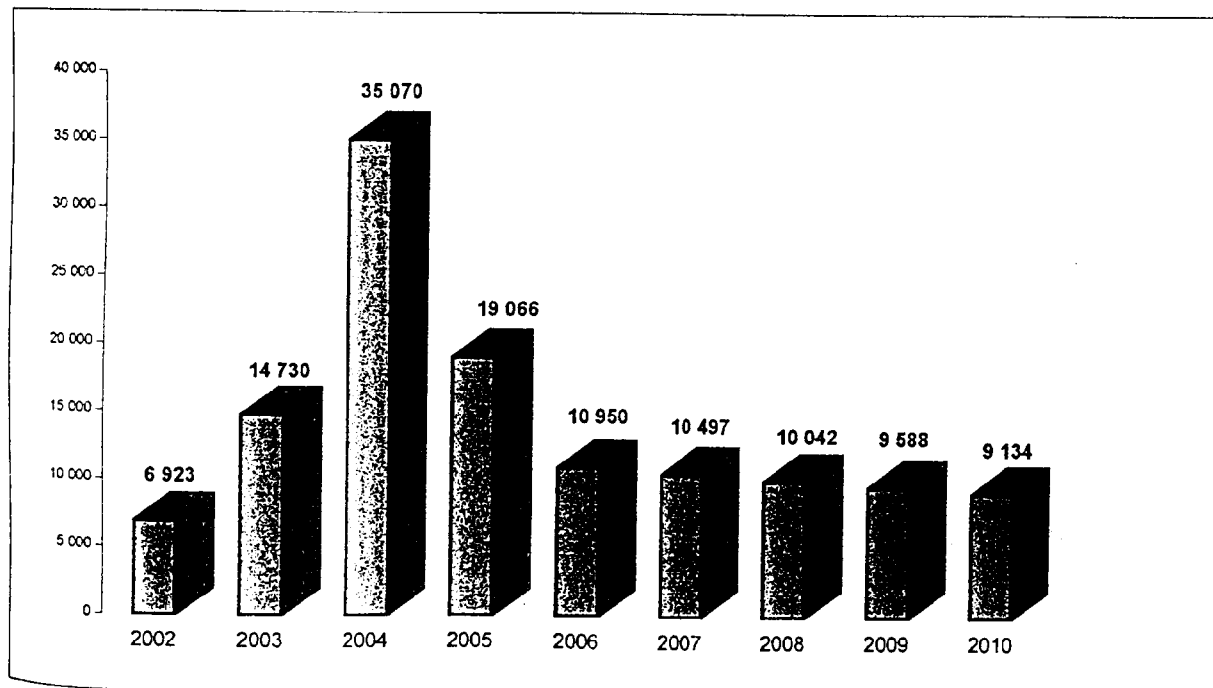
W wariantcie tym poszukuje się odpowiedniego poziomu przychodów dla Spółki jako całości. W odróżnieniu jednak od wariantu podstawowego, nie uwzględnia się w nim kosztów związanych z obsługą kredytów inwestycyjnych zaciągniętych przed 2002 roku, zwanych w analizie dotychczasowymi. Kredyty te stanowiące zobowiązania gminy Tychy nie obciążają w ten sposób Technoparku.

W wariantcie tym uzyskanie do 2010 roku $NPV=0$ (przy założeniu liniowego rozkładu przychodów) oznacza konieczność generowania przez Technopark przychodów na poziomie **16,05 mln PLN rocznie** – (kalkulację stanu środków pieniężnych zawiera Tabela 3 w Załączniku 5). Podobnie jak w wariantcie podstawowym nie zapewnia to utrzymania płynności projektu.

Utrzymanie płynności finansowej wymaga bowiem uzyskania przychodów na poziomie **22,9 mln PLN rocznie** (Tabela 4 - Załącznik 5).

Wyniki trzeciej symulacji dotyczącej koniecznego poziomu przychodów w rozbiu na poszczególne okresy ilustruje Wykres 2.

Wykres 2. Poziom przychodów pozwalający na utrzymanie płynności finansowej projektu (w tys. PLN) – wariant podstawowy drugi

RADA MIASTA
Tychy

WARIANT INKUBATOR

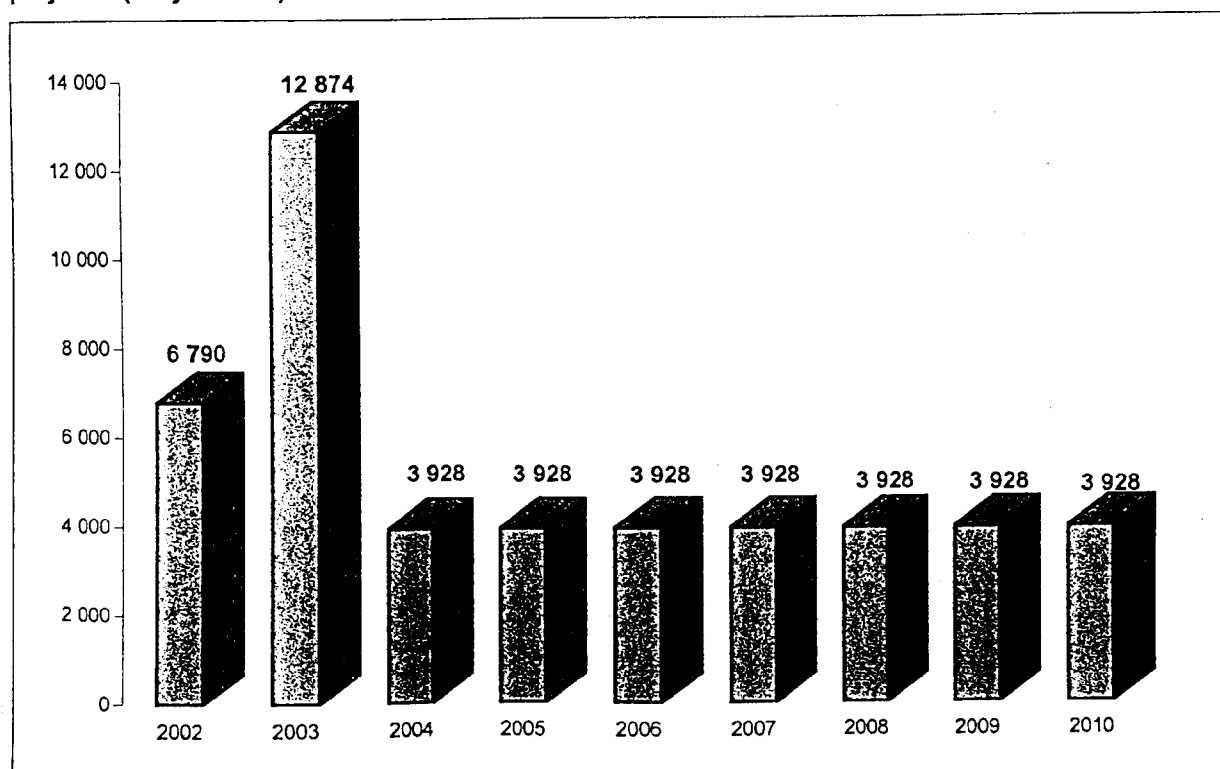
W wariantcie tym zakłada się istnienie jedynie części Spółki o nazwie INKUBATOR. Oznacza to, iż do analizy nie są włączane koszty związane z obsługą kredytów, nakładów i majątku Technoparku REV. Jednocześnie koszty działalności Spółki pokrywać ma w całości Technopark Inkubator.

Przy takich założeniach uzyskanie zwrotu zainwestowanego kapitału do 2010 roku, mierzonego wskaźnikiem NPV, jest możliwe dla wielkości przychodów na poziomie **6 192 tys. PLN rocznie** (Tabela 5 – Załącznik 5).

Osiągnięcie płynności finansowej możliwe jest przy założeniu, że Technopark Inkubator generował będzie przychody na poziomie **13 580 tys. PLN** (Tabela 6 – Załącznik 5).

Poziom przychodów w podziale na poszczególne okresy, który zapewnia osiągnięcie stanu środków pieniężnych na poziomie bliskim zero został przedstawiony na wykresie poniżej.

Wykres 3. Poziom przychodów pozwalający na utrzymanie płynności finansowej projektu (w tys. PLN) – wariant Inkubator

WARIANT REV

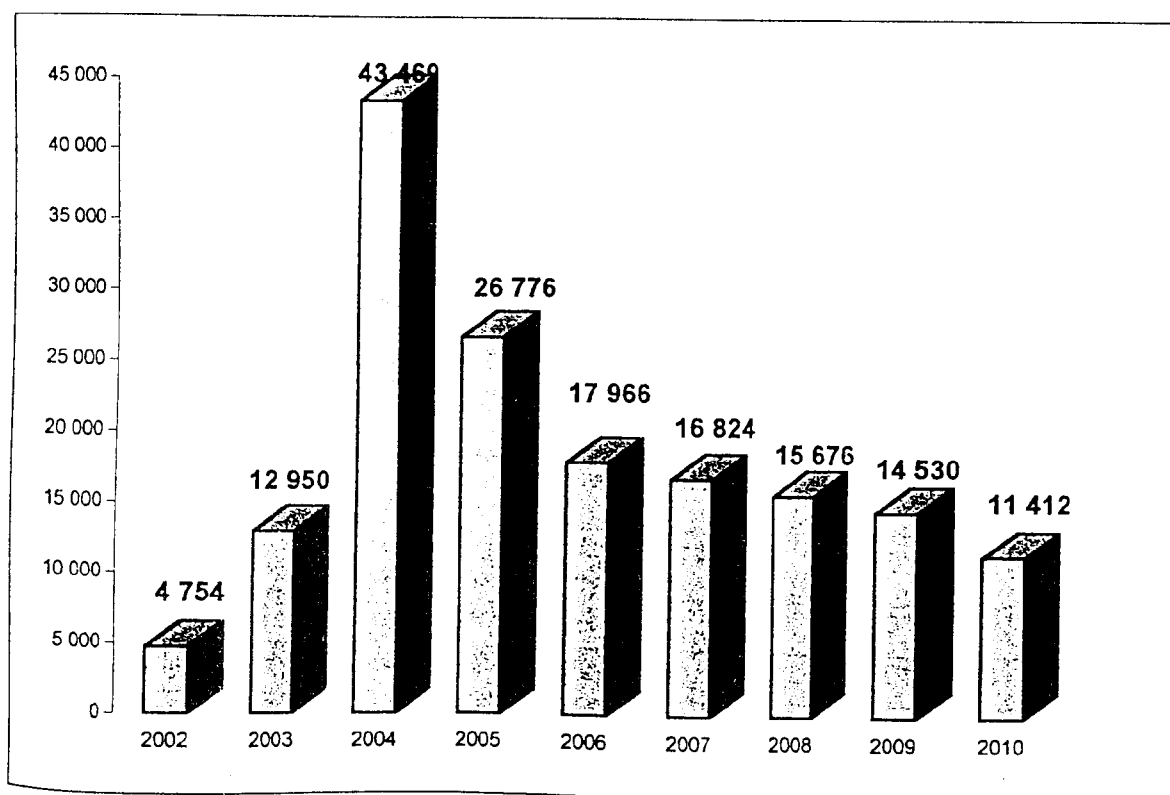
Wariant ten odpowiada sytuacji, w której istnieje Spółka złożona tylko i wyłącznie z Technoparku REV. Do analizy nie wlicza się nakładów związanych z Technoparkiem Inkubator. Tym samym koszty działalności Spółki pokrywać ma w całości Technopark REV.

W wariantcie tym osiągnięcie nadwyżki finansowej netto (NPV) do roku 2010 wymaga generowania przez Technopark REV rocznych przychodów na poziomie **20 246 tys. PLN** (Tabela 7 – Załącznik 5).

Osiągnięcie płynności finansowej, przy założeniu liniowego rozkładu przychodów, oznacza konieczność osiągnięcia przychodów na poziomie **25 396 tys. PLN** (przedstawia to Tabela 8 w Załączniku 5).

Tak jak w pozostałych wariantach wyznaczono również poziom przychodów niezbędnych do osiągnięcia stanu środków pieniężnych pod koniec poszczególnych okresów na poziomie zbliżonym do zera. Wyniki tych obliczeń prezentuje Wykres 4.

Wykres 4. Poziom przychodów pozwalający na utrzymanie płynności finansowej projektu (w tys. PLN) – wariant REV

KLASA ZŁAGODA
2007

V. Wdrożenie projektu

1. Realizatorzy

Do głównych realizatorów projektu Technopark Tychy zalicza się:

- Urząd Gminy Tychy,
- KSSE – Podstrefa tyska,
- Agencja Promocji Rozwoju Gospodarczego Miasta Tychy S.A.,
- Fundacja Technopark Tychy,
- Technopark Tychy SA,
- Firmy doradcze,
- Firmy projektowe,
- Firmy budowlano-montażowe,
- Firmy handlowe.

2. Harmonogram realizacji

Tabela 8. Harmonogram realizacji projektu

Lp.	Nazwa zadania	Rozpoczęcie	Zakończenie
	Faza I: Przedinwestycyjna:		
1	• Powołanie Grupy Inicjatywnej:	01.04.02	30.04.02
2	• Wstępne analizy rynkowe	01.01.02	31.01.02
3	• Wykonanie Studium możliwości	01.02.02	01.05.02
4	• Wstępna ocena projektu		25.02.02
5	• Końcowa ocena projektu	02.04.02	21.04.02
6	• Umieszczenie projektu TP w Kontrakcie regionalnym na rok 2003	01.04.02	30.04.02
7	• Podpisanie listu intencyjnego między Marszałkiem Woj.Śl. a Prezydentem Miasta Tychy	01.04.02	30.04.02
8	• Aplikacje do programów UE – etap 1	01.03.02	15.03.02
9	• Aplikacje do programów UE – etap 2	01.01.03	30.06.03
10	• Powołanie Fundacji Technopark Tychy	01.05.02	31.08.02
11	• Podjęcie działalności przez Biuro Fundacji:	02.09.02	
12	• Inwentaryzacja szczegółowa projektów objętych Technoparkiem	03.09.02	01.10.02

Województwo Śląskie
Miasto Tychy

	Faza II: Inwestycyjna		
	W zakresie Technoparku-REV		
13	• Przetargi, ocena ofert, negocjacje	01.07.03	29.06.04
14	• Projektowanie techniczne (w zakresie nowych funkcji)	01.07.03	30.12.03
15	• Prace budowlane	01.01.04	31.12.04
16	• Prace instalacyjne	01.01.05	31.12.05
17	• Odbiór	01.01.06	01.01.06
	W zakresie Technoparku-Inkubator		
18	• Negocjacje, umowy	01.01.02	15.04.02
19	• Włączenie ZEG do KSSE	01.05.02	30.09.02
20	• Działania promocyjne	01.10.02	31.12.02
21	• Projektowanie techniczne na potrzeby adaptowania obiektów ZEG:	01.01.03	31.03.03
22	• Prace adaptacyjne	01.04.03	30.06.03
	W zakresie Technoparku-HTES (WBMŚP – Katalizator przedsiębiorczości).		
23	• Przetargi, ocena ofert, negocjacje	01.01.02	31.12.03
24	• Projektowanie techniczne	01.01.02	31.12.02
25	• Prace budowlane i instalacyjne	01.01.03	31.12.04
26	• Odbiór	31.12.04	31.12.04
	Faza III: Operacyjna		
27	• Rozwój segmentu Technopark-ATI	01.01.02	31.12.05
28	• Podjęcie działalności inkubacyjnej	01.10.02	01.10.02
29	• Obrót nieruchomościami i gruntami	01.10.02	31.12.03
30	• Uruchomienie działalności WBMŚP	03.01.05	03.01.05
31	• Uruchomienie działalności Technoparku-REV	02.01.06	02.01.06

Harmonogram realizacji projektu na wykresie Gantta zamieszczono w Załączniku 6.

Signature
Stamp

VI. Analiza SWOT przedsięwzięcia

<u>Mocne strony:</u> ➤ Dobrze przygotowana infrastruktura ➤ Uporządkowane kwestie własnościowe gruntów i obiektów i nadal wysoka do nich dostępność ➤ Uzyskane środki UE na budowę Wielofunkcyjnego Budynku dla MŚP ➤ Wysoki stopień zaawansowania prac budowlanych nad Technoparkiem REV (tzw. zespół szkół municypalnych) ➤ Pozyskani partnerzy instytucjonalni (deklaracje woli) ➤ Pozyskani inwestorzy z sektora High-Tech ➤ Bezpośrednie powiązanie z KSSE ➤ Wysoki stopień zaawansowania prac projektowych w zakresie wybranych segmentów ➤ Możliwość etapowej budowy i rozbudowy Technoparku (z założenia)	<u>Słabe strony:</u> ➤ Brak pogłębionego rozpoznania zapotrzebowania na ofertę Technoparku ➤ Niskie kapitały początkowe założycieli Technoparku ➤ Wysokie nakłady inwestycyjne na budowę Technoparku REV przy dużym obciążeniu kosztami finansowymi realizowanego obiektu ➤ Niskie zdolności pozyskania kredytów inwestycyjnych przez organa zarządzające Technoparkiem
<u>Szanse:</u> ➤ Istniejąca w Tychach i regionie silna struktura przedsiębiorstw zaawansowanych technologii, głównie w Podstrefie tyskiej KSSE ➤ Potencjalnie wysoki rynek na produkty innowacyjne, w tym tworzony przez zrestrukturyzowane tradycyjne sektory przemysłowe ➤ Uzyskanie przez Gminę Tychy statusu gminy górniczej, co daje szansę uzyskania specjalnych środków pomocowych UE, a następnie funduszy strukturalnych na rekonstrukcję i odbudowę gmin górniczych ➤ Rozwinięta współpraca gospodarcza i informacyjna z partnerami z UE dobra komunikacja ➤ Silna wola Władz Miasta ➤ Rozwijające się struktury edukacyjne, zwłaszcza obecność Wyższej Szkoły Zarządzania i Nauk Społecznych ➤ Duży potencjał naukowo-badawczy w regionie	<u>Zagrożenia:</u> ➤ Niedostatek organizacji pośredniczących, działających na rzecz innowacji, podobnych do funkcjonujących w UE ➤ Mała ilość rodzimych MŚP w sektorach high-tech, zdolnych do alokacji swojego potencjału i ich ogólnie słaba kondycja finansowa ➤ Brak instytucji kapitału ryzyka i zachowawcze strategie instytucji finansowych (banków i firm leasingowych) ➤ Niska zdolność państwa do wspomagania działalności innowacyjnej ➤ Odległa w czasie, z punktu widzenia budowy Technoparku Tychy, możliwość pozyskania środków UE ➤ Wzrost siły konkurencyjnej w obszarze przedsięwzięć proinnowacyjnych, w tym w pozyskiwaniu środków UE.

CELINA PAJLIAROWA
Tychy

VII. Rekomendacje

1. Rekomendacje dotyczące wyboru profilu programowego

- i. Wyniki przeprowadzonych analiz wskazują, że poza dziedzinami powszechnie uznawanymi za proinnowacyjne, czyli elektroniki i informatyki, produktów na rzecz szeroko rozumianej ochrony środowiska preferowanymi, maszyn i urządzeń o wysokim nasyceniu wiodącymi technologiami, technik edukacyjnych itd. dla Technoparku Tychy mogą być zalecane i inne obszary, silniej związane z tradycyjną „tkanką” gospodarczą subregionu tyskiego. Dotyczy to w głównej mierze przemysłu przetwórstwa rolno-spożywczego i pewnych usług, w tym na rzecz szeroko rozumianej ochrony zdrowia. **Rozważana powinna być też możliwość rozbudowy wysoce innowacyjnych struktur obsługujących przemysły tradycyjne, zwłaszcza górnictwo węgla kamiennego i energetykę.**
- ii. Wstępne badania rynkowe wskazują, że wśród objętych badaniami podmiotów zainteresowanie ofertą Technoparku-Inkubatora, w całym jej zakresie, nie jest wielkie. Wiadomo zarazem, że preferencyjnych warunków dla założenia firmy oczekują absolwenci szkół wyższych. Zainteresowanie ofertą inkubacyjną jest też ze strony przedsiębiorstw, które zostały wyodrębnione jako zorganizowane części większych podmiotów, dla realizacji projektów innowacyjnych. **Oznacza to, że konieczne jest podjęcie kompleksowej, opartej na wynikach pogłębionych badań rynkowych, akcji promocyjnej w powiązaniu z innymi działaniami właściwymi marketingowi dóbr inwestycyjnych.**

2. Rekomendacje dotyczące ustroju

- iii. **Proponuje się, by struktura zarządzająca Technoparkiem Tychy oparta była na ustroju mieszanym, tworzoną przez Fundację TECHNOPARK TYCHY oraz spółkę zarządzającą TECHNOPARK TYCHY S.A. Fundacja byłaby tworem publiczno-prywatnym, założonym przez samorząd wojewódzki, powiatowy tyski i Gminę Tychy oraz KSSE i inne agencje regionalne, WSZiNS i inne uczelnie z terenu Polski Południowej, instytuty naukowo-badawcze i ośrodki badawczo-wdrożeniowe, a także przedsiębiorstwa prywatne. Spółka**

zarządzająca **TECHNOPARK TYCHY S.A.** związana byłaby przez Gminę Tychy oraz **KSSE** i miała charakter otwarty, celem ściślejszego powiązania tej spółki z potencjalnym środowiskiem beneficjentów.

- iv. Zaleca się, by zarządzanie Technoparkiem Tychy w fazie budowy (inwestycyjnej) spoczywało na Fundacji Technopark oraz istniejących organizacjach (podmioty gospodarcze), realizujących cele rozwojowe Gminy Tychy. Na podstawie dokonanego rozpoznania i konsultacji uważa się, że na zlecenie Fundacji Technopark Tychy:
- Obrotem nieruchomościami wprowadzonymi do kapitału Fundacji, powinna zająć się Podstrefa tyska **KSSE**;
 - Zarządzaniem działalnością inkubacyjną na obiekcie **ZEG S.A.**, w tym świadczeniem usług wspólnych, do czasu uzyskania rentowności na sprzedaży, zająć może się Agencja Promocji Rozwoju Gospodarczego Miasta Tychy S.A.

3. Rekomendacje dotyczące usytuowania przestrzennego

- v. W przypadku Technoparku Tychy uważa się, że powinien być budowany w strukturze sieciowej (rozproszonej). Przemawiają za tym podejściem uwarunkowania gospodarcze, w szczególności istniejący potencjał przemysłowy i innowacyjny oraz względy społeczne. **Istnieją zatem uzasadnione podstawy dla przyjęcia określenia, że **TECHNOPARK TYCHY to MIASTO TYCHY.****
- vi. Proponuje się rozważyć, mając na uwadze i cele praktyczne i promocyjne, dokonanie dekompozycji (segmentacji) pojęcia Technopark Tychy, na następujące składowe (segmenty):
- **TECHNOPARK – INKUBATOR** (**KSSE** Obszar II)
 - **TECHNOPARK – REV** /Revitalization/ (Obszar: Szkoły Muncypalne)
 - **TECHNOPARK – ATI** /Advanced Technology Industry/ (**KSSE** Wschód)
 - **TECHNOPARK – HTES** /High Technology & Education Structure/ (pozostałe tereny Miasta Tychy).

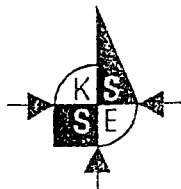
SEKRETARZ MIASTA
TYCHY

4. Rekomendacje dotyczące źródeł finansowania projektu

- vii. Technopark-Tychy stanowić powinien organizację samofinansującą swój rozwój. Nie dotyczy to pozyskania początkowych całkowitych nakładów inwestycyjnych.
- viii. Źródłami finansowania początkowych całkowitych nakładów inwestycyjnych powinny być:
 - środki finansowe i rzeczowe Gminy Tychy,
 - środki finansowe KSSE,
 - środki finansowe inwestorów strategicznych,
 - fundusze UE
 - kredyty bankowe
 - przychody z czynszów i wynajmu terenu.
- ix. Niezbędne jest poddanie pogłębionej analizie kwestii udziału finansowego Gminy Tychy w projekcie, a w szczególności oceny zasadności i zakresu finansowania rozwoju segmentu Technopark-REV z środków pozyskanych z emisji obligacji. Punktem wyjścia dla tej analizy musi być bilans zysków i strat w przypadku braku alternatywnego rozwiązania zagospodarowania obiektów tzw. zespołu szkół municypalnych.
- x. Uważa się jednocześnie, że Projekt Technoparku Tychy, jako przedsięwzięcie regionalne, powinien być wpisany w „Program rozwoju regionalnego Województwa Śląskiego” i powinien być jednym z projektów Kontraktu Regionalnego na rok 2003 lub 2004.

5. Rekomendacje dotyczące realizacji projektu

- xi. Ocena zdolności generowania przez Technopark Tychy przychodów, a w szczególności w segmentach: Inkubator i REV nakazują rozważyć **etapowy rozwój struktury Technoparku**.
- xii. Celowe jest również uznanie, iż alternatywą dla przedstawionej koncepcji Technoparku Tychy, jako całości, jest budowa wyłącznie jednego segmentu, czyli Technoparku-Inkubator, z założeniem, że działalność koncentrowana będzie na pozyskaniu w krótkim przedziale czasu środków finansowych z tytułu pożytków, jakie można osiągnąć dzięki zarządzaniu gruntami przekazanymi przez Gminę.

Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna

S p ó ł k a A k c y j n a

prot. ek
Załącznik do uchwały
Nr 0150/XXI/2002
Rady Miasta Tychy
z dnia 22.04.2002

ZAŁĄCZNIKI

Opracowanie
A.M.C. s.c.

pod kierownictwem
Prof. dr hab. Ewa Okoń-Horodyńska
Prof. dr hab. Andrzej Matczewski

na zlecenie
Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej S.A.

TYCHY 22.IV.2002 r.

RADA MIASTA
Tychy

Załącznik 1

**TECHNOPARK TYCHY W KONTEKŚCIE
RÓŻNYCH FORMUŁ PARKÓW
TECHNOLOGICZNYCH ORAZ PARKÓW
DZIAŁAJĄCYCH W POLSCE.**

TECHNOPARK TYCHY W KONTEKŚCIE RÓŻNYCH FORMUŁ PARKÓW TECHNOLOGICZNYCH ORAZ PARKÓW DZIAŁAJĄCYCH W POLSCE

Wprowadzenie

Obok wielu dostosowań instytucjonalnych i funkcjonalnych czekających Polskę, jako warunków integracji z UE, nie można pominąć kwestii innowacyjności polskiej gospodarki. W zasadzie we wszystkich dokumentach Komisji oceniającej ten problem akcentowano konieczność poprawy innowacyjności polskiej gospodarki¹. Z dokumentów Komisji wynika ukierunkowanie priorytetów rozwoju i wzrostu innowacyjności na regiony, szczególnie te słabsze², co stanowi niejako przesłanie dla krajów kandydackich, co do konieczności wzmocnienia ich polityki regionalnej przez zintegrowanie jej z aktywnością na rzecz podwyższania poziomu innowacyjności. Aby potencjał technologiczny tych krajów mógł się zbliżyć do stanu zaawansowania technologicznego Unii Europejskiej, musi być pokonany słaby popyt na badania i rozwój w sektorze biznesu³. W celu wsparcia innowacyjności przedsiębiorstw, zarówno w krajach członkowskich, jak również w krajach kandydackich, Unia Europejska tworzyć będzie specyficzne programy oraz w większym stopniu dążyć do podnoszenia innowacyjności poprzez programy rozwoju regionalnego (Funduszach Strukturalnych). Polska, jak wiadomo, będzie nimi objęta jako przyszły członek Unii Europejskiej. Z doświadczeń europejskich wynika⁴, że jedną z najważniejszych konstrukcji instytucjonalnych i funkcjonalnych umożliwiających podnoszenie innowacyjności polskiej gospodarki są istniejące i nowo powstające parki technologiczne.

Przedmiotem opracowania jest wykazanie, iż budowanie Technoparku Tychy mieści się w założeniach, priorytetach i zrębach polityki innowacyjnej Polski, a także, że instytucje tego typu działają już w Polsce, wiele też jest w stadium koncepcyjnym, co świadczyć może o potencjalnie rozwijających się możliwościach funkcjonowania takiej instytucji – także w Tychach

¹ AGENDA 2000. *Opinia Komisji Europejskiej o wniosku Polski o członkostwo w Unii Europejskiej Monitor Integracji Europejskiej*, wydanie specjalne, KIE, Warszawa 1998, 2001 Regular Report on Poland's Progress Towards Accession, Dokument Komisji Europejskiej, SEC(2001)1752

² *Reinforcing Cohesion and Competitiveness through RTD and Innovation Policies*, Dokument Komisji Europejskiej COM(98), 275

³ T. Żółtowski, *Podaż innowacji ze strony małych i średnich przedsiębiorstw*, w: *Innowacje, podaż, popyt, instrumenty transferu, finansowanie* (red. J. Guliński, B.M. Marciniak), Wyd. Poznańskie, Poznań 2000, str. 25-35.

⁴ E. Okoń-Horodyńska, *Doświadczenia w aktywizacji regionów górniczych państw Unii Europejskiej – na przykładzie wyjazdu studialnego*, Urząd Wojewódzki, Katowice 1999

Parki naukowe i technologiczne - założenia, funkcje i zadania

Pojęcie parku technologicznego albo naukowo-technologicznego weszło na stałe do literatury ekonomicznej pod koniec lat 80. Przy ich definiowaniu powstaje zamęt, bowiem często utożsamia się je z centrami innowacji, parkami naukowymi, wyższymi uczelniami a nawet technopoliami. Korzystając z prestiżu Międzynarodowego Stowarzyszenia Parków Naukowych⁵ można wyznaczyć podstawowe cechy parku naukowo-technologicznego (PNT).

Park naukowy lub technologiczny jest formułą własnościowo-organizacyjną, która:

- 1 – ma formalne i operacyjne powiązania z uniwersytetem lub inną instytucją zajmującą się wyższą edukacją bądź centrum badawczym,
- 2 – jest wykreowany w celu inicjowania organizacji biznesowych bazujących na rozwoju wiedzy technologicznej bądź innych firm o wysokiej efektywności działania,
- 3 – jego zespół zarządzający jest aktywnie zaangażowany w realizacji funkcji transferu technologii i wzrostu sprawności w biznesie

Park naukowo-technologiczny jest więc specyficznym obszarem promowania innowacji technologicznych, w którym występuje symbioza badań naukowych, prac laboratoryjnych, doradztwa technicznego i ekonomicznego, produkcji i prawdziwego biznesu.

Nie jest to jedyne określenie parku naukowo-technologicznego, czy parku technologicznego – bo często tej właśnie nazwy się używa. Pojęcie park technologiczny jako pojęcie – oznacza też ośrodek gospodarczy, w ramach którego tworzy się dogodne warunki do powstawania i rozwoju małych firm innowacyjnych instytucjami występuje tu współpraca firm z instytucjami sektora nauki i postępu technologicznego. W tym kontekście bardzo PT blisko odnosi się do pojęcia inkubatorów przedsiębiorczości, w których dominuje jednak pomoc i ochrona podmiotu i jego działalności. W ramach parku rozwijane są przede wszystkim możliwości dostępu do zasobów:

- wspólnych urządzeń serwisowych i socjalnych,
- obsługi administracyjnej,
- dostępu do usług finansowych, telekomunikacyjnych i informatycznych,
- uzyskania szerokiej pomocy doradczo-konsultingowej.

W parku mamy do czynienia z własnością różnorodnych dóbr i różnych ich właścicieli, spełniających określone kryteria formalne. Natomiast odpowiednia struktura parku technologicznego przyczynia się do realizacji synergicznej funkcji, wynikającej z różnorodności dóbr i usług, własności, cech aktorów tu działających, rozpowszechnianie informacji, itp.

Zasadniczą kwestią dla funkcjonowania parku technologicznego jest usieciowienie lokalnych systemów produkcji, bo w skali lokalnej właśnie można liczyć na efektywność tego procesu, środowisko lokalne bowiem charakteryzuje się szczególnymi typami zjawisk

⁵ Definicja taka została wprowadzona przez International Association of ScienceParks and the UK ScienceParks Association i jest stosowana w analizach i badaniach praktycznych. Zob. *Technology Parks in London*. LPAC London Planning Advisory Committee 1995

integrujących, z których wiele ma istotne znaczenie w kreowaniu parku technologicznego jako elementu tzw. regionu uczącego się.⁶ Te uczące się regiony funkcjonują jako kolektory i miejsca przechowywania wiedzy i idei, stają się po prostu coraz bardziej ważnymi formami ekonomicznych reprodukcji i technologicznych organizacji w gospodarce globalnej, zapewniając efektywną integrację takich składowych, jak:

- Integracja technologiczna
- Integracja lokalnych rynków pracy
- Integracja produkcji pomiędzy firmami
- Integracja pomiędzy firmami sektora usług i wytwarzania
- Finansowa integracja firm
- Integracja terytorialna na poziomie lokalnym
- Integracja społeczna i kulturalna
- Zależności związane z integracją instytucji lokalnej
- Integracja terytorialna na poziomach inter-regionalnym i międzynarodowym.⁷

Parki technologiczne są niewątpliwie instytucjami angażującymi najpełniej aktorów działających lokalnie, technologicznych określonym regionie. Stanowią więc element instytucjonalnej struktury regionalnych systemów innowacji (RIS)⁸. Przy czym obserwuje się obecnie odejście od klasycznego modelu regionalnego systemu innowacji łączącego w zbiór współgrające podsystemy: przemysłowy, akademicko-badawczy, finansowy i społeczno-polityczny i jego ewolucję w stronę hybrydy. Aktorzy we współczesnym procesie gospodarowania i kreowania wiedzy rzadko dadzą się przypisać do homogenicznego systemu, wykazują tendencję do łączenia funkcji i uczestniczenia równocześnie w wielu różnych systemach. Zjawisko to m.in. stało się impulsem dla rozważania oraz teoretycznego i praktycznego przygotowywania koncepcji regionalnego systemu. Obok tego znaczenie ma tu rozpoznanie wskazujące, iż regionalne warunki i czynniki, łącznie z regionalną polityką okazały się bardzo ważne we wzroście makroekonomicznych wielkości. Narodowe warunki, zdolności i polityki są bowiem tylko częścią obrazu regionu. Dotychczasowe zainteresowanie regionami zdeterminowane było najczęściej kryteriami administracyjnymi bądź politycznymi. Rządy są w najwyższym stopniu zainteresowane administracyjnym ujęciem regionu, sprawowaniem w nich władzy. Polityki z kolei są raczej ujednolicone ponad jednostkami administracyjnymi, co z punktu widzenia politycznego ma sens. Potrzeba rozważenia problemu innowacyjności w regionie rodzi konieczność spojrzenia na region poprzez ścieżkę struktur przemysłowych (specjalizacji) lub powiązań przemysłowych (sieci). Biorąc natomiast pod uwagę uwarunkowania środowiska konkurencyjnego stwarzającego szczególną presję na wzrost innowacyjności – na drugim końcu zestawu różnych podejść metodologicznych – podstawą analizy może być koncepcja klastrów przemysłowych w regionie⁹. W koncepcję tę

⁶ M.in.: *Regional Innovation, Knowledge and Global Change*, (ed.Z.Acts), Pinter Publisher, London 1999; *Regions Reconsidered – Economic Networks, Innovation, and Local Development in Industrialized Countries*, (eds. E.Bergman G.Maier, F.Tödtling), Mansell, London 1991; *The Regional Impact of Technological Change*, (eds. A.T.Thwaites and R.P.Oakey), Pinter Publisher, London 1985

⁷ R. Cappellin, *The Governance of Local Networks and the Process of Globalisation: New Dimensions for an Enlarged Europe*., Materiały "Annual Meeting of the Austrian Economic Association", Graz, May 2001

⁸ Zob. E.Okoń-Horodyńska, *Narodowy system innowacji w Polsce*, AE, Katowice 1998, r.I, E.Okoń-Horodyńska, *Jak budować regionalne systemy innowacji*, Polska Regionów, nr 15, IBnGR, Warszawa 2000, E.Wojnicka, P.Rot, P.Tamowicz, T.Brodzicki, *Regionalny system innowacyjny w województwie pomorskim*, Polska Regionów nr 26, Gdańsk 2001, M. Miedziński *Koordinacja procesów innowacji na przykładzie polskiego województwa, aspekty instytucjonalne Regionalnych Systemów Innowacji*, w *Gospodarka oparta na wiedzy jako wyzwanie dla Polski XXI wieku*, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, Warszawa 2001

⁹ Wykorzystując oczywiście podejście M.E.Portera, *The Competitive Advantage of Nations*, Free Press, New York 1990

wbudować można z powodzeniem podejście specjalizacji i sieci, odgrywają one przecież równoznaczną rolę w osiąganiu pozycji konkurencyjnej. Pomiędzy tymi koncepcjami znaleźć można wiele innych przydatnych w zależności od przyjętego kryterium badawczego. I tak, z punktu widzenia – „pracowitości” systemu za podstawę uznaje się cechy strukturalne korporacji i organizacji przemysłowych w regionie oraz lokalne instytucje i kulturę. Podejście, które reprezentuje już raczej nurt ewolucyjny i instytucjonalny traktuje region jako proces raczej, nie zaś jako strukturę (PRTS), gdzie proces innowacji umieszczono w punkcie centralnym, odrzucono też całkowicie model liniowy na rzecz wykształconego systemu pracy sieciowej. Ma on charakter dynamiczny, środowisko lokalne decyduje o wyścigu innowacyjnym w regionie i pod tym kątem budowane są strategie rozwoju regionalnego¹⁰. Jego istota tkwi w trzywymiarowym dekodzie procesu uczenia się pociągającego za sobą generowanie nowej wiedzy praktycznej. Pierwszy wymiar zbudowano na fakcie, iż innowacja jest najnowszą wiedzą praktyczną. Konsekwentnie wynikającą stąd potrzebą jest kreowanie procesu innowacyjnego w najbliższym otoczeniu tej nowej wiedzy praktycznej. Drugi wymiar wynika z faktu, iż owa praktyczna wiedza jest generowana przez organizacje znajdujące się w najbliższym i pokrewnym otoczeniu, a organizacje te są określone poprzez ich możliwości, zdolności absorpcji. Trzeci wymiar narzuca konieczność zidentyfikowania cech i zakresu procesu społecznego, w ramach którego organizacje znajdują właściwe dla siebie miejsce (zagnieżdżają się) z punktu widzenia możliwości rozwijania procesu innowacji, co w tym podejściu jest warunkowane przez specyficzne cechy zarządzania działającymi w danym regionie społecznościami (pełnomocnictwo, zaufanie, solidarność, system wartości, itd.)¹¹. Koncepcja ta dotyczy procesu uczenia się funkcjonowania w społeczności, np. lokalnej, regionalnej, ponadregionalnej. O wiele większe efekty uczenia się na przykład zachowań innowacyjnych można uzyskać w mniejszej skali, właśnie lokalnej, bazując na ucieleśnionych tam zdolnościach i możliwościach stawiania się członkiem społeczności-praktyki kierującej się danym interesem. Można wymieniać wiele jeszcze innych podejść do rozpatrywania i badania regionalnych i lokalnych systemów innowacji, nie są one jednak przedmiotem podjętych tu rozważań. Niemniej wynika z nich jednoznacznie, że regiony stają się punktem ogniskowania się umiejętności kreowania wiedzy i uczenia się w nowej globalnej, opartej na intensyfikowaniu wiedzy gospodarcze kapitalistycznej. W efekcie, jak wcześniej sygnalizowano, stają się one uczącymi się regionami¹² a parki technologiczne mają w tym swój udział.

W świecie można znaleźć kilkaset funkcjonujących zgodnie z wskazanymi wyznacznikami metodologicznymi parków naukowych i technologicznych. Ich nieruchomości są rozległe, przeciętnie obejmują 15 ha, choć są i takie o wielkości ponad 1000 ha, zlokalizowane zarówno w centrach metropolii, jak i w terenach zielonych. W przeważającej mierze ich istota zamyka się w bazowaniu na specyficznej koncepcji technologii nie zaś na typie przedsiębiorstwa. Parki naukowe i technologiczne wyznaczają sobie pewne cele strategiczne, wśród których można wymienić następujące:

- uruchamianie firm bazujących na nowych technologiach /NTBF's/,
- wewnętrzne inwestycje sfery B+R w instytucjach publicznych,
- wewnętrzne inwestowanie w przedsiębiorstwach komercyjnych,
- inwestycje wewnętrzne ogólnego przeznaczenia,
- transfer technologii do firm już istniejących,
- transfer technologii do nowych firm.

¹⁰ J. de la Mothe and G. Paquet, *Local and Regional Systems of Innovation as Learning Socio-Economies*, Kluwer Academic Publishers, Boston, Dordrecht, London 1998

¹¹ R. Hollingsworth, *Variation among Nations in the Logic of Manufacturing Sectors and International Competitiveness*, in: (eds. D. Foray and Ch. Freeman), *Technology and the Wealth of Nations*, Pinter Publishers, London 1993,

Realizacja wskazanych celów strategicznych zapewnia osiągnięcie korzyści wybranym grupom beneficjentów. Można wśród nich wymienić:

- ☐ firmy indywidualne zarówno działające w ramach parku naukowego czy technologicznego jak również funkcjonujące poza parkiem,
- ☐ układy powiązań: instytucje wyższej edukacji/instytuty badawcze/ firmy,
- ☐ gospodarka lokalna,
- ☐ gospodarka regionalna,
- ☐ gospodarka narodowa i globalna.

Jeśli chodzi o główne rodzaje korzyści wynikających z działania parków naukowych i technologicznych to na uwagę zasługują:

- przygotowywanie zasobów pracy do zdobywania miejsc zatrudnienia,
- kreowanie miejsc pracy,
- tworzenie *image* firm powstałych na bazie parku i współdziałających z nim,
- korzyści z tytułu posiadania majątku w sferze parku naukowego lub technologicznego,
- inwestycje,
- transfer technologii,
- bezpieczeństwo w zakresie praw do własności intelektualnej, jak i w sensie fizycznym.

Badania funkcjonujących w świecie parków naukowych i technologicznych wykazują wykształcanie się na terenie parków także inicjatyw wskazujących na tak interesujące rozwiązania jak praca w sieci technologicznej */technology networking/*, czy grupowanie w tzw. kiście technologiczne */clustering/*. Inicjatywy te, choć rodzą się w parku, wychodzą poza niego i rozprzestrzeniają swą aktywność także w układach międzynarodowych.

Choć w literaturze o parkach technologicznych (naukowych i technologicznych, bądź naukowo-technologicznych) mówi się w literaturze od lat 90, to jednak sama koncepcja zrodziła się znacznie wcześniej. Mianowicie, jej początek sięga lat 50-tych ubiegłego stulecia USA, Kalifornii a do chwili obecnej w USA powstało ponad 300 parków badawczych będących motorem napędowym prowadzącym do przewodnictwa USA w rozwoju innowacyjnych technologii¹². Największy park badawczy w USA, Research Triangle Park, zlokalizowany jest na powierzchni ok. 2800 ha, obejmuje 133 firmy i daje zatrudnienie ponad 36 tys. naukowców. Należy podkreślić, iż najstarsze parki badawcze w Kalifornii i Płn. Karolinie w znacznym stopniu przyczyniły się do przekształcenia regionów rolniczych w regiony najbardziej rozwinięte technologicznie. Natomiast nieco inną rolę przypisuje się parkom technologicznym w Europie: postrzegane są tu raczej jako rodzaj środowiska generującego miejsca pracy i będącego zarazem rynkiem własności intelektualnej i przemysłowej.

We współczesnych parkach naukowo-technologicznych wykorzystano też koncepcję centrów doskonałości¹³ – instytucji o charakterze holdingowym grupującym instytucje

¹² A. Jaśkiewicz, *Modelowa koncepcja parku technologicznego*, w: Parki naukowe i technologiczne, red. B. Marciniak, J. Guliński, Wyd. Poznańskie, Poznań, 1999, str. 15-29

¹³ Modelowe Centra Doskonałości zostały utworzone w Polsce w ramach projektu Programu Phare SCI-TECH II, *Preparatory Study and Pilot Implementation of Centres of Excellence*, w oparciu o rekomendacje OECD, Zob. Raport: *Nauka i technologia w Polsce*, Warszawa 1996. Inicjatywa centrów doskonałości w Polsce jest kontynuowana obecnie z wykorzystaniem środków KBN, Zob. E. Okoń-Horodyńska, *Review and Attempt at Assessment of Implementation of the Projects of Institutional Enhancing of the National and Regional Innovation Systems as well as Institutional Transformations of the Science Sector in Poland Covered by the Phare Sci-Tech*

różnego rodzaju. Instytucje takie tworzą kanał dla transferu technologii pomiędzy sferą nauki a przemysłem, ułatwiają mechanizm tworzenia spółek odpryskowych (*spin off*) z uczelni wyższych, kreują specyficzne środowisko wzajemnej wymiany i współpracy pomiędzy inkubowanymi firmami, które dzierżawią zasoby parku technologicznego i korzystają z jego pomocy aż do wejścia na rynek i nabycia zdolności samodzielnego sprostania konkurencji.

Najczęściej parki technologiczne organizowane są wokół uczelni wyższej i centrów badawczych. Istnieją także inne rozwiązania instytucjonalne, w których reprezentanci sektora nauki i szkolnictwa wyższego nie muszą odgrywać pierwszoplanowej roli w parku. Ważną i integralną funkcją parku technologicznego jest jednocześnie włączenie się w życie miasta, natomiast władze lokalne powinny stać aktywnymi aktorami funkcjonowania parku. Park włączony zostaje wówczas w politykę urbanistyczną, przemysłową, technologiczną, mając na celu wzmocnienie głównej roli ośrodków miejskich w obrocie dobrami finansowymi i produktami wiedzy. Przewagę mają te parki, w których strukturze obok już wymienionych aktorów znajdują wielkie firmy oferujące dobre i kompleksowe usługi w zakresie wymiany wyposażenia, nowoczesnej technologii, laboratoria badawcze i centra techniczne, centra transferu technologii kompleks edukacyjno-szkoleniowy.

Budowa parku technologicznego¹⁴

Jeśli park powstaje na bazie centrum doskonałości naukowej, to jest ono wiodącą instytucją w parku. Przy czym centra mogą być strukturalnie określone, ale dopuszcza się również ich wirtualne funkcjonowanie, jako multidyscyplinarne wirtualne instytucje naukowo-badawcze.

- Centra doskonałości realizują projekty badawczo-wdrożeniowe, których celem jest doprowadzenie wyników badań do etapu podpisania umowy licencyjnej w inkubatorze przedsiębiorczości (albo z firmą typu *spin off*).

- Jak wskazano wyżej, w parku technologicznym powinno być ulokowane Centrum Transferu Technologii (CTT), które jest instytucją zorientowaną rynkowo, logistyczną, niekoniecznie istniejącą fizycznie, wspierającą nowe rodzaje działalności, zaangażowaną w rozwój i marketing czynności związanych z transferem technologii, działającą na rzecz poprawy warunków dla tworzenia i rozwoju istniejących przedsiębiorstw.

- CTT charakteryzuje się szerszym zakresem działań niż inkubator przedsiębiorczości, który zwykle odwołuje się do fizycznej infrastruktury i niektórych związanych z nią usług, którego zadaniem jest między innymi: nawiązywanie kontaktów z partnerami biznesowymi, zarządzanie projektami innowacyjnym (programowanie sieciowe), marketing i sprzedaż licencji, tworzenie baz popytu i podaży technologii w ramach profilu parku technologicznego.

- CTT pełni funkcję biura licencyjnego o znacznie rozszerzonym zakresie obowiązków, obejmujących między innymi: zapewnienie profesjonalnego doradztwa w zakresie aspektów finansowych, prawnych i dokumentacyjnych transferu technologii, podejmowanie odpowiedzialności za patentowanie wynalazku na koszt parku technologicznego, negocjacji umów licencyjnych opartych na standardach europejskich czy światowych, dzielenie dochodu licencyjnego z właścicielem wynalazku, pomoc przy formułowaniu warunków kontraktów i zawieraniu standardowych umów, prowadzenie licencjonowania *know-how*, patentów, znaków handlowych czy programów komputerowych.

Programme in the Context of EU Conditioning, Programme Phare Sci-Tech II, Fundacja na Rzecz Nauki Polskiej, 23-24 listopad, Warszawa 2000

¹⁴ Por. A. Jaśkiewicz, *Modelowa koncepcja*, op.cit.

• W parku technologicznym, jako element jego struktury powinien funkcjonować inkubator przedsiębiorstw innowacyjnych, który spełnia funkcje wylęgarni wobec małych, nowo tworzonych przedsiębiorstw prywatnych na terenie parku technologicznego. Równocześnie ma za zadanie utrzymanie przedsiębiorstwa przez najtrudniejszy okres - do czasu jego samodzielności i funkcjonowania na rynku, trwający z reguły 2-3 lata. Inkubator technologiczny powinien więc spełniać zasadnicze funkcje: tworzenie przedsiębiorstw innowacyjnych opartych na transferze i komercjalizacji technologii, udzielanie pomocy w ich usamodzielnianiu.

• Potencjał parku technologicznego jest nierozdzielnie związany z powodzeniem i rozwojem wspomnianych firm-dzierżawców. Park zapewnia jedynie mechanizm ekonomicznego rozwoju (inkubacji biznesu) i transferu technologii, ale to firmy w zasadzie zapewniają zatrudnienie i rozpowszechniają bądź komercjalizują technologię.

• Park technologiczny może również spełniać funkcje edukacyjno-szkoleniowe, wynikające z uczestniczenia w nim instytucji wyższych uczelni (szkoły wyższej, wydziału uniwersytetu, politechniki). Działalność parku może być sprzężona z działalnością wyższej szkoły zarządzania. CTT może korzystać z wiedzy szkół zarządzania w zakresie planowania strategicznego firmy, tworzenia firm innowacyjnych, oceny innowacyjności firm aplikujących do parku, problematyki praw własności intelektualnych i przemysłowych, czy wyszukiwania nowych źródeł finansowania, zarządzania innowacjami

• Inicjatywa tworzenia parku technologicznego wymaga partnerstwa uczelni wyższej, jednostek badawczo-rozwojowych (JBR) zlokalizowanych na terenie samorządu lokalnego powiatu, gminy, gdzie ma powstać park. Istotnym udziałem uczelni wyższych czy JBR będzie udostępnienie zasobów wiedzy przedsiębiorcom firm, dostęp do konsultingu specjalistycznych wydziałów uczelni, zakładów instytutów naukowo-badawczych, udziału w seminariach w określonej tematyce. Ponadto sfera naukowo-badawcza umożliwia tworzenie firm odpryskowych (*spin off*) przez absolwentów uczelni, pracowników naukowych bądź nawet studentów.

• Partnerem dla parku technologicznego jest samorząd regionalny - wojewódzki, powiatowy, gminny. Władze lokalne/regionalne są w stanie dokonać aportu w powstający park technologiczny jak też podejmować ustawiczne działania wspierające funkcjonujący park. Władze lokalne/regionalne mające polityczną legitymizację mogą wprowadzić park technologiczny jako integralną część kompleksowego planu rozwoju gospodarczego danego terenu.

• W chwili obecnej z uwagi na obowiązującą ustawę o specjalnych strefach ekonomicznych najkorzystniejszym wariantem jest tworzenie parku technologicznego na terenie objętym specjalną strefą ekonomiczną, choć ich działanie powoduje wiele kontrowersji z punktu widzenia przygotowania do członkostwa w Unii Europejskiej¹⁵. Powstanie stref wiązano przede wszystkim z próbą modelowego rozwiązania restrukturyzacji dużych zakładów przemysłowych i możliwością tworzenia nowych miejsc pracy, kwestia wzrostu innowacyjności regionu i państwa, zwiększenie eksportu, była postrzegana w dalszej kolejności. Dziś kwestie te traktuje się nieco inaczej. Powstające na wydzielonym terenie specjalnych stref ekonomicznych parki technologiczne, mogą korzystać z dobrodziejstw przypisanych ustawą o SSE, a dla nowo powstających firm technologicznych na terenie strefy tworzone są nowe zachęty do inwestowania w nowoczesne, najbardziej progresywne rodzaje działalności gospodarczej. Firmy inwestujące w strefie są, ogólnie biorąc przez

¹⁵ Ich działanie jest sprzeczne z prawem europejskim w zakresie polityki konkurencji, pomimo nowelizacji polskiej ustawy o SSE.

dziesięć lat zwolnione z płacenia podatku dochodowego, zaś przez następne dziesięć lat płacią tylko połowę. Te zwolnienia są na tyle atrakcyjne, że ściągają do stref nawet duże koncerny. W większości stref rząd zagwarantował sobie jednak możliwości zmiany obowiązujących przepisów, jeżeli to wyniknie z toku negocjacji z UE o członkostwo. Jest to tzw. Klauzula europejska, natomiast w sześciu strefach powstałych przed 1997 r. nie ma tej klauzuli.

Powstanie parku wiąże się z utworzeniem podmiotu prawnego, który zajmuje się finansowaniem budowy i rozwojem parku technologicznego. Istnieje tu wiele modeli¹⁶. Powoływanie parków technologicznych zgodnie z polskim ustawodawstwem opiera się na różnych zasadach prawnych: specjalna strefa ekonomiczna, spółki akcyjne lub spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (kodeks handlowy), oraz inne podmioty powoływane na podstawie prawa handlowego. Spółki powoływane na podstawie prawa handlowego umożliwiają udział majątku samorządu lokalnego, zainteresowanego rozwojem regionalnym i rozwojem rynku pracy. Alternatywną formą prawną parku technologicznego jest spółka holdingowa parku technologicznego, utworzoną przez partnerów parku, polegająca na połączeniu wysiłku finansowego współników dla realizacji celu przekraczającego możliwości każdego z nich. Jest to spółka typu handlowego o strukturze holdingu, grupująca ulokowane i tworzone spółki na terenie parku naukowego. Jest to holding typu finansowego, który jako rozwiązanie organizacyjno-prawne zmniejsza ryzyko systemowe przy świadczeniu usług finansowych. Spółka ta odpowiedzialna jest za gospodarowanie terenami parku, udostępnianie terenów inwestorom na potrzeby produkcji o charakterze wysokiej technologii, jak również za budżet parku.

Spółka administracyjna parku technologicznego powołana byłaby dla administrowania przedsięwzięciem rozbudowy parku naukowego, gospodarką zasobami ludzkimi, marketingiem, ochroną środowiska i zabezpieczeniem terenu parku. Funkcje takie mogą pełnić też odrębne jednostki pozabudżetowe (placówki naukowe) współdziałające z instytucjami finansowymi. Na przykład fundacje zapewniają optymalne gromadzenie środków na programy badawcze. Fundacje realizując swe zadania statutowe (na rzecz nauki) są zwolnione z obowiązku uiszczania podatku dochodowego, a zatem mogą pozwolić sobie na reinwestowanie wszystkich dochodów na swój rozwój, w tym rozwój infrastruktury parku. Prawo o fundacjach gwarantuje długookresowość działania, zapobiega presji ze strony "wspólników" na generowanie zysku do podziału. Fundacja może rozwinąć też organy kontrolne, w których uczestniczą wszystkie strony zainteresowane rozwojem parku technologicznego. Jej zadaniem jest zapoczątkowanie budowy parku, a potem zajęcie się finansowaniem realizacji projektów wdrożeniowych i ich komercjalizacją, poszukiwaniem potencjalnych źródeł finansowania i sponsorów wspierających programy inkubacji przedsiębiorczości i transferu technologii w Polsce. Fundacja powinna ponadto prowadzić działalność gospodarczą służącą realizacji jej celów statutowych, a głównie promocji i usprawniania procesów transferu i komercjalizacji technologii. Istotną korzyścią w zastosowaniu modelu fundacji dla prawnej podmiotowości parku technologicznego jest możliwość uniknięcia konieczności zapewnienia wkładu kapitałowego wraz z rejestracją podmiotu.

Fundacja w obecnej sytuacji prawno-ekonomicznej jest najbardziej rekomendowaną formą. Ponadto, rolę taką pełnić mogą stowarzyszenia oraz (teoretycznie) jednostki budżetowe (oparte o prawo budżetowe). parku technologicznym, na podstawie ustawy o rzecznikach patentowych możliwe jest tworzenie prywatnych biur licencyjnych, które doradzałyby wynalazcom, firmom i spółkom jak sprzedawać konkurencyjną technologię czy wyroby i jak sprawdzać możliwości osiągania zysków z rejestracji określonych wynalazków.

¹⁶ T. Kosicki, *Sytuacja prawna parków technologicznych w Polsce*, w: *Parki naukowe i technologiczne*, Wyd. Poznańskie, Poznań 1999, str. 213-218.

Parki naukowo-technologiczne w Polsce

Parki naukowo-technologiczne powstają na terenach gmin czy województw, czyli regionów. Inspirowaniem ich tworzenia powinny więc być zainteresowane przede wszystkim władze regionalne i lokalne, oraz agencje rozwoju regionalnego. Należy stwierdzić, że w tym procesie duże znaczenie mają programy tworzone przez Ministerstwo Gospodarki. Ministerstwo Gospodarki zainicjowało Program rządowy "Zwiększenie innowacyjności Gospodarki w Polsce do 2006 roku"¹⁷. W programie tym występuje priorytet dla zwiększania innowacyjności gospodarki: *III.1.6 Budowa parków technologicznych*, którego celem jest upowszechnianie form instytucjonalnych zapewniających zwiększenie efektywności wykorzystania wyników prac badawczych i rozwojowych na potrzeby praktyki gospodarczej i społecznej. Przewidziani wsparcie finansowe uwzględniające konkretne potrzeby i fazy rozwoju parku. Ponadto istnieje w tym programie *priorytet III.1.8 Wsparcie powstawania parków przemysłowych*, którego celem jest tworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy przez wykorzystanie infrastruktury technicznej i organizacyjnej po likwidowanych lub restrukturyzowanych dużych przedsiębiorstwach. Wprawdzie priorytet ten nie odnosi się *explicite* do parków technologicznych, ale nie wyklucza pomocy finansowej na usługi niematerialne i inwestycje w celu dostosowania do nowych potrzeb istniejącej infrastruktury, w tym do wymogów ochrony środowiska. Podobne znaczenie dla parków technologicznych może mieć priorytet omawianego programu *MG : III.1.7 wsparcie powstawania i działalności sieci regionalnych centrów innowacji i transferu technologii*, w którym przewidziano pomoc finansową w różnych rodzajach działalności związanych z utworzeniem i funkcjonowaniem centrów innowacji i transferu technologii.

Finansowanie rozwoju parków technologicznych jest, jak wynika z doświadczenia wielu krajów jednym z najtrudniejszych wyzwań dla tworzenia innowacyjnej infrastruktury. Są to z natury ryzykowne inwestycje w nieruchomości, zaś w przypadku inkubatorów technologicznych, często inwestycje bez szans na zwrot nakładów. Bardzo ważna dla parku technologicznego jest własność nieruchomości wchodzących w skład majątku parku technologicznego. Jednakże posiadanie samego terenu i budynków nie wystarcza, aby osiągnąć wyżej wymienione cele wspomnianej infrastruktury innowacyjnej. W Polsce praktyka wykazuje, że inicjatywa w tworzeniu parku technologicznego wypływa najczęściej z uczelni wyższych, władz lokalnych bądź też Agencji Rozwoju Regionalnego. Należy podkreślić, że wymagania zagospodarowania przestrzennego firm użytkowników parku technologicznego wdrażającego zaawansowane technologie są różne od wymagań tradycyjnego użytkownika przemysłowego.

Dużym atutem parku naukowo-technologicznego mogą być wewnętrzne fundusze gwarancyjne i pożyczkowe, pośrednictwo i gwarancje kredytowe, pomoc firmom w uzyskaniu kredytu bankowego, dofinansowanie spółek innowacyjnych, przejmowanie udziałów i akcji w tych spółkach, wprowadzanie spółek o dużym potencjale wzrostu na rynek poza giełdowy dla finansowania komercjalizacji ich technologii poprzez środki publiczne.

Parki technologiczne są zatem nowym typem własności inwestycyjnej o różnym stopniu ryzyka. Koszty stworzenia średniej wielkości parku badawczego według danych amerykańskich wynoszą od 10 do 12 mln USD. Parki naukowo-technologiczne wykazują wiele wspólnego z ryzykowną inwestycją kapitałową w odróżnieniu od konwencjonalnej inwestycji. Mimo tych cech ryzyka, jest to najbardziej dynamiczny sektor w sensie wzrostu,

¹⁷ Zwiększenie innowacyjności gospodarki w Polsce do 2006 roku, Program rządowy przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 11 lipca 2000 roku, MG, lipiec 2000

to też aby ten potencjał wykorzystać, potrzebne są nowe mechanizmy inwestowania. Jest tu znakomite pole do działania dla instytucji typu *venture capital*¹⁸19.

Programy tworzenia parków technologicznych powinny być skorelowane ściśle ze strategią i zadaniami polityki rozwoju regionalnego bądź z planem przestrzennego zagospodarowania miasta, na terenie którego przewidywana jest lokalizacja takiego parku.

Z podsumowania powyższego wynika, że do głównych sposobów finansowania parków technologicznych w świecie należą:

- finansowanie udziałowe (wejście z aportem gruntów lub nieruchomości),
- finansowanie poprzez kredyty komercyjne,
- zagraniczne środki pomocowe,
- przychody z czynszów i wynajmu terenu,
- wsparcie kapitałowe instytucji *venture capital*,
- strategiczne programy rządowe w zakresie innowacyjności,
- międzynarodowe programy wsparcia, w przypadku Unii Europejskiej

Fundusze Strukturalne.

Jakie jest więc miejsce parków naukowo-technologicznych w polskim procesie transformacji systemowej?

Powstawanie i utrzymanie tej formy instytucjonalnej wiąże się z innym bardzo ważnym procesem w Polsce, mianowicie z problemem tworzenia wzorca komercjalizacji rozwiązań naukowych transferu technologii, polityki innowacyjnej, przemysłowej, naukowej i związanych z tym kwestii szczegółowych. Rozwiązań takich, poza próbami KBN i cytowanych tu dokumentów MG dotąd nie ma. Powstanie Agencji Techniki i Technologii stało się potencjalną zapowiedzią racjonalizacji sektora B+R, wzmocnienia finansowego i kadrowego. Jednak skąpość środków i mała aktywność tej instytucji nie spełniła oczekiwań; zapowiadane zmiany działania tej instytucji oddalają optymizm w tej sprawie.

Generalnie, koncentracja administracji państwowej i regionalnej na problemach transformacji systemowej wyznaczyła odmienne priorytety rozwojowe, niż te, na których skupia się uwagę w krajach wiodących gospodarczo lub szybko podążających za nimi (jak niektóre kraje transformujące się, np. była NRD). Dopiero wyczerpywanie się tzw. prostych czynników wzrostu gospodarczego zmusza do zwrócenia uwagi na konieczność pobudzenia przedsiębiorczości innowacyjnej. Negatywne cechy polskiej gospodarki, jak niski poziom eksportu towarów wysoko przetworzonych i wysoko technologicznych (5%), zużycie środków trwałych (ponad 60%), brak polityki wspierania MŚP, spadająca stopa inwestycji, zmniejszająca się zdolność akumulacji przedsiębiorstw, niska konkurencyjność firm, itp. Programy europejskie, szczególnie Sci-Tech Phare, wspomagające proces odbudowy sektora B+R, które miały stać się impulsem dla jego zaktywizowania straciły tę zdolność wraz z ich zakończeniem. Spróbujmy więc przeanalizować losy parków technologicznych, czy centrów biznesowych koncentrujących się jednak na rozwoju nowych technologii powstałych w Polsce, by określić pogląd w sprawie zasadności budowania Technoparku w Tychach.

• **Sieć centrów innowacyjnego biznesu (BIC)**, koncepcja z 1990 roku realizowana przy wsparciu UE (raportowana w RAP POL CWB/bd-5432), zakładano powstanie sieci 3-4 centrów, koncepcja została uznana przez DG-I UE, powstała tylko

¹⁸ Na początku 2001 roku w Polsce funkcjonowało 28 funduszy *venture capital* posiadających łącznie około 2 mld. USD. Funkcjonują również regionalne fundusze *venture capital* nakierowane na MŚP takie jak Mikro-Fundusz, Podkarpackie Towarzystwo Inwestycyjne, Lubelski Fundusz Kapitałowy, Podlaski Fundusz Kapitałowy

Fundacja Fundusz Współpracy, działalność nie weszła w fazę konkretów realizacji. Wersja zmodyfikowana, z 1993 roku również pozostała koncepcją w Polsce, choć w niemieckich landach BIC działają efektywnie w ramach parków naukowo-technologicznych i współpracują z władzami lokalnymi.²⁰

• **Centrum Technologii – Park Technologiczny Gdańsk**, powstał jako spółka z o.o. w 1994 roku. Upoważniała do tego spełniająca wymagania projektowe i merytoryczne omówione wcześniej. Ponadto park powstał jako rezultat współpracy w ramach projektu niemiecko-polskiego. Prace studialne trwały rok, kapitał zakładowy obejmował następujące instytucje: Politechnikę Gdańską, (55%), ExpertConsult Dortmund, (realizujący program europejski i posiadający finansowanie wspólnotowe), Miasto Gminę Gdańsk, Skarb Państwa-Wojewodę Gdańskiego i Instytut Maszyn Przepływowych PAN. W ciągu kolejnych 12 miesięcy uruchomiono zdolne do samodzielnego działania Centrum Technologiczne, które koncentrowało uwagę na pozyskiwaniu środków europejskich, korzystając ze współpracy z partnerem niemieckim, co zdecydowanie ułatwiało efektywność procedur wnioskowych i osiąganie sukcesów konkursowych. Projekty badawcze i wdrożeniowe koncentrowały się wokół specjalności Politechniki Gdańskiej. Dopóki strona niemiecka zarządzała i decydowała o działalności parku, zapewniając finansowanie europejskie, a strona polska aktywnie w tym współuczestniczyła instytucja ta działała sprawnie. Nieporozumienia pomiędzy partnerami i bariery administracyjne (problemy lokalowe) zablokowały efektywne funkcjonowanie ośrodka. Najważniejszą barierą okazał się jednak brak zasilania finansowego, tak więc ogromny potencjał naukowy i innowacyjny regionu nie wystarczył, by park przy braku pomocowego finansowania, własnej bazy lokalowej i trudności administracyjnych mógł samodzielnie egzystować.

• **Gliwicki Park Technologiczny**. Koncepcję oparto tu na formule parku naukowo-technicznego, a pojawiła się ona na przełomie 1995-1996 roku. W roku 1997 utworzenie parku uznano za jeden z celów strategicznych dla gmin tworzących Przemysłowo-Rolniczy Segment Lokalny; park został też włączony do Strategii Rozwoju Województwa. Otoczenie Gliwic i samo miasto spełnia wymagania stawiane przez teoretyczne założenia projektowe. Pierwsze prace koncepcyjne parku i instytucji w nim działających finansowano z budżetu miasta Gliwice, aktywnością wykazała się tu lokalna agencja rozwoju gospodarczego. Rozpoczęto od działania Inkubatora Przedsiębiorczości, gdzie otrzymano 70% finansowanie z programu Phare-Struder (sfinansowano budynek i jego wyposażenie). Zasilaniem finansowym w tych pracach okazało się też umiejscowienie projektu w ramach Pilotażowego Programu Partnerstwa Samorządów Lokalnych, finansowanego przez U.S.A.I.D. oraz dodatkowa pomoc amerykańska. Dotychczasowe osiągnięcia w realizacji zadań związanych z uruchomieniem parku naukowo-technologicznego w Gliwicach zamknąć można następująco:

- ✓ Inkubator Przedsiębiorczości w Gliwicach,
- ✓ Wstępna wersja planu działania parku,
- ✓ Umiejscowienie parku w planie zagospodarowania przestrzennego dzielnicy akademickiej,
- ✓ Wprowadzenie parku do Programu Rozwoju Regionu,
- ✓ Promocja koncepcji parku,
- ✓ Określenie zestawu potencjalnych dziedzin działania,
- ✓ Przygotowanie bardzo wstępnej wersji studium wykonalności/celowości tworzenia parku
- ✓ Opracowanie zakresu dalszej działalności.

²⁰ J. Sekiewicz, Miejsce parków technologicznych w polskim modelu transferu technologii i komercjalizacji rozwiązań naukowych, naukowych: Parki naukowe i technologiczne....., op.cit. s.107

- **Strefy aktywności gospodarczej na Górnym Śląsku** – propozycja ta znajduje się w fazie koncepcyjnej, opracowana przez Górnośląską Agencję Przekształceń Przedsiębiorstw S.A., zakłada wykorzystanie roli KSSE oraz programów przekształceń sektora górniczego. Przy wykorzystaniu środków pomocowych a następnie Funduszy Strukturalnych strefy te miałyby powstać przede wszystkim na wzór koncepcji przekształcenia i zagospodarowania terenów pogórnicznych w krajach członkowskich UE²¹

- **Park Technologiczny w Politechnice Koszalińskiej.** Prace koncepcyjne przeprowadziła firma Ernst&Young S.A. przy okazji opracowywania strategii rozwoju gospodarczego województwa w 1995 (choć pomysł rozwijał się od 1990-1994). Ale dopiero w 1997 roku na wniosek rektora Politechniki Koszalińskiej przygotowano projekt o dotację celową na dofinansowanie utworzenia parku technologicznego. Założono stworzenie czterech ważnych centrów: Centrum Inżynierskich Zastosowań Komputerów, Centrum Nowych Technologii, Centrum Systemów Zastosowań Automatyki i Centrum Wdrożeń. Wartość inwestycji wyniosła 4600 tys. zł, politechnika wniosła aportem 2200 tys. zł i 1200 tys. zł środków finansowych, pozostałe 1200 tys. zł miała pochodzić z przyznanej dotacji celowej, którą jednak zmniejszono do 700 tys. zł., co zmusiło do modyfikacji projektu parku technologicznego. Łączne koszty (bez aportu) inwestycji kształtują się na poziomie 1552046 zł., przy czym zdecydowany jest tu udział politechniki. Koncepcja utworzenia parku technologicznego została dostosowana do specyfiki i warunków działalności naukowej i gospodarczej województwa, a także określonych tu potrzeb. Park funkcjonuje, prowadzi działalność wynikającą z założeń o innowacyjnym charakterze instytucji parku technologicznego

- **Technopark w woj. toruńskim** – warunki otoczenia spełniają wymagania stawiane parkom naukowo-technologicznym. Kryteria doboru firm do parku są raczej ukierunkowane w stronę samodzielności finansowej, mówi się bowiem o innowacyjności i nowoczesności technologicznej, firmy muszą posiadać wyraźne strategie rozwoju i dobrą kondycję finansową. Park będzie jednak działał na zasadach SSE. W modelu technoparku wyodrębniono trzy główne sfery: inkubator nowych technologii, centrum promocji z terenami wystawienniczymi i tereny dla inwestorów. Park ma charakter strefy rozproszonej, w swej strukturze ma cztery kompleksy (podstrefy), obejmie dwa miasta, Toruń i Grudziądz. Ważne dla regionu jest zbadane zapotrzebowanie na produkty i usługi w zakresie nowoczesnych technologii. Do zarządzania strefą powołano spółkę akcyjną pn. Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego. W finansowaniu technoparku swój udział będą mieć regionalne fundusze inwestycyjne i firmy venture capital. Dotychczasowe osiągnięcia parku to: utworzenie koncepcji i jej promocja, uruchomienie siedziby technoparku, kształcenie specjalistyczne studentów, którzy będą zatrudnieni w technoparku lub doksztalcanie (w trybie zaocznym i podyplomowym) prowadzących firmy i instytucje innowacyjne, założenie Centrum Innowacji, utworzenie Biura Transferu Technologii i Partnerstwa Przemysłowego dzięki udziałowi w programach europejskich, inwentaryzacja patentów i wynalazków pracowników UMK w Toruniu możliwych do komercjalizacji i wdrożenia, praca nad możliwościami współpracy z zagranicznymi parkami technologicznymi. Park funkcjonuje i rozwija się.

- **Krakowski Park Technologiczny** cechują ciekawe początki, mianowicie to uczelnie, głównie UJ przejęły inicjatywę jego utworzenia już w 1995 roku. W grupie inicjatywnej inspirowanej przez UJ znajdują się przede wszystkim uczelnie, ale też Huta

²¹ E. Okoń-Horodyńska, *Doświadczenia w aktywizacji...*, Ibid.

Sendzimira, Zakłady Farmaceutyczne „Pofa”, oddział krakowski PAN i Instytut Badań Rozwojowych. Grupa ta założyła spółkę akcyjną pn. Krakowskie Centrum Wysokich Technologii. Obszar wybrany do utworzenia technoparku spełnia z nadwyżką wymagania merytoryczne i techniczne dla utworzenia technoparku; technoparku planach sytuowano park w dwóch częściach: okolicy zachodniej części Krakowa – inwestycje wysokich technologii, w okolicach Huty Sendzimira – park przemysłowy jako zaplecze dla restrukturyzacji huty. W 1997 roku wniesiono wniosek o utworzenie SSE Park Technologiczny, a z dniem 1.01.1998 utworzono spółkę zarządzającą strefą Krakowskie Centrum Zaawansowanych Technologii. Park obejmuje teren 66 km², przygotowanie do funkcjonowania terenów pod inwestycje w parku jest różne jakościowo. Ważne jest sąsiedztwo parku, mianowicie z nowymi terenami Politechniki Krakowskiej, wielka inwestycja UJ tzw. III Kampusu i z modernizowanymi terenami Huty Sendzimira. Inwestorem strategicznym jest Motorola, proponująca dość bogatą ofertę inwestycyjną. Opinie ekspertów o przyszłości instytucji są bardzo obiecujące. Park przyjął formułę spółki akcyjnej; powołano dodatkowo Radę Programową składającą się z Komitetu Sterującego i czterech Zespołów Programowych. Aktualnie trudno jednak mówić o wymiernych efektach w sytuacji, gdy toczą się postępowania związane z ustaleniem własności gruntów, budową infrastruktury, a więc rozwiązuje się kwestie podstawowe. Ze względu na nasycenie parku obiektami nauki przybiera on raczej cechy parku naukowego niż technologicznego.

- **Park Technologiczny w Mielcu** – inicjatywę rozpoczęto od Inkubatora Nowych Technologii. Koncepcja od samego początku w wielu kwestiach wiązała się z problemami trudnościami, jak mały popyt na produkty innowacyjne, słaba przedsiębiorczość, niedostosowane postawy społeczne, poważne trudności restrukturyzacyjne, i wiele innych. Zachętą były programy pomocowe działające na tym terenie, potencjalnie rozszerzające się możliwości dostępu do obcych źródeł finansowania, zaangażowanie władz lokalnych, instytucji działających na rzecz rozwoju lokalnego i utworzenie pierwszej w Polsce SSE z sukcesem 28 inwestorów. Głównym celem utworzenia parku była jednak aktywizacja rozwoju i walka z bezrobociem a nie wzrost potencjału innowacji technologicznych. Racjonalnym, było podejście etapowe poprzez powstawanie mniejszych form instytucjonalnych, jak Inkubator IN-MAR w 1992, IN-MAR +CTT w 1997 roku, IN-Tech w 1998 roku, do parku – w r.2000. Najsprawniej działa Inkubator Nowych Technologii (IN-Tech), gdzie funkcjonuje ok. 17 firm stałych i 3 firmy satelitarne, które spełniają kryteria firm innowacyjnych (nowe bądź zmodyfikowane technologie).

- **Warszawski Park Nauki i Technologii WARP.** Przy spełnianiu wszystkich warunków wymaganych ideą parków technologicznych, WARP założył w celach wzrost innowacyjności i udziału zaawansowanych technologii w regionie a także stworzenie nowoczesnego środowiska kreującego popyt i podaż na nowoczesne technologie i usługi Park założyła grupa inicjatywna w 1997 roku (UW, PAN, Instytut Mechaniki Precyzyjnej, współpracują Politechnika Warszawska i Zarząd Miasta Warszawy; park ma charakter otwarty, został wpisany do Strategii rozwoju Warszawy do 2010 roku. Zapoczątkowano żmudny proces uzgadniania kolejnych kroków jego funkcjonowania.

- **Park Technologiczny na Politechnice Warszawskiej.** Jest to rodzaj instytucja nastawiona na kształcenie – szkoła projektowania technologicznego, wybór i popieranie innowacji, tworzenie nowych przedsiębiorców i zapewnienie ich rozwoju(spin-off projects, średnia i wysoka technologia). Zasoby dla funkcjonowania parku pochodzą z PW. Finansowanie – projekty KBN, źródła branżowe, projekty zagraniczne.

- **Park Technologiczny we Wrocławiu,** idea zrodziła się w 1994 roku, jako wstępne rozwiązanie powstało Centrum Transferu Technologii przy Politechnice Wrocławskiej. Po sukcesach wystawowych produktów i pomysłów w Genewie, powstała koncepcja parku technologicznego. Technologicznego grupie inicjatywnej znalazły się

uczelnie, władze lokalne, izba gospodarcza i inne; przyjęto formułę spółki akcyjnej. Park działa na warunkach SSE. W raporcie działania parku podkreśla się szczególnie kwestię zaangażowania się władz centralnych i lokalnych w inicjatywy tworzenia parków oraz wprowadzenie racjonalnych instrumentów kreowania popytu na innowacje technologiczne. Park nawiązał istotne kontakty międzynarodowe, z których korzystają liczne ulokowane w WPT małe firmy innowacyjne. Park korzysta z finansowania KBN, projektów europejskich, środków własnych oraz branżowych. Nie wskazuje na bariery w swej działalności.

• **Poznański Park Naukowo-Technologiczny**, powołany został w 1995 roku w ramach działalności Fundacji Uniwersytetu im. A. Mickiewicza. Region spełnia wymagania stawiane budowaniu instytucji parku naukowo-technologicznego. W zadaniach parku wpisano tworzenie nowych technologii i modyfikacja istniejących, specjalizuje się w chemii i jej otoczeniu, a także w ciepłownictwie. Park wykorzystuje potencjał własny, jak i działających w otoczeniu jbr. Korzysta głównie ze środków KBN i projektów europejskich, ale jego działalność wyszła za mury uczelni, prowadzi się więc starania o rozszerzenie lokalizacji, park przyjął też funkcje inkubacyjne i ośrodków B+R dla małych i średnich firm z regionu.

Podano kilka ważniejszych, liczących się przykładów działania parków technologicznych czy naukowo-technologicznych działających w Polsce. Obok tego można wyróżnić wiele instytucji typu centra transferu technologii, inkubatory innowacji, inkubatory przedsiębiorczości, parki przemysłowe, biznesowe, biura usług technologicznych, kluby przedsiębiorczości, firmy venture capital, itp.²²

Podjmując się próby uogólnienia w celu tworzenia kontekstu prawnego, merytorycznego i technicznego dla koncepcji i funkcjonowania tworzonego w Tychach Technoparku Tychy warto wskazać na takie kwestie, jak:

- podstawa prawna działania parków w Polsce,
- formy finansowania,
- powiązanie z nauką,
- przestrzeganie kryteriów merytorycznych zakładania parków technologicznych,
- prowadzenie badań marketingowych zasadności działania parków w danym regionie,
- efekty ekonomiczne.

Jeśli chodzi o podstawę prawną, w Polsce podjęto liczne próby powołania parków naukowo-technologicznych. Zgodnie z polskim prawodawstwem tworzenie parków opiera się na różnych formach prawnych:

- 1) specjalne strefy ekonomiczne (odrębna ustawa),
- 2) spółki akcyjne lub spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (kodeks handlowy) lub inne podmioty powoływane na podstawie prawa handlowego,
- 3) fundacje (odrębna ustawa),
- 4) jednostka budżetowa (prawo budżetowe),
- 5) stowarzyszenie (ustawa o stowarzyszeniach).

Wybrana forma określa parametry podatkowe, ulgi, zwolnienia, stosunki własnościowe, zatrudnienie, zarządzanie, pozyskiwanie środków finansowych, itd. W polskich doświadczeniach najczęściej spotyka się formułę spółki akcyjnej, ponieważ parki chcą być instytucją komercyjną. Z kolei te, które powstają przy uczelniach, nastawione są zdecydowanie na pozyskiwanie środków budżetowych lub pomocowych, stąd działają w formule fundacji lub stowarzyszenia, ale bywają też typowymi jednostkami budżetowymi.

²² Por. K. B. Matusiak, M. Mażewska, T. Niesiołowski, K. Zasiadły, Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce, SOOIPP, Raport 1998, MIPS, Warszawa 1998

Bardzo pozytywnie ocenia się działanie parku w ramach strefy. Aktorzy parku wskazują na liczne możliwości wspierające ich działalność w strefie-parku, motywacje wynikające z funkcji inkubacyjnej i ochrony finansowej.

Źródła finansowania w niewielkim stopniu pochodzą ze sprzedaży dóbr i usług parku. Głównie są to środki za wynajem pomieszczeń, środki z KBN, z poszczególnych ministerstw jako dotacje celowe, środki pomocowe oraz międzynarodowe projekty badawcze.

Nie wszystkie parki spełniają warunek racjonalnego powiązania z nauką, często są to związki pozorowane, często niejasno określone. Jest to ważne przy wszelkich próbach wnioskowania o dofinansowanie projektów KBN bądź europejskich projektów badawczo-wdrożeniowych.

Z doświadczenia wynika, że istniejące parki przestrzegają kryteriów merytorycznych tworzenia parków technologicznych, pewne uchybienia spotykane są w parkach zlokalizowanych na terenie specjalnych stref ekonomicznych. Pierwotne założenia ustawowe nie kładły tak dużego nacisku na rozwój innowacji technologicznych, technologicznych raczej były instrumentem łagodzenia bieżących problemów wynikających z transformacji systemowej. (bezrobocie, restrukturyzacja). Ponadto, w przypadku SSE z większościowym udziałem własności skarbu państwa obserwuje się konsekwencje w postaci małego zainteresowania MŚP w przedsięwzięciu, małą elastyczność w działaniu, brak decydującego wpływu uczestników procesu wdrożeniowego na losy podmiotu. Pewne obawy budzi czasowość rozwiązania, jakim jest SSE, co utrudnia długookresowe projekty powiązania nauki z praktyką przemysłową.

Niewiele analizowanych parków prowadziło wstępne aczkolwiek profesjonalne badania marketingowe, najpełniej zrobił to Wrocławski Park Technologiczny. W oczywisty sposób wiąże się to z bariera finansową, badania takie kosztują. Obserwuje się natomiast poważnie prowadzone procesy promocyjne działających w Polsce parków technologicznych.

Najtrudniej o rzetelną ocenę efektów ekonomicznych, chodzi tu bowiem o określenie przychodów i kosztów, jak również zysków. W sytuacji, gdy parki w dosłownym znaczeniu „latają” dziury finansowe trudno o analizę ekonomicznej efektywności. Raczej ocenę winno się prowadzić od strony umiejętności parków w poszukiwaniu różnych źródeł finansowania, jak też ich absorpcji.

W powyższym kontekście przygotowywanie koncepcji Technoparku Tychy mieści się w merytorycznych i technicznych ramach powstawania i funkcjonowania parków naukowo-technologicznych w Polsce. Jeśli chodzi o województwo śląskie, powstający w Tychach, Technopark będzie zbudowany na podstawie odrębności przedmiotowej, a ponadto może się okazać, że wystartuje z przyspieszeniem, przewyższającym możliwości innych propozycji, będących przecież dopiero w fazie projektowej (np. Strategia innowacyjnego rozwoju Śląska). Technopark Tychy powstaje w oparciu o najbardziej popieraną formułę, mianowicie SSE, koncepcja ta opierała się będzie na podobnych, jak inne parki w Polsce źródłach finansowania, ponadto zaangażowane są w ten projekt poważnie władze miasta Tychy, co pozwoli na wypracowanie ważnych motywacji ekonomicznych, np. gwarancje kredytowe, infrastruktura, współdziałanie w zakresie promocji produktów innowacyjnych technologicznie, itp. Przeprowadzono również wstępne badania marketingowe, co podnosi rzetelność przygotowywanego projektu.

Załącznik 2

**OKREŚLENIE PROFILU PROGRAMOWEGO
TECHNOPARKU TYCHY METODĄ ANALIZY
WIELOKRYTERYJNEJ**

OKREŚLENIE PROFILU PROGRAMOWEGO TECHNOPARKU TYCHY METODĄ ANALIZY WIELOKRYTERYJNEJ

1. Uwagi ogólne

W pierwszym etapie konceptualizacji profilu programowego Technoparku Tychy przyjęto, że profil ten tworzyć będą przede wszystkim te podmioty, które mogą uzyskać zezwolenie na prowadzenie działalności gospodarczej w ramach struktury KSSE (podstrefa tyska), ze szczególnym uwzględnieniem takich dziedzin, jak:

- Elektronika i informatyka,
- Ekologia, ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki wodno-ściekowej,
- Produkcja maszyn, sprzętu i aparatury elektronicznej.

Wstępna ewaluacja tej propozycji (Zadanie 4) ukazała, że zasadne jest rozpatrywanie co najmniej następujących propozycji:

- Produkcja maszyn biurowych i komputerów,
- Produkcja maszyn i aparatury elektronicznej,
- Produkcja sprzętu i aparatury telewizyjnej,
- Produkcja instrumentów medycznych, precyzyjnych i optycznych,
- Informatyka i działalność pokrewna,
- Rozwój technik i urządzeń w zakresie ochrony środowiska, z szczególnym nakierowaniem na gospodarkę wodno-ściekową,
- Badania i analizy w zakresie ocen technologii (*Technology Assessment*),
- Prowadzenia prac badawczo-rozwojowych w obszarze komunikacji społecznej,
- Rozwój technik edukacyjnych.

Pogłębiona analiza tego zagadnienia nakazuje podejść do tej propozycji krytycznie; nie oznacza to, że wytyczony profil nie jest pożądany. Rzecz w tym, że wszystkie projekty instytucji, które zaliczyć można by do terytorialnych organizacji

proinnowacyjnych, czyli technopolie, parki naukowe, inkubatory innowacyjności itp. określają pożądany profil działalności tych struktur całkowicie zbieżnie, co jest w pełni zrozumiałe. W praktyce tylko jednak nielicznym projektom udaje się uzyskać sukces ekonomiczny. Rzecz bowiem w tym, że konieczne jest, w miarę trafne, oszacowanie, czy w konkretnym przypadku (środowisku) możliwe będzie pozyskanie partnerów zdolnych dla rozwoju działalności we wskazanych dziedzinach. Nie jest celem niniejszego studium przeprowadzenia rozważań na temat wszystkich czynników wpływających na zainteresowanie się inwestorów ofertą programową Technoparku Tychy. Wskaże się jedynie, że sukces w dużym stopniu uzależniony jest od tego:

- Czy technopark usytuowany jest w środowisku zapewniającym firmom Technoparku związaną się z istniejącą już „tkanką” ekonomiczną i społeczną, a zwłaszcza z jej potencjalnie rozwojowymi składowymi? Te związki zapewniają zwykle dobre warunki firmom innowacyjnym będącym w wstępnych fazach rozwojowych.
- Czy profil technoparku nadaje priorytet branżom, które są atrakcyjne z punktu widzenia inwestycyjnego? Tylko takie branże są zainteresowane rozwojem opartym o innowacje, nimi interesują się inwestorzy pasywni, są też obiektem pożądania inwestorów z rynku globalnego.
- Czy profil technoparku nadaje priorytet branżom (aktywnościom), które objęte są preferencjami państwa (priorytety: naukowo-badawczej, polityki przemysłowej, proekologicznej, społecznej itp.), czy międzynarodowej (polityka innowacyjna UE, NATO, itp.). Wówczas można liczyć na wsparcie i preferencje ze strony państwa i organizacji międzynarodowych? Słuszność tego założenia potwierdza również polska praktyka.

Wskazane względy spowodowały, że autorzy projektu podjęli się określenia preferowanych dla Technoparku dziedzin aktywności z wykorzystaniem analizy wielokryterialnej.

ELABORACJA
TYP

2. Model wielokryteryjnej oceny profilu programowego Technoparku Tychy

2.1 Założenia:

Przyjęto, że podstawę dla wytyczenia preferowanych branż stanowić będzie tzw. Europejska Klasyfikacji Działalności (KD), opracowana przez Biuro Statystyczne Europejskiej Wspólnoty EUROSTAT (Nomenclatures des Activités de Communauté Européenne – NACE rev. 1), która zastąpiła stosowaną w Polsce do 1993 roku Klasyfikację Gospodarki Narodowej (KGN). Podstawową jednostką klasyfikującą podmioty gospodarcze w systemie EKD jest klasa, którą tworzy zbiór podmiotów gospodarczych o podobnym przedmiocie działalności. Oba systemy różni to, iż KGN miał charakter podmiotowy (jednostką klasyfikacyjną był podmiot gospodarczy), natomiast EKD ma charakter przedmiotowy (jednostką klasyfikacyjną jest rodzaj działalności prowadzonej przez podmioty). Europejska Klasyfikacja Działalności jest pięciopoziomową klasyfikacją z jednym dodatkowym poziomem pośrednim dla niektórych rodzajów działalności. Na potrzeby niniejszej analizy wybrano poziom czwarty (noszący nazwę klasy), obejmuje 512 kategorii rodzajów działalności, oznaczony jest czterocyfrowym kodem numerycznym. Określają one specjalizację procesu produkcyjnego lub działalności usługowej.

W odniesieniu do technoparku Tychy zastosowano preselekcje dziedzin. Za kryterium wyboru przyjęto:

- Istniejące struktury gospodarcze (przemysłowe i usługowe) w regionie tyskim, z uwzględnieniem więzi kooperacyjnych;
- Preferencje władz samorządowych w zakresie kierunków rozwoju miasta i powiatu;
- Wstępne opcje złożone przez podmioty gospodarcze i placówki B+R związane z podjęciem działalności innowacyjnej w technoparku Tychy.

DATA I MIEJSCE
Tychy

Na tej podstawie wyróżniono następujące dziedziny (Tabela 1):

Tabela 1. Preferowane branże dla Technoparku Tychy - preselekcja

LP	Pozycja wg EKD	BRANŻA (wg EKD)
1.	1010	górnictwo i wzbogacanie węgla kamiennego
2.	1450	pozostałe górnictwo i kopalnictwo, gdzie indziej nie sklasyfikowane
3.	1551	przetwórstwo mleka i wyrób serów
4.	1552	produkcja lodów
5.	1581	produkcja chleba oraz świeżych wyrobów piekarskich, produkcja ciast i ciastek
6.	1588	produkcja homogenizowanych artykułów żywnościowych i żywności dietetycznej
7.	1589	produkcja pozostałych artykułów spożywczych, gdzie indziej nie sklasyfikowanych
8.	1596	produkcja piwa
9.	1597	produkcja słodów
10.	1821	produkcja odzieży roboczej i ochronnej
11.	2111	produkcja masy celulozowej
12.	2112	produkcja papieru i tektury
13.	2211	wydawanie książek, broszur i wydawnictw muzycznych
14.	2212	wydawanie gazet
15.	2213	wydawanie czasopism i wydawnictw periodycznych
16.	2214	wydawanie nagrań dźwiękowych
17.	2215	pozostała działalność wydawnicza
18.	2221	drukowanie gazet
19.	2222	pozostała działalność poligraficzna
20.	2224	składanie tekstu
21.	2225	pozostała działalność usługowa związana z poligrafią
22.	2233	reprodukcja komputerowych nośników informacji
23.	2416	produkcja tworzyw sztucznych w postaci surowej
24.	2430	produkcja farb, lakierów i podobnych substancji powłokowych, farb drukarskich i mas uszczelniających
25.	2452	produkcja wyrobów kosmetycznych i toaletowych
26.	2461	produkcja środków wybuchowych
27.	2661	produkcja wyrobów z betonu dla budownictwa

28.	2722	produkcja rur stalowych
29.	2811	produkcja konstrukcji metalowych i ich części
30.	2952	produkcja maszyn dla górnictwa, kopalnictwa oraz maszyn budowlanych
31.	2953	produkcja maszyn dla przetwórstwa żywności, napojów i przetwórstwa tytoniu
32.	2955	produkcja maszyn dla przemysłu papierniczego
33.	3002	produkcja komputerów i innych urządzeń do przetwarzania informacji
34.	3120	produkcja aparatury rozdzielczej i kontrolnej energii elektrycznej
35.	3161	produkcja wyposażenia elektrycznego do silników i pojazdów
36.	3220	produkcja nadajników telewizyjnych radiowych oraz aparatów dla telefonii i telegrafii przewodowej
37.	3230	produkcja odbiorników telewizyjnych i radiowych oraz związanych z nimi artykułów wyposażenia dodatkowego
38.	3310	produkcja sprzętu medycznego i chirurgicznego oraz przyrządów ortopedycznych
39.	3320	produkcja instrumentów i przyrządów pomiarowych, kontrolnych, badawczych, nawigacyjnych i innego
40.	3330	produkcja sprzętu do sterowania procesami przemysłowymi
41.	3410	produkcja pojazdów mechanicznych
42.	3420	produkcja nadwozi pojazdów mechanicznych, produkcja przyczep i naczep
43.	3430	produkcja części i akcesoriów do pojazdów mechanicznych i ich silników
44.	3520	produkcja lokomotyw kolejowych i tramwajowych oraz taboru kolejowego
45.	3710	zagospodarowanie metalowych odpadów i złomu
46.	3720	zagospodarowanie niemetalowych odpadów i wyrobów wybrakowanych
47.	4010	Wytwarzanie i dystrybucja energii elektrycznej
48.	4030	Wytwarzanie i dystrybucja pary wodnej i gorącej wody
49.	4100	pobór, oczyszczanie i rozprowadzanie wody
50.	4521	budownictwo ogólne i inżynieria lądowa
51.	4522	wykonywanie pokryć i wiązań dachowych
52.	4525	specjalistyczne prace budowlane
53.	4531	wykonywanie instalacji elektrycznych
54.	4532	budowlane prace izolacyjne
55.	4545	pozostałe budowlane prace wykończeniowe
56.	5010	sprzedaż pojazdów mechanicznych
57.	5020	obsługa i naprawy pojazdów mechanicznych

58.	5030	sprzedaż części i akcesoriów do pojazdów mechanicznych
59.	5050	sprzedaż detaliczna paliw do pojazdów samochodowych
60.	5122	sprzedaż hurtowa kwiatów i roślin
61.	5146	sprzedaż hurtowa wyrobów farmaceutycznych
62.	5151	sprzedaż hurtowa paliw stałych, ciekłych i gazowych oraz produktów pochodnych
63.	5157	sprzedaż hurtowa odpadów i złomu
64.	6311	przeładunek towarów
65.	6312	magazynowanie, składowanie i przechowywanie towarów
66.	6420	telekomunikacja
67.	6603	ubezpieczenia rzeczowe
68.	6711	administrowanie rynkiem finansowym
69.	6712	działalność na rynku finansowym prowadzona za pośrednictwem wynajętych osób
70.	7011	zagospodarowanie i sprzedaż nieruchomości
71.	7012	kupno i sprzedaż nieruchomości dzierżawionych lub stanowiących własność osobistą
72.	7020	wynajem nieruchomości własnych lub dzierżawionych
73.	7031	działalność agencji obsługi nieruchomości
74.	7032	zarządzanie nieruchomościami na zasadzie bezpośredniej płatności lub kontraktu
75.	7121	wynajem środków transportu lądowego
76.	7210	doradztwo w zakresie sprzętu komputerowego
77.	7220	doradztwo w zakresie oprogramowania i dostarczanie oprogramowania
78.	7230	przetwarzanie danych
79.	7240	bazy danych
80.	7260	pozostała działalność związana z informatyką
81.	7320	prace badawczo rozwojowe w dziedzinie nauk społecznych i humanistycznych
82.	7411	działalność prawnicza
83.	7412	rachunkowość, księgowość i kontrola ksiąg, doradztwo podatkowe
84.	7413	badanie rynku i opinii publicznej
85.	7414	doradztwo w zakresie działalności związanej z prowadzeniem interesów i zarządzania
86.	7415	działalność agencji zajmujących się zarządzaniem przedsiębiorstwami
87.	7420	działalność w zakresie architektury, inżynierii i pokrewne doradztwo techniczne

88.	7430	badania i analizy techniczne
89.	7440	reklama
90.	7450	rekrutacja pracowników i pozyskiwanie personelu
91.	7483	działalność związana z tłumaczeniem i usługami sekretarskimi
92.	7511	kierowanie podstawowymi rodzajami działalności publicznej
93.	7512	kierowanie działalnością agencji odpowiedzialnych za ochronę zdrowia, edukację, usługi kulturalne i pozostałe
94.	7513	kierowanie i udział w pracach mających na celu zwiększenie efektywności gospodarowania
95.	7514	pomocnicze działalności usługowe na rzecz całej administracji państwowej
96.	7530	działalność związana z gwarantowaną prawnie opieką socjalną
97.	8021	szkolnictwo średnie ogólnokształcące
98.	8030	szkolnictwo wyższe
99.	8042	szkolnictwo dla dorosłych i pozostałe formy kształcenia, gdzie indziej nie sklasyfikowane
100.	8511	szpitalnictwo
101.	8514	pozostała działalność związana z ochroną zdrowia ludzkiego
102.	9000	odprowadzanie ścieków, wywóz śmieci, usługi sanitarne i pokrewne
103.	9211	produkcja filmów i nagrań wideo
104.	9220	działalność radiowa i telewizyjna
105.	9240	działalność agencji informacyjnych
106.	9304	działalność związana z usługami mającymi na celu zapewnienie komfortu fizycznego
107.	9900	organizacje i zespoły międzynarodowe

2.2 Wielkości kryteryjne modelu i zasady oceny

Analizę wielokryteryjną przeprowadzono metodą średniej ważonej. Rozważano bardziej złożone metody, m.in. przewyższeń (w wersji ELECTRA I, czy też metodę skupień). Uznano jednak, że przy dysponowalnym zbiorze danych wejściowych metoda średniej ważonej będzie całkowicie wystarczająca dla wstępnego oszacowania atrakcyjności dziedzin. W modelu wyodrębniono następujące wielkości kryteryjne:

Wielkość kryteryjna
Wartość

1) Atrakcyjność inwestycyjna branży (AI)

Atrakcyjność inwestycyjną poszczególnych działalności gospodarczych określono wykorzystując metodykę T. Peplaka, opracowaną na zlecenie firmy doradczej Effect Sp. z o.o. W pracy niniejszej wykorzystano wyniki analiz przedstawionych w witrynie internetowej www.effect.com.pl/ai/metodologia i odpowiednio - *wyniki*. Ze względu na projektowy charakter niniejszego studium oraz to, że nie jest ono materiałem przeznaczonym do publikacji, a także ze względu na fragmentaryczne znaczenie tych wyników w całości przeprowadzonej analizy wielokryterijnej metodykę i wyniki obliczeń przytacza się wskazując wyłącznie ich źródło.

Atrakcyjność Inwestycyjna w ujęciu T. Peplaka jest syntetycznym wskaźnikiem, określającym zdolność danej klasy EKD do osiągania lepszych od innych klas wartości szczegółowych wskaźników finansowych. Spośród wszystkich badanych za najbardziej atrakcyjną należy uznać więc taką klasę, która charakteryzuje się najlepszymi wskaźnikami finansowymi opisującymi najważniejsze, **z punktu widzenia inwestora**, sfery funkcjonowania przedsiębiorstw należących do danej branży; w tym tkwi uzasadnienie wprowadzenia do analizy wielokryterijnej tej wielkości charakterystycznej.

Przy obliczaniu syntetycznego wskaźnika *Atrakcyjności Inwestycyjnej* (wskaźnik AI) wykorzystano szereg wskaźników finansowych charakteryzujących poszczególne obszary funkcjonowania przedsiębiorstw i branż. Do najważniejszych obszarów wyodrębnionych w niniejszym opracowaniu należą:

- dynamika poszczególnych pozycji rachunku zysków i strat,
- rentowność prowadzonej działalności,
- efektywność prowadzonej działalności,
- płynność finansowa.

AI 2011-2012
P. 11

W obliczeniach wskaźnika dla branż produkcyjnych oraz nieprodukcyjnych wykorzystano 18 wskaźników finansowych:

1. Dynamika przychodów netto ze sprzedaży.
2. Rentowność operacyjna.
3. Rentowność netto.
4. Wskaźnik inwestycji.
5. Bieżąca płynność finansowa.
6. Dynamika zatrudnienia.
7. Dynamika wartości dodanej na zatrudnionego.
8. Udział przychodów finansowych w przychodach.
9. Pozycja zajęta w rankingu Atrakcyjności Inwestycyjnej w roku 1998.
10. Udział dotacji w przychodach ze sprzedaży.
11. Dynamika miesięcznego wynagrodzenia pracowników.
12. Stosunek kosztów finansowych do przychodów finansowych.
13. Materiałochłonność i energochłonność produkcji.
14. Rotacja należności.
15. Rotacja zapasów.
16. Udział świadczeń na rzecz pracowników w przychodach.
17. Udział podatków w przychodach.
18. Udział zobowiązań z tytułu dostaw i usług w należnościach z tytułu dostaw i usług.

Wskaźniki od 1 do 9 uznaje się za *stymulanty*, a więc takie, których wysokie wartości świadczą korzystnie o rozwoju firmy z punktu widzenia przeprowadzanej analizy. Wskaźniki od 10 do 18 to *destymulanty*, a więc takie, których niskie wartości uznawane są za korzystne. W zestawieniach poszczególne wskaźniki Atrakcyjności Inwestycyjnej zostały znormalizowane w ten sposób, że klasa charakteryzująca się najwyższą Atrakcyjnością Inwestycyjną posiada wskaźnik równy jedności natomiast kolejne klasy wskaźniki odpowiednio niższe.

Wskaźnikowi AI przypisano w analizie wielokryterijnej wagę 3 (w skali 1-5). Wartość poszczególnych dziedzin EKD wyznacza wartość bezwzględna tego wskaźnika.

WARTOŚĆ AI
1998

2) Poziom branży ze względu na zawartość technologiczną (*technology content*)

Tabela 2. Technology content

Wysoka Technologia	Średnia Technologia	Niska Technologia
Punktacja: 5	Punktacja: 3	Punktacja: 1
Kosmiczny Komputerowy plus maszyny biurowe Sprzęt telekomunikacyjny Farmaceutyczny Produkcja instrumentów Maszyny elektryczne	Pojazdy mechaniczne Chemiczny Pozostałe przetwórstwo Nielektryczne maszyny Gumowy i prod. plastiku Metale nieżelazne Pozostały sprzęt transport.	Kamień, glina, szkło Żywność, tytoń, napoje Budowa statków Rafineryjny Metale żelazne Wyroby metalowe Papierniczy i drukarski Drewno, meble, korek Tekstylny i skórzany

Źródło: OECD Documents Structural Change and Industrial Performance /A Seven Country Growth Decomposition Study/ Paris OECD 1992
Punktacja: A.M.C.

3) Poziom branży ze względu na bariery pozyskania *high-tech*

Według OECD do czynników determinujących wprowadzenie na poziom *high-tech* zalicza się:

- 1/ relatywnie wysoki kapitał potrzebny do realizacji,
- 2/ relatywnie wyższy poziom ryzyka,
- 3/ relatywnie większe wydatki na B+R,
- 4/ większa ilość naukowców i inżynierów zatrudnionych w takim przemyśle,
- 5/ stopa wzrostu patentów.

Dr. hab. inż. Andrzej
Kozłowski

Na podstawie tych czynników (lata 1990-te) OECD wyróżnia cztery grupy przemysłu:

Tabela 3.

WYSOKI	ŚREDNIO WYSOKI	ŚREDNIO NISKI	NISKI
Punktacja: 1	Punktacja: 2	Punktacja: 3	Punktacja: 5
Kosmiczny Komputery Pozost.sprzęt transp. Elektronika	Instrumenty Pojazdy mech. Chemia	Maszynowy Pozost. sprzęt transp. Budowa statków Rafineryjny Kamień, glina, szkło Tekstylia Pozostały przem. Przetw. Guma + plastik Metale nieżelazne	Metale żelazne Metalowy Żywność, napoje Papier, druk Drewno, meble

Punktacja: A..M.C.

4) Kryterium zgodności z Załoženiami polityki przemysłowej dla Polski

W Załoženiach polityki przemysłowej dla Polski (1993 r.) wskazuje się, że szczególnie preferowane są następujące branże:

- A. Przemysł lotniczy /KGN 106/,
- B. Przemysł środków automatyki /KGN 091/,
- C. Przemysł sprzętu medycznego i aparatury medycznej,
- D. Przemysł aparatury pomiarowej nieelektronicznej,
- E. Przemysł maszyn i urządzeń elektroenergetycznych /KGN 071/,
- F. Przemysł optyczny,
- G. Przemysł farmaceutyczny /KGN 134/,
- H. Przemysł elektroniki profesjonalnej /KGN 101/,
- I. Przemysł środków informatyki,
- J. Przemysł metali nieżelaznych,
- K. Przemysł obrabiarkowy,
- L. Przemysł obuwniczy,
- M. Przemysł okrętowy,
- N. Przemysł farb i lakierów /KGN 131/,
- O. Przemysł rafineryjny /KGN 024/.

W ocenie wielokryterijnej przyjęto, że punktuje się w skali: branża EKD po preselekcji zgodna – 1; niezgodna 0.

5) Kryterium zgodności z priorytetami badawczymi Polski

Przyjęte w październiku 1995 r. Przez Komitet Ekonomiczny przy Radzie Ministrów/ priorytety badawcze (Preferowane kierunki badań naukowych i prac rozwojowych dla zwiększenia innowacyjności polskiej gospodarki” /KBN, Warszawa, 1995/) mają służyć rozwojowi następujących technologii:

- unikatowe technologie wytwarzania i biotechnologie,
- technologie materiałów konstrukcyjnych,
- technologie zmniejszające zużycie energii, surowców i materiałów,
- technologie zwiększające bezpieczeństwo ekologiczne procesów,
- technologie w rolnictwie i przetwórstwie żywności,
- specjalizowaną mikroelektronikę i metody pomiarowe,
- automatyzację i komputeryzację procesów wytwórczych,
- technologie w zakresie medycyny i ochrony środowiska,
- technologie umacniające pozycję eksportową /zapewniające wzrost dochodów z eksportu/.

W ocenie wielokryterijnej przyjęto, że punktuje się w skali: branża EKD po preselekcji zgodna – 1; niezgodna 0.

*Wzrost gospodarki
wzrost gospodarki*

6) Kryterium zgodności z priorytetami polityki innowacyjnej UE

Na podstawie studiów E. Okoń-Horodyńskiej. Podaje się w tablicy wyłącznie branże, które mieszczą się w priorytetach.

Tabela 4.

SEKTOR	WYRÓB	PRIORYTET T/N /T- tak, N - nie/
PRZEMYSŁ LOTNICZY	samoloty,	T
	silniki lotnicze	T
PRZEMYSŁ KOMPUTEROWY	maszyny biurowe	T
TELEKOMUNIKACJA	urządzenia telekomunikacyjne	T
FIZYKA JĄDROWA	akceleratory elektronów i protonów	T
OPTYKA	elementy optyczne,	T
MECHANIKA PRECYZYJNA	okulary i oprawki, mikroskopy i przyrządy optyczne, sprzęt fotograficzny i kinowy	T
	wagi, sprzęt medyczny, zegary i zegarki, kamery, aparaty fotograficzne, przyrządy optyczne, przyrządy medyczne	T
PRZEMYSŁ MECHANICZNY	silniki - bez lotniczych, obrabiarki	T
		T
ELEKTROENERGETYKA	urządzenia elektroenergetyczne	T
ELEKTRONIKA	aparatura medyczna /w tym radiologiczna, przyrządy kontrolne i pomiarowe	T
		T
MECHANIKA PRECYZYJNA	przyrządy pomiarowe, liczniki, przyrządy naukowe i kontrolne	T
PRZEMYSŁ MOTORYZACYJNY	samochody osobowe,	T
	autobusy,	T
	samochody ciężarowe,	T
	pozostałe zespoły motoryzacyjne	T
PRZEMYSŁ URZĄDZEŃ ELEKTROENERGETYCZNYCH	urządzenia grzewcze i chłodnicze, kable i przewody izolowane	T
		T
PRZEMYSŁ MASZYNOWY I ELEKTROMASZYNOWY	maszyny dla p. spożywczego, maszyny budowlane,	T
	maszyny dla p. mineralnego, pompy, elektronarzędzia,	T
	maszyny do czyszczenia powierzchni /szlifierki/,	T
		T
PRZEMYSŁ ELEKTROTECHNICZNY	elektryczne instalacje samochodowe	T
PRZEMYSŁ ELEKTROCHEMICZNY	baterie i akumulatory	T
PRZEMYSŁ TABORU KOLEJOWEGO	tabor kolejowy	T
PRZEMYSŁ OŚWIETLENIOWY	żarówki i lampy elektryczne	T

7) Kryterium zgodności z kryteriami KSSE

Kryterium to ma wskazać na dziedziny, dla których formy mogą uzyskać zezwolenie na prowadzenie działalności gospodarczej z godnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 marca 2001 zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia katowickiej specjalnej strefy ekonomicznej (§ 1pkt. 1)). W tablicy 5 podaje się te dziedziny określone w ramach preselekcji (tablica 1), które spełniać mogą wskazania rozporządzenia w pkt 1)- 8).

Tabela 5

Pozycja wg EKG	BRANŻA (wg EKD)
1450	pozostałe górnictwo i kopalnictwo, gdzie indziej nie sklasyfikowane
1551	przetwórstwo mleka i wyrób serów
1552	produkcja lodów
1581	produkcja chleba oraz świeżych wyrobów piekarskich, produkcja ciast i ciastek
1588	produkcja homogenizowanych artykułów żywnościowych i żywności dietetycznej
1589	produkcja pozostałych artykułów spożywczych, gdzie indziej nie sklasyfikowanych
1597	produkcja słodów
1821	produkcja odzieży roboczej i ochronnej
2111	produkcja masy celulozowej
2112	produkcja papieru i tektury
2211	wydawanie książek, broszur i wydawnictw muzycznych
2212	wydawanie gazet
2213	wydawanie czasopism i wydawnictw periodycznych
2214	wydawanie nagrań dźwiękowych
2215	pozostała działalność wydawnicza
2221	drukowanie gazet
2222	pozostała działalność poligraficzna
2224	składanie tekstu
2225	pozostała działalność usługowa związana z poligrafią
2233	reprodukcja komputerowych nośników informacji
2416	produkcja tworzyw sztucznych w postaci surowej

2430	produkcja farb, lakierów i podobnych substancji powłokowych, farb drukarskich i mas uszczelniających
2452	produkcja wyrobów kosmetycznych i toaletowych
2661	produkcja wyrobów z betonu dla budownictwa
2722	produkcja rur stalowych
2811	produkcja konstrukcji metalowych i ich części
2952	produkcja maszyn dla górnictwa, kopalnictwa oraz maszyn budowlanych
2953	produkcja maszyn dla przetwórstwa żywności, napojów i przetwórstwa tytoniu
2955	produkcja maszyn dla przemysłu papierniczego
3002	produkcja komputerów i innych urządzeń do przetwarzania informacji
3120	produkcja aparatury rozdzielczej i kontrolnej energii elektrycznej
3161	produkcja wyposażenia elektrycznego do silników i pojazdów
3220	produkcja nadajników telewizyjnych radiowych oraz aparatów dla telefonii i telegrafii przewodowej
3230	produkcja odbiorników telewizyjnych i radiowych oraz związanych z nimi artykułów wyposażenia dodatkowego
3310	produkcja sprzętu medycznego i chirurgicznego oraz przyrządów ortopedycznych
3320	produkcja instrumentów i przyrządów pomiarowych, kontrolnych, badawczych, nawigacyjnych i innych
3330	produkcja sprzętu do sterowania procesami przemysłowymi
3410	produkcja pojazdów mechanicznych
3420	produkcja nadwozi pojazdów mechanicznych, produkcja przyczep i naczep
3430	produkcja części i akcesoriów do pojazdów mechanicznych i ich silników
3520	produkcja lokomotyw kolejowych i tramwajowych oraz taboru kolejowego
3710	zagospodarowanie metalowych odpadów i złomu
3720	zagospodarowanie niemetalowych odpadów i wyrobów wybrakowanych
7210	doradztwo w zakresie sprzętu komputerowego
7220	doradztwo w zakresie oprogramowania i dostarczanie oprogramowania
7230	przetwarzanie danych
7240	bazy danych
7260	pozostała działalność związana z informatyką
7420	działalność w zakresie architektury, inżynierii i pokrewne doradztwo techniczne
7430	badania i analizy techniczne
7440	reklama

7450	rekrutacja pracowników i pozyskiwanie personelu
7483	działalność związana z tłumaczeniem i usługami sekretarskimi
8514	pozostała działalność związana z ochroną zdrowia ludzkiego
9000	odprowadzanie ścieków, wywóz śmieci, usługi sanitarne i pokrewne
9211	produkcja filmów i nagrań wideo
9220	działalność radiowa i telewizyjna
9240	działalność agencji informacyjnych
9304	działalność związana z usługami mającymi na celu zapewnienie komfortu fizycznego
9900	organizacje i zespoły międzynarodowe

2.3 Wyniki analizy wielokryterijnej

Wyniki oceny wielokryterijnej (ranking) dziedzin zawiera Tablica 6. Dla wyselekcjonowania szczególnie preferowanych dla Technoparku Tychy dziedzin przyjęta dwa poziomy wartości wskaźnika średniej ważonej: 2 oraz 1,5. Specyfikację te porównano ze wstępną kwalifikacją dziedzin, zakładaną przez KSSE. Zestawienia te zawierają odpowiednio tablice 7 i 8.

Tabela 6

Lp.	Pozycja wg EKG	Dziedzina (wg EKD)	Kryteria : waga i ocena													
			Waga	AI	Waga	Zawartość technologiczna	Waga	Zgodność z PP	Waga	Zgodność z PNB	Waga	Bariery pozyskania HT	Waga	Zgodność z PI UE	Waga	Priorytet SSE
1.		1010 górnictwo i wzbogacanie węgla kamiennego	4	-0,8	5	2	1	0	3	1	3	3	0	2	0	1,30
2.		1450 pozostałe górnictwo i kopalnictwo, gdzie indziej nie sklasyfikowane	4	0,102	5	1	1	0	3	1	3	3	0	2	1	1,32
3.		1551 przetwórstwo mleka i wyrób serów	4	0,066	5	1	1	0	3	1	3	5	0	2	1	2,01
4.		1552 produkcja lodów	4	0,026	5	1	1	0	3	1	3	5	0	2	1	2,00
5.		1581 produkcja chleba oraz świeżych wyrobów piekarskich, produkcja ciast i ciastek	4	0,235	5	1	1	0	3	1	3	5	1	2	1	2,15
6.		1588 produkcja homogenizowanych artykułów żywnościowych i żywności dietetycznej	4	0,074	5	1	1	0	3	1	3	5	1	2	1	2,13

7.	produkcja pozostałych artykułów spożywczych, gdzie indziej nie sklasyfikowanych	4	0,287	5	1	1	0	3	1	3	5	3	1	2	1	2,16
8.	1589	4	0,389	5	1	1	0	3	1	3	5	3	0	2	0	1,98
9.	1596 produkcja piwa	4		5	1	1	0	3	1	3	5	3	0	2	1	2,00
10.	1597 produkcja słodów	4	0,295	5	1	1	1	3	1	3	3	3	0	2	1	1,39
11.	1821ochronnej produkcja odzieży roboczej i	4		5	1	1	0	3	0	3	5	3	0	2	1	2,00
12.	2111 produkcja masy celulozowej	4	0,192	5	1	1	0	3	0	3	5	3	0	2	1	2,03
13.	2112 produkcja papieru i tektury	4	0,569	5	1	1	0	3	0	3	3	3	0	2	1	1,46
14.	2211 wydawanie książek, broszur i wydawnictw muzycznych	4	1	5	1	1	0	3	0	3	3	3	0	2	1	1,46
15.	2212 wydawanie gazet	4	0,213	5	1	1	0	3	0	3	3	3	0	2	1	1,34
16.	2213 wydawanie czasopism i wydawnictw periodycznych	4		5	1	1	0	3	0	3	3	3	0	2	1	1,31
	2214 dźwiękowych wydawanie nagrań	4		5	1	1	0	3	0	3	3	3	0	2	1	1,31

17.	pozostała działalność 2215 wydawnicza	4	0,371	5	1	1	0	3	0	3	3	3	0	2	1	1,36
18.		4	0,284	5	1	1	0	3	0	3	3	3	0	2	1	1,35
19.	2221 drukowanie gazet	4	0,093	5	1	1	0	3	0	3	3	3	0	2	11	2,09
20.	pozostała działalność 2222 poligraficzna	4		5	1	1	0	3	0	3	3	3	0	2	1	1,31
21.	2224 składanie tekstu	4		5	1	1	0	3	0	3	3	3	0	2	1	1,31
22.	pozostała działalność usługowa związana z 2225 poligrafią	4		5	1	1	0	3	0	3	3	3	0	2	1	1,35
23.	reprodukcja komputerowych 2233 nośników informacji	4		5	1	1	1	3	0	3	3	3	0	2	1	1,36
24.	produkcja tworzyw 2416 sztucznych w postaci surowej produkcja farb, lakierów i podobnych substancji powłokowych, farb drukarskich i mas	4	0,106	5	3	1	0	3	0	3	2	3	0	2	1	1,42
	2430															1,44

PRODUKCE WYDZIAŁU

2221 Drukowanie gazet

produkcja środków
2461 wybuchowych

27.		4	0,272	5	1	1	0	3	0	3	3	3	0	2	1	1,35
	produkcja wyrobów z betonu dla budownictwa	2661														
28.		4	-0,279	5	1	1	0	3	0	3	3	3	0	2	1	1,26
29.		4	0,094	5	1	1	0	3	0	3	3	3	0	2	1	1,32
	produkcja konstrukcji metalowych i ich części	2811														
30.		4	-0,248	5	1	1	0	3	0	3	3	3	1	2	1	1,38
	produkcja maszyn dla górnictwa, kopalnictwa oraz maszyn budowlanych	2952														
31.		4	-0,359	5	1	1	0	3	0	3	3	3	1	2	1	1,37
	produkcja maszyn dla przetwórstwa żywności, napojów i przetwórstwa tytoniu	2953														
32.		4	-0,161	5	1	1	0	3	0	3	3	3	1	2	1	1,40
	produkcja maszyn dla przemysłu papierienniczego	2955														
33.		4	0,274	5	5	1	1	3	1	3	3	3	1	2	1	2,27
	produkcja komputerów i innych urządzeń do przetwarzania informacji	3002														
34.		4	0,084	5	5	1	1	3	1	3	3	3	1	2	1	2,24
	produkcja aparatury rozdzielczej i kontrolnej energii elektrycznej	3120														
35.		4	0,004	5	5	1	1	3	0	3	2	3	1	2	1	1,89
	produkcja wyposażenia elektrycznego do silników i pojazdów	3161														
36.		4	0,197	5	5	1	1	3	0	3	1	3	1	2	1	1,57
	produkcja nadajników telewizyjnych radiowych oraz aparatów dla telefonii i telegrafii przewodowej	3220														

37.	3230	produkcja odbiorników telewizyjnych i radiowych oraz związanych z nimi artykułów wyposażenia	4	-0,01	5	5	1	0	3	0	3	1	3	1	2	1	1,50
38.		produkcja sprzętu medycznego i chirurgicznego oraz przyrządów ortopedycznych	4	0,111	5	5	1	1	3	1	3	2	3	1	2	1	1,90
39.	3310	produkcja instrumentów i przyrządów pomiarowych, kontrolnych, badawczych, nawigacyjnych i innego sprzętu	4	0,146	5	5	1	1	3	1	3	2	3	1	2	1	1,91
40.	3320	produkcja sprzętu do sterowania procesami przemysłowymi	4	0,144	5	5	1	1	3	1	3	2	3	1	2	1	1,91
41.	3330	produkcja pojazdów mechanicznych	4	-0,077	5	3	1	0	3	0	3	2	3	1	2	1	1,45
42.	3410	produkcja nadwozi pojazdów mechanicznych, produkcja przyczep i naczep	4	-0,15	5	3	1	0	3	0	3	2	3	0	2	1	1,32
43.	3420	produkcja części i akcesoriów do pojazdów mechanicznych i ich silników	4	-0,095	5	3	1	0	3	0	3	2	3	1	2	1	1,45
44.	3430	produkcja lokomotyw kolejowych i tramwajowych oraz taboru kolejowego	4	-0,511	5	3	1	0	3	0	3	3	3	1	2	1	1,73
45.	3520	zagospodarowanie metalowych odpadów i złomu	4	0,282	5	1	1	0	3	0	3	3	3	0	2	1	1,35
46.	3710	zagospodarowanie niemetalowych odpadów i wyrobów wybrakowanych	4	0,395	5	1	1	0	3	1	3	3	3	0	2	1	1,37

WYKONANO
11.11.2011

47.	Wytwarzanie i dystrybucja energii elektrycznej	4	0,371	5	3	1	1	3	0	3	2	3	0	2	0	1,36
48.	Wytwarzanie i dystrybucja pary wodnej i gorącej wody	4	0,205	5	3	1	1	3	0	3	2	3	0	2	0	1,34
49.	Wytwarzanie i dystrybucja pary wodnej i gorącej wody	4	-0,139	5	3	1	0	3	1	3	3	3	0	2	0	1,59
50.	Wytwarzanie i dystrybucja pary wodnej i gorącej wody	4	-0,227	5	1	1	0	3	0	3	3	3	0	2	0	1,20
51.	Wytwarzanie i dystrybucja pary wodnej i gorącej wody	4	-0,369	5	1	1	0	3	0	3	3	3	0	2	0	1,17
52.	Wytwarzanie i dystrybucja pary wodnej i gorącej wody	4	-0,16	5	1	1	0	3	0	3	3	3	0	2	0	1,21
53.	Wytwarzanie i dystrybucja pary wodnej i gorącej wody	4	-0,324	5	1	1	0	3	0	3	3	3	0	2	0	1,18
54.	Wytwarzanie i dystrybucja pary wodnej i gorącej wody	4	-0,308	5	1	1	0	3	0	3	3	3	0	2	0	1,19
55.	Wytwarzanie i dystrybucja pary wodnej i gorącej wody	4	-0,258	5	1	1	0	3	0	3	3	3	0	2	0	1,26
56.	Wytwarzanie i dystrybucja pary wodnej i gorącej wody	4	0,187	5	1	1	0	3	0	3	3	3	0	2	0	1,26

57.	obsługa i naprawy pojazdów mechanicznych	4	0,002	5	1	1	0	3	0	3	3	3	0	2	0	1,23
58.	5020	4	0,123	5	1	1	0	3	0	3	3	3	0	2	0	1,25
59.	sprzedaż części i akcesoriów do pojazdów mechanicznych	4	0,3	5	1	1	0	3	0	3	3	3	0	2	0	1,28
60.	5030	4	-0,218	5	1	1	0	3	0	3	3	3	0	2	0	1,20
61.	sprzedaż hurtowa kwiatów i roślin	4	0,216	5	1	1	0	3	0	3	3	3	0	2	0	1,26
62.	5122	4	0,038	5	1	1	0	3	0	3	3	3	0	2	0	0,20
63.	sprzedaż hurtowa paliw stałych, ciekłych i gazowych oraz produktów pochodnych	4	0,03	5	1	1	0	3	0	3	3	3	0	2	0	1,24
64.	5146	4	0,034	5	1	1	0	3	0	3	3	3	0	2	0	1,24
65.	sprzedaż hurtowa odpadów i złomu	4	-0,11	5	1	1	0	3	0	3	3	3	0	2	0	1,21
66.	6311	4	0,063	5	5	1	1	3	1	3	3	1	3	1	2	0
	6312	4														
	6420	4														
	telekomunikacja	4														

67.		4	0	5	1	1	0	3	0	3	3	3	0	2	0	1,23
68.	6603 ubezpieczenia rzeczowe	4	0,607	5	1	1	0	3	0	3	3	3	0	2	0	1,32
69.	6711 finansowy administrowanie rynkiem	4	0,37	5	1	1	0	3	0	3	3	3	0	2	0	1,29
70.	6712 osób działalność na rynku finansowym prowadzona za pośrednictwem wynajętych	4	0,029	5	1	1	0	3	0	3	5	3	0	2	0	1,74
71.	7011 zagospodarowanie i sprzedaż nieruchomości kupno i sprzedaż nieruchomości dzierzawionych lub stanowiących własność	4	-0,216	5	1	1	0	3	0	3	5	3	0	2	0	1,95
72.	7012 wynajem nieruchomości własnych lub dzierzawionych	4	0,205	5	1	1	0	3	0	3	5	3	0	2	0	1,91
73.	7020 działalność agencji obsługi nieruchomości	4	-0,083	5	1	1	0	3	0	3	5	3	0	2	0	1,88
74.	7031 zarządzanie nieruchomościami na zasadzie bezpośredniej płatności lub kontraktu	4	-0,28	5	1	1	0	3	0	3	5	3	0	2	0	1,96
75.	7121 wynajem środków transportu lądowego	4	0,261	5	1	1	0	3	0	3	5	3	0	2	0	2,84
76.	7210 doradztwo w zakresie sprzętu komputerowego	4	0,188	5	5	1	1	3	1	3	5	3	0	2	1	

77.	doradztwo w zakresie oprogramowania i dostarczanie	4	0,373	5	5	1	1	3	1	3	0	2	1	2,87
78.	7220oprogramowania	4	0,426	5	5	1	1	3	1	3	0	2	1	2,87
79.	7230przetwarzanie danych													
80.	7240bazy danych	4	0,114	5	5	1	1	3	1	3	0	2	1	1,44
81.	pozostała działalność 7260związana z informatyką	4	-0,229	5	5	1	1	3	1	3	0	2	1	2,08
82.	prace badawczo rozwojowe w dziedzinie nauk społecznych i humanistycznych	4	0,026	5	5	1	1	3	1	3	0	2	0	2,73
83.	7411działalność prawnicza	4	0,735	5	5	1	1	0	0	3	0	2	0	2,04
84.	7412rachunkowość, księgowość i kontrola ksiąg, doradztwo	4	0,08	5	5	1	1	0	0	3	0	2	0	1,94
85.	7413badanie rynku i opinii publicznej	4	0,195	5	5	1	1	0	0	3	0	2	0	1,26
86.	7414doradztwo w zakresie działalności związanej z	4	0,465	5	5	1	1	0	0	3	0	2	0	1,30
87.	7415działalność agencji zajmujących się	4	1	5	5	1	1	0	0	3	0	2	0	1,38
88.	7420działalność w zakresie architektury, inżynierii i	4	-0,145	5	5	1	1	0	0	3	0	2	1	1,29
89.	7430badania i analizy techniczne	4	-0,136	5	5	1	1	1	0	3	0	2	1	1,33
90.	7440reklama	4	0,32	5	5	1	1	0	0	3	0	2	1	1,01
91.	7450rekrutacja pracowników i pozyskiwanie personelu	4	-0,024	5	5	1	1	0	0	3	0	2	1	1,30
	7483działalność związana z tłumaczeniem i usługami sekretnymi	4	0	5	5	1	1	0	0	3	0	2	1	2,00

92.		kierowanie podstawowymi rodzajami działalności	7511	4	0	5	1	1	0	3	0	3	5	3	0	2	0	1,92
93.		kierowanie działalnością agencji odpowiedzialnych za	7512	4	0	5	1	1	0	3	0	3	3	3	0	2	0	1,23
94.		kierowanie i udział w pracach mających na celu	7513	4	0	5	5	1	0	3	1	3	3	3	0	2	0	2,00
95.		pomocnicze działalności usługowe na rzecz całej	7514	4	0	5	1	1	0	3	0	3	5	3	0	2	0	1,92
96.		działalność związana z gwarantowaną prawnie	7530	4	0	5	1	1	0	3	0	3	3	3	0	2	0	1,23
97.		szkolnictwo średnie ogólnokształcące	8021	4	0	5	3	1	0	3	0	3	2	3	0	2	0	1,27
98.		szkolnictwo wyższe	8030	4	0	5	5	1	0	3	0	3	2	3	0	2	0	1,65
99.		szkolnictwo dla dorosłych i pozostałe formy kształcenia,	8042	4	0	5	5	1	0	3	0	3	2	3	0	2	0	1,65
100.		szpitalnictwo	8511	4	-0,271	5	5	1	0	3	1	3	2	3	0	2	0	1,61
101.		pozostała działalność związana z ochroną zdrowia	8514	4	-0,127	5	3	1	0	3	1	3	2	3	1	2	1	1,44
102.		odprowadzanie ścieków, wywóz śmieci, usługi	9000	4	-0,076	5	3	1	0	3	1	3	3	3	0	2	1	1,68
103.		produkcja filmów i nagrań wideo	9211	4	0	5	2	1	0	3	0	3	3	3	0	2	1	1,50
104.		działalność radiowa i telewizyjna	9220	4	0	5	3	1	0	3	0	3	1	3	0	2	1	1,00
105.		działalność agencji informacyjnych	9240	4	-0,044	5	3	1	0	3	0	3	2	3	0	2	1	1,34
106.		działalność związana z usługami mającymi na celu	9304	4	-0,627	5	1	1	0	3	0	3	3	3	0	2	1	1,21
107.		organizacje i zespoły międzynarodowe	9900	4	0	5	3	1	0	3	1	3	2	3	0	2	1	1,35

Zestawienie i porównanie dziedzin przy progu wartości ważonej średniej wynoszącej 2.

Tabela 7

Lp.	Poz. wg EKD	Dziedzina wg EKD	Średnia ważona	Wstępna kwalifikacja KSSE
108.	1551	przetwórstwo mleka i wyrób serów	2,01	Brak
109.	1552	produkcja lodów	2,00	
110.	1581	produkcja chleba oraz świeżych wyrobów piekarskich, produkcja ciast i ciastek	2,15	
111.	1588	produkcja homogenizowanych artykułów żywnościowych i	2,13	
112.	1589	produkcja pozostałych artykułów spożywczych, gdzie indziej nie	2,16	
113.	1597	produkcja słodów	2,00	
114.	2111	produkcja masy celulozowej	2,00	
115.	2112	produkcja papieru i tektury	2,03	
116.	2222	pozostała działalność poligraficzna	2,09	
117.	3002	produkcja komputerów i innych urządzeń do przetwarzania	2,27	Produkcja maszyn biurowych i komputerów
118.	3120	produkcja aparatury rozdzielczej i kontrolnej energii elektrycznej	2,24	Brak
119.	7210	doradztwo w zakresie sprzętu komputerowego	2,84	Informatyka i działalność pokrewna
120.	7220	doradztwo w zakresie oprogramowania i dostarczanie	2,87	
121.	7230	przetwarzanie danych	2,87	
122.	7260	pozostała działalność związana z informatyką	2,08	
123.	7320	prace badawczo rozwojowe w dziedzinie nauk społecznych i humanistycznych	2,73	Prowadzenia prac badawczo-rozwojowych w obszarze komunikacji społecznej
124.	7411	działalność prawnicza	2,04	Brak
125.	7483	działalność związana z tłumaczeniem i usługami	2,00	
126.	7513	kierowanie i udział w pracach mających na celu zwiększenie efektywności gospodarowania	2,00	Prowadzenia prac badawczo-rozwojowych w obszarze komunikacji społecznej

zestawienie i porównanie dziedzin przy progu wartości ważonej średniej wynoszącej 1,5.

Tabela 8

Lp.	Poz. wg EKD	Dziedzina wg EKD	Średnia ważona	Wstępna kwalifikacja KSSE
1.	1552	produkcja lodów	2,00	Brak
2.	1581	produkcja chleba oraz świeżych wyrobów piekarskich, produkcja ciast i ciastek	2,15	
3.	1588	produkcja homogenizowanych artykułów żywnościowych i żywności dietetycznej	2,13	
4.	1589	produkcja pozostałych artykułów spożywczych, gdzie indziej nie sklasyfikowanych	2,16	
5.	1596	produkcja piwa	1,98	
6.	1597	produkcja słodów	2,00	
7.	2111	produkcja masy celulozowej	2,00	
8.	2112	produkcja papieru i tektury	2,03	
9.	2222	pozostała działalność poligraficzna	2,09	
10.	3002	produkcja komputerów i innych urządzeń do przetwarzania informacji	2,27	Produkcja maszyn biurowych i komputerów
11.	3120	produkcja aparatury rozdzielczej i kontrolnej energii elektrycznej	2,24	Brak
12.	3161	produkcja wyposażenia elektrycznego do silników i pojazdów	1,89	
13.	3220	produkcja nadajników telewizyjnych radiowych oraz aparatury dla telefonii i telegrafii przewodowej	1,57	Produkcja sprzętu i aparatury telewizyjnej
14.	3230	produkcja odbiorników telewizyjnych i radiowych oraz związanych z nimi artykułów wyposażenia dodatkowego	1,50	Produkcja sprzętu i aparatury telewizyjnej
15.	3310	produkcja sprzętu medycznego i chirurgicznego oraz przyrządów ortopedycznych	1,90	Produkcja instrumentów medycznych, precyzyjnych i optycznych

16.	3320	produkcja instrumentów i przyrządów pomiarowych, kontrolnych, badawczych, nawigacyjnych i innego przeznaczenia, z wyjątkiem sprzętu do sterowania	1,91	
17.	3330	produkcja sprzętu do sterowania procesami przemysłowymi	1,91	Brak
18.	3520	produkcja lokomotyw kolejowych i tramwajowych oraz taboru kolejowego	1,73	
19.	4100	pobór, oczyszczanie i rozprowadzanie wody	1,59	Rozwój technik i urządzeń w zakresie ochrony środowiska, z szczególnym nakierowaniem na gospodarkę wodno-ściekową
20.	7011	zagospodarowanie i sprzedaż nieruchomości	1,74	Brak
21.	7012	kupno i sprzedaż nieruchomości dzierżawionych lub stanowiących własność osobistą	1,89	
22.	7020	wynajem nieruchomości własnych lub dzierżawionych	1,95	
23.	7031	działalność agencji obsługi nieruchomości	1,91	
24.	7032	zarządzanie nieruchomościami na zasadzie bezpośredniej płatności lub kontraktu	1,88	
25.	7121	wynajem środków transportu lądowego	1,96	
26.	7210	doradztwo w zakresie sprzętu komputerowego	2,84	Informatyka i działalność pokrewna
27.	7220	doradztwo w zakresie oprogramowania i dostarczanie oprogramowania	2,87	
28.	7230	przetwarzanie danych	2,87	
29.	7260	pozostała działalność związana z informatyką	2,08	
30.	7320	prace badawczo rozwojowe w dziedzinie nauk społecznych i humanistycznych	2,73	Prowadzenia prac badawczo-rozwojowych w obszarze komunikacji społecznej
31.	7411	działalność prawnicza	2,04	
32.	7412	rachunkowość, księgowość i kontrola ksiąg, doradztwo podatkowe	1,94	

33.	7483	działalność związana z tłumaczeniem i usługami sekretarskimi	2,00	
34.	7511	kierowanie podstawowymi rodzajami działalności publicznej	1,92	
35.	7513	kierowanie i udział w pracach mających na celu zwiększenie efektywności gospodarowania	2,00	
36.	7514	pomocnicze działalności usługowe na rzecz całej administracji państwowej	1,92	
37.	8030	szkolnictwo wyższe	1,65	Rozwój technik edukacyjnych.
38.	8042	szkolnictwo dla dorosłych i pozostałe formy kształcenia, gdzie indziej nie sklasyfikowane	1,65	
39.	8511	Szpitalnictwo	1,61	Brak
40.	9000	odprowadzanie ścieków, wywóz śmieci, usługi sanitarne i pokrewne	1,68	Rozwój technik i urządzeń w zakresie ochrony środowiska, z szczególnym nakierowaniem na gospodarkę wodno-ściekową
41.	9211	produkcja filmów i nagrań wideo	1,50	Brak

Wyniki analizy wskazują, że poza wstępnie wymienionymi w założeniach KSSE preferowanymi dla Technoparku Tychy mogą być i inne obszary, silniej związane z tradycyjną „tkanką” gospodarczą subregionu tyskiego. Dotyczy to w głównej mierze przemysłu przetwórstwa rolno-spożywczego i pewnych usług, w tym na rzecz szeroko rozumianej ochrony zdrowia. Za otwartą na tym etapie prac zostaje kwestia rozbudowy wysoce innowacyjnych struktur obsługujących przemysł tradycyjne, zwłaszcza górnictwo węgla kamiennego i energetykę.

Załącznik 3

**PRZEWIDYWANE SPOSOBY FINANSOWANIA
PARKÓW TECHNOLOGICZNYCH W
PERSPEKTYWIE CZŁONKOSTWA POLSKI W
UNII EUROPEJSKIEJ**

PRZEWIDYWANE SPOSOBY FINANSOWANIA PARKÓW TECHNOLOGICZNYCH W PERSPEKTYWIE CZŁONKOSTWA POLSKI W UNII EUROPEJSKIEJ

Wstęp

Polska, jeszcze przed wstąpieniem do Unii Europejskiej, stoi przed wielkimi wyzwaniem. Od początku procesu przygotowania Polski do członkostwa w Unii, zwracano konsekwentnie uwagę na sprawę innowacyjności polskiej gospodarki. Już w pierwszym oficjalnym dokumencie oceniającym polskie podanie o członkostwo, (*Avis*)¹, zaakcentowano konieczność poprawy innowacyjności polskiej gospodarki, a w szczególności sektora małych i średnich przedsiębiorstw². Podobna opinia jest prezentowana również obecnie. W grudniu 2001 roku Komisja Europejska wydała kolejny dokument oceniający postęp w przygotowaniu Polski do członkostwa w Unii. W rozdziale 17 "Nauka i badania" stwierdzono: „Dalsze wysiłki są niezbędne, szczególnie w celu poprawienia poziomu innowacyjności całości polskiej gospodarki, a przemysłu w szczególności, oraz należy wzmacniać związki pomiędzy instytucjami naukowymi i przemysłem, a szczególnie małymi i średnimi przedsiębiorstwami”. Dodać tu należy bardzo ważny zapis ostatniego raportu Komisji w kwestii przyszłości parków technologicznych w Polsce: „W ujęciu globalnym, potrzebne jest wzmocnienie związków, we wszystkich sektorach, pomiędzy instytucjami działającymi na rzecz innowacji i uczestniczącymi w transferze technologii, sięgając aż do poziomu regionalnego. Wymaga to powstania bezpiecznych i stabilnych finansowo instytucji finansowych zajmujących się innowacją”.

Polska, jak każdy z krajów kandydackich, ma swój profil innowacyjny. Profil innowacyjny Polski zamieszczony w Dokumencie Komisji Europejskiej oceniającym poziom innowacyjności gospodarek w 6 krajach kandydujących do członkostwa załączono na końcu niniejszego opracowania. Bez wątpienia profil ten może być dalej doskonalony.

Powyższe oceny i postulaty nie trudno zrozumieć, skoro kraje członkowskie Unii Europejskiej, jako kraje wysoko-uprzemysłowione charakteryzują się wysoką innowacyjnością, a więc zdolnością do wchłaniania nowoczesnych technologii wynikających z badań naukowych. Potencjał technologiczny Unii Europejskiej i poziom innowacyjności, na który składają się potencjały krajów członkowskich, ma pryncypialne znaczenie dla podniesienia jej pozycji konkurencyjnej na świecie. Chociaż ta opinia jest na pewno

¹ Dokument Komisji Europejskiej Agenda 2000, „Opinia Komisji w sprawie wniosku Rzeczypospolitej Polskiej o członkostwo w Unii Europejskiej” Rozdział 3.2 Nowoczesność - Badania i rozwój techniczny, w rozdziale tym stwierdzono: „W dziedzinie badań i rozwoju technologicznego nastąpiły istotne zmiany, ponieważ postęp stał się priorytetem wszelkich badań. Wielki wysiłek uczyniono na rzecz przebudowy struktury wewnętrznej, a także liberalizacji pomocy finansowej. Potencjał zasobów ludzkich jest ważnym elementem wspomagającym postęp w dziedzinie badań w Polsce. Niemniej jednak konieczny jest wzrost poziomu innowacyjności w gospodarce, a w szczególności w dziedzinie przemysłu, jak również wzmocnienie działań na rzecz stworzenia powiązań technologicznych pomiędzy instytutami badawczymi, a przemysłem oraz małymi i średnimi przedsiębiorstwami.

² Dokument Komisji Europejskiej: „2001 Regular Report on Poland's Progress Towards Accession”, SEC(2001)1752

prawdziwa, to jednak już z początkiem lat osiemdziesiątych uważano, że stosunkowo wysokim nakładom na badania naukowe i rozwój technologiczny³ nie towarzyszą w Unii Europejskiej efekty w postaci utrzymania pozycji konkurencyjnej względem jej konkurentów, głównie USA i Japonii. Dotyczy to zarówno niedostatecznego udziału produktów wysokich technologii w obrotach handlowych, jak też niskiego salda płatności technologicznych. Sprawa ta ustawicznie koncentrowała uwagę władz Wspólnot i Parlamentu Europejskiego. Przełomem w kształtowaniu europejskiej polityki innowacyjnej było wydanie w grudniu 1995 roku tzw. „Zielonej Księgi Innowacji”, dokumentu Komisji Europejskiej, w którym zidentyfikowano czynniki - pozytywne lub negatywne - mające wpływ na poziom innowacyjności w krajach Wspólnoty.

W maju 1998 r. Komisja Europejska wydała dokument⁴ niezwykle ważny dla przyszłości regionów w krajach kandydujących do członkostwa. Celem tego dokumentu było zaakcentowanie konieczności wzmocnienia słabszych regionów Europy przez zintegrowanie ich przemysłu z sektorem badań i rozwoju oraz zintegrowanie ich polityk innowacyjnych. Dokument ten kieruje też przesłanie do krajów Europy Środkowowschodniej, aby rozwijały regionalne polityki naukowo-techniczne i innowacyjne jako element działań przygotowawczych do członkostwa w UE. Komisja Europejska zdaje sobie sprawę, że należy skoncentrować się na poziomie innowacyjności gospodarki krajów kandydackich w procesie przygotowania do członkostwa. W grudniu 2001 Komisja Europejska ogłosiła dokument oceniający poziom innowacyjności gospodarki krajów kandydackich, w tym i w Polsce⁵. Generalnie ocenia się, że aby potencjał technologiczny tych krajów mógł się zbliżyć do stanu zaawansowania technologicznego Unii Europejskiej, musi być pokonany słaby popyt na badania i rozwój w sektorze biznesu. Sprawa ta jest bardzo złożona, zważywszy na podnoszoną przez wielu znawców zagadnień innowacyjności, kwestii adekwatności zasad pomiaru stopnia innowacyjności przedsiębiorstw stosowanych w krajach kandydackich. W pracy⁶ przeprowadzono porównanie kilku badań stanu innowacyjności MŚP w Polsce, które publikowane były w okresie 1992-1998. W konkluzji autor stwierdza, że stopień wprowadzania rozwiązań innowacyjnych w polskich przedsiębiorstwach jest faktycznie dobry, gdy wyrażony jest w liczbie innowacji, ale w kategoriach ekonomicznych udział innowacji jest bardzo niski, co naprawdę przesądza o innowacyjności polskiej gospodarki.

Jest obecnie sprawą oczywistą, że w celu wsparcia innowacyjności przedsiębiorstw, również w krajach kandydackich, Unia Europejska tworzyć będzie specyficzne programy wsparcia, jak i w większym stopniu akcentować będzie sprawę podnoszenia innowacyjności w tworzonych programach rozwoju regionalnego (Funduszach Strukturalnych), którymi objęta będzie Polska jako przyszły członek Unii Europejskiej. Dla podnoszenia innowacyjności polskiej gospodarki olbrzymie znaczenie mają istniejące i nowo powstające parki technologiczne.

W niniejszym opracowaniu zostaną przedstawione aspekty polityki naukowej, postępu technologicznego i innowacyjnej Unii Europejskiej, które mają wpływ na tworzenie i

³ Wydatki na badania i rozwój wzrosły w Unii Europejskiej znacząco w 1999 r. (5,6 % w cenach stałych), tendencja ta utrzymywała się również w roku 2000 (2,3 %). Różnica między wydatkami Unii a USA (2,64 % PKB) i Japonii (3,04 % PKB) jest dalej znacząca.

⁴ Dokument Komisji Europejskiej „Reinforcing Cohesion and Competitiveness through RTD and Innovation Policies” COM(98), 275.

⁵ Innovation Policy in Six Candidate Countries: The Challenges Cyprus, Czech Republic, Estonia, Hungary, Poland and Slovenia, dostępny pod adresem: <http://www.cordis.lu/innovation-smes/src/studies3.htm>

⁶ T. Żółtowski „Podaż innowacji ze strony małych i średnich przedsiębiorstw, w Innowacje, podaż, popyt, instrumenty transferu, finansowanie Wyd. Poznańskie 2000 Red. J. Guliński, B.M. Marciniak, str. 25-35.

funkcjonowanie parków technologicznych w Europie. W oparciu o zebrane doświadczenia w zakresie wspomagania parków technologicznych w krajach członkowskich UE, przedstawione zostaną perspektywy możliwego wsparcia parków technologicznych w Polsce po wejściu do Unii Europejskiej. Zostaną również zaprezentowane dotychczasowe sposoby wspierania wsparcia infrastruktury na rzecz innowacyjności, wynikające na przykład z działalności Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej i realizowanych przez tę fundację w latach 1992-2000, uwieńczonych wielkim sukcesem programów Phare SCI-TECH i SCI-TECH II, które opisano w pracach^{7,8}. Obecnie program Phare, zgodnie z Nową Orientacją Phare, nie mające już charakteru wspierającego sektorowo, może być też instrumentem wspierania parków technologicznych.

Możliwości finansowania rozwoju parków naukowo-technologicznych w Polsce

Inspirowaniem tworzenia parków naukowo-technologicznych w Polsce powinny być zainteresowane przede wszystkim władze regionalne i lokalne, oraz agencje rozwoju regionalnego. Należy stwierdzić, że w tym procesie duże znaczenie mają programy tworzone przez Ministerstwo Gospodarki. Ministerstwo Gospodarki zainicjowało Program rządowy "Zwiększenie innowacyjności Gospodarki w Polsce do 2006 roku"⁹. W programie tym występuje priorytet dla zwiększania innowacyjności gospodarki: III.1.6 Budowa parków technologicznych, którego celem jest upowszechnianie form instytucjonalnych zapewniających zwiększenie efektywności wykorzystania wyników prac badawczych i rozwojowych na potrzeby praktyki gospodarczej i społecznej. Przewidziano wsparcie finansowe uwzględniające konkretne potrzeby i fazy rozwoju parku. Ponadto istnieje w tym programie priorytet III.1.8 Wsparcie powstawania parków przemysłowych, którego celem jest tworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy przez wykorzystanie infrastruktury technicznej i organizacyjnej po likwidowanych lub restrukturyzowanych dużych przedsiębiorstwach. Wprawdzie priorytet ten nie odnosi się *explicite* do parków technologicznych, ale nie wyklucza pomocy finansowej na usługi niematerialne i inwestycje w celu dostosowania do nowych potrzeb istniejącej infrastruktury, w tym do wymogów ochrony środowiska. Podobne znaczenie dla parków technologicznych może mieć priorytet omawianego programu MG : III.1.7 wsparcie powstawania i działalności sieci regionalnych centrów innowacji i transferu technologii, w którym przewidziano pomoc finansową w różnych rodzajach działalności związanych z utworzeniem i funkcjonowaniem centrów innowacji i transferu technologii.

Finansowanie rozwoju parków technologicznych jest, jak wynika z doświadczenia wielu krajów jednym z najtrudniejszych wyzwań dla tworzenia innowacyjnej infrastruktury. Są to z natury ryzykowne inwestycje w nieruchomości, zaś w przypadku inkubatorów technologicznych, często inwestycje bez szans na zwrot nakładów. Bardzo ważna dla parku technologicznego jest własność nieruchomości wchodzących w skład majątku parku technologicznego. Jednakże posiadanie samego terenu i budynków nie wystarcza, aby osiągnąć wyżej wymienione cele wspomnianej infrastruktury innowacyjnej. W Polsce praktyka wykazuje, że inicjatywa w tworzeniu parku technologicznego wypływa najczęściej z uczelni wyższych, władz lokalnych bądź też Agencji Rozwoju Regionalnego. Należy

⁷ T. Zóltowski, Wspieranie infrastruktury działającej na rzecz innowacyjności przedsiębiorstw, Parki naukowe i technologiczne red. B. Marciniak, J. Guliński Wyd. Poznańskie 1999, str. 31-33.

⁸ SCI-TECH II Programme Proc. of the Final Conference, listopad 2000, Wyd. Fundacja na Rzecz Nauki Polskiej, Warszawa 2000.

⁹ Ministerstwo Gospodarki "Zwiększenie innowacyjności gospodarki w Polsce do 2006 roku", Program rządowy przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 11 lipca 2000 roku, MG, lipiec 2000.

określić, że wymagania zagospodarowania przestrzennego firm użytkowników parku technologicznego wdrażającego zaawansowane technologie są różne od wymagań inwestycyjnego użytkownika przemysłowego.

Dużym atutem parku naukowo-technologicznego mogą być wewnętrzne fundusze gwarancyjne i pożyczkowe, pośrednictwo i gwarancje kredytowe, pomoc firmom w uzyskaniu kredytu bankowego, dofinansowanie spółek innowacyjnych, przejmowanie udziałów i akcji w tych spółkach, wprowadzanie spółek o dużym potencjale wzrostu na rynek poza giełdowy dla finansowania komercjalizacji ich technologii poprzez środki publiczne.

Parki technologiczne są zatem nowym typem własności inwestycyjnej o różnym stopniu ryzyka. Koszty stworzenia średniej wielkości parku badawczego według danych amerykańskich wynoszą od 10 do 12 mln USD. Parki naukowo-technologiczne wykazują wiele wspólnego z ryzykowną inwestycją kapitałową w odróżnieniu od konwencjonalnej inwestycji. Mimo tych cech ryzyka, jest to najbardziej dynamiczny sektor w sensie wzrostu, toteż aby ten potencjał wykorzystać, potrzebne są nowe mechanizmy inwestowania. Jest tu znakomite pole do działania dla instytucji typu *venture capital*¹⁰.

Programy tworzenia parków technologicznych powinny być skorelowane ściśle ze strategią i zadaniami polityki rozwoju regionalnego bądź z planem przestrzennego zagospodarowania miasta, na terenie którego przewidziana jest lokalizacja takiego parku. Z podsumowania powyższego wynika, że do głównych sposobów finansowania parków technologicznych w świecie należą:

- finansowanie udziałowe (wejście z aportem gruntów lub nieruchomości),
- finansowanie poprzez kredyty komercyjne,
- zagraniczne środki pomocowe,
- przychody z czynszów i wynajmu terenu,
- wsparcie kapitałowe instytucji *venture capital*,
- strategiczne programy rządowe w zakresie innowacyjności,
- międzynarodowe programy wsparcia, w przypadku Unii Europejskiej Fundusze Strukturalne.

Instrumenty te, wraz z potencjalnymi możliwościami wykorzystania programu Phare w jego Nowej Orientacji, zostaną zaprezentowane w dalszej części tego opracowania.

Aktualne doktryny Unii Europejskiej w zakresie polityki innowacyjnej

Możliwości wspierania parków technologicznych ze środków Unii Europejskiej ułożone są w kontekście polityki innowacyjnej Unii, rozwijanej bardzo intensywnie w ostatnich latach.

Wspomniano już, że najważniejszym dokumentem strategicznym Unii Europejskiej w zakresie polityki innowacyjnej jest Zielona Księga w sprawie Innowacji (*Green Paper on Innovation*¹¹), która zawiera doktrynę UE. W Zielonej Księdze wskazane są starania w celu zidentyfikowania czynników – (pozytywnych lub negatywnych) – od których zależy innowacyjność w Europie, oraz opracowanie propozycji przedsięwzięć, które umożliwią UE zwiększenie jej potencjału inwestycyjnego.

Dokument ten definiuje innowację jako synonim produkcji, która odnosi sukces, a także synonim wdrażania i eksploatacji nowości w sferach ekonomicznych i socjalnych. Innowacja

¹⁰ Na początku 2001 roku w Polsce funkcjonowało 28 funduszy *venture capital* posiadających łącznie około 2 mld. USD. Funkcjonują również regionalne fundusze *venture capital* nakierowane na MŚP takie jak Mikro-Fundusz, Podkarpackie Towarzystwo Inwestycyjne, Lubelski Fundusz Kapitałowy, Podlaski Fundusz Kapitałowy.

¹¹ Dokument Komisji Europejskiej "Green Paper on Innovation" COM(95) 688.

stwarza nowe rozwiązania istniejących problemów oraz możliwość zaspokajania potrzeb jednostki i całego społeczeństwa.

Jest wiele czynników przyspieszających lub utrudniających innowację. Możemy do nich zaliczyć poziom systemu edukacji, kontroli, struktury prawne i podatkowe, środowisko konkurencyjne, ustawodawstwo dotyczące patentów i własności intelektualnej, oraz społeczną infrastrukturę dotyczącą usług pomocniczych w badaniach i innowacji.

Bardzo ważnym elementem jest rozwój zasobów ludzkich i w związku z tym odpowiednie szkolenia odgrywają istotną rolę w nabywaniu przez pracowników podstawowych umiejętności. Wiele badań wskazuje, że lepiej wykształceni, lepiej wyszkoleni i poinformowani pracownicy przyczyniają się do wzmocnienia innowacji. Umiejętność zaangażowania pracowników w zmiany technologiczne od samego początku i w większym zakresie, oraz włączenie ich w organizację produkcji i pracy powinno być rozważane jako czynnik decydujący.

W swoich wcześniejszych dokumentach (*White Paper on Growth, Competitiveness and Employment, Industrial Competitiveness Policy for the European Union*) Komisja Wspólnot Europejskich zawarła przekonanie, że istnienie pewnego potencjału innowacyjnego firm oraz pomoc władz są niezbędne dla wzmocnienia konkurencyjności oraz utrzymania zatrudnienia na określonym poziomie. Zielona Księga wykorzystuje ten pogląd i rozszerza go dochodząc do prawdziwej strategii promowania innowacji. Respektując zasadę subsydiarności dokument ten proponuje zwiększenie możliwości innowacyjnych poprzez stworzenie różnego rodzaju polityk, jak polityka w zakresie badań rozwojowych, edukacji i szkoleń, polityka podatkowa, polityka w zakresie konkurencyjności, wspierania małych i średnich przedsiębiorstw, polityka dotycząca środowiska, itp.

Jeśli chodzi o innowacje technologiczne i kreowanie przedsiębiorczości, czyli dziedziny, w których Europa pozostaje daleko za konkurentami, to szczególnie istotną rolę odgrywają tu rządy krajów członkowskich. Przede wszystkim, władze poszczególnych krajów członkowskich muszą stworzyć wspólną strategię działania. Jest to kwestia ciągłego monitorowania i zwiększania świadomości innowacyjnej. Zielona Księga przyczynia się do realizacji tych dwóch celów poprzez szeroko zakrojone dyskusje, które mają na celu zachęcić ekonomicznych i społecznych, publicznych i prywatnych uczestników.

Sytuacja w Europie, jeśli chodzi o innowacyjność, jest bardzo zróżnicowana. W niektórych krajach, posiadających skomplikowany system finansowy i duże możliwości w zakresie prowadzenia badań, istnieje wiele dużych firm, spośród których kilka jest nawet liderami w swoich sektorach. W innych, opóźnionych technologicznie krajach, struktura ekonomiczna składa się głównie z małych i średnich przedsiębiorstw, nowo-stworzonej infrastruktury pomocniczej i ogromnego sektora publicznego. Każdy kraj członkowski Unii posiada swoje własne rozwiązania i wiele pozytywnych doświadczeń, jednak przeniesienie tych doświadczeń jest często utrudnione, gdyż są one ściśle powiązane ze specyficznymi warunkami w jakich powstały. Dlatego właśnie niezbędne było wprowadzenie krajowych i regionalnych polityk wspomagających innowacje.

W Europie nadal jeszcze istnieje ostrożne podejście do innowacji, a przedsiębiorstwa wykazują tendencję unikania ryzyka. Główne utrudnienia i przeszkody na drodze innowacji to te, które mają wpływ na koordynację wysiłków, zasoby ludzkie, finanse publiczne lub prywatne, a także środowisko legislacyjne.

W ostatnio wydanym dokumencie Komisji Europejskiej oceniającym poziom innowacyjności¹² zawarto niezmiernie ważne wytyczne dla wspólnotowej polityki innowacyjnej. Cytowany dokument stwierdza: „Istnieje pilna potrzeba działań celem wzmocnienia „biznesowych” badań i rozwoju. Kraje członkowskie są zachęcane do

¹² The 2001 Innovation Scoreboard, Commission Staff Working Paper, SEC(2001) 1414

inicjowania lub wzmocnienia bodźców (takich jak „zachęty podatkowe”) w zgodności z artykułami 87 i 88 Traktatu o Unii Europejskiej. W pracy¹³ poddano krytyce obecne ograniczenia traktatowe dotyczące wspierania środkami publicznymi innowacyjnego sektora przedsiębiorstw. Postuluje ponowne przeanalizowanie w jakim zakresie obecnie obowiązująca (a wywodząca się z początku lat 80-tych) zasada dodatkowości w udzielaniu pomocy publicznej powinna być rozszerzona. To wymaga, jak stwierdzono w tej pracy, podjęcia dyskusji o ogólnych zasadach traktatami określonej pomocy publicznej.

Powstaje zbyt mało nowych przedsiębiorstw, metody otwartej organizacji i zarządzania nie są szeroko znane, a także istnieje rozpowszechniona niechęć do szukania informacji. Poprawa pod względem ilości i jakości innowacji w Europie zależy głównie od inicjatywy samych przedsiębiorstw.

Komisja zaproponowała rozpoczęcie rozmów dotyczących podjęcia kroków, które według niej są niezbędne do przezwyciężenia przeszkód na drodze do podnoszenia innowacyjności. Ważne jest przede wszystkim rozróżnienie podziału odpowiedzialności na poziomie Wspólnoty, krajowym i lokalnym, a także określenie możliwości współpracy pomiędzy tymi różnymi poziomami. Niektóre kroki powinny być podjęte na poziomie Wspólnoty ze względu na większe możliwości zapewnienia wymiany doświadczeń oraz szersze rozpowszechnienie dobrej praktyki.

Zaproponowano podjęcie różnego rodzaju działań, takich jak: rozwój monitoringu, większe ukierunkowanie badań w stronę innowacji, rozwój szkolenia wstępnego i zaawansowanego, wspieranie wymiany studentów i pracowników naukowych, poprawa finansowania innowacji, ustalenie reżimu fiskalnego korzystnego dla innowacji, uproszczenie procedur administracyjnych, korzystne ramy prawne i regulacyjne, pobudzanie innowacji, szczególnie w małych i średnich przedsiębiorstwach, a także uaktualnienie działań publicznych promujących innowację.

Deбата publiczna rozpoczęta poprzez Zieloną Księgę potwierdziła diagnozę postawioną przez Komisję odnośnie deficytu innowacji w Unii Europejskiej. Istnieje szerokie zrozumienie potrzeby globalnego podejścia do tego problemu, włączając aspekty technologiczne, szkoleniowe, rozwoju kapitału inwestycyjnego oraz środowiska prawnego i administracyjnego.

Działalność innowacyjna jest w pierwszej kolejności obowiązkiem obywateli, przemysłu oraz władz krajowych, regionalnych i lokalnych. Niezbędne jest jednak także podjęcie działań na poziomie Wspólnoty, respektując jednak zasadę subsydiarności, w celu nakreślenia, a następnie wprowadzenia w życie zasad działania, szczególnie odnośnie konkurencji, praw dotyczących własności intelektualnej oraz rynku wewnętrznego. Na tym poziomie możliwe będzie również dokonanie ogólnego spojrzenia oraz wymiany doświadczeń i propagowanie najlepszej praktyki.

Zielona Księga w sprawie Innowacji otworzyła kilka możliwych dróg w tym zakresie. W celu zapewnienia jak największej skuteczności, opracowano Pierwszy Plan Działań w zakresie Innowacji (*First Action Plan on Innovation*)¹⁴, który odnosi się do ograniczonej liczby nadrzędnych inicjatyw, które prowadzone są na poziomie Wspólnoty. Zawiera on pewną liczbę programów ogłoszonych lub wprowadzonych w życie od momentu stworzenia Zielonej Księgi, uznanych za zasadnicze dla procesu innowacyjnego.

Komisja z jednej strony kontynuuje rozpatrywanie niektórych długoterminowych planów przedstawionych w Zielonej Księdze; a z drugiej strony wysuwa propozycje przeprowadzenia bardziej szczegółowych analiz działań, które leżą w kompetencjach krajów członkowskich i

¹³ T. Żółtowski, *Appreciation of European Union S/TD Policy before enlarged ERA construction, is there a need to revise Treaties*, Proc. 6th SEMMERING Technological Forum, Lille, grudzień 2001, w druku na rok 2002.

¹⁴ *First Plan for Innovation in Europe - Innovation for growth and employment* CD-02-96-488-EN-C Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg 1997.

kandydujących. Celem tego jest ustanowienie w drugiej fazie, przy pomocy tych krajów, wspólnych podstaw, które pomogą zidentyfikować priorytetowe opcje i możliwości współpracy.

Plan Działań w zakresie Innowacji wskazuje trzy obszary działalności: rozwijanie kultury innowacyjnej, stworzenie podstaw przeprowadzania innowacji, oraz lepsze przedstawianie badań i innowacji.

Bardzo istotne jest zapewnienie efektywnej koordynacji wykorzystania środków pochodzących z różnych polityk, oraz wzmocnienie współdziałania pomiędzy krajami członkowskimi. Zadaniem Komisji jest nakreślenie szczegółowego planu implementacji, a także sprecyzowanie wielkości kosztów proponowanych przez nią projektów. Na tej podstawie Komisja przedłoży odpowiednią legislatywę i propozycje uregulowań Radzie, Parlamentowi Europejskiemu, Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu oraz Komitetowi Regionów. Będzie ona także regularnie przygotowywać dla Rady Europejskiej raporty z implementacji planu działań, włączając, gdzie będzie to niezbędne, propozycje modyfikacji, które mogą okazać się konieczne w świetle prac rozwojowych lub z punktu widzenia specyficznego kontekstu danego projektu.

Komisja Europejska wydała następnie dokument oceniający wdrożenie Pierwszego Planu¹⁵.

Polityka innowacyjna jest strategiczną i ponadsektorową częścią polityki strukturalnej, której nadrzędnym celem jest wytworzenie sprawnego krajowego systemu innowacyjnego, spójnego z mechanizmem gospodarki rynkowej. Skoordynowane działania instytucji centralnych, regionalnych i lokalnych zapewnią gospodarce Wspólnoty osiągnięcie konkurencyjności na rynkach międzynarodowych. Wytworzenie sprawnego systemu innowacyjnego musi wiązać się z powstaniem właściwej infrastruktury, a więc parków technologicznych.

Istotny wpływ na rozwój modeli interakcyjnych wywarł rozwój informatyki i metod zarządzania przedsiębiorstwami, a także dynamiczny wzrost i nowe formy współpracy przedsiębiorstw, które rozwinęły się na przełomie lat 80 i 90-tych. W strategii rozwoju produktów i technologii wielu przedsiębiorstw szczególnie wzrosła rola i znaczenie więzi z dostawcami, użytkownikami i odbiorcami. Istotnym celem stało się także dążenie do skracania czasu i poprawy efektywności opracowywania i wprowadzania nowych produktów i procesów wytwórczych. Szybkość i efektywność wprowadzania innowacji stały się bowiem jednym z najważniejszych czynników w walce konkurencyjnej na coraz bardziej złożonych i globalnych rynkach. Wynikiem tego jest wysoki poziom zintegrowania wszystkich działań wewnątrz przedsiębiorstw składających się na wprowadzenie nowego produktu. Cechą charakterystyczną takiego globalnego podejścia do realizacji innowacji stała się umiejętność równoległego prowadzenia działań w wielu dziedzinach.

Polityka innowacyjna państwa składa się z elementów polityki naukowo-badawczej i przemysłowej, jak też jest sprzężona z polityką strukturalną. Rządy popierają rozwój wybranych technologii i produktów wysokiej techniki oraz współpracę międzynarodową w sferze nauki i techniki. Większy nacisk kładzie się obecnie na badania dla przemysłu, na ulepszanie powiązań uczelni z firmami przemysłowymi, na edukację naukowców i inżynierów.

Charakterystyczna jest zmiana pozycji i roli państwa, które dawniej starało się narzucać określone kierunki rozwoju technologicznego, a obecnie działa bardziej jako koordynator i czynnik ułatwiający samoregulację przebiegu innowacji technologicznych. W polityce innowacyjnej coraz częściej uwzględnia się aspekty organizacyjne, instytucjonalne i kulturowe innowacji, co przedstawia poniższa tabela.

¹⁵ Innovation for Growth and Employment Implementation of the First Action Plan on Innovation in Europe CD-12-98-255-EC-C Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg 1998.

Tabela: Zmiany w polityce innowacyjnej krajów członkowskich Unii Europejskiej.

Polityka innowacyjna	Tradycyjna	Obecna i przyszła
Przedmiot	Rozwój innowacji technologicznych	Dodatkowo, aspekty organizacyjne, instytucjonalne i kulturowe innowacji, spójność ekonomiczno-społeczna Wspólnot
Cel	Wzrost gospodarczy	Dodatkowo problemy społeczne i ekologiczne, wpływ na spójność społeczno-ekonomiczną Wspólnot, a w przyszłości na przyspieszenie tempa dostosowania nowo wstępujących krajów do Jednolitego Rynku Europejskiego
Fazy procesu innowacji technologicznych	Początkowe, dalekie od rynku (głównie badania podstawowe)	Także fazy bliskie rynkowi (transfer technologii), współpraca między-regionalna
Integracja polityczna	Element polityki gospodarczej (głównie ukryta polityka innowacyjna)	Niezależna dziedzina polityki, ściśle związana z innymi dziedzinami (w coraz większym stopniu jawna i widoczna polityka technologiczna. Nawiązanie do konieczności koordynowania działań polityki naukowej z innymi politykami, co wprowadzono przez Traktat z Maastricht
Rola państwa	Główny aktor procesu innowacji technologicznych	Czynnik ułatwiający i koordynator samoregulacji procesu innowacyjnego
Instrumenty	Wsparcie, regulacje	Budowa infrastruktury, wsparcie instytucjonalne, rewizja zasady dodatkowości i zasad pomocy publicznej
Typ	Bezpośrednia kontrola	Kontrola kontekstu

Opracowano w oparciu o pracę: J. Kozłowski: *Polityka naukowa – polityka innowacyjna. Nowe rozwiązania*, Warszawa, kwiecień 1995 [za] Zespół zadaniowy ds. Polityki strukturalnej w Polsce: *Instrumenty transferu technologii i pobudzania innowacji*, Warszawa, czerwiec 1997.

W krajach starających się doścignąć gospodarczo i technologicznie państwa rozwinięte występują z reguły trudności w posługiwaniu się zmianą technologiczną jako motorem wzrostu, przekształceń i modernizacji. Często brakuje tam instytucjonalnych struktur, zwłaszcza zasobów kapitału ludzkiego, pozwalającego na przyswajanie, rozpowszechnienie, adaptację i ulepszenie importowanych technologii. Bardzo ważnym czynnikiem polityki

innowacyjnej w tych krajach jest wykształcenie tzw. technologicznych umiejętności dotyczących wiedzy i kwalifikacji potrzebnych do uzyskiwania, asymilowania, wykorzystywania, ulepszania i tworzenia nowych technologii. Dlatego we wczesnych fazach rozwoju umiejętności technologicznych zadaniem polityki innowacyjnej krajów docigających jest nakierowanie publicznych instytucji badawczo-rozwojowych na ułatwianie przyswajania innowacji.

Obok wspierania innowacji w przemyśle kraje członkowskie przywiązują coraz większą wagę do wspierania badań służących rozwiązywaniu problemów społecznych i problemów ekologicznych. Cele te odzwierciedlają dwie ogromne grupy nowych wyzwań rozwojowych we Wspólnocie: wysokie bezrobocie o charakterze strukturalnym oraz narastające szybko zanieczyszczenie środowiska.

Badania naukowe i innowacyjność w świetle nowej strategii Komisji Europejskiej mają być elementem wzmocnienia spójności Unii. Wydany został dokument p.t. *Reinforcing Cohesion in the EU Through Research and Innovation*, który przewiduje między innymi wzrost działań na rzecz zwiększenia świadomości roli badań naukowych i innowacyjności, rozwój badań naukowych i technologii jako strategii gospodarczej regionów słabiej rozwiniętych UE oraz strategii zmniejszenia różnic pomiędzy tymi regionami a obszarami o wysokim stopniu rozwoju gospodarczego.¹⁶ Strategia ta zawiera trzy elementy:

- promocję innowacyjności na poziomie regionalnym. W tym celu potrzebna jest zmiana ukierunkowania strategii innowacyjnych, czyli położenie nacisku na promocję zarządzania jakością, rozwój nowych mechanizmów finansowania i zarządzania, upowszechnianie najlepszych stosowanych metod zarządzania.
- promocję sieci współpracy. Powinna ona rozwijać się poprzez kanały komunikacji istniejące pomiędzy przedsiębiorstwami i wzrost współpracy.
- rozwój zasobów ludzkich. Działania w tym zakresie koncentrują się na szkoleniu i budowaniu powiązań między uniwersytetami i instytutami badawczymi a przedsiębiorstwami. Wskazywana jest również potrzeba wspierania małych i średnich przedsiębiorstw w celu zwiększenia ich możliwości przyjmowania nowych technologii.

Instrumenty wsparcia strony podaźowej - polityki naukowo-badawczej i technologicznej

Wczesne instrumenty wsparcia

Pierwsze działania w zakresie polityki badań naukowych zapoczątkowano już w układzie Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali z 1951 roku, który miał za zadanie wspieranie badań w dziedzinie węgla i stali oraz zapewnienia odpowiednich środków na ten cel. W ramach tego układu od lat sześćdziesiątych przeprowadzono kilka sfinansowanych przez Wspólnotę programów badawczych w tym zakresie. Kolejnym posunięciem w dziedzinie wspólnej polityki badawczej było powołanie Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej. Najpilniejszymi zadaniami tej organizacji był rozwój badań i zabezpieczenie wiedzy technicznej w dziedzinie nuklearnej. W ramach samego EWG przewidziano początkowo jedynie koordynację badań w zakresie rolnictwa oraz upowszechnianie fachowej wiedzy rolniczej. Zasadnicza zmiana nastąpiła wraz z rezolucją Rady z dnia 14 stycznia 1974 r., formującą ogólne cele w zakresie polityki w dziedzinie badań naukowych i technologii oraz ustalającą zasady realizacji tej polityki. Przewidziane zostały środki koordynacji polityki narodowej krajów członkowskich oraz przeprowadzenie wspólnych akcji, skierowanych na ogólne cele Wspólnoty. W następnych latach zatwierdzono ponad czterdzieści programów badawczych różnej wielkości i znaczenia, finansowanych przez Wspólnotę.

¹⁶ CORDIS, 112/1998.

Pierwsze programy badawcze Wspólnot powstały w 1974 roku. Wcześniej, pewne doświadczenia zostały zgromadzone w ramach wspólnych badań związanych z działalnością EURATOM-u, jednak szersza współpraca rozwinęła się dopiero w połowie lat 80-tych. W Traktacie z Maastricht, w jego części reformującej Traktat o Wspólnocie Europejskiej, położono bardzo duży nacisk na koordynację badań naukowych w krajach członkowskich Unii. Podstawowym celem działań według Traktatu jest wzmocnienie naukowych i technologicznych podstaw rozwoju przemysłu Unii i poprawa jego międzynarodowej konkurencyjności, a także tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi innowacyjności w przedsiębiorstwach. W tym celu Wspólnota wspomaga przedsiębiorstwa na całym swoim obszarze, wspomaga także ośrodki badawcze i uczelnie w ich wysiłkach badawczych i rozwijaniu techniki na najwyższym poziomie. Wspomaga również działania przedsiębiorstw w kierunku wzajemnej współpracy, dążąc do umożliwienia im pełnego wykorzystania potencjału rynku wewnętrznego, zwłaszcza poprzez otwarcie krajowych rynków zamówień publicznych, określanie wspólnych norm i usuwanie przeszkód prawnych i fiskalnych stojących na drodze tej współpracy.¹⁷ Duży nacisk położony jest także na koordynację działań badawczych w sferze przemysłu ze wszystkimi innymi pracami prowadzonymi na szczeblu Wspólnoty w takich dziedzinach jak handel zagraniczny, przemysł, konkurencja, ochrona środowiska, transport, fundusze strukturalne, rozwój małych i średnich przedsiębiorstw.

Jedną z wcześniejszych inicjatyw Wspólnoty było powołanie do życia w roku 1978 programu FAST (*Forecasting and Assessment in Science and Technology*) mającego na celu prognozowanie i ocenianie w nauce i technologii. W programie tym wzięło udział dziesięć zespołów, które kierowały multidyscyplinarnymi pracami badawczymi, prowadzonymi zarówno w dziedzinach technicznych jak i społeczno-ekonomicznych. Zespoły zbadały szczegółowo trzy obszary, w których zaangażowanie Wspólnoty Europejskiej mogło być przełomowe. Obszary te to: technologia informatyczna, biotechnologia, transformacja pracy i zatrudnienia. Kontynuacją tego programu był program FAST II, który skupił się na czterech głównych problemach badawczych: relacja między technologią, pracą i zatrudnieniem, rozwój zintegrowanych systemów w dziedzinie odnawialnych zasobów naturalnych, powstanie nowych systemów przemysłowych w komunikacji i sektorze przetwórstwa żywności, transformacja działalności usługowych i zmiany technologiczne.

Wnioski przedstawione przez program FAST skłoniły Komisję do przedstawienia Radzie Ministrów propozycji zrealizowania szeregu programów mających na celu zachęcenie do ponadnarodowej współpracy w dziedzinie prac badawczych i rozwoju.

Kolejnym programem mającym za zadanie poprawę konkurencyjności Unii w zakresie technologii informatycznej był program ESPRIT (*European Strategic Programme for Information Technology*) realizowany w latach 1984-1988. Program ten obejmował badania w zakresie zaawansowanej mikroelektroniki, techniki programowania, zaawansowanego przetwarzania danych, komputeryzacji biur i techniki komputerowej kontroli produkcji. Posiadał on własną infrastrukturę, system wymiany informacji pomiędzy uczestnikami programu, co pozwoliło na efektywną jego realizację. Tak jak poprzedni program ten również miał swoją kontynuację w postaci programu ESPRIT II, obejmującego lata 1989-1993. Strategia tego programu skupiała się na takich obszarach technologicznych jak: mikroelektronika i technologie peryferyjne, stworzenie technologii i narzędzi dla projektowania systemów przetwarzania danych i podniesienie możliwości użycia i integracji technologii informatycznych.

Programy Ramowe, zgodnie z Traktatem o Unii Europejskiej są głównymi instrumentami polityki naukowej i technologicznej Unii Europejskiej. Są one uzupełniane

¹⁷ Traktat o utworzeniu Wspólnoty Europejskiej z 25 marca 1957 r., Tytuł XV "Badania i rozwój techniczny", art. 130f. Według jednolitego tekstu Traktatu po ratyfikowaniu Traktatu Amsterdamskiego, Tytuł ten ma numer XVII, a Artykuły numerację od Art. 163 (dawny 130f) do 173 (dawny 130 p)

przez działania podejmowane na szczeblu lokalnym i regionalnym, finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Traktatowe podstawy zacieśnienia współpracy badawczo-rozwojowej i wytyczenia wieloletnich Programów Ramowych stworzył Jednolity Akt Europejski, który wszedł w życie 1 lipca 1987 roku. Zapisy Jednolitego Aktu Europejskiego powstały po zaakceptowaniu kierunku programów ramowych opartych o ideę badań wykonywanych we współpracy (*collaborative research*). Trzeba w tym miejscu powiedzieć, że w początku lat 80-tych istniało podejście alternatywne, zaproponowane przez Francję, kto wie, czy nie właściwsze, polegające na zastosowaniu specjalnych środków wspomagających przemysł europejski celem szybkiego wzrostu innowacyjności. Tym niemniej, JAE dał organom wspólnotowym wyraźne kompetencje w zakresie działań na rzecz wzmocnienia potencjału badawczo-rozwojowego Wspólnoty, zdefiniował cele takiej współpracy i sposoby ich realizacji.

Obecne instrumenty wsparcia

Programy Ramowe mają najważniejsze znaczenie ze względu na skalę działań badawczych, efekty tych badań, a także ze względu na ścisłe powiązanie z narodowymi projektami badawczymi. Realizacja tych programów oparta jest o zasadę subsydiarności, co oznacza, że obejmują takie problemy badawcze, które ze względu na znaczenie, kompleksowość lub wysokie nakłady mogą być efektywniej rozwiązywane na poziomie wspólnotowym. Pozwala to racjonalniej wykorzystać potencjał ludzki poprzez łączenie zespołów badawczych ze wszystkich krajów członkowskich UE.

Jeśli chodzi o instrumenty programów ramowych, które mają znaczenie dla wsparcia parków technologicznych, to poza wspieraniem badań w ramach współpracy naukowej, już w ramach poprzedniego, 4. Programu Ramowego uruchomiony został program INNOVATION. Był to program upowszechnienia i optymalizacji wyników badań służący aplikacji tych wyników do zastosowań gospodarczych. Miał on przyczynić się do zwiększenia przyswajania nowych technologii i poprawę innowacyjności przedsiębiorstw, przede wszystkim małych i średnich, w krajach Wspólnoty. Realizację programu INNOVATION rozpoczęto 31 grudnia 1994 r., a nadzór nad nią znajdował się w kompetencji Dyrekcji Generalnej Badań. Elementami programu były także takie zagadnienia jak: rozwijanie świadomości proinnowacyjnej, finansowanie innowacji, funkcjonowanie organizacji do spraw promocji technologii energetycznych (OPET) oraz służb ochrony patentowej i własności intelektualnej.

Program INNOVATION jest obecnie kontynuowany w 5. Programie Ramowym Badań, Postępu Technicznego i Prezentacji.

5. Program Ramowy, działa w okresie 1998-2002. W projekcie tego programu wyodrębnione zostały 4 grupy problemów badawczych ważnych dla Unii Europejskiej. Są to: rozwój jakości życia i zarządzanie zasobami żywymi; tworzenie społeczeństwa informacyjnego przyjaznego dla użytkownika; promowanie konkurencyjności i zrównoważonego rozwoju gospodarczego; energia, środowisko i zrównoważony rozwój. Każda z wyodrębnionych grup zawiera 20 kluczowych zagadnień tematycznych.

W ramach 5. Programu Ramowego stworzony został II Program Horyzontalny, którego celem jest **specyficzne oddziaływanie** na procesy prowadzące do podnoszenia innowacyjności małych i **średnich przedsiębiorstw (MŚP)**. Wzrost innowacyjności przedsiębiorstwa uzależniony jest nie tylko od jego zdolności do innowacji, ale także od stworzenia przyjaznego **środowiska dla** rozwoju innowacji oraz warunków prawnych i fiskalnych, czyli zagadnień **składających się** na tzw. kulturę innowacyjną. Dlatego II Program Horyzontalny spełnia funkcje **wspierające** innowacyjność, m.in. oferuje usługi informacyjne, wspomaga innowacyjność MŚP, oferuje działania pilotażowe w zakresie innowacji i udziału w badaniach

naukowych MŚP. Stanowi on także platformę międzynarodowej wymiany doświadczeń dzięki zbieraniu danych o innowacji oraz dokonywaniu analiz trendów inicjatyw wspólnotowych i krajów członkowskich¹⁸. Cytowane tu opracowanie zawiera szczegółowy opis działań wspomagających oraz obowiązujące procedury. II Program Horyzontalny jest realizowany jest poprzez trzy specyficzne akcje. Pierwsza z nich, promowanie innowacji, jest rozwinięta w kierunku studiów i analiz dobrych praktyk oraz nowego podejścia do transferu technologii. Druga akcja to wspieranie udziału MŚP w 5. Programie Ramowym. W ramach tej akcji oferowanych jest szereg działań promocyjnych i udzielana jest pomoc w przygotowywaniu aplikacji, przewidziano także szereg instrumentów bezpośredniego wsparcia i pomocy dla MŚP. Trzecia specyficzna akcja dotyczy wspólnych działań innowacyjnych z udziałem MŚP. Planowane jest wspieranie akcji pilotażowych w zakresie ochrony własności intelektualnej oraz kontynuacja inicjatyw w zakresie instrumentów finansowych na rzecz podnoszenia innowacyjności przedsiębiorstw.

II Program Horyzontalny 5. Programu Ramowego obejmuje także szereg działań koordynujących i wspierających, mających na celu zabezpieczenie najbardziej efektywnego wykorzystania wyników badań naukowych powstałych w toku realizacji projektów badawczo-rozwojowych w programach tematycznych 5. Programu Ramowego. Działania wspierające dotyczą dwóch zasadniczych typów projektów: „grantu poszukiwawczego”, który pozwala na sfinansowanie prac przygotowawczych; oraz projektu CRAFT (*Cooperative Research Action for Technology*), który stanowi pilotażową formę promowania rozwoju technologicznego małych firm i którego celem jest wsparcie grupy MŚP potrzebujących pomocy ze strony sektora badań i rozwoju¹⁹.

Nakłady na badania realizowane w ramach kolejnych Programów Ramowych systematycznie rosną, zmieniają się także priorytety badawczo-rozwojowe i technologiczne. Coraz większe znaczenie wśród realizowanych projektów badawczych mają przyszłościowe technologie: biotechnologie, telekomunikacja, technologie materiałowe i informacyjne. Znaczna część środków finansowych przeznaczana jest na ochronę środowiska i zwiększenie mobilności pracowników naukowych. Obecnie przygotowany 6. Program Ramowy, *Multiannual Framework Programme 2002-2006 of the European Community for Research, Technological Development and Demonstration*, akcentuje konieczność wspierania działalności innowacyjnej²⁰. Kształt ostateczny 6. Programu Ramowego nie jest jeszcze do końca ustalony. W dyskusji nad tym nowym programem ramowym zabrał głos Komitet Ekonomiczno-Społeczny Unii, i w swojej opinii²¹ zaakcentował konieczność wykorzystania 6. PR do promocji upowszechniania technologii w MŚP oraz zwiększania zdolności MŚP do identyfikowania, dokonywania wyboru i adaptowania technologii. Istotne jest też współdziałanie programu ramowego z innymi instrumentami, Funduszami Strukturalnymi. Ponadto postuluje się zwiększenie kwoty środków 6. PR na uczestnictwo MŚP. Oczekiwać należy, że postulaty te będą uwzględnione w ostatecznej wersji programu. 6. Program Ramowy, po ostatecznym jego zatwierdzeniu, w zakresie oddziaływania na parki technologiczne, powinien być przedmiotem odrębnej analizy.

¹⁸ T. Żółtowski „Instrumenty wsparcia innowacji i udziału MŚP w 5 Programie Ramowym Badań, Rozwoju Technicznego i Prezentacji”, w 5. Program Ramowy Badań, Rozwoju Technicznego i Prezentacji Unii Europejskiej. Wyd. Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 1999.

¹⁹ T. Żółtowski, op. cit. str. 16.

²⁰ Dokument Komisji Europejskiej. COM(2001)279.

²¹ Opinion of the Economic and Social Committee on the proposal for a decision of the European Parliament and of the Council concerning the Multiannual Framework Programme 2002-2006 of the European Community for Research, Technological Development and Demonstration activities aimed at contributing towards the creation of the European Research Area, OJ C20/3 17.9.2001.

polityka strukturalna Unii Europejskiej i jej znaczenie dla parków technologicznych

Początkowo polityka strukturalna wykorzystując jej instrument finansowy Fundusze Strukturalne była skoncentrowana na wspieraniu infrastruktury fizycznej dla sektora nauki (laboratoria, urządzenia). W ciągu ostatnich 10 lat około 12 miliardów EUR zostało zainwestowane w inwestycje związane z badaniami i rozwojem. Jest to suma porównywalna z budżetem ostatnich programów ramowych. Ze względu na to że waga Funduszy Strukturalnych w przyszłym wspieraniu sektora nauki będzie wzrastała, konieczne jest przeanalizowanie w tym opracowaniu instrumentów polityki strukturalnej, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Socjalnego.

Wszystkie teorie rozwoju gospodarczego, neoklasyczne, ewolucyjne i systemowe podkreślają rolę zmiany technologicznej jako warunku rozwoju ekonomicznego regionów. W Unii Europejskiej zaobserwowano wiele pozytywnych przykładów przyczynienia się polityki innowacyjnej do wzrostu gospodarczego regionów, na przykład regionu Emilia Romagna we Włoszech czy Badenii Wirtembergii w RFN²². Polityka regionalna Unii Europejskiej nie została pierwotnie stworzona w oparciu o Traktat Rzymski, chociaż w preambule znalazł się zapis, że jednym z celów Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej jest harmonijny rozwój i wyrównanie różnic między jej regionami. Na mocy Traktatu powołano takie instrumenty finansowe jak Europejski Fundusz Społeczny (*European Social Fund*), Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnych (*European Agriculture Guidance and Guarantee Fund*), a także Europejski Bank Inwestycyjny (*European Investment Bank*), które miały służyć realizacji zadań ze sfery polityki regionalnej. Praktycznie wszystkie kraje, jeszcze wtedy „szóstki”, miały duże doświadczenie w dziedzinie wspierania regionów ubogich, ale nie były to działania skoordynowane, każdy kraj czynił to na swój własny i indywidualny sposób. Istotne jednak było samo zrozumienie potrzeby prowadzenia wspólnej polityki regionalnej. Dlatego 17 października 1969 roku Komisja Wspólnot Europejskich wystąpiła do Rady Ministrów z projektem podjęcia działań na rzecz wypracowania takiej polityki.²³ Bardziej konkretne działania w tym zakresie zostały podjęte dopiero w 1975 roku, już po przystąpieniu nowych krajów członkowskich.

Następny etap rozwoju polityki strukturalnej nastąpił na początku lat siedemdziesiątych. Najważniejszym elementem regionalnej polityki Wspólnoty było powołanie w marcu 1975 r. Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (*European Regional Development Fund*). Podstawowymi celami Funduszu było stymulowanie inwestycji, głównie poprzez subwencje, a także poprawa stanu infrastruktury w regionach słabiej rozwiniętych. Pomoc z Funduszu miała być udzielana w postaci bezzwrotnych pożyczek oraz ulg w oprocentowaniu kredytów inwestycyjnych dla przedsiębiorstw przemysłowych, rzemieślniczych i turystycznych, jednak możliwość korzystania z tego wsparcia miały tylko firmy otrzymujące pomoc rządową danego kraju. Środki te wykorzystywano wyłącznie do wspierania środków polityki regionalnej podejmowanych przez państwa członkowskie. Dodatkowo ustalono także, że subsydiowanie inwestycji nie może przekroczyć progu 15% ich kosztu, a także nie powinno być większe od połowy pomocy przyznawanej przez dany rząd.²⁴

W latach 70-tych największy rozwój polityki regionalnej nastąpił w Europie Zachodniej. Na początku roku 1979 Rada Ministrów oficjalnie uznała politykę regionalną za integralną składową polityk ekonomicznych Wspólnoty i państw członkowskich oraz za

²² Przegląd pozytywnych przykładów w Europie podaje A. Amin w pracy: „An Institutional Perspective on Regional Economic Development”, Expert document OECD Conference „New Challenges in Regional Policies”, Boras 28-20.01.1998.

²³ Z.M. Doliwa-Klepacki, Europejska integracja gospodarcza, Temida 2, Białystok 1996, s. 150.

²⁴ Z.M. Doliwa-Klepacki, op. cit. s. 160.

czynnik przyczyniający się do ich spójności. Lata 80-te były okresem oszacowywania potencjału i kosztów polityki regionalnej, stopniowo dokonywano też zmian celów tej polityki. Początkowo, cele dotyczyły głównie ograniczania dysproporcji regionalnych w dziedzinie wzrostu gospodarczego, rozwoju infrastruktury i zatrudnienia. W latach 80-tych polityka regionalna była już mniej nastawiona na redystrybucję dochodu i problemu zatrudnienia, zaś większy nacisk kładziono na stymulowanie zmian strukturalnych w regionach mniej uprzywilejowanych, aby promować dywersyfikację i innowacyjność oraz stymulować wkład w rozwój gospodarki narodowej.

Istotne zmiany w dziedzinie polityki regionalnej nastąpiły po przyjęciu, w roku 1986, Jednolitego Aktu Europejskiego. Nastąpił nowy etap integracji, prowadzący do utworzenia od stycznia 1993 r. jednolitego rynku wewnętrznego, mającego przyspieszyć wzrost gospodarczy. Dostrzeżono jednak również niebezpieczeństwo powiększania się dysproporcji, co mogłoby zagrażać politycznej jedności ugrupowania. Uznano więc, iż jednolitemu rynkowi wewnętrznemu powinny towarzyszyć działania o długookresowej perspektywie, zmierzające do korygowania dysproporcji rozwojowych, powstających w efekcie działania praw gospodarki rynkowej. Dlatego też, do Traktatu Rzymskiego została dodana nowa część - Tytuł V, „Jedność gospodarcza i społeczna”, zawierająca stwierdzenie, że celem Wspólnoty jest wyrównywanie różnic między najbiedniejszymi i najbogatszymi regionami oraz stworzenie podstaw do prowadzenia wspólnej polityki strukturalnej.

W końcu lat osiemdziesiątych dążenie do osiągnięcia spójności w skali Wspólnoty oraz zapewnienia jej harmonijnego wzrostu stało się pierwszoplanowym celem polityki strukturalnej. 1 stycznia 1989 roku weszła w życie reforma Funduszy Strukturalnych.²⁵ Zakres tej reformy obejmował zagadnienia ogólnego podejścia do funkcjonowania systemu finansowania polityk strukturalnych, jego celów i zadań, skali przeznaczonych na ich realizację środków, a także zasad i procedur rozdysponowania i wydatkowania tych środków. Istotne zmiany nastąpiły w sferze finansowej. Podjęto decyzję o podwojeniu ilości środków pozostawianych w gestii Funduszy Strukturalnych. Po reformie Funduszy znacznie szerzej stosowaną formą działalności Unii stały się Inicjatywy Wspólnotowe. W ramach tych inicjatyw realizowane są programy służące rozwiązywaniu problemów istotnych z punktu widzenia Wspólnoty jako całości.

Aktualnie funkcjonuje w Europie Unia Ekonomiczna i j i Monetarna. Władze Unii Europejskiej przygotowały i wprowadziły w życie nowy pakiet reform, odnoszących się między innymi do zasad finansowania wspólnej polityki regionalnej. Zostały podwojone środki Funduszy Strukturalnych w stosunku do okresu poprzedniego, zmieniono również w pewnym stopniu układ priorytetowych celów polityki strukturalnej. Fundamentalne zasady umiejscowienia wymiaru regionalnego w obecnie prowadzonych działaniach na rzecz Europejskiej Przestrzeni Naukowej wyłożono w dokumencie Komisji Europejskiej w październiku 2001²⁶.

Przewidywanie wykorzystanie instrumentów polityki strukturalnej na cele wspierania Parków technologicznych.

Polityka regionalna Unii Europejskiej opiera się na zasadzie współfinansowania i Partnerstwa ze strony władz centralnych i regionalnych państw członkowskich. Jest to zespół

²⁵ M. Ciepielewska, B. Mucha-Leszko, „Integracja europejska. Droga do unii ekonomicznej i monetarnej”, Wydawnictwo UMCS, Lublin 1994, s. 91.

²⁶ Communication from the Commission “The Regional Dimension of the European Research Area”, COM(2001)549.

działań podejmowanych na rzecz efektywniejszej i sprawedliwszej regionalnej alokacji działalności gospodarczej. Unia zapewnia wsparcie finansowe dla projektów regionalnych podejmowanych w tych krajach oraz ukierunkowuje ich działania na rzecz harmonijnej integracji z korzyścią dla całej organizacji. Celem tych działań jest zmniejszenie nierówności gospodarczych i społecznych pomiędzy najbiedniejszymi a najbogatszymi jej regionami.

W systemie organizacji terytorialnej państwa region jest pośrednim ogniwem zarządzania pomiędzy gminą lub powiatem a organami administracji centralnej. Pod względem społecznym granice regionu wiążą się z odmiennością etniczną, językową, kulturową i historyczną jego mieszkańców. Natomiast gdy weźmiemy pod uwagę gospodarczy charakter regionu, jego granice wyznaczone będą przez stopień i charakter rozwoju gospodarczego, zaawansowanie procesów urbanizacji, wielkość siatki powiązań komunikacyjnych.

Dla celów statystycznych, w krajach Unii Europejskiej wprowadzono jednolitą strukturę jednostek terytorialnych określaną jako „nomenklatura jednostek terytorialnych dla celów statystycznych” (*The Nomenclature of Territorial Units for Statistics – NUTS*). Klasyfikacja ta opiera się na podziałach administracyjnych i planistycznych obowiązujących w państwach członkowskich.

Na poziomie pierwszym (NUTS 1) istnieje 71 regionów. Średnia wielkość powierzchni tych regionów w dużych krajach Unii jest do siebie zbliżona, zróżnicowane są one natomiast pod względem liczby ludności. Natomiast mniejsze państwa, takie jak Dania, Irlandia i Luksemburg, tworzą w całości pojedyncze regiony tego typu. Bardzo ważną rolę w polityce regionalnej Unii odgrywa region drugi – NUTS 2. Obejmuje on 183 regiony, pomiędzy którymi zachodzą duże różnice w zakresie powierzchni i liczby ludności. Większość analiz regionalnych, a także działań prowadzonych w ramach polityki regionalnej Unii odnoszą się przede wszystkim właśnie do tego poziomu. Na poziomie NUTS 3 istnieje 1044 regionów. Pod względem wielkości powierzchni oraz liczby ludności odpowiadają one francuskim departamentom lub niemieckim powiatom.

Głównym instrumentem realizacji polityki strukturalnej są Fundusze Strukturalne, które stanowią źródło udzielanych dotacji. Zapoczątkowana w 1989 roku reforma Funduszy Strukturalnych przyczyniła się m. in. do wyznaczenia celów, które te Fundusze mogą finansować. W programie działań strukturalnych, przyjętym na lata 1989-1993, przewidziano realizację następujących celów:

1. wspieranie rozwoju i dostosowań strukturalnych regionów słabo rozwiniętych;
2. restrukturyzacja upadających regionów przemysłowych;
3. zwalczanie bezrobocia długookresowego
4. ułatwienie integracji zawodowej młodzieży i przystosowanie pracowników do zmian w przemyśle;
5. wspieranie Wspólnej Polityki Rolnej.

Po ratyfikowaniu Traktatu z Maastricht, władze Unii Europejskiej przygotowały i wprowadziły w życie nowy pakiet reform na lata 1994-1999. Układ priorytetowych celów polityki strukturalnej poddano pewnym modyfikacjom, jednak zmiany te nie są przełomowe i mają raczej charakter kontynuacji. Jedną z istotniejszych zmian było ustanowienie, po przystąpieniu do Unii Finlandii i Szwecji, celu nr 6: ułatwienie rozwoju i dostosowanie strukturalnego regionów o małej gęstości zaludnienia.

W zakres polityki regionalnej wchodzi przede wszystkim cele nr 1, 2, 5b i 6, które dotyczą wyróżnionych regionów. Pozostałe cele, 3, 4, 5a, dotyczą wyodrębnionych grup ludności, bez względu na miejsce zamieszkania i obejmują całą Unię. Ich przedmiotem są Problemy strukturalne obejmujące całe terytorium, niezależnie od regionów.

Organizacja polityki regionalnej

Wybór struktur instytucjonalnych polityki regionalnej zależy w dużej mierze od celów tej polityki oraz od tego, w jaki sposób jest ona definiowana w poszczególnych państwach. W niektórych krajach Europy Zachodniej polityka regionalna stanowi część szerokiego wachlarza różnych rodzajów polityk, podczas gdy w innych jest ściśle zdefiniowana.

Ważną rolę odgrywają cele polityki regionalnej. Możemy je zróżnicować na cele związane z bardziej równomiernym rozkładem przestrzennym dochodu, zatrudnienia lub infrastruktury, lub też cele polegające na bardziej efektywnej alokacji zasobów regionalnych w celu maksymalizacji krajowego zysku netto. W praktyce polityka regionalna państw Unii Europejskiej odzwierciedla wybór jednego z tych celów, dlatego mają one istotny wpływ na zakres i instytucjonalny charakter prowadzonej polityki.

Struktury. Jest wiele opcji służących organizacji polityki regionalnej i zarządzaniu. Jedną z nich jest centralna kontrola ministerialna, w ramach której zarówno opracowanie, jak i zarządzanie polityką regionalną leży w gestii instytucji władz centralnych. Przykładem może być system brytyjski, gdzie większością polityki regionalnej zarządza pojedyncze ministerstwo. Tego typu modele funkcjonują także w państwach takich jak Grecja czy Portugalia.

Kształtowanie i realizacja polityki może także leżeć w gestii dwóch różnych resortów rządowych. System taki stworzono w Finlandii i we Włoszech. W Szwecji i Norwegii funkcjonują systemy posiadające jednostkę administracyjną, która jest ściśle związana z odpowiednim ministerstwem. Występuje tam delegowanie władzy administracyjnej, zawierającej odrębnie obowiązki polityczne i administracyjne związane z prowadzoną polityką do jednostki administracyjnej stworzonej w obrębie odpowiedniego ministerstwa.

Przejrzystym przykładem przekazywania uprawnień administracyjnych w Europie jest model francuski. Zostało tam utworzone Biuro Pełnomocnika ds. zagospodarowania terenu i polityki regionalnej (*Délégation à l'aménagement du territoire et à l'action régionale*, DATAR), w celu prowadzenia polityki regionalnej. Ma ono także za zadanie zapewnić spójność pozostałych rodzajów polityki prowadzonej przez rząd z interesami regionów. DATAR podlega bezpośrednio Prezesowi Rady Ministrów.

Kolejnym modelem zarządzania polityką regionalną jest model stosujący podejście regionalne do zagadnienia realizacji tej polityki. Taki system występuje w państwach federacyjnych – Austrii, Szwajcarii, Niemczech i Belgii. W jego ramach kluczowe kompetencje w zakresie rozwoju regionalnego są konstytucyjnie przekazane regionom.

Układ administracyjny. Zarządzanie instrumentami polityki regionalnej uzależnione jest m.in. od tego, czy dostępna pomoc ma być administrowana na szczeblu centralnym czy regionalnym. Poziom decentralizacji administrowania polityką regionalną jest ściśle związany z układem instytucjonalno-politycznym danego kraju. W wielu krajach Unii Europejskiej występuje brak daleko posuniętej decentralizacji administracji, co spowodowane jest przede wszystkim centralistycznymi tradycjami tych krajów, wątpliwościami dotyczącymi kompetencji władz regionalnych, a także obawą, iż decentralizacja pociągnie za sobą konkrowanie regionów o potencjalne inwestycje.

Składanie wniosków o dofinansowanie określają pewne wytyczne dotyczące zastosowania środków i z reguły stwierdzają one, czy trzeba wypełnić aplikację, precyzując rodzaj wymaganych informacji od osoby ubiegającej się o przyznanie dofinansowania, oraz organ, przed którym należy złożyć wniosek. Kolejnym etapem jest składanie roszczeń, które następuje po decyzji o przyznaniu środków. Płatności środków pomocowych mogą następować wraz z wydatkami w ramach finansowanego projektu, lub mogą być rozłożone w czasie i uzależnione od stanu zaawansowania i realizacji projektu. Następnie administratorzy podejmują monitoring płatności, aby zapewnić, że tworzony jest pewien poziom zatrudnienia

badź inwestycji, a płatności środków są zabezpieczone. Ponadto, monitoring przeprowadzany jest także po upływie okresu płatności, gdyż warunki kwalifikacyjne wymagają od firmy utrzymania pewnych zasobów lub stanowisk przez pewien okres czasu.

Trendy administracyjne. Głównym trendem w zarządzaniu polityką regionalną jest postępująca decentralizacja decyzji przyznawania środków pomocowych. W niektórych krajach zmiany obejmują prawdziwy wzrost uprawnień i kompetencji na szczeblu regionalnym, a nie tylko rozłożenie działań na regionalne oddziały władz centralnych. Ponadto, w wielu krajach podejmowane są wysiłki zmierzające do unormowania procesu zarządzania programami pomocowymi.

W pierwszej połowie lat 80-tych zracjonalizowano i uproszczono wytyczne dotyczące procedur przyznawania środków, dzięki czemu przyspieszone zostało przetwarzanie wniosków i roszczeń. Podwyższył się również poziom szczegółowego monitorowania projektów, w związku z czym w niektórych krajach coraz większy nacisk kładzie się na ściślejsze powiązanie przyznawanych środków z osiąganymi wynikami działalności i towarzyszącymi wymogami administracyjnymi.

W ostatnich latach pojawiły się tendencje do ograniczania środków budżetowych w ramach programów pomocy regionalnej. Jest to wynikiem narastającej presji budżetowej. Pojawiły się również trwałe zmiany w organizacjach odpowiedzialnych za zarządzanie regionalnymi programami pomocowymi, związane z tendencją do umieszczania zarządzania tymi programami w szerszym kontekście politycznym, włączając w to czasami politykę rynku pracy lub politykę naukowo-badawczą.

Tendencje te, z perspektywy regionalnej polityki przyznawania środków pomocowych, mają relatywnie niewielkie znaczenie, jednakże podkreślają zmiany, jakie zaszły w ostatniej dekadzie w szeregu krajów UE, i które przyczyniły się do wzrostu wkładu szczebla regionalnego w działania na rzecz rozwoju regionalnego. Mimo tych tendencji, władze centralne prawie wszystkich krajów członkowskich nadal prowadzą aktywną politykę pomocy regionalnej, jednak region jest coraz częściej postrzegany jako bardziej odpowiedni szczebel wyznaczania sposobu rozwiązywania problemów regionalnych.

Instrumenty polityki strukturalnej, które mogą mieć zastosowanie we wspieraniu parków technologicznych

Istnieją trzy główne instrumenty polityki strukturalnej. Są to: środki finansowe, tworzenie infrastruktury oraz instrumenty tzw. miękkiego rozwoju ekonomicznego, które są typowe dla polityki regionalnej, prowadzonej obecnie przez kraje członkowskie. Na środki finansowe składają się m.in. dotacje na inwestycje kapitałowe, pożyczki, ulgi podatkowe, subsydiowanie siły roboczej, i inna pomoc publiczna mająca na celu zachęcenie przedsiębiorstw do inwestowania w danych regionach problemowych. Takie bodźce polityki regionalnej funkcjonują w prawie wszystkich krajach członkowskich (wyjątkiem jest Dania). Przedsiębiorstwom oferowane są pakiety środków polityki regionalnej głównie w celu stymulacji inwestycji produkcyjnych.

Stosuje się także szerszy rodzaj pomocy w zakresie rozwoju środowiska handlowego, która jest nastawiona na poprawę funkcjonowania otoczenia handlowego wszystkich firm, nie tylko tych wspieranych, w danym regionie problemowym. Takie środki mogą polegać na tworzeniu infrastruktury, zarówno na szczeblu lokalnym, jak w odniesieniu do inwestycji o charakterze strategicznym.

Tworzenie tzw. miękkiej infrastruktury związane jest ze wsparciem informacyjnym, doradczym, edukacyjnym, szkoleniowym, badawczym i technicznym.

Instrumenty finansowe

Subwencje kapitałowe. Podstawowym elementem wszystkich pakietów środków polityki regionalnej w krajach członkowskich Unii są subwencje kapitałowe, a podstawowym środkiem jest dotacja na realizację określonego projektu, uwarunkowana dokonaniem początkowej inwestycji lub tworzeniem nowych miejsc pracy. Dotacje oferowane są zazwyczaj na samodzielne projekty i obejmuje określony procent stałych kosztów kapitałowych projektu.

Pułapy przyznawanych środków ustalane są przez Komisję w drodze negocjacji z poszczególnymi państwami członkowskimi i często odpowiadają poziomowi tych krajów. Maksymalne poziomy są często bardzo wysokie, szczególnie w obszarach podpadających pod Artykuł 92(3)(a) TUE, gdzie limity budżetowe stanowią przeważnie poważniejsze ograniczenie w przyznawaniu środków niż pułapy ustalone przez Komisję. Większość krajów członkowskich Unii Europejskiej dysponuje subsydiami kapitałowymi jako głównym elementem składowym pakietów środków polityki regionalnej. Jedynie w Grecji pakiet środków regionalnych nie jest ukierunkowany na dotacje kapitałowe. Greckie firmy ubiegające się o przyznanie subsydium mają wybór między fiskalnymi i podatkowymi pakietami pomocowymi.

Instrumenty pożyczkowe. Kolejnym instrumentem polityki regionalnej są tzw. miękkie pożyczki. Mogą one być udzielane bezpośrednio przez państwo lub przez pośredniczące instytucje finansowe (np. banki), z elementem koncesyjnym, który finansowany jest przez rząd. Miękki charakter pożyczek może polegać m.in. na ustaleniu stopy oprocentowania tej pożyczki na poziomie niższym od stopy rynkowej.

Wspieranie regionów w formie pożyczek i innych środków pożyczkowych występuje w sześciu krajach: Austrii, Belgii, Niemczech, Grecji, Portugalii oraz na terytorium Północnej Irlandii, a ponadto subsydia o charakterze pożyczkowym są obecnie głównym elementem składowym regionalnych programów pomocowych. Wadą pożyczek, w stosunku do przejrzystych dotacji, jest ich złożoność, co powoduje, że mogą one wymagać specjalnej struktury administracyjnej w celu monitorowania i zarządzania procesem obsługi pożyczki w długim okresie.

Instrumenty podatkowe. W ramach środków polityki regionalnej mogą być także oferowane ulgi, w odniesieniu do różnych rodzajów podatków. W Europie Zachodniej występują ulgi z tytułu płatności podatku od zysku przedsiębiorstw, zazwyczaj w ciągu określonego czasu. Ulgi takie są jednak wartościowe jedynie dla firm, które osiągają dochody podlegające opodatkowaniu.

Ulgi podatkowe nie są powszechnie stosowane w krajach członkowskich Unii Europejskiej. Może to być spowodowane faktem, iż są one administrowane przez narodowe władze podatkowe, co na ogół pozbawia te środki wyraźnych mechanizmów stymulujących rozwój powiązań lokalnych. Ponadto korzyści płynące dla firm z tytułu ulg podatkowych są często odroczone w czasie, gdyż spłata należnych podatków, których ulgi te dotyczą, jest wymagana z opóźnieniem.

Ulgi z tytułu przyspieszonej amortyzacji. Ulgi te umożliwiają firmom w regionach problemowych amortyzowanie aktywów w celach podatkowych szybciej, niż w pozostałej części kraju. Dzięki temu firmy mogą odraczać część swoich zobowiązań podatkowych na określony termin.

Bardzo istotne jest to, że takie ulgi stanowią integralną część narodowych systemów podatkowych, co wpływa na sposób ich wykorzystywania w kontekście polityki regionalnej. Oznacza to, że przedmioty kwalifikujące się do przyznania im środków pomocowych muszą pochodzić z systemu podatkowego, a co za tym idzie, ziemia oraz inne aktywa nie

podlegające amortyzacji nie mogą być przedmiotem tych ulg. Ponadto, ulgę tę można wykorzystać jedynie wówczas, gdy firma prowadzi dochodową działalność, a korzyści z niej płynące są często odroczone w czasie, gdyż podatki dochodowe płacone są zazwyczaj z pewnym opóźnieniem.

Istota instrumentów fiskalnych sprawia, że są one administrowane przez narodowe władze podatkowe, co często utrudnia dostosowanie ich do specyficznego składu regionalnego. Dodatkowo, dotyczą jedynie firm dochodowych, więc mają niewielki wpływ w przedsiębiorstwach niedochodowych.

Subsydiowanie rynku pracy. Instrumenty pomocy regionalnej związane z siłą roboczą funkcjonują zaledwie w wielu krajach członkowskich WE, wykorzystując Europejski Fundusz Socjalny. Szczególnie ważne jest zastosowanie Art. 6 EFS, który umożliwia wykorzystanie tego funduszu na cele związane z innowacyjnością. Subsydiowanie zatrudnienia, mimo tego, iż jest powszechnie uważane za instrument wysoce efektywny, tworzący wystarczającą liczbę miejsc za rozsądną cenę, odgrywa coraz mniejszą rolę w wspieraniu zatrudnienia. Aby takie działanie było skuteczne, musi mieć charakter zbiorowy, co powoduje zaciąganie zobowiązań długoterminowych. Jest to instrument kosztowny, a ponadto obciążenia z tytułu subsydiów na poprawę sytuacji z zakresie zatrudnienia mogą zmniejszyć efektywność tego instrumentu.

Pozostałe rodzaje subsydiów związanych z siłą roboczą mają niewielki zasięg działania. Ograniczają się głównie do małych firm lub sektora usług. W wielu krajach odchodzi się od bezpośredniego wspierania procesu tworzenia nowych miejsc pracy na rzecz szeroko pojętych działań, zmierzających do poprawy konkurencyjności gospodarki lokalnej, które prowadzą pośrednio do tworzenia większej liczby miejsc pracy.

Instrumenty otoczenia handlowego

Infrastruktura. Wsparcie infrastrukturalne jest tradycyjną formą promowania środowiska handlowego w regionach problemowych przez podmioty realizujące politykę regionalną. Każde państwo zachodnioeuropejskie stosuje ten typ pomocy w ramach prowadzonej polityki regionalnej. W krajach położonych na północy Europy najbardziej popularną formą wsparcia infrastrukturalnego jest pomoc na rzecz lokalnej infrastruktury ekonomicznej, co dotyczy podstawowych projektów kanalizacyjnych i oczyszczalni, infrastruktury dojazdowej i transportowej, sieci telekomunikacji, a także zakładów produkcyjnych, biurów, ośrodków zakładowych. Dodatkowe kategorie pomocowe obejmują zaplecze turystyczne oraz infrastrukturę edukacyjną i opiekę zdrowotną.

Pomoc udzielana jest w formie subsydiów w ramach programów rządowych i jest zarządzana za pomocą współfinansowanych projektów lub programów. Coraz częściej organizacje developerskie są odpowiedzialne za promocję projektów z zakresu lokalnej infrastruktury ekonomicznej przy pomocy różnych sponsorów regionalnych i lokalnych, jak np. w Austrii, Wielkiej Brytanii, Holandii lub Danii. Wspólną cechą wsparcia w zakresie lokalnej infrastruktury ekonomicznej w tych krajach jest relatywnie mała skala oraz ich mniejsze znaczenie w stosunku do środków wydatkowanych na finansowe instrumenty polityki regionalnej.

Inne podejście do kwestii wsparcia infrastrukturalnego dotyczy strategicznych, a nie lokalnych deficytów infrastrukturalnych. Przykłady takiego wsparcia infrastrukturalnego o charakterze strategicznym, będące elementem polityki regionalnej, można znaleźć w Irlandii oraz południowych krajach Unii Europejskiej (obszary Celu 1). W tych krajach wsparcie infrastrukturalne odgrywa dominującą rolę w programach i budżecie polityki regionalnej, znacznie przewyższając wydatki na instrumenty finansowe tej polityki.

Informacje, doradztwo, kontakty. W związku z rosnącym znaczeniem informacji, wiedzy i ekonomicznych powiązań regionalnych rośnie także znaczenie wspierania środowiska handlowego w formie udzielania informacji i doradztwa. Polityka regionalna promuje dostęp do usług doradczych poprzez pobudzanie do korzystania z informacji i doradztwa sektora prywatnego. Badania wykazały, że dostępność i korzystanie z usług handlowych lub doradczych wiąże się z poziomem innowacyjności i produktywności.

Kolejna forma wsparcia informacyjnego obejmuje usługi informacyjne i doradcze świadczone bezpośrednio przez organizacje publiczne. W zakresie rozwoju regionalnego zajmują się tym na ogół agendy rządowe lub agencje rozwoju, na szczeblu krajowym lub regionalnym. Usługi informacyjne świadczone są w różnych formach: biuletynów informacyjnych, usług informacyjnych on-line, ośrodków dokumentacyjnych, stanowisk udzielających pomocnych informacji lub informacyjnych usług telefonicznych.

Inną kategorią pomocy informacyjnej są kontakty i połączenia sieciowe. Celem takiej pomocy jest m.in. nawiązanie stosunków partnerskich między firmami, stworzenie sieci powiązań między firmami, a także stworzenie sieci powiązań uczelni z przemysłem.

Szkolenia i edukacja. Coraz bardziej promowany jest czynnik ludzki jako istotny element strategii rozwoju regionalnego. Motywowane jest to przede wszystkim przez rosnące bezrobocie, szczególnie wśród młodzieży, mniejszości narodowych, oraz w grupie bezrobotnych przez długi okres czasu. Powiększająca się liczba bezrobotnych jest wynikiem wymogu stałego doskonalenia kwalifikacji i wiedzy przez zatrudnioną siłę roboczą, a także przekwalifikowań związanych z procesami racjonalizacji zatrudnienia i zmian strukturalnych w przedsiębiorstwach.

Jedną z form wsparcia jest znów pomoc finansowa, gdyż szkolenia kwalifikują się do udzielenia wsparcia w ramach pewnych regionalnych środków inwestycyjnych. W niektórych krajach, jak w Szwecji, Wielkiej Brytanii, Francji i Holandii edukacja, szkolenia oraz inne sposoby rozwoju zasobów ludzkich są przedmiotem finansowania z subsydiów na inwestycje, gdyż są powiązane z realizacją regionalnych projektów inwestycyjnych.

Drugi rodzaj wsparcia stanowią usługi w zakresie szkoleń dla przedsiębiorstw. Specjalne agencje organizują kursy szkoleniowe połączone z informacjami i doradztwem związanym z zakładaniem nowej firmy lub rozbudową małych, średnich przedsiębiorstw.

Zindywidualizowane usługi w zakresie pośrednictwa pracy są trzecią formą pomocy. Polegają one na wspieraniu bezrobotnych lub tych, którzy są zagrożeni bezrobociem. Przykładem są austriackie fundacje pośrednictwa pracy (*Arbeitsstiftungen*), które są organizacjami tymczasowymi, powoływanymi na okresy trzy-cztery latnie po masowych zwolnieniach w określonym zakładzie pracy, sektorze lub regionie. Usługi tych fundacji obejmują poradnictwo zawodowe, pośrednictwo pracy, szkolenia i pomoc przy zakładaniu nowej firmy. Fundacje te zakładane są przez przedsiębiorstwa restrukturyzowane lub w stanie upadłości.

Badania i technika. Ostatnia specyficzna grupa środków polityki wspierania środowiska handlowego odnosi się do rozwoju naukowo-badawczego w regionach problemowych. Szybka i ciągła innowacyjność jest niezbędna dla poprawy konkurencyjności i wzrostu poziomu regionów. Dlatego inwestycje w działalność naukowo-badawczą postrzegane są jako bardzo istotny czynnik zarówno przez przedsiębiorstwa, jak i władze regionalne w procesie tworzenia cykli innowacyjnych. Innowacje stwarzają także pewien potencjał dla wzrostu dochodu i produkcji, a także wzrostu możliwości regionu w zakresie prowadzenia handlu międzyregionalnego i międzynarodowego. Dlatego, wraz z projektami inwestycyjnymi są finansowane niektóre aspekty działalności naukowo-badawczej, takie jak: koszty analiz technicznych zakładów produkcyjnych i działalności badawczo-rozwojowej, zakup

technologii, patentów i licencji, wdrożenie i zastosowanie nowej technologii, oraz opracowywanie prototypów, produktów lub nowych procesów.

Wiele z tych celów naukowo-badawczych jest realizowanych poprzez wspieranie regionalnych środków lub programów naukowo-badawczych, na ogół za pośrednictwem transferu technologii. W pewnych przypadkach ograniczona ilość dodatkowych środków kierowana jest na dofinansowanie usług, świadczonych przez te ośrodki w regionach problemowych. Niektóre kraje korzystają również z funduszy polityki regionalnej w celu zakładania ośrodków badawczych lub technologicznych.

Artykuł 10 Rozporządzenia Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego ERDF

Niezmienne ważne dla przyszłości wspierania parków technologicznych jest przeanalizowanie funkcjonowania Art. 10 Europejskiego Funduszu Rozwoju regionalnego (ERDF). Przestrzenna struktura prac B+R we Wspólnocie charakteryzuje się silną koncentracją w kilku tzw. "wyspach innowacji". Są to relatywnie niewielkie obszary, w większości zurbanizowane, z gęstą siecią wzajemnie powiązanych przedsiębiorstw i ośrodków badawczo-rozwojowych zaangażowanych w procesie wdrażania nowych produktów i procesów technologicznych.

Prawie trzy czwarte wszystkich publicznych kontraktów badawczych (włączając kontrakty finansowane ze środków wspólnotowych) skoncentrowana jest właśnie na tych obszarach. Im dalej od "wysp innowacji", tym częściej partnerami prac badawczych są laboratoria - rzadziej natomiast przedsiębiorstwa. W peryferyjnych (o niższym poziomie rozwoju technologicznego) krajach Wspólnoty bardzo wyraźna jest też koncentracja prac B + R wokół stolic.

Z Funduszy Strukturalnych Wspólnoty finansowane są wydatki na: infrastrukturę B+R (laboratoria, placówki badawczo rozwojowe itd.), bezpośrednie wsparcie przemysłu (granty, pożyczki dla przedsiębiorstw na realizację badań), wsparcie pośrednie (dofinansowanie kosztów usług i ekspertyz technologicznych, ustanawianie centrów transferu technologii itd.) oraz kształcenie.

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego finansuje programy uzgodnione między państwami członkowskimi i ich regionami oraz programy wspierające działania innowacyjne, mające na celu głównie poszukiwanie nowych dróg rozwoju ekonomicznego i socjalnego, które umacniają współpracę i wymianę doświadczeń między podmiotami w zakresie rozwoju lokalnego i regionalnego. Główna część funduszy ERDF jest przeznaczana na finansowanie programów wprowadzających strategię rozwoju uzgodnione przez państwa członkowskie i Komisję Europejską w ramach Wspólnotowych Programów Pomocy i w poszczególnych dokumentach programowych. Jednakże, poza głównymi programami w ramach polityki regionalnej, ERDF finansuje również akcje o mniejszej skali, co do których głównym wymaganiem jest ich innowacyjność. Są to studia i projekty pilotażowe przewidziane w Artykule 10 Rozporządzenia ERDF. W obrębie działań Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego pierwszeństwo mają obszary określone przez cele 1, 2, 5b i 6, jednak działania innowacyjne zezwalają również na łączenie projektów i podmiotów z innych regionów Unii, nie uprawnionych do korzystania z funduszy.

W oparciu o Artykuł 10 ERDF dyrekcje generalne DG XIII-D i DG XVI-A Komisji Europejskiej podjęły wspólne działania dotyczące regionalnych strategii innowacyjnych oraz strategii na rzecz innowacji i infrastruktury transferu technologii. Działania te zmierzają m.in. do wypracowania mechanizmów oceny potrzeb innowacyjnych małych i średnich przedsiębiorstw, oszacowania istniejącego potencjału innowacyjnego oraz stworzenia

systemu monitoringu procesów innowacyjnych. Jednym z realizowanych aktualnie elementów strategii regionalnych jest wsparcie udzielane parkom technologicznym i lokalnym centrom technologii.

Pierwsze działania innowacyjne zostały uruchomione w latach 1989-1993, wzbogacając politykę regionalną Wspólnoty o serię nowych rozwiązań. W celu skonstruowania pewnych programów regionalnych przestudiowano i sprawdzono praktycznie szereg zagadnień odnoszących się do problemów miejskich, m.in. takich jak planowanie przestrzenne, współpraca przygraniczna, sieci współpracy między miastami i regionami.

Cel wyznaczony dla Artykułu 10 ERDF składa się ze zdecentralizowanych projektów pilotażowych dla promocji współpracy i innowacji. Na lata 1995-1999 zostały zaplanowane działania dotyczące m.in. współpracy międzyregionalnej oraz współpracy wewnątrz i na zewnątrz Wspólnoty, innowacji w rozwoju lokalnym i regionalnym, planowania przestrzennego, oraz polityki miejskiej. Budżet na ten nowy okres został ustalony w wysokości około 400 milionów ECU (odpowiednio dla poszczególnych działań: 180 mln, 90 mln, 45 mln i 80 mln).²⁷ Obszary objęte działaniami finansowanymi na podstawie Artykułu 10 między rokiem 1995 a 1999 będą ściśle powiązane z pracą już wykonaną, przy tym będą brane pod uwagę także szersze priorytety Wspólnoty oraz pojawiające się przed Unią zadania.

Filozofia Artykułu 10 Rozporządzenia ERDF wypływa z potrzeby zachęcania do podejmowania nowatorskiego rozwoju opartego na wymianie i współpracy w tradycyjnych politykach regionalnych, zarówno na poziomie krajowym, jak i wspólnotowym. Proces ten będzie przyspieszał postęp w kierunku ekonomicznej i społecznej spójności w kontekście internacjonalizacji gospodarki. Cel wyznaczony dla Artykułu 10 składa się ze zdecentralizowanych projektów pilotażowych dla promocji współpracy i innowacji.

Współpraca międzyregionalna i działania innowacyjne

Osiągnięcia lat 1989-1993. Celem wyznaczonym na te lata było stworzenie warunków wymaganych do rozwinięcia bezpośredniej, zdecentralizowanej współpracy opartej na autentycznym zastosowaniu zasady subsydiarności i oferującej na każdym poziomie odpowiedzialności środki współpracy, dostępu do innowacji ekonomicznej i udziału w jej rozpowszechnianiu.

Współpraca międzyregionalna skupiła się na trzech dziedzinach priorytetowych: działaniach w zakresie rozwoju ekonomicznego, modernizacji struktury administracji publicznej, oraz zagadnieniach dotyczących specyficznych sektorów, skupiających się na środowisku naturalnym, transporcie i turystyce. W ramach tej współpracy utworzono trzy programy:

- Pacte, uruchomiony w 1990 roku przez Parlament Europejski w formie dwóch oddzielnych podprogramów administrowanych przez Radę Europejskich Regionów i Obszarów Miejskich. Programy te umożliwiły lokalnym organom rządowym zaangażowanie się w międzynarodową współpracę poprzez wymianę doświadczeń.
- Recite, którego zadaniem było sfinansowanie ustanowienia 36 międzyregionalnych sieci kooperacyjnych. Dla tego programu przedstawiono dwie oferty (w 1990 i 1991 r.) mające na celu wspólne działanie dotyczące problemów rozwoju ekonomicznego specyficznych sektorów w celu osiągnięcia korzyści skali oraz współdziałania.
- Ouverture i Ecos, które są dwiema częściami tego samego programu zdecentralizowanej współpracy zewnętrznej, uruchomionego w roku 1991, mającego na celu udzielenie pomocy organom lokalnym w regionach nieuprzywilejowanych, aby mogły brać równoprawny udział we współpracy z krajami Europy Środkowej i Wschodniej.

²⁷ Komisja Europejska, Polityka regionalna i spójność społeczno-ekonomiczna, Luksemburg, 1995.

Wynikiem przeprowadzenia powyższych programów była m.in. wymiana doświadczeń pomiędzy różnorodnymi podmiotami na obszarze Wspólnoty, zdobywanie nowych wiadomości od różnych partnerów w poszczególnych projektach współpracy, dostęp do wymiany doświadczeń i działań innowacyjnych, a także wkład we wzmacnianie ekonomicznej i społecznej kohezji przez aktywny udział w sieciach kooperacyjnych najmniej uprzywilejowanych miast i regionów.

Ocena dotycząca implementacji pierwszych działań wskazuje, iż cele te zostały zrealizowane, chociaż wciąż jeszcze jest miejsce dla poprawy metod zarządzania. Zwrócono uwagę, iż osiągnięty poziom świadomości przez zaangażowane podmioty powoduje zniknięcie konieczności rozdziału pomiędzy programami podstawowymi (Pacte) a programami bardziej zaawansowanymi (Recite). Zauważono także potrzebę usprawnienia monitoringu i bieżącej oceny projektów, oraz zapewnienia odpowiedniego podziału obowiązków, tak aby zdecentralizowane zarządzanie miało poziom profesjonalny.

Lata 1994-1999

Sytuacja dotycząca drugiej generacji działań Komisji na rzecz współpracy międzyregionalnej różni się od okresu lat 1989-1993. Potrzeba współpracy międzyregionalnej i działań innowacyjnych wzrosła, co spowodowane jest m.in. znacznym wzrostem konieczności współpracy między regionami wynikającym z potrzeby wymiany doświadczeń i nadania gospodarce międzynarodowego charakteru. Ponadto, z powodów zarówno politycznych jak i ekonomicznych zmiany geograficzne na wschodniej granicy Unii są dalszym bodźcem dla współpracy międzyregionalnej.

Polityka regionalna Wspólnoty zakłada, że nie tylko państwa członkowskie, ale także władze regionalne i lokalne będą w pełni uczestniczyć w jej realizacji, co pozwala na wzajemne uczenie się i wymianę doświadczeń między władzami lokalnymi w regionach o różnych poziomach rozwoju przez uzyskiwanie komplementarności i współdziałania. Jedną z podstawowych zasad polityki regionalnej i motorów regionalnego rozwoju ekonomicznego jest partnerstwo. Przyszłość współpracy międzyregionalnej niewątpliwie zależy od silniejszego partnerstwa rządowych władz regionalnych i lokalnych.

Wzrastające znaczenie innowacji w rozwoju ekonomicznym zarówno w przemyśle jak i w organizacji usług publicznych wymaga, aby mniej rozwinięte regiony zorganizowały się w celu wykorzystania ukrytych rezerw innowacyjności. Artykuł 10 może wspierać dwa aspekty działalności w tym kierunku: rozwój współpracy w ramach regionu pomiędzy grupami dążącymi do wymiany know-how jako źródła innowacji, oraz rozwój transnarodowej współpracy między regionalnymi i lokalnymi organizacjami tych grup. Przeprowadzane są akcje innowacyjne promocji rozwoju ekonomicznego między przedsiębiorstwami, firmami usługowymi i regionami. Składają się na to m.in. uruchomione w 1984 r. Europejskie Centra Biznesu i Innowacji (BIC), oraz Europejska Sieć Biznesu (EBN) utworzona z 100 BIC w Unii Europejskiej. Ponadto, od 1988 r. corocznie ma miejsce spotkanie Europartenariatu, umożliwiające małym firmom z dwóch różnych regionów korzystanie z pomocy regionalnej i poszukiwanie partnerów w innych regionach Wspólnoty.²⁸

Dążenie do podniesienia efektywności działań w zakresie polityki regionalnej jest jednoznaczne z potrzebą wzmocnienia spójności ekonomicznej i społecznej. Głównym celem jest ustalenie działań, które będą wspomagały aktywność ekonomiczną i tym samym miejsca pracy. Powoduje to koncentrację na priorytetach rozwoju ekonomicznego na podstawie Artykułu 10 ERDF, opartych pierwotnie na określonych przez Komisję w Białej Księdze o Wzroście, Konkurencyjności i Zatrudnieniu, o ile dotyczy to pomocy dla rozwoju lokalnego i

²⁸ Komisja Europejska, Polityka regionalna i spójność społeczno-ekonomiczna, Luksemburg, 1995.

małych firm. Jest to przyczyną szczególnego nacisku na dostęp do innowacji dla wszystkich zainteresowanych i na możliwie najlepszy rozwój zasobów lokalnych, włącznie z tymi tworzącymi część kulturowego dziedzictwa Unii. Poniższa tabela przedstawia tematy oparte o wyznaczone priorytety w zakresie działalności innowacyjnej.

Tabela: Tematy projektów innowacyjnych w ramach Art. 10 ERDF

Działania innowacyjne regionalne i lokalne (90 mln ECU)	Współpraca regionalna wewnętrzna (110 mln ECU) zewnętrzna (70 mln ECU)
(propozycje) Wprowadzenie w życie postanowień Białej Księgi: • promocja innowacji technologicznych • społeczeństwo informacyjne • nowe źródła zatrudnienia, w szczególności lokalne miejsca pracy, równe możliwości Rozwój kultury i dziedzictwa kulturowego: • wdrażanie i rozwój sieci projektów dotyczących kulturowego dziedzictwa Wspólnoty • więź między działaniami kulturalnymi oraz lokalnym i regionalnym rozwojem ekonomicznym Poszukiwanie nowych obszarów dla innowacji (przez negocjacje i propozycje) • funkcja laboratoryjna oparta na priorytecie interesu europejskiego	(propozycje) Transfer istniejącego know-how: • modernizacja struktury administracji rządowej na szczeblu lokalnym • techniki lokalnego rozwoju ekonomicznego poprzez partnerstwo między organami publicznymi i prywatnymi Wprowadzenie wspólnych zasobów: • wykorzystanie specyficznego potencjału lokalnego • rozwój partnerstwa regionalnego między firmami, ośrodkami badawczymi i władzami regionalnymi w celu promocji innowacji • ulepszone dostawy usług dla małych firm (wspólne usługi) • internacjonalizacja małych firm (dostęp do rynku europejskiego) Dostęp do innych polityk Wspólnoty: • ochrona środowiska • badania i technologia • energia

Źródło Komisja Europejska, Polityka regionalna i spójność społeczno-ekonomiczna, Luksemburg, 1995.

Osiągnięcie niniejszych celów możliwe będzie poprzez ustalenie systemu działającego w sposób pomocniczy, uzupełniający i skoordynowany, czyli na trzech oddzielnych poziomach odpowiedzialności. Zarządzanie i monitoring będą obowiązkiem trzech oddzielnych organów odpowiedzialnych bezpośrednio przed Komisją Europejską za wdrażanie różnych aspektów programu. Głównym forum dla informowania i angażowania państw członkowskich w monitorowanie i ocenę wszystkich akcji przedsięwziętych na podstawie Artykułu 10 będzie Komitet Doradczy dla Rozwoju i Rekonwersji Regionów, powołany przez Artykuł 27 Rozporządzenia (EEC) nr 4253/88.

Działania w zakresie planowania przestrzennego

Wyżej wskazano na konieczność sprzężenia konstrukcji parków technologicznych z działaniami w zakresie planowania przestrzennego. W ciągu okresu 1989-1993 działania odnoszące się do planowania przestrzennego składały się głównie ze studiów transnarodowych lub studiów tematycznych finansowanych całkowicie przez Komisję oraz częściowo dofinansowanych badań wdrożeniowych ze strony państw członkowskich.

Pierwszym rezultatem wszystkich tych studiów i dyskusji był dokument „Europa 2000: Prospekty rozwoju terytorialnego Wspólnoty” wydany w 1991 roku. Miał on pomagać władzom w podejmowaniu decyzji i konstytuować wkład Komisji do rozwoju zasady spójności ekonomicznej i socjalnej oraz realizacji Jednolitego Rynku. Kolejnym dokumentem był, opublikowany w 1994 r., „Europa 2000 Plus: Współpraca dla rozwoju terytorialnego Europy”, dotyczący promowania transnarodowej, przygranicznej i międzyregionalnej współpracy. Dokumenty te odznaczają się zintegrowanym podejściem do polityki regionalnej i przestrzennego zagospodarowania. Wyrazem tego jest równoległe ujmowanie w analizie trzech wymiarów rozwoju: ekonomicznego, społecznego i przestrzennego. Nie stanowią one planu zagospodarowania przestrzennego i rozwoju regionalnego Europy, ale jego aktywną prognozę, stwarzającą naukowe podstawy podejmowanych na szczeblu narodowym i ponadnarodowym działań interwencyjnych.²⁹

Głównym celem działań planowania przestrzennego było uzupełnienie serii działań przygotowawczych, określenie strategii, badania wdrożeniowe, przygotowanie planów i programów. Działania te udogodnią pracę rozpoczynającą się wokół przyszłej inicjatywy Wspólnoty dotyczącej większej skali i bardziej operacyjnych działań.

Zarządzaniem, monitoringiem i oceną w poszczególnych akcjach pilotażowych obejmujących szerokie rejony współpracy w UE będą obciążone państwa członkowskie i reprezentatywne organizacje jako pośrednicy. Jeśli chodzi o projekty pilotażowe, ustalony zostanie system zewnętrznego zarządzania w celu zagwarantowania wysokiego poziomu efektywności technicznej, obiektywności i wymaganego poziomu naukowego.

Akcje pilotażowe na obszarach miejskich

Zagadnienia urbanistyczne zajmują wiele miejsca w polityce Wspólnoty, gdyż to właśnie miasta są głównym centrum i źródłem rozwoju ekonomicznego, innowacji technologicznych i usług publicznych. Powoduje to, iż rozwój w rejonach miejskich jest bardzo istotny dla ogólnego rozwoju regionu czy kraju.

Działania powzięte na podstawie Artykułu 10 ERDF podczas pierwszego okresu 1989-1993 były skierowane na znalezienie przykładów nowatorskich rozwiązań problemów miejskich. Projekty skoncentrowano na czterech głównych zagadnieniach: ekonomicznym rozwoju terenów z problemami społecznymi, środkach ulepszenia środowiska dla celów gospodarczych, ożywieniu ośrodków historycznych oraz wykorzystaniu technologicznych zalet miast.

Wynikiem przeprowadzonych działań było znalezienie nowatorskich rozwiązań dla problemów miejskich, stworzenie lepszej równowagi między celami rozwoju ekonomicznego a środowiskiem i ekologią, a także przekazanie doświadczeń i rozpowszechnienie know-how w wielu miastach. Ponadto, pewne działania miały wpływ na miasta, szczególnie pod

²⁹ E. Kawecka-Wyrzykowska, E. Synowiec, Unia Europejska. Integracja Polski z Unią Europejską, Warszawa, styczeń 1997.

względem tworzenia możliwości szkolenia się i miejsc pracy, umocnienia potencjału turystycznego rejonów miejskich oraz poprawa jakości środowiska.

Zagadnienia nowych priorytetów proponowanych zgodnie z Artykułem 10 Rozporządzenia ERDF nakreśliły pewne możliwe kierunki działania. Są to m.in. akcje pilotażowe przeprowadzane w Unii Europejskiej o charakterze nowatorskim i pokazowym dla rozwiązania problemów wspólnych dla wielu miast będących w podobnej sytuacji. Kolejną możliwość stanowią studia badające zagadnienia miejskie na poziomie europejskim oraz publikacje zmierzające do poprawienia dostrzegalności działań Wspólnoty w rejonach miejskich, oraz działania kompleksowe, obejmujące wybrane seminaria i spotkania ekspertów, które przyczyniają się do zrozumienia problemów miejskich na poziomie europejskim lub międzynarodowym.

W latach 1995-1999 w trakcie procesu wdrażania znajdzie się prawdopodobnie ponad 130 projektów miejskich. Niezwykle ważne będzie zapewnienie należytego szerzenia zdobytego *know-how*, a efektywne wdrażanie zaplanowanych działań będzie wymagało głębokiej wiedzy o różnych projektach i ciągłego aktualizowania tej wiedzy w miarę realizacji projektów.

RIS/RITTS³⁰

Od 1994 roku funkcjonują dwa niezmiernie ważne dla konstruowania polityki innowacyjnej inicjatywy: RIS – Strategie Regionalnej Innowacji w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i RITTS (Regionalne Strategie Innowacji i Transferu Technologii), funkcjonującego w ramach 4. i 5. Programu Ramowego. Obecnie jest ponad 100 regionów w Europie biorących udział w projektach RIS/RITTS. Wyniki³¹ projektów RIS/RITTS są tak obiecujące, że w roku 1998 Komisja Europejska postanowiła rozwinąć inicjatywę RIS+ pozwalając na wyjście poza tworzenie ram strategicznych w regionach w kierunku konkretnych wdrożeń projektów i środków. W 5. Programie Ramowym istnieją projekty: Transregionalne Projekty Innowacyjne (*Transregional Innovation Projects*) i Transregionalne Projekty Strategii Innowacyjnej (*Transnational Innovation Strategy Projects*), które zapewniają dostęp do doświadczeń partnerów w projektach RIS/RITTS partnerom w krajach kandydackich. Aby wspomagać sieci między regionalne w Europie Komisja współfinansuje projekt Sieci Innowacyjnych Regionów w Europie (*Innovating Regions in Europe Network*).

RISI

W ramach Artykułu 10 ERDF i Artykułu 6 Europejskiego Funduszu Socjalnego podjęto inicjatywę RISI – Regionalne Inicjatywy na rzecz Społeczeństwa Informacyjnego. Idea polega na wspomaganiu regionów we wdrażaniu koncepcji Społeczeństwa Informacyjnego jako integralnej części polityk rozwoju regionalnego oraz zatrudnienia.

INTERREG

Jednym z elementów wspólnotowej polityki strukturalnej jest przygraniczna współpraca regionalna realizowana przez programy INTERREG. Już w okresie lat 1994-1998 kilka

³⁰ Dokładne informacje o inicjatywach RIS/RITTS są dostępne pod adresem <http://www.innovating-regions.org>

³¹ „External evaluation of the Regional Technology Plans” European Commission 1997, „On-going evaluation of the Regional Innovation Strategies under Article 10 of the ERDF”, European Commission 2000, „Assessment of the Regional Innovation and Technology Transfer Strategies and Infrastructures (RITTS) Scheme, European Commission 1999.

projektów badawczych i innowacyjnych wystąpiło w ramach programu INTERREG II, w dziedzinie rolnictwa, technologii medycznych, nowych technologii wytwarzania. Program INTERREG III, na lata 2000-2006 zawiera dwa wątki są adresowane do działań badawczo-rozwojowych i innowacyjnych. Wątek A (Współpraca przygraniczna) przewiduje promocję dzielenia zasobów ludzkich i urządzeń celem zwiększenia produktywności i pomagać w zrównoważonym rozwoju. Badania naukowe, postęp technologiczny i edukacja są dziedzinami ujętymi w tym wątku. Wątek C, (współpraca międzyregionalna) dotyczy badań, postępu technologicznego i MŚP.

Najnowsze plany wsparcia działań innowacyjnych za pomocą Funduszy Strukturalnych

Komisja Europejska, w cytowanym wyżej komunikacie „The Regional Dimension of the European Research Area”, wyłożyła zamierzenia objęcia wsparciem z Funduszy Strukturalnych inicjatyw na poziomie regionalnym służących nauce, technologii i innowacji. Nie zapomniano w tym dokumencie o roli parków technologicznych. Warto zacytować z tego dokumentu następujący fragment: „Dedykowane parki naukowo-technologiczne już dawno ustanowiono w Europie. Goszcząc na swoim terenie dużą liczbę innowacyjnych „maszyn rozpędzających”, (uniwersytetów, jednostek badawczo-rozwojowych, międzynarodowych spółek, dynamicznych MŚP i publicznych laboratoriów badawczych) pomagają w kreowaniu i osiąganiu korzyści ze struktur klastrów³². To też dotyczy inkubatorów dla nowych firm, gdzie wyspecjalizowane w nowych technologiach firmy mogą wzrastać bez narażania na ograniczenia wynikające z rynku w pewnym okresie czasu. Technopolie, podobne do parków technologicznych, ale w skali miejskich aglomeracji stanowią inny model dla wzrostu nauki i technologii w regionach...”.

Parki technologiczne, ich powstawanie, rozwój i wpływ na rozwój gospodarczy regionów zawiera się w jednym z zasadniczych celów obecnej polityki Unii Europejskiej, udoskonalenia „systemowego zarządzania w Unii”³³. Systemowe zarządzanie w Unii obejmuje też zarządzanie systemowe polityką naukową w regionach mającą trzy aspekty, kształtowanie polityki, tworzenie polityki i wdrażanie ukształtowanej polityki. Wskazany wyżej dokument wyraźnie wykazuje, że dotychczasowe doświadczenie w zakresie badań naukowych na poziomie wspólnotowym, realizowanych

³² Definicje, omówienie roli klastrów w polityce rozwoju regionalnego, roli klastrów w realizowaniu europejskiej polityki spójności społeczno-gospodarczej, jak też obecne doświadczenia europejskie w tej dziedzinie, zostały opisane w książce „Clusters and Regional Specialisation”, Ed. M. Steiner, Pion Ltd. London 1998.

³³ Komisja Europejska ogłosiła komunikat „European Governance: A White Paper,” COM(2001) 428, z dnia 25.07.2001. Biała Księga proponuje uruchomienie procesu konstruowania polityk w taki sposób, aby w proces konstruowania polityk wspólnotowych wprowadzić obywateli Wspólnot i organizacje działające w krajach członkowskich Wspólnot. Biała Księga nawołuje do większej otwartości, oceny zakresy ich działań i odpowiedzialności wszystkich włączonych w te procesy partnerów. W „Białej Księdze” zawarto też listę priorytetów przyznanych przez Traktaty: prawo podejmowania inicjatywy ustawodawczej, wykonywanie polityk, stanie na straży wykonywania zapisów Traktatów i reprezentowanie Wspólnot w stosunkach zewnętrznych. Dokument inicjuje proces konsultacji, który przebiegać będzie do końca marca roku 2002, w wyniku którego powinny być ustalone działania podejmowane przez inne instytucje i kraje członkowskie. W końcu roku 2002 Komisja przedstawi sprawozdanie o postępie konsultacji, co stanowić będzie podstawę do wyznaczenia zadań dla wielu wspólnotowych instytucji.

przez projekty stanowiących na zasadzie kontraktów pomiędzy „operatorami badawczymi” a Komisją Europejską, powinno być zmienione w kierunku takich przedsięwzięć, które tworzą wartość dodaną na poziomie europejskim, jak również powinny być komplementarne z narodowymi i regionalnymi inicjatywami.

Komisja Europejska wskazuje na występowanie luki technologicznej pomiędzy regionami objętymi Celem 1³⁴ Funduszy Strukturalnych a pozostałymi w krajach członkowskich Unii. Podobnie jak w przypadku diagnozy wystawionej krajom kandydackim, co przedstawiono na początku niniejszego opracowania, można sądzić że w tych regionach Wspólnot istnieje opór w inwestowaniu w dziedziny, które nie są obiecujące wysokim wskaźnikiem zwrotu. Wiele regionów Europy posiada strukturę przemysłową, która niezbyt uczestniczy w procesie transferu wiedzy pomiędzy wspomnianymi operatorami badań i rozwoju. Trzeba też stwierdzić, że zdolność absorbowania nowoczesnych rozwiązań technologicznych w tych regionach jest też ograniczana przez zasoby ludzkie w regionach jak też stan rozwoju instrumentów finansowych na rzecz podnoszenia innowacyjności (*venture capital*).

Zatem Komisja Europejska postuluje stworzenie ułatwień dla regionów objętych Celem 1 dla działań w kierunku rozwoju badań i zwiększania absorpcji technologii. W roku 2002 zostanie zorganizowana przez Komisję Europejską specjalna konferencja, która wypracuje sposoby uwzględnienia wymiaru regionalnego w konstruowaniu Europejskiej Przestrzeni Naukowej.

Działania pro-innowacyjne w okresie 2000-2006

W obecnie obowiązującym okresie budżetowym Unii Europejskiej 2000-2006 nastąpiła zmiana priorytetów w wykorzystaniu środków Funduszy Strukturalnych w kierunku promowania badań naukowych, innowacji i promowaniu społeczeństwa informacyjnego. Oparte jest to o ustalone zasady wypracowywania zintegrowanych strategii rozwoju, zachęcania regionów do podejmowania działań pro-innowacyjnych oraz budowania partnerstwa pomiędzy wyższymi uczelniami i przemysłem. Dodatkowo przewiduje się wspieranie rozwoju zasobów ludzkich w kierunku umiejętności związanych z badaniami, rozwojem i innowacją. Strategia ta opiera się o inicjatywy krajowe i regionalne w dziedzinie badań w mniej rozwiniętych regionach Unii i krajach kandydujących do członkostwa. Wymienienie *explicite* krajów kandydackich w perspektywie roku 2006 oznacza automatyczne włączenie nowo przyjętych krajów do programów wsparcia opartych o priorytety pro-innowacyjne, związanych z Funduszami Strukturalnymi. Wskazówki dla Akcji Innowacyjnych w regionach Celów 1 i 2, na okres 2000-2006, w Europejskim Funduszu Rozwoju Regionalnego zostały przyjęte przez Komisję w styczniu 2001³⁵.

Budżet wynosi 400 mln. EUR z czego 94 % jest przeznaczone na ko-finansowanie regionalnych programów działań pro-innowacyjnych i projektów związanych z tymi programami. 6 % przeznaczone jest na organizowanie konkursów najlepszych praktyk wynikających z regionalnych programów oraz na wzmocnienie sieci i wymiany doświadczeń pomiędzy regionami. Jeden z trzech tematów zawarte w Akcjach Innowacyjnych jest niezmiernie ważny dla budowy Europejskiej Przestrzeni Naukowej **oraz funkcjonowania w niej parków technologicznych**. Pierwsza z nich : „Gospodarki regionalne oparte o wiedzę i

³⁴ Cel 1 dotyczy regionów, których rozwój jest zapóźniony. Wsparcie tych regionów dotyczy udzielenia środków na wsparcie infrastruktury, która zostanie następnie wykorzystana na rzecz podejmowania inwestycji w zorientowaną gospodarczo działalność biznesową i też poprawę stanu zasobów ludzkich. Obecnie około 50 regionów, obejmujących 22 % populacji Unii objęte są Celem 1. Otrzymują one 70 % wsparcia Unii z Funduszy Strukturalnych.

³⁵ Document “The regions in the new economy” – Guidelines for Innovative Measures under the ERDF in the Period 2000-2006. COM(2001) 60.

innowację technologiczną". Temat ten pozwoli regionom budować konkurencyjność oparta o regionalny system badań i innowacji. Następujące działania są dopuszczalne w tym temacie:

- tworzenie i wzmacnianie sieci współpracy pomiędzy firmami, grupami firm, centrami badawczymi i wyższymi uczelniami, organizacjami odpowiedzialnymi za rozwój zasobów ludzkich, instytucjami finansowymi i firmami konsultingowymi
- wymiana personelu pomiędzy centrami badawczymi, wyższymi uczelniami i firmami, szczególnie MŚP
- tworzenie strategii technologicznych dla regionów, łącznie z projektami pilotażowymi
- wsparcie dla inkubatorów przedsiębiorczości, które mają związki z wyższymi uczelniami i centrami badawczymi, wsparcie firm odpryskowych pochodzących z wyższych uczelni lub dużych przedsiębiorstw zorientowanych innowacyjnie i technologicznie
- wspomaganiu projektów naukowych i technologicznych wykonywanych wspólnie z MŚP przez wyższe uczelnie i centra badawcze
- wkład do rozwoju nowych instrumentów finansowych (*venture capital*) na nowo powstającego biznesu.

Podsumowując, sytuacja z obecnymi instrumentami polityki regionalnej Unii Europejskiej rozszerzonej na kraje kandydackie jest następująca: przedstawiona przez Komisję AGENDA 2000, strategia wzmocnienia i poszerzenia Unii zakłada radykalne reformy Funduszy Strukturalnych pokrywających okres 2000-2006, aczkolwiek bez możliwości podniesienia wydatków na cele wspólnotowe ponad 1,27% PKB w Unii. Szczyt Unii Europejskiej w Berlinie przyjął rozwiązanie kompromisowe reform budżetowych, rolnych i w obszarze polityki regionalnej, zapewniając stabilność finansową w ciągu siedmiu lat aby pozwolić na rozszerzenie Unii o nowych członków z EŚW. 213 mld. EUR będzie wydane na rozwój regionalny obecnych 15 członków Unii. Jeśli chodzi o kraje kandydackie, to od roku 2000 dwa nowe instrumenty zostały wprowadzone, Specjalny Program Akcesyjny dla rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich oraz Instrument Pre-akcesyjny na rzecz Polityki Strukturalnej. Te instrumenty, zwane pre-akcesyjnymi opiewają na kwotę 3,12 mld. EUR rocznie. Z chwilą wejścia nowych krajów do Unii, Fundusze Strukturalne zastąpią pre-akcesyjne, w wielkości zależnej od możliwości ich wchłaniania. Nowi członkowie będą uprawnieni (w ramach celu 1 FS), indykatywnie określono finansowanie dla nowych członków w roku 2002 w wysokości 3,75 mld EUR, co wzrośnie do 12,08 mld EUR w roku 2006. Całkowite transfery finansowe z Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności do przyszłych krajów członkowskich Unii nie powinna przekraczać 4 % ich PKB. Otwarta jest kwestia zdolności absorpcji tych funduszy. In poprzednie doświadczenia mogą być w tej kwestii mylące, albowiem obywatele krajów kandydackich wykazują dość wysoki poziom wykształcenia, kraje Europy Środkowo-Wschodniej mają dogodne położenie geograficzne (projekty infrastrukturalne na ich terytorium mogą wyzwać znaczący efekt mnożnikowy na ich gospodarkę i jeszcze powiększać zdolność absorbowania środków. Kraje EŚW osiągają względnie wysoki poziom elastyczności społecznej i instytucjonalnej, co ponownie może dodatnio korelować ze zdolnością wchłaniania środków. Jest już pewne, że w roku 2002 nie nastąpi poszerzenie Unii o kraje EŚW.

Instrumenty Europejskiego Funduszu Inwestycyjnego

Poza opisanymi powyżej instrumentami związanymi z polityką strukturalną Unii Europejskiej można przewidywać wykorzystanie na rzecz działań parków technologicznych instrumenty finansowe uruchamiane w ramach Europejskiego Funduszu Inwestycyjnego.

Omówione tu będą trzy instrumenty nakierowane na MŚP. Instrumenty te zostały rozszerzone w grudniu 2000 w ramach wieloletniego programu na lata 2001-2005. Chodziło o to by zrehabilitować słabości rynku celem poprawienia dostępu MŚP do środków finansowych. Dwa instrumenty finansowe, instrument wspierania powstawania firm, *European Technology Fund Start-up facility*³⁶ i Fundusz Gwarancyjny dla MŚP (*SME Guarantee Facility*) zostały korzystnie zmodyfikowane, a ponadto postanowiono uruchomić nową akcję: Kapitał załączkowy (*Seed Capital Action*). W przypadku instrumentu wspierania powstawania firm chodzi o inwestowanie w odpowiednie fundusze typu *venture capital*. Tylko firmy w fazie powstawania są uprawnione do korzystania ze środków tego programu³⁷. Ale ważne niezmiennie dla parków technologicznych jest to, że ten instrument finansowy pozwala na sfinansowanie równego udziału finansowy w inkubatorach przedsiębiorczości, na równi z prywatnymi inwestorami. Fundusz Gwarancyjny ma trzy nowe kierunki działania: w kierunku MŚP zorientowanych na technologie informacyjne i komunikacyjne, mikro-kredyty dla MŚP. Działanie związane z kapitałem załączkowym pozwala na finansowanie udziału w kapitale załączkowym, w finansowaniu inkubatorów i podobnych organizacji pośredniczących.

Program Phare według Nowej Orientacji³⁸

Phare 2000 - pierwszy program realizowany w oparciu o Wstępny Narodowy Plan Rozwoju

Przełom we wprowadzaniu funduszy przedakcesyjnych stanowił program Phare w roku 2000. Modelowany jest on na instrumentach rozwoju regionalnego. Obecnie Ministerstwo Gospodarki wprowadziło zagadnienie podnoszenia innowacyjności przedsiębiorstw jako priorytetu w programie Phare. Daje to możliwość wykorzystania programu Phare na działania pro-innowacyjne. Ze względu na modelowanie programu Phare na wzór Funduszy Strukturalnych, jego znajomość ułatwi pozyskiwanie w przyszłości środków z Funduszy Strukturalnych dla parków technologicznych. Nowym elementem jest wprowadzanie przez Ministerstwo Gospodarki instrumentów pro-innowacyjnych do jednej do funkcji nowego Phare, wspieranie spójności społeczno-ekonomicznej. Istotna jest część 2 Krajowego Memorandum Finansowego dotyczącego programu Phare 2000, tzw. **Spójność Gospodarcza i Społeczna**. Celem tego programu jest zmniejszenie opóźnień i nierównomierności rozwoju regionów poprzez promocję aktywności gospodarczej,

³⁶ Podczas Szczytów Unii Europejskiej w Luksemburgu (grudzień 1997) i Cardiff (czerwiec 1998) stwierdzono, że *venture capital* jest podstawowym instrumentem finansowym pozwalającym na wzrost spółek, szczególnie tych, które są zorientowane technologicznie. Kwestia ta została przebadana i zaprezentowana w dokumencie Komisji SEC(1999) 172. W dokumencie tym stwierdza się, że liczba pracowników zatrudnionych w firmach korzystających z *venture capital* wzrasta o 24 % rocznie, liczba ich w spółkach objętych notowaniami FTSE (100 spółek) zatrudnienie wzrastało trzykrotnie. W Niemczech w firmach notowanych w Neuer Markt zatrudnienie wzrosło o 40 %, podobnie jak we Francji w firmach notowanych w Nouveau Marche, 47 %. Odnotowuje się jednak znacznie słabsze działanie funduszy *venture capital* w Europie w porównaniu do USA, a szczególnie nakierowania na nowo powstające lub innowacyjne firmy. W 1998 roku w Europie zainwestowano 7 mld. EUR w *venture capital*, zaś w USA 12 mld. EUR. W Europie zainwestowano w firmy na wczesnym etapie rozwoju tylko 1,6 mld. EUR, zaś w USA 4,5 mld. EUR.

³⁷ Zgodnie z wyżej cytowanym dokumentem "Zielona Księga na Rzecz Innowacji" firmy innowacyjne są uznawane za takie, w których innowacja stanowi odnowienie i poszerzenie asortymentu produktów i usług, jak też poszerzenie rynku zbytu, ustanawiając nowe metody produkcji, dostaw i dystrybucji, dokonujące zmian w zarządzaniu, organizacji pracy i warunków pracy oraz podnoszącymi umiejętności pracowników.

³⁸ Analizę Nowej Orientacji Phare przeprowadziła w pracy dyplomowej Aneta Kamińska "Ocena spójności systemu pomocy zagranicznej udzielonej Polsce przez Unię Europejską w latach 1989-1996 z instrumentami przedakcesyjnymi", Uniwersytet Łódzki Ośrodek Badań Europejskich 2001. Informacje te wykorzystano w tym rozdziale.

rozwiązywanie problemów społecznych związanych z rynkiem pracy, restrukturyzacją oraz rozwój infrastruktury. Łączna alokacja tego programu wynosi 130 mln EUR.

Spójność gospodarcza i społeczna stanowi krótkookresowy priorytet określony w partnerstwie dla Członkostwa z roku 1999. Zatwierdzony w grudniu 1999 roku Wstępny Narodowy Plan Rozwoju określa kluczowe różnice rozwojowe między poszczególnymi regionami naszego kraju oraz między Polską i krajami Unii Europejskiej. Ponadto, przedstawia najważniejsze priorytety rozwoju dotyczące spójności gospodarczej i społecznej, a także określa ogólną perspektywę finansową rządowego i wspólnotowego wsparcia w tej dziedzinie w okresie najbliższych trzech lat 2000-2002. WNPR jest swego rodzaju drogowskazem dla współfinansowania inwestycji na rzecz spójności gospodarczej i społecznej.

W wytycznych dla programu spójności społeczno-gospodarczej Komisja Europejska podkreśla, że pomoc powinna zostać skoncentrowana na wybranej grupie regionów w celu zwiększenia skuteczności oddziaływania pomocy³⁹. Przygotowanie administracji lokalnych do przyszłego programowania i zarządzania pomocą strukturalną nie powinno jednak ograniczać się do tych regionów, które będą korzystać z pomocy „Spójność Gospodarcza i Społeczna”. Program Phare 2000 przewiduje tego typu szkolenia dla jedenastu województw, które nie korzystają z programu spójności społeczno-gospodarczej. Są to wszystkie województwa poza lubelskim, podkarpackim, podlaskim, śląskim i warmińsko-mazurskim. Program Phare 2000 „Przygotowanie administracji regionalnej do uczestnictwa w polityce strukturalnej UE” ma dysponować budżetem w wysokości 8,82 mln EUR.

Wstępne przygotowanie programu wsparcia regionalnego w ramach Phare przez stronę polską nie znalazła uznania ze strony Komisji. Stało się tak ponieważ Polska chciała, aby inwestycje regionalne objęły wszystkie województwa jeszcze przed naszym przystąpieniem do Unii Europejskiej. Komisja Europejska zabiegała zaś o skoncentrowanie pomocy na małej grupie województw. Przedstawione rozbieżności negatywnie zaważyły na całym dotychczasowym procesie uruchamiania programu regionalnego w ramach Phare. Przede wszystkim zrobiły z liczby wspieranych województw przedmiot sporu. Ostatecznie doprowadziło to do niepewności w środowisku wszystkich województw, a szczęśliwym beneficjentom pierwszego rozdania środków na rok 2000 uniemożliwiło ich wieloletnie programowanie. Dopiero latem 2000 roku zarządy województw objętych programem Phare 2000 dowiedziały się, że mogą zgłaszać projekty również do programu Phare 2001.

Sam wybór województw i podział środków był prawdopodobnie wynikiem nieformalnych uzgodnień na najwyższym szczeblu rządowym⁴⁰. Urzędy marszałkowskie poinformowały bowiem, że w tym zakresie nie były prowadzone żadne ustalenia czy konsultacje z przedstawicielami władz samorządowych. Kwestie te nie były również konsultowane na forum Komitetu Rady Ministrów ds. Polityki Regionalnej i Zrównoważonego Rozwoju.

Ministerstwo Gospodarki poinformowało urzędy marszałkowskie pierwszej grupy województw (objętych programem Phare ESC 2000⁴¹) o możliwości ubiegania się o współfinansowanie regionalnych projektów inwestycyjnych i szkoleniowych z programu Phare 2000 na przełomie maja i czerwca 1999 roku. Do końca lipca miały one złożyć wstępną listę projektów. Oficjalna decyzja dotycząca wyłonionej grupy zapadła jednak dopiero kilka miesięcy później, podczas posiedzenia Komitetu Integracji Europejskiej w dniu 13 września 1999 roku. We wprowadzeniu do dokumentu Ministerstwa Gospodarki „Polska – Wsparcie inwestycyjne na rzecz spójności społeczno-gospodarczej. Propozycja do Phare 2000” czytamy, iż wybór województw objętych Phare 2000 został dokonany w oparciu o kryteria

³⁹ M. Guz-Vetter, „Phare 2000 dla Polski Wschodniej i Śląska. Ocena przygotowania administracji.”, op. cit., s. 10-11.

⁴⁰ Ibidem, s. 14.

⁴¹ Oficjalna nazwa programu brzmi „Phare 2000 Economic-Social Cohesion”.

określone w WNPR⁴². Jak wspomniano wcześniej, WNPR został przyjęty przez KIE dopiero w grudniu 1999 roku, czyli ponad trzy miesiące po posiedzeniu KIE. W tym czasie wnioski projektowe urzędów marszałkowskich zostały już dawno przesłane do Brukseli.

Realizacja Programu Spójność Gospodarcza i Społeczna (Phare ESC 2000) ma miejsce w pięciu województwach (na poziomie NUTS II): lubelskim, podkarpackim, podlaskim, śląskim i warmińsko-mazurskim. Finansuje on 27 projektów regionalnych dotyczących rozwoju sektora MSP, rozwoju zasobów ludzkich oraz rozwoju infrastruktury związanej z aktywizacją gospodarczą⁴³.

Wysokość przyznanych środków z programu Phare ESC 2000 w każdym z województw przedstawia się następująco:

- województwo warmińsko-mazurskie – 20,33 mln EUR;
- województwo podlaskie – 19,60 mln EUR;
- województwo lubelskie – 25,42 mln EUR;
- województwo podkarpackie – 24,50 mln EUR;
- województwo śląskie – 37,15 mln EUR.

Okres kontraktowania poszczególnych projektów trwa do dnia 30 listopada 2002 roku.

Na program horyzontalny (obejmujący szesnaście województw) realizowany w ramach Phare 2000 ma zostać przeznaczony 30 mln EUR (przeciętna alokacja na województwo w wysokości 1,875 mln EUR). Program ten jest obecnie w fazie przygotowawczej. Z dostępnych informacji wynika, że środki zostaną przeznaczone na pomoc dla sektora MSP oraz na szkolenia zawodowe.

Program Phare 2001

Już wiosną 2000 roku Komisja Europejska nie wyraziła zgody na objęcie programem kolejno wszystkich szesnastu województw na przestrzeni trzech lat. Kompromisem ze strony Komisji była jedynie zgoda na wprowadzenie do edycji programu Phare 2001 dodatkowych trzech, a nie sześciu nowych województw. Po raz kolejny powstała konieczność podjęcia decyzji, które z województw wejdą, a które nie wejdą do programu regionalnego Phare 2001.

Na podstawie decyzji Komitetu Integracji Europejskiej z 24 lipca 2000 roku do programu regionalnego Phare 2001 zakwalifikowane zostały województwa objęte programem Phare 2000 – lubelskie, podkarpackie, śląskie i warmińsko-mazurskie, oraz nowe województwa – łódzkie, kujawsko-pomorskie i świętokrzyskie. Wydaje się, że wybór trzech nowych województw, podobnie jak tych objętych programem Phare 2000, został dokonany na podstawie nieformalnych decyzji na najwyższym szczeblu rządowym. Minister rozwoju regionalnego i budownictwa przyznał, że wybór trzech województw został dokonany z pominięciem kryteriów wyboru zawartych w WNPR, ale wstępne alokacje z programu Phare zostały obliczone w oparciu o algorytm wprowadzony - jako poprawka - do WNPR.

Na obecnym etapie negocjacji nie wiadomo czy województwa dolnośląskie, lubuskie, małopolskie, mazowieckie, opolskie, pomorskie, wielkopolskie i zachodniopomorskie będą miały możliwość skorzystania z programu spójności gospodarczo-społecznej Phare w okresie przedczłonkowskim.

Przewidywana alokacja środków w ramach Phare 2001 na poszczególne województwa przedstawia się następująco:

- lubelskie – 14,4 mln EUR;

⁴² Polska – Wsparcie inwestycyjne na rzecz spójności społeczno-gospodarczej. Propozycja do Phare 2000”, op. cit., s. 3.

⁴³ Program Phare 2000 – Spójność Gospodarcza i Społeczna (Phare ESC 2000)”, Polska Agencja Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2001, s. 1.

- podlaskie – 11,7 mln EUR;
- podkarpackie – 14,1 mln EUR;
- śląskie – 20,8 mln EUR;
- warmińsko-mazurskie – 12,3 mln EUR;
- kujawsko-pomorskie – 20,8 mln EUR;
- łódzkie – 23,2 mln EUR;
- świętokrzyskie – 17,6 mln EUR.

Wyboru projektów w ramach Phare ESC dokonuje zarząd województwa w oparciu o wojewódzki program operacyjny, którego priorytety muszą być zgodne z priorytetami WNPR oraz strategią rozwoju województwa.

Priorytetowo będą traktowane duże projekty będące kontynuacją działań podjętych w ramach programu Phare 2000 (na obszarach objętych Phare w poprzednim roku).

Phare finansuje do 75% kosztów projektów, których beneficjentem jest jednostka z sektora publicznego. W przypadku projektów, których beneficjentem jest sektor prywatny, instytucja zgłaszająca musi pokryć przynajmniej 75% kosztów. 25% kosztów projektu jest pokrywanych wówczas ze środków publicznych, przy czym udział Phare wynosi 75% wartości środków publicznych.

W ramach programu Phare każdy projekt musi być dofinansowany ze środków publicznych.

Wstępny Narodowy Plan Rozwoju jako element procesu integracji europejskiej. Powiązanie WNPR z Narodowym Programem Przygotowań do Członkostwa

Wstępny Narodowy Plan Rozwoju, jako dokument strategiczny dla prowadzenia polityki spójności gospodarczej i społecznej w okresie przedakcesyjnym, jest zgodny z zapisami Partnerstwa dla Członkostwa oraz Narodowego Programu Przygotowania do Członkostwa.

Mając na uwadze znaczne opóźnienie w poziomie rozwoju krajów kandydujących, wyrażone wielkością PKB na 1 mieszkańca, stopniowe osiągnięcie spójności gospodarczej i społecznej należy uznać za jeden z priorytetów okresu przedakcesyjnego⁴⁴. Znaczenie spójności ekonomicznej i społecznej rośnie w związku ze stworzeniem nowych instrumentów przedakcesyjnych i zaangażowaniem znacznej części środków Phare w programy mające na celu zmniejszanie nierówności pomiędzy regionami. Kluczowa rola polityki spójności w okresie przedakcesyjnym znalazła swój wyraz w dokumencie Partnerstwo dla Członkostwa. Jednym z zadań krótkoterminowych jest przygotowanie Narodowego Planu Rozwoju, który jako dokument formułujący cele i instrumenty realizacji polityki spójności gospodarczej i społecznej z perspektywy kraju członkowskiego, powstanie w roku 2001 na podstawie Wstępnego Narodowego Planu Rozwoju, przy wykorzystaniu pomocy świadczonej w ramach Specjalnego Programu Przygotowawczego do Funduszy Strukturalnych. W perspektywie średnioterminowej Partnerstwo dla Członkostwa podkreśla konieczność kontynuacji już rozpoczętych zadań: rozwijania struktur i procedur administracyjnych oraz mechanizmów monitorowania i oceny. Zdefiniowane zostały również nowe zadania, wynikające z priorytetów okresu przedakcesyjnego:

- rozwój krajowej polityki spójności społecznej i gospodarczej pod kątem zmniejszania różnic w poziomie PKB na 1 mieszkańca wewnątrz kraju i w porównaniu ze średnią dla Unii Europejskiej;
- przygotowanie do wdrażania programów regionalnych oraz inicjatyw Wspólnoty.

⁴⁴ „Wstępny Narodowy Plan Rozwoju”, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 1999, s. 62-63.

Zagadnienia dotyczące spójności są również zawarte w Narodowym Programie przygotowania do Członkostwa. Opracowanie zintegrowanej, krajowej strategii rozwoju stanowi jedno z zadań zapisanych w rozdziale „Polityka regionalna i spójności”.

Realizacja priorytetów określonych w Partnerstwie dla Członkostwa oraz NPPC jest możliwa dzięki wdrażaniu programu Phare w regionach zidentyfikowanych w WNPR. Udział szczebla centralnego, regionalnego i lokalnego w realizacji programu wzmocni administrację odpowiedzialną za politykę regionalną poprzez praktyczne rozwijanie zdolności niezbędnych dla przyszłego uczestnictwa w programach strukturalnych Unii Europejskiej („*learning by doing*”). Wdrażanie programu wiąże się z koniecznością wypracowania mechanizmów monitorowania i kontroli finansowej zaangażowanych środków, zgodnych z mechanizmami obowiązującymi przy wdrażaniu Funduszy Strukturalnych. Współfinansowanie programu przez stronę polską wymagać będzie montażu finansowego środków z budżetu państwa i budżetu samorządów, a także zaangażowania w proces współfinansowania sektora prywatnego, co również jest warunkiem wstępnym przyszłego udziału w polityce spójności (zasada partnerstwa). Przede wszystkim jednak program, poprzez wdrażanie konkretnych inwestycji, przyczyni się do realizacji celu strategicznego - wzmocnienia spójności społeczno-gospodarczej Polski, zarówno wewnętrznej, jak również spójności w ramach przyszłej, poszerzonej Wspólnoty.

Ze względu na swój horyzontalny charakter, Wstępny Narodowy Plan Rozwoju wspiera realizację priorytetów sektorowych, zidentyfikowanych w Partnerstwie dla Członkostwa oraz Narodowym Programie Przygotowania do Członkostwa w Unii Europejskiej. Dotyczy to przede wszystkim rozwoju obszarów wiejskich, rybołówstwa, sektora małych i średnich przedsiębiorstw, zatrudnienia i spraw społecznych, ochrony środowiska oraz transportu.

Biorąc pod uwagę fakt, że w odniesieniu do kryteriów wyznaczania obszarów problemowych polityki spójności Unii Europejskiej Polska jest obszarem mniej uprzywilejowanym, kwalifikującym się według obecnych regulacji funduszy strukturalnych do objęcia jej całego terytorium celem 1 polityki strukturalnej UE, regionalne inwestycje współfinansowane z programu Phare powinny jeszcze przed wstąpieniem Polski do Unii Europejskiej objąć, zdaniem Rządu RP, wszystkie województwa. Pozwoliłoby to na ukształtowanie we wszystkich województwach zdolności absorpcyjnej i praktycznej umiejętności programowania, monitorowania oraz kontroli środków przeznaczonych na rozwój regionalny z zasobów funduszy strukturalnych, budżetu państwa i organizacji międzynarodowych. Niestety, Komisja Europejska opowiada się za koncentracją środków celem ich efektywniejszego wykorzystania. Dlatego też, jak wspomniano wcześniej, wyraziła zgodę na rozciągnięcie pomocy w roku 2001 jedynie na trzy z sześciu kolejnych, typowanych przez Polskę województw.

Działania z zakresu wzmocnienia instytucjonalnego (wsparcie przygotowania programów operacyjnych, zwiększenie możliwości monitorowania i kontroli finansowej, zwiększenie partycypacji społecznej w realizacji polityki regionalnej) są prowadzone we wszystkich województwach począwszy od roku 2000. Wysokość udostępnianych corocznie środków inwestycyjnych na politykę rozwoju regionalnego, zarówno z zasobów programu Phare oraz środków na jego współfinansowanie, jak i realizowanych niezależnie programów finansowanych ze źródeł krajowych oraz zagranicznych nie pozwala jednak na przygotowanie i realizację zintegrowanych regionalnych programów operacyjnych jednocześnie we wszystkich województwach.

Istotnym czynnikiem jest uczestnictwo województw w Specjalnym Programie Przygotowawczym do Funduszy Strukturalnych (realizowanym w ramach Phare 98) oraz w następującym po nim programie rozwoju regionalnego w ramach Phare 1999, które przewidują wsparcie przygotowania programów operacyjnych, częściowo w oparciu o pomoc

świadczoną przez pracowników służby publicznej z krajów członkowskich, przekazywaną w ramach twinningu.

W latach 2001 i 2002, środki z programu na rzecz spójności społeczno-gospodarczej Phare będą alokowane do kolejnych województw wybranych w zależności od nasilenia problemów strukturalnych przy założeniu, że wszystkie dysponować będą już odpowiednim potencjałem administracyjnym.

Środki dostępne na realizację polityki spójności w Polsce w ciągu trzech lat, począwszy od roku 2000, są zależne od kilku powiązanych z sobą procesów⁴⁵:

- corocznego zwiększania środków przeznaczonych na finansowanie inwestycji publicznych i prywatnych związanych z realizacją programu rozwoju kraju zgodnie z zapisami „Strategii finansów publicznych i rozwoju gospodarczego do 2010” oraz „Koncepcji średniookresowego rozwoju gospodarczego kraju do 2002”;
- efektywnie przeprowadzonej reorientacji wydatków z działań o charakterze socjalnym i sektorowym na działania ukierunkowane regionalnie, co powinno pozwolić na zapewnienie znacznej części wymaganego współfinansowania programów pomocowych UE ze strony budżetu państwa;
- stopniowego zwiększania udziału samorządów w strukturze dochodów i wydatków publicznych, co będzie powodowało wzrost ilości środków możliwych do przeznaczenia na samodzielną bądź realizowaną w powiązaniu ze środkami krajowymi i środkami UE, politykę spójności;
- wzmocnienia zdolności administracji publicznej do programowania, zarządzania, monitorowania i kontroli finansowej środków przeznaczonych na realizację polityki spójności.

Na podstawie finansowych decyzji Szczytu Berlińskiego, alokacji poszczególnych funduszy przedakcesyjnych dla Polski oraz biorąc pod uwagę zdolność administracyjną i możliwości współfinansowania szacuje się, że indykatywne alokacje środków przedakcesyjnych na realizację celów Wstępnego Narodowego Planu Rozwoju w latach 2000-2002 mogą osiągnąć około 2589 mln EUR.

Łącznie wydatki na rzecz spójności społeczno-gospodarczej, objęte WNPR będą stanowiły około 90% wszystkich środków, jakie Wspólnota przeznaczy dla Polski do roku 2002.

Z oczekiwanej alokacji środków z zasobów programu Phare, jaką Polska może otrzymać w latach 2000-2002 z budżetu Wspólnoty (1194 mln EUR), ok. 78% (929 mln) będzie przeznaczona na działania krajowe związane ze zwiększaniem stopnia spójności społeczno-ekonomicznej z Unią Europejską, zarówno w kontekście krajowym, jak i regionalnym. Kryterium stosowanym do zaklasyfikowania danego przedsięwzięcia, jako działania wzmacniającego spójność, była możliwość finansowania danego typu działalności przez fundusze strukturalne po wstąpieniu Polski do UE. W przypadku programów wzmocnienia instytucjonalnego oraz inwestycji na rzecz osiągania standardów *acquis*, rozróżnienie stopnia wpływu na spójność społeczno-gospodarczą kraju jest niekiedy trudne i może być kwestionowane.

Na współfinansowanie programów i projektów realizowanych w ramach Wstępnego Narodowego Planu Rozwoju Polska przeznaczy w latach 2000-2002 6502 mln PLN pochodzących z budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz innych źródeł publicznych, w tym funduszy celowych. Środki te będą wydatkowane w latach 2000-2006. Średnia stopa współfinansowania pomocy Wspólnoty osiągnie więc 36,9%, ale będzie ona znacznie zróżnicowana w zależności od typu inwestycji, a w przypadku programów

⁴⁵ „Wstępny Narodowy Plan Rozwoju”, op. cit., s. 70 – 73.

ukierunkowanych regionalnie, także od charakteru i nasilenia problemów strukturalnych w danym województwie.

Środki na współfinansowanie niektórych działań, szczególnie w zakresie budowy infrastruktury transportowej, będą częściowo pochodziły z pożyczek Rządu RP zaciąganych w międzynarodowych instytucjach finansowych.

Indykatywny średni poziom dofinansowania poszczególnych osi rozwoju WNPR wynika z możliwości absorpcji oraz zróżnicowanej możliwości generowania współfinansowania projektów w zależności od ich charakteru (projekty MSP, zasobów ludzkich, infrastruktury dużej, infrastruktury lokalnej). W odniesieniu do programu na rzecz Phare ESC zakłada się, że największy średni poziom dofinansowania będzie dotyczył projektów realizowanych na terenie województw względnie najbogatszych, a najmniejszy na terenie województw najbiedniejszych.

Indykatywny podział wszystkich dostępnych środków na realizację poszczególnych osi rozwojowych Wstępnego Narodowego Planu Rozwoju wskazuje, że najwięcej środków, w granicach 25-27%, zostanie przeznaczonych na realizację trzech osi rozwojowych:

- „Integracja gospodarki polskiej poprzez modernizację i rozbudowę sieci transportowych”;
- „Tworzenie warunków trwałego zrównoważonego rozwoju poprzez modernizację i rozwój infrastruktury ochrony środowiska”;
- „Wzmocnienie potencjału rozwojowego regionów i przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów”.

Należy jednak pamiętać, że w układzie rzeczowym, w ramach programów rozwoju regionalnego, w ciągu trzech lat ok. 20% środków będzie przeznaczonych na wsparcie inwestycyjne dla sektora MSP (tj. ok. 97 mln), a 15-20% na wsparcie projektów z zakresu zasobów ludzkich (72 - 100 mln). Pewna część środków zostanie przy tym wykorzystana na wsparcie przekształceń strukturalnych na obszarach wiejskich, zarówno w zakresie wsparcia infrastruktury lokalnej, jak i tworzenia miejsc pracy poza rolnictwem. Szacunkowo oblicza się, że ok. 20% wszystkich działań regionalnych w okresie 2000-2002 będzie związana bezpośrednio z tymi zagadnieniami.

Podział środków na poszczególne priorytety realizowane w ramach wojewódzkich programów operacyjnych rozwoju regionalnego będzie wynikał z realizowanej strategii rozwoju danego województwa.

Sektorowy Program Operacyjny wzrostu konkurencyjności gospodarki w zakresie podnoszenia innowacyjności małych i średnich przedsiębiorstw

Jako pierwszą fazę realizacji działań zakłada się wprowadzenie priorytetów, które w sposób bezpośredni dotyczą sektora MŚP, a wyjątkowo dotyczą działań instytucji pośredniczących w Krajowym i Regionalnym Systemie Innowacyjnym.

W ramach obszaru interwencji wsparcia rozwoju MŚP, jako kontynuacji m. in. programów Phare SCI-TECH I, Phare SCI-TECH II, Phare SSG 2000 i 2001, z programu Phare SSG 2002-2003 około 1/3 środków (tj. ponad 11 mln euro średniorocznie) przewidziana jest na wdrażanie w formie sektorowego programu operacyjnego, zarządzanego i programowanego przez Ministerstwo Gospodarki. W ramach tego programu realizowana będzie część działań zapisanych w ramach ogólnokrajowych priorytetów rozwoju sektora MŚP, skierowanych do przedsiębiorców niezależnie od miejsca ich lokalizacji. W ramach tego programu, działania z zakresu innowacyjności technicznej i organizacyjnej będą realizowane przez krajową sieć instytucji wspierających MŚP.

Działania w ramach programu będą koncentrować się wokół następujących priorytetów:

Priorytet 1.

Wzmocnienie zdolności firm do wykorzystania sieci wspomagających w kwestiach związanych z innowacyjnością technologiczną oraz z powstawaniem nowych, trwałych miejsc pracy w innowacyjnych MSP.

Wsparcie w postaci szkoleń dla personelu, praktyk, niezbędne do przygotowania firm do korzystania z usług instytucji promującej i wspomagającej powstawanie firm innowacyjnych; instytucje te będą świadczyć m.in. specjalistyczne usługi doradcze i organizacyjne dla powstających wysoko technologicznych firm typu *start-up* oraz w początkowym okresie ich działalności.

Priorytet 2.

Wsparcie małych i średnich przedsiębiorców korzystających ze specjalistycznych usług doradczych i szkoleniowych służących zwiększeniu ich innowacyjności (technologicznej i organizacyjnej), w tym produktywności oraz poprawy poziomu jakości poprzez:

dofinansowanie systemu zachęt do korzystania przez MSP z usług instytucji promujących i wspomagających firmy innowacyjne (coaching, doradztwo, szkolenia, staże)

wspomaganie konferencji, szkoleń i warsztatów, doradztwa specjalistycznego, w tym audytów, usług specjalistycznych związanych z transferem technologii do MSP (oraz ze zwiększaniem produktywności i jakości przez zastosowanie technologii informacyjnych) celem zbliżenia firm do regionalnych centrów innowacji i transferu technologii

udzielenie porad eksperckich firmom celem zainteresowania ich udziałem w parkach technologicznych i klastrach przemysłowych

dofinansowanie usług promocyjnych w postaci targów innowacyjnych oraz konkursów na produkty i firmy innowacyjne.

Zakończenie

To, w jakiej mierze opisane wyżej instrumenty mogą być użyte na rzecz nowopowstających lub na rozwój istniejących parków technologicznych zależy od aktualnej sytuacji związanej ze wstąpieniem krajów EŚW do Unii Europejskiej jak też ich zdolności do korzystania z tych środków.

Obecne instrumenty polityki regionalnej Unii Europejskiej rozszerzonej na kraje kandydackie przedstawiają się następująco. Cytowany już dokument Komisji Europejskiej AGENDA 2000, w kwestii strategii wzmocnienia i poszerzenia Unii zakłada radykalne reformy Funduszy Strukturalnych pokrywających okres 2000-2006, aczkolwiek bez możliwości podniesienia wydatków na cele wspólnotowe ponad 1,27% PKB. Szczyt Unii Europejskiej w Berlinie przyjął rozwiązanie kompromisowe reform budżetowych, rolnych i w obszarze polityki regionalnej, zapewniając stabilność finansową w ciągu siedmiu lat aby pozwolić na rozszerzenie Unii o nowych członków z EŚW. 213 mld. EUR będzie wydane na rozwój regionalny obecnych 15 członków Unii. Jeśli chodzi o kraje kandydackie, to od roku 2000 zostały wprowadzone dwa nowe instrumenty pre-akcesyjne: Specjalny Program Akcesyjny dla rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich (SAPARD) oraz Instrument Pre-akcesyjny na rzecz Polityki Strukturalnej (ISPA). Te instrumenty, zwane pre-akcesyjnymi opiewają na kwotę 3,12 mld. EUR rocznie. Z chwilą wejścia nowych krajów do Unii, Fundusze Strukturalne zastąpią pre-akcesyjne, w wielkości zależnej od możliwości ich wchłaniania. Nowi członkowie będą uprawnieni (w ramach celu 1 F.S.), indykatywnie określono finansowanie dla nowych członków w roku 2002 w wysokości 3,75 mld EUR, co wzrośnie do

12,08 mld EUR w roku 2006. Całkowite transfery finansowe z Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności do przyszłych krajów członkowskich Unii nie powinna przekraczać 4 % ich PKB. Otwarta jest kwestia zdolności absorpcji tych funduszy. Inne poprzednie doświadczenia mogą być w tej kwestii mylące, albowiem obywatele krajów kandydackich wykazują dość wysoki poziom wykształcenia, kraje Europy Środkowo-Wschodniej mają dogodnie położenie geograficzne (projekty infrastrukturalne na ich terytorium mogą wyzwać znaczący efekt mnożnikowy na ich gospodarkę i jeszcze powiększać zdolność absorbowania środków. Kraje EŚW osiągają względnie wysoki poziom elastyczności społecznej i instytucjonalnej, co ponownie może dodatnio korelować ze zdolnością wchłaniania środków.

Przyszłość, dla polskich parków technologicznych, wyznacza dokument polityczny Komisji Europejskiej⁴⁶, który wskazuje na kierunki wykorzystania nowych instrumentów wspierania innowacyjności w ramach konstrukcji Europejskiej Przestrzeni Naukowej z udziałem przyszłych członków na EŚW. W dokumencie tym stwierdza się wyraźnie: „Konstrukcja Europejskiej Przestrzeni Naukowej musi oczywiście uwzględniać włączenie w ten proces krajów kandydackich. Komisja pragnie zachęcić do współpracy transregionalnej i tworzenia sieci regionalnych, w szczególności dla przekazywania dobrych praktyk i nakierowanych na modernizację polityk. Specjalne wsparcie będzie zaoferowane dla tych przyszłych członków Unii Europejskiej, którzy potrzebują pomocy w określeniu ich regionalnych strategii badawczych i innowacyjnych.

Podsumowując można już dziś stwierdzić, że istnieją realne perspektywy wsparcia finansowego parków technologicznych w perspektywie członkostwa Polski w Unii Europejskiej, ale wymaga to bardzo poważnych przygotowań. Opracowanie to, mam nadzieję przyczyni się do realizacji tych celów.

⁴⁶ Dokument Komisji Europejskiej COM(2001) 549.

Dodatek : PROFIL INNOWACYJNY POLSKI – Kontekst ekonomiczny i czynniki konkurencyjności

(wg Dokumentu Komisji Europejskiej Innovation Policy in Six Candidate Countries – the Challenges)

Aktywa

- Sprzyjające środowisko dla tworzenia firm i ogólna poprawa środowiska dla biznesu (Ustawa z 1999 r. o działalności gospodarczej)
- Planowane, dalsze obniżki podatków dla firm
- Wczesne otwarcie gospodarki
- Aktywny sektor MŚP i obecność firm technologicznych
- Bezpośrednie inwestycje zagraniczne jako ważny czynnik poprawy gospodarki
- Niskie uposażenia
- Wzrost edukacji na wyższym poziomie
- Duży udział ludzi młodych w populacji
- Zainteresowanie edukacją przez dorosłych
- Istnienie jednostek badawczo rozwojowych

Wyzwania

- Mały PKB na głowę i ciągle trwające makroekonomiczne trudności strukturalne (zadłużenie zagraniczne, zadłużenie wewnętrzne, wysokie bezrobocie, deficyt budżetowy, wysokie stopy procentowe)
- Zmieniający się i niekompletny system prawny niesprzyjający właściwemu administrowaniu
- Mały udział kapitału zagranicznego w obszarze wysokich technologii
- Niedokończona prywatyzacja
- Słabe wykorzystanie Internetu
- Wysokie koszty socjalne i nieelastyczne prawo pracy
- Niska produktywność
- Szkolnictwo wyższe i struktury szkolnictwa zawodowego niedostosowane do nowych warunków ekonomicznych
- Mały udział prywatnych badań i rozwoju
- Badania publiczne nie mają związku z potrzebami przemysłu

Funkcjonowanie Innowacji

Napęd i zasoby dla innowacji

- Długa tradycja przedsiębiorczości w małej skali
- Wzrastający udział innowacji w sektorze wytwórczym
- Duża liczba instytucji pośredniczących, wspierających biznes

Więzy dla innowacji

- Krótko terminowe podejście do prowadzenia biznesu
- Słaby dostęp do kapitału
- Inwestycje w dziedziny materialne niż w czynniki niematerialne
- Słaba dyfuzja technik zarządzania jakością i innowacją
- Zasoby ludzkie nie są uznawane za kluczowy czynnik innowacyjności firm
- Obawa przed gospodarką , która opierać się będzie na niewielu zagranicznych firmach, w których ulokowane jest główny potencjał naukowy i które spełniają zasadnicze funkcje zarządzania strategicznego
- *Venture capital* dostępny jest zasadniczo dla dużych projektów
- Słabe związki pomiędzy organizacjami badawczymi i firmami

Główne wyzwanie innowacyjne dla firm

Przejście z gospodarki „niska produktywność – niski koszt” w kierunku gospodarki tworzącej wartość dodaną i opartą o kryteria jakości.

Załącznik 4

**KWESTIONARIUSZ DO BADANIA RYNKU
USŁUG TECHNOPARKU INKUBATOR**

KWESTIONARIUSZ DO BADANIA RYNKU USŁUG TECHNOPARKU
INKUBATOR

Firmówka KSSE

Adresat.....

**Badania popytu na usługi ze strony
"Technoparku-Tychy".**

Od połowy 2002 r/ rozpoczyna działalność „Technopark Tychy”, na powierzchni ok. 9 ha. Jest to nowa instytucja, funkcjonująca przy Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Katowicach – Podstrefa Tychy. Celem działania Technoparku jest rozwój nowoczesnych technologii, przede wszystkim w obszarze informatyki, elektroniki, ochrony środowiska, edukacji, ich komercjalizacja, transfer oraz świadczenie usług dla firm w formie doradztwa, wspierania dla biznesu, szkoleń i kursów itp.

W niniejszej ankiecie chcielibyśmy poznać Państwa opinię o zapotrzebowaniu na poszczególne rodzaje usług, które zamierza oferować „Technopark Tychy”. Liczymy także na wszelkie Państwa uwagi i spostrzeżenia dotyczące proponowanych usług, które pomogą nam jak najlepiej dostosować naszą ofertę do Państwa potrzeb.

Dziękujemy za uważne i rzetelne wypełnienie ankiety. Ankietę prosimy odesłać na adres:

lub faxem na numer:.....

Chętnie też udzielimy dodatkowych informacji telefonicznych. Prosimy o kontakt pod numerem:

Z poważaniem,

*Mgr inż. Andrzej Dziuba
Prezydent Miasta Tychy*

*Mgr Ewa Pordzik
Wiceprezes KSSE*

ANKIETA DLA FIRMY

prosimy o odpowiedź na poniższe pytania poprzez zaznaczenie krzyżykiem wybranej odpowiedzi.

1. Z jakich usług świadczonych przez *Technopark-Tychy* chętnie skorzystałaby Państwa firma i jaka jest kwota, którą na ten cel mogą Państwo rocznie przeznaczać? Proszę wybrać właściwą odpowiedź.

a. Wynajem pomieszczeń w biurowcu Technoparku (ul.....). Biura posiadają klasę A/B/C (okablowanie teletechniczne – z internetem, bez internetu, klimatyzacja, recepcja, centrala telefoniczna, parking, wspólny sekretariat, całodobowa portiernia/ochrona/brak, monitorowanie itp.). Cena oferowana przez Technopark wynosi USD/m² pomieszczenia biurowego (netto).

- ☐ nie jesteśmy zainteresowani wynajmem, przy czym cena jest zbyt wysoka
- ☐ akceptujemy cenę, ale nie jesteśmy zainteresowani wynajmem
- ☐ jesteśmy zainteresowani wynajmem, ale cena jest zbyt wysoka,
→ jaką cenę skłonni są Państwo zaakceptować: /m²
- ☐ jesteśmy zainteresowani wynajmem i akceptujemy cenę

b. Doradztwo prawne, organizacyjne i inne związane z założeniem podmiotu gospodarczego, udzielane przez specjalistów z danej dziedziny (prawo, podatki, rachunkowość itp.). Koszt 1godzina doradztwa – 200 zł netto.

- ☐ nie jesteśmy zainteresowani doradztwem, przy czym cena jest zbyt wysoka
- ☐ akceptujemy cenę, ale nie jesteśmy zainteresowani doradztwem
- ☐ jesteśmy zainteresowani doradztwem, ale cena jest zbyt wysoka
→ jaką cenę skłonni są Państwo zaakceptować: /h
- ☐ jesteśmy zainteresowani doradztwem i akceptujemy cenę

c. Usługi wspólne (obsługa administracyjno-techniczna, obrachunkowa, poligraficzna itp.). Świadczone będą w ramach Technoparku wg średnich cen obowiązujących na lokalnym rynku.

- ☐ nie jesteśmy zainteresowani usługami i nie możemy przyjąć średnich cen rynkowych
- ☐ akceptujemy średnie ceny rynkowe, ale nie jesteśmy zainteresowani
- ☐ jesteśmy zainteresowani, ale nie możemy przyjąć średnich cen rynkowych
- ☐ jesteśmy zainteresowani doradztwem i akceptujemy średnie ceny rynkowe

d. Usługi szkoleniowe i edukacyjne. Koszt 1h szkoleń – 200 zł netto.

- ☐ nie jesteśmy zainteresowani szkoleniami, przy czym cena jest zbyt wysoka
- ☐ akceptujemy cenę, ale nie jesteśmy zainteresowani szkoleniami
- ☐ jesteśmy zainteresowani szkoleniami, ale cena jest zbyt wysoka
→ jaką cenę skłonni są Państwo zaakceptować: /h
- ☐ jesteśmy zainteresowani szkoleniami i akceptujemy cenę

e. Pomoc i pośrednictwo w pozyskiwaniu źródeł finansowania projektów badawczych i rozwojowych (banki, leasing, programy badawcze, środki pomocowe). Koszt – 1% wartości otrzymanego dofinansowania lub, w zależności od charakteru usługi, 200 zł netto za 1 h doradztwa.

- ☐ nie jesteśmy zainteresowani tymi usługami, przy czym ich cena jest zbyt wysoka
- ☐ akceptujemy cenę, ale nie jesteśmy zainteresowani tymi usługami
- ☐ jesteśmy zainteresowani tymi usługami, ale cena jest zbyt wysoka

→ jaką cenę skłonni są Państwo zaakceptować:

- ☐ jesteśmy zainteresowani tymi usługami i akceptujemy cenę

f. Pomoc i pośrednictwo w transferze technologii. Koszt – 1% wartości otrzymanego dofinansowania lub, w zależności od charakteru usługi, 200 zł netto za 1 h doradztwa.

- ☐ nie jesteśmy zainteresowani tymi usługami, przy czym ich cena jest zbyt wysoka
- ☐ akceptujemy cenę, ale nie jesteśmy zainteresowani tymi usługami
- ☐ jesteśmy zainteresowani tymi usługami, ale cena jest zbyt wysoka
→ jaką cenę skłonni są Państwo zaakceptować:
- ☐ jesteśmy zainteresowani tymi usługami i akceptujemy cenę

g. Usługi informacyjne (pozyskiwanie informacji biznesowych, rynkowych, naukowo-technicznych, innych). Średnia cena ekspertyzy – ok. zł netto.

- ☐ nie jesteśmy zainteresowani tymi usługami, przy czym ich cena jest zbyt wysoka
- ☐ akceptujemy cenę, ale nie jesteśmy zainteresowani tymi usługami
- ☐ jesteśmy zainteresowani tymi usługami, ale cena jest zbyt wysoka
→ jaką cenę skłonni są Państwo zaakceptować:

- ☐ jesteśmy zainteresowani tymi usługami i akceptujemy cenę

h. Badania rynkowe i projekty marketingowe. Koszt określany indywidualnie.

- ☐ nie jesteśmy zainteresowani tymi usługami
- ☐ jesteśmy zainteresowani tymi usługami

i. Zarządzanie projektami o pełnym cyklu (od inicjacji do zakończenia)

- ☐ nie jesteśmy zainteresowani tą usługą
- ☐ jesteśmy zainteresowani tą usługą

2. Jakich innych usług wspomagających funkcjonowanie i rozwój firmy potrzebują Państwo?

DANE O FIRMIE

Nazwa firmy:

Miejscowość:

Branża:

Orientacyjna liczba zatrudnionych: ☐ pon. 10 prac. ☐ 10 - 100 prac. ☐ pow. 100
prac.

Stanowisko służbowe respondenta:.....

Załącznik 5

ANALIZA EKONOMICZNO-FINANSOWA

ANALIZA EKONOMICZNO – FINANSOWA.

Tabela 1. Skrócony cash flow – wariant podstawowy dla NPV=0 (w tys. PLN)

	do 2002	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Zysk netto	0	4 074	7 390	7 004	5 758	5 759	6 385	7 010	7 636	8 262	8 887	9 513	10 115	10 340	10 340
Amortyzacja	0	90	380	480	2 880	3 680	3 680	3 680	3 680	3 680	3 680	3 680	3 680	3 680	3 680
Zaciągnięcie kredytu	0	5 300	21 200	5 300	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Splaty kredytów	0	0	1 100	5 380	5 380	5 380	5 380	5 380	5 380	5 380	5 380	5 380	4 280	0	0
Poniesienie nakładu	27 000	8 630	27 860	22 700	5 800	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Stan początkowy		0	834	844	-14 453	-16 995	-12 936	-8 252	-2 942	2 994	9 555	16 742	24 554	34 068	48 088
Zmiana	-27 000	834	10	-15 296	-2 543	4 059	4 684	5 310	5 936	6 561	7 187	7 812	9 514	14 020	14 020
Stan końcowy	0	834	844	-14 453	-16 995	-12 936	-8 252	-2 942	2 994	9 555	16 742	24 554	34 068	48 088	62 108

Tabela 2. Skrócony cash flow – wariant podstawowy dla zachowania płynności (w tys. PLN)

	do 2002	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Zysk netto	0	6 815	13 179	12 945	11 698	11 700	12 325	12 951	13 576	14 202	14 828	15 453	16 055	16 281	16 281
Amortyzacja	0	90	380	480	2 880	3 680	3 680	3 680	3 680	3 680	3 680	3 680	3 680	3 680	3 680
Zaciągnięcie kredytu	0	5 300	21 200	5 300	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Splaty kredytów	0	0	1 100	5 380	5 380	5 380	5 380	5 380	5 380	5 380	5 380	5 380	4 280	0	0
Poniesienie nakładu	27 000	8 630	27 860	22 700	5 800	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Stan początkowy		0	3 575	9 374	18	3 416	13 415	24 040	35 291	47 167	59 668	72 796	86 548	102 003	121 964
Zmiana	-27 000	3 575	5 798	-9 356	3 398	9 999	10 625	11 251	11 876	12 502	13 127	13 753	15 455	19 961	19 961
Stan końcowy	0	3 575	9 374	18	3 416	13 415	24 040	35 291	47 167	59 668	72 796	86 548	102 003	121 964	141 924

Tabela 3. Skrócony cash flow – wariant podstawowy II dla NPV=0 (w tys. PLN)

	do 2002	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Zysk netto	0	4 033	7 283	6 627	5 109	4 839	5 194	5 548	5 902	6 257
Amortyzacja	0	90	380	480	2 880	3 680	3 680	3 680	3 680	3 680
Zaciągnięcie kredytu	0	5 300	21 200	5 300	0	0	0	0	0	0
Splaty kredytów	0	0	0	4 543	4 543	4 543	4 543	4 543	4 543	4 543
Poniesienie nakładu	27 000	8 630	27 860	22 700	5 800	0	0	0	0	0
Stan początkowy		0	793	1 796	-13 041	-15 395	-11 419	-7 089	-2 404	2 635
Zmiana	-27 000	793	1 002	-14 837	-2 354	3 976	4 330	4 685	5 039	5 393
Stan końcowy	0	793	1 796	-13 041	-15 395	-11 419	-7 089	-2 404	2 635	8 029

Tabela 4. Skrócony cash flow – wariant podstawowy II dla zachowania płynności (w tys. PLN)

	do 2002	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Zysk netto	0	6 505	12 500	11 982	10 464	10 195	10 549	10 903	11 258	11 612
Amortyzacja	0	90	380	480	2 880	3 680	3 680	3 680	3 680	3 680
Zaciągnięcie kredytu	0	5 300	21 200	5 300	0	0	0	0	0	0
Splaty kredytów	0	0	0	4 543	4 543	4 543	4 543	4 543	4 543	4 543
Poniesienie nakładu	27 000	8 630	27 860	22 700	5 800	0	0	0	0	0
Stan początkowy		0	3 265	9 485	4	3 005	12 336	22 022	32 062	42 456
Zmiana	-27 000	3 265	6 220	-9 481	3 001	9 331	9 686	10 040	10 394	10 749
Stan końcowy	0	3 265	9 485	4	3 005	12 336	22 022	32 062	42 456	53 205

Tabela 5. Skrócony cash flow – wariant Inkubator dla NPV=0 (w tys. PLN)

	do 2002	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Zysk netto	0	581	1 201	1 286	1 286	1 286	1 286	1 286	1 286	1 286
Amortyzacja	0	90	380	480	480	480	480	480	480	480
Zaciągnięcie kredytu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Splaty kredytów	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Poniesienie nakładu	2 000	3 330	6 660	0	0	0	0	0	0	0
Stan początkowy		0	-2 660	-7 739	-5 973	-4 207	-2 442	-676	1 090	2 855
Zmiana	-2 000	-2 660	-5 079	1 766	1 766	1 766	1 766	1 766	1 766	1 766
Stan końcowy	0	-2 660	-7 739	-5 973	-4 207	-2 442	-676	1 090	2 855	4 621

Tabela 6. Skrócony cash flow – wariant Inkubator dla zachowania płynności (w tys. PLN)

	do 2002	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Zysk netto	0	6 505	12 500	11 982	10 464	10 195	10 549	10 903	11 258	11 612
Amortyzacja	0	90	380	480	2 880	3 680	3 680	3 680	3 680	3 680
Zaciągnięcie kredytu	0	5 300	21 200	5 300	0	0	0	0	0	0
Splaty kredytów	0	0	0	4 543	4 543	4 543	4 543	4 543	4 543	4 543
Poniesienie nakładu	2 000	8 630	27 860	22 700	5 800	0	0	0	0	0
Stan początkowy		0	3 265	9 485	4	3 005	12 336	22 022	32 062	42 456
Zmiana	-2 000	3 265	6 220	-9 481	3 001	9 331	9 686	10 040	10 394	10 749
Stan końcowy	0	3 265	9 485	4	3 005	12 336	22 022	32 062	42 456	53 205

Tabela 7. Skrócony cash flow – wariant REV dla NPV=0 (w tys. PLN)

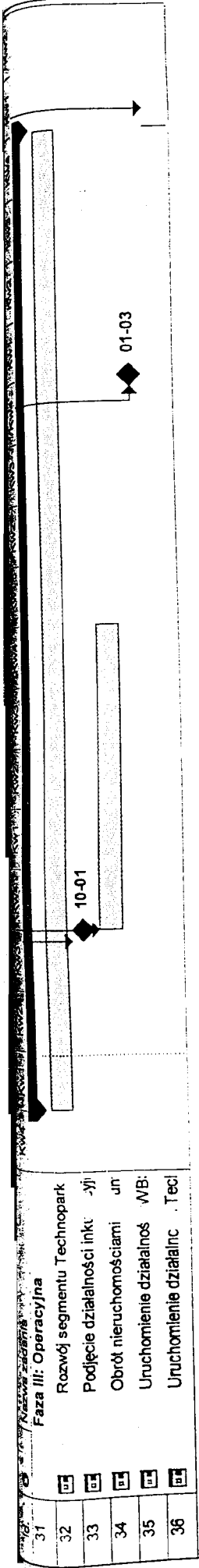
	do 2002	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Zysk netto	0	3 867	7 115	6 971	5 993	6 263	7 156	8 050	8 944	9 803
Amortyzacja	0	0	0	0	2 400	3 200	3 200	3 200	3 200	3 200
Zaciągnięcie kredytu	0	5 300	21 200	5 300	0	0	0	0	0	0
Splaty kredytów	0	0	1 571	7 686	7 686	7 686	7 686	7 686	7 686	6 114
Poniesienie nakładu	25 000	5 300	21 200	22 700	5 800	0	0	0	0	0
Stan początkowy		0	3 867	9 411	-8 704	-13 797	-12 020	-9 349	-5 785	-1 327
Zmiana	-25 000	3 867	5 544	-18 114	-5 093	1 777	2 670	3 564	4 458	6 889
Stan końcowy		3 867	9 411	-8 704	-13 797	-12 020	-9 349	-5 785	-1 327	5 562

Tabela 8. Skrócony cash flow – wariant REV dla zachowania płynności (w tys. PLN)

	do 2002	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Zysk netto	0	5 721	11 030	10 989	10 010	10 280	11 174	12 067	12 961	13 821
Amortyzacja	0	0	0	0	2 400	3 200	3 200	3 200	3 200	3 200
Zaciągnięcie kredytu	0	5 300	21 200	5 300	0	0	0	0	0	0
Splaty kredytów	0	0	1 571	7 686	7 686	7 686	7 686	7 686	7 686	6 114
Poniesienie nakładu	25 000	5 300	21 200	22 700	5 800	0	0	0	0	0
Stan początkowy		0	5 721	15 179	1 082	7	5 801	12 489	20 070	28 545
Zmiana	-25 000	5 721	9 458	-14 097	-1 075	5 794	6 688	7 582	8 475	10 907
Stan końcowy	0	5 721	15 179	1 082	7	5 801	12 489	20 070	28 545	39 452

Załącznik 6

HARMONOGRAM GANTTA REALIZACJI PROJEKTU

31	32	33	34	35	36
	Rozwój segmentu Technopark	Podjęcie działalności inkubacji	Obrót nieruchomościami	Uruchomienie działalności	Uruchomienie działalności
	Faza III: Operacyjna				

Projekt: Harmonogram realizacji projektu Data: Wt, 02-03-26	Zadanie	Punkt kontrolny	Zadania zewnętrzne
	Podział	Podsumowanie	Zewnętrzne punkty kontrolne
	Postęp	Podsumowanie projektu	Termin ostateczny
	Strona 2		